

Bundel - Algemeen Bestuur van 8 juli 2026

Agenda bijlagen

Technische vragen en beantwoording AB-vergadering 8 juli 2026 - Voorjaarsnota 2027-2032

- 1 Opening en vaststelling agenda
- 2 Memorie van Antwoord
Memorie van antwoord tbv AB 20260708
- 3 Bestuursrapportage (Burap) 2026-1
Dossier 4456 voorblad.pdf
AB-voorstel Bestuursrapportage (Burap) 2026-1
Burap 1 2026 op hoofdlijnen
Burap 1 2026 Burap toelichting
3. Motie 1 - PvdD - Voorkom afzwakking van Europees toelatingsbeleid bestrijdingsmiddelen
- 4 Voorjaarsnota 2027-2032
Dossier 4611 voorblad.pdf
AB-voorstel Voorjaarsnota 2027-2032
Voorjaarsnota 2027-2032 op hoofdlijnen
Voorjaarsnota 2027-2032 nadere toelichting
Waterbrief Opbrengst Taskforce
Brief watergraaf - Voorstel herijking strategische agenda bij VJN 2027
4. Amendement 1 - PvdD - Geen voorbarige conclusies over toepassing van effluent
4. Amendement 2 - PvdD - Focus op impact waterdoelen
4. Amendement 3 - PvdD - Samen voor een meer dierbewuste organisatie
4. Motie 1 - WN - Stop bevissing van onze Dommelbeken die niet KRW proof zijn
4. Motie 2 - WN - Evenredige bijdrage nul-lijn afvalwater
4. Motie 3 - AWP - Water spotgoedkoop
4. Motie 4 - CDA - Investeren in rwzi's om beter te zuiveren
4. Motie 5 - 50PLUS en PvdD - Water en bodem sturend geldt voor iedereen
- 5 Sluiting

Beantwoording technische vragen t.b.v. AB-vergadering 8 juli 2026

Voorjaarsnota 2027-2032

Helen de Rooij (Partij voor de Dieren)

Vraag 1

Hoeveel geld zou er nodig zijn om alle beleidsmakers en veldwerkers van het waterschap een opleiding te geven in dierenwelzijn? Specifiek over het perspectief van dieren, hun specifieke behoeften en hun leefomgeving. Voor veldmedewerkers daarnaast ook over hoe gewonde dieren te verzorgen en in veiligheid te brengen.

Antwoord

Om deze vraag te beantwoorden, zijn verschillende aannames nodig. Het onderstaande bedrag moet daarom worden gezien als een globale inschatting.

Naar schatting loopt het aantal beleidsmakers en veldmedewerkers dat voor een dergelijke opleiding in aanmerking komt al snel richting de 30-40 medewerkers. De opleidingskosten kunnen naar verwachting binnen een bedrag van ongeveer € 500 per deelnemer blijven. Daarnaast moet rekening worden gehouden met de inzet van werktijd voor het volgen van de opleiding. Afhankelijk van de inhoud en opzet van het programma bedraagt de benodigde studietijd naar verwachting ongeveer 50 tot 100 uur per medewerker, verspreid over een periode van circa zes maanden. Dit vraagt ook om keuzes in de planning en uitvoering van werkzaamheden.

Per saldo telt dit – met een indicatieve bandbreedte van € 3.000 tot 5.500 euro per medewerker – voor 30-40 medewerkers op tot een totale post van € 90.000 tot 220.000.

Judith Lammers (Partij voor de Dieren)

Inleiding bij vraag 1-4

- In de voorjaarsnota staat “Wij sluiten daarom aan bij de energie in de streek, als wordt voldaan aan de voorwaarden: voldoende draagvlak, financiering, organisatiekracht, capaciteit, impact op waterdoelen, haalbaarheid en bereidheid. Allen belangrijke randvoorwaarden voor succes. We intensiveren daarom onze aanpak in lopende (GGA) gebieden met de juiste randvoorwaarden en extensiveren onze aanpak daar waar energie ontbreekt of waar de impact op onze waterdoelen minimaal is. We leren/experimenteren met gebiedspartners in de pilot flanken en ruggen (transformatief) en voeren projecten met draagvlak in de omgeving versneld uit. We doen niet meer, maar met wat we doen maken we nog meer impact. De beschikbare capaciteit gaan we dus dáár inzetten waar we de meeste impact kunnen maken. We brengen hiermee focus aan in onze aanpak en sturen bij (en stellen ons flexibel op) als niet langer aan de randvoorwaarden wordt voldaan. We gaan dus door in de lopende (GGA) gebieden, tenzij er niet meer voldaan wordt aan de randvoorwaarden. Ten aanzien van overige initiatieven in ons gebied zullen we zeer kritisch beoordelen of de benodigde randvoorwaarden aanwezig zijn. Dit betekent dat we blijvend keuzes maken waar we wel en niet aansluiten en dat heroverwegingen kunnen leiden tot aanpassing van onze inzet op (gebieds-) processen en projecten.”
- In de meningsvormende vergadering is door de portefeuillehouder aangegeven dat het waterschap niet meer inzet op high impact gebieden waar de energie te weinig is.

Vraag 1

Welke gebieden kunnen grote impact hebben op onze waterdoelen (high impact gebieden)?

Antwoord

Deze vraag is niet eenvoudig te beantwoorden. Er zijn niet één of meerdere gebieden specifiek te benoemen waar de impact het grootst is. We werken naar watersysteemherstel, waarbij een integrale aanpak op de ruggen, flanken als beekdalen om onze waterdoelen te behalen. Doorgaans geldt wel dat ingrepen verder bovenstrooms in het beheergebied (met name als het gaat om water vasthouden en waterkwaliteit) nog meer impact hebben dan ingrepen in het benedenstrooms gebied. Daar begint immers de 'grondwatermachine'.

De uiteindelijke impact wordt echter niet alleen bepaald door de hydrologische logica, maar ook door de snelheid waarmee resultaten kunnen worden gerealiseerd. Die snelheid hangt sterk samen met de mate waarin gebiedspartners bereid en in staat zijn om samen te werken binnen de gebiedsopgaven. In gebieden waar veel energie zit op de gebiedsontwikkeling en de samenwerking goed op gang is, kunnen sneller concrete resultaten worden bereikt – ook voor onze wateropgaven.

Vraag 2

Wat zou de uitvoering van projecten in deze gebieden concreet kunnen opleveren voor de waterdoelen? (bijvoorbeeld in kuub waterberging, retentiegebied, waterbalans etc – maar niet limitatief)

Antwoord

De uitvoering van projecten levert een bijdrage aan het herstel van het watersysteem richting 2050. Het is op dit moment echter niet mogelijk om deze bijdrage kwantitatief te onderbouwen. De uiteindelijke impact is afhankelijk van verschillende factoren, waaronder de scope van project zelf, de aard en omvang van de opgaven in een gebied, de gebieds- en landschapskenmerken en de mate waarin maatregelen daadwerkelijk kunnen worden gerealiseerd. Daarnaast zijn wij voor het behalen van resultaten in grote mate afhankelijk van de samenwerking met andere gebiedspartners. Hun inzet, keuzes en investeringen hebben invloed op de daadwerkelijke impact die gezamenlijk kan worden gerealiseerd. Hierdoor is de bijdrage van projecten aan het watersysteemherstel weliswaar evident, maar op dit moment nog niet nauwkeurig te kwantificeren.

Vraag 3

Bij welke van deze high impact gebieden wordt niet aan de voorwaarden voldaan als beschreven in de voorjaarsnota en dus niet opgepakt? Welke voorwaarden zijn dat per gebied?

Antwoord

In de Voorjaarsnota 2026–2032 en de Beleidsbegroting 2026 is extra aandacht gevraagd op samenwerking binnen onder andere GGA-gebieden. Daarnaast is gevraagd om pilotgebieden op de flanken en ruggen in te richten waar we samen met onze omgeving werken aan systeemherstel. We zouden verkennen of wij, naast de GGA Grenscorridor en de GGA Bovenlopen Beerze, ook voor één van de andere GGA-gebieden een trekkersrol zouden kunnen vervullen. Daarbij hanteren wij een aantal voorwaarden; voldoende draagvlak, financiering, organisatiekracht, capaciteit, impact op waterdoelen, haalbaarheid en bereidheid.

Op dit moment voldoet geen van de overige GGA-gebieden volledig aan deze voorwaarden. Daarom hebben wij vooralsnog geen aanvullende trekkersrol op ons genomen. De oorzaken verschillen per gebied, maar hebben veelal betrekking op beperkte financiële middelen, een sterke focus op korte termijn natuurdoelen, onvoldoende organisatiekracht en -structuur en een nog onvoldoende gedeeld commitment van betrokken partijen om gezamenlijk invulling te geven aan gebiedsopgaven waarin water en bodem sturend daadwerkelijk het uitgangspunt vormt voor ruimtelijke keuzes.

Vraag 4

Welke van deze high impactgebieden gaan projecten geëxtensiverd worden? Met ook weer welke reden per gebied.

Antwoord

Op dit moment is er nog geen besluit genomen om onze inspanningen in deze gebieden daadwerkelijk te extensiveren. We reflecteren echter continu of de randvoorwaarden voldoende aanwezig zijn om ook daadwerkelijk impact te maken (ook in die gebieden waar op papier de impact op onze waterdoelen het grootst zou kunnen zijn). Mocht dit daadwerkelijk leiden tot de extensivering van onze inspanningen in lopende projecten c.q. processen dan wordt het AB hier via de Burap en/of majeure projectenrapportage over geïnformeerd.

Naar aanleiding van de vergaderingen van de gecombineerde commissie op 24 juni 2026

Voor de in de vaste commissies gestelde vragen en aandachtspunten wordt de volgende procedure gehanteerd:

1. Het dagelijks bestuur stelt na commissievergaderingen een memorie van antwoord op. Hierin wordt uitgelegd welke onderdelen in het AB-voorstel zijn aangepast op basis van de inbreng van de fracties in de commissie. Het dagelijks bestuur beantwoordt in deze memorie van antwoord ook nog openstaande bestuurlijke vragen over deze voorstellen. In de memorie van antwoord worden alleen die commissiestukken opgenomen die op de AB-agenda zijn geagendeerd.
2. Overige, niet op de AB-agenda geagendeerde, stukken worden dus niet in de memorie van antwoord opgenomen, tenzij er tijdens de commissievergaderingen is toegezegd dat iets in de memorie van antwoord wordt opgenomen.
Vragen en opmerkingen - m.b.t. deze overige stukken - die door de portefeuillehouder vanuit de commissie worden meegenomen naar het DB, komen in de volgende commissievergadering aan de orde bij het vaste agendapunt "Terugkoppeling door portefeuillehouders".
3. Een commissie geeft advies over hoe een AB-voorstel in de AB-vergadering behandeld moet worden. De commissie kan adviseren dat het voorstel een hamerstuk is, een bespreekstuk of dat het voorstel nog niet klaar is voor besluitvorming. Als het een bespreekstuk is, geeft de commissie ook aan welke specifieke onderdelen in de AB-vergadering nog besproken moeten worden.

Ag.AB	Inbreng fracties	Reactie van het dagelijks bestuur
3	Bestuursrapportage (Burap) 2026-1	
	- De fractie van de Partij voor de Dieren heeft gevraagd hoe het kan dat de opgenomen bijstellingen “effect [hebben] in de tijd maar niet op de doelstelling”. Het DB heeft toegezegd om hier in de memorie van antwoord op terug te komen.	- De bijstelling betreft de periode waarin de uitgaven plaatsvinden. De uiteindelijke doelstelling die bereikt wordt aan het einde van het project wordt hierdoor niet beïnvloed.
	Advies gecombineerde commissie: bespreekstuk	
	Inbreng fracties	Reactie van het dagelijks bestuur
4	Voorjaarsnota 2027-2032	
	- De fractie van de VVD heeft verwezen naar het op 25 maart 2026 aangenomen amendement bij het actieplan biodiversiteit. Er zouden in de financiële uitwerking in de VJN twee scenario's uit worden gewerkt. Dat is niet gebeurd. Het DB heeft toegezegd om hier in de memorie van antwoord op terug te komen. - De fractie van de Partij voor de Dieren heeft een aanpassing van de communicatiestrategie gesuggereerd, waarbij concreet gevraagd is hoe het waterschap de publieke opinie kan en gaat inzetten om sneller tot een robuust watersysteem te komen. Het	- In de AB-vergadering van 25 maart 2026 heeft het AB het principebesluit genomen om het scenario ‘Robuust’ te hanteren als uitgangspunt voor de financiële uitwerking. In het aangenomen amendement is besloten bij de financiële uitwerking tevens het scenario “Basisplus” mee te nemen. Het DB heeft geconstateerd dat het verschil in beide scenario's, in de context van de voorjaarsnota, financieel niet onderscheidend is, omdat het gaat over € 215.000 ofwel 0,1% van de begroting. Het DB heeft dit mondeling toegelicht tijdens de commissievergadering, maar had dit ook aan de voorkant expliciet moeten maken in de stukken. Het DB heeft het AB-voorstel daarom aangevuld met de volgende passage: Actieplan biodiversiteit <i>In de AB-vergadering van 25 maart 2026 heeft het AB het principebesluit genomen om het scenario ‘Robuust’ als uitgangspunt te hanteren voor de financiële uitwerking van het actieplan biodiversiteit. In het aangenomen amendement is besloten bij de financiële uitwerking tevens het scenario ‘Basisplus’ mee te nemen. Het DB heeft geconstateerd dat het verschil in beide scenario's, in de context van de voorjaarsnota, financieel niet onderscheidend is, omdat het gaat over € 215.000 ofwel 0,1% van de begroting.</i> - U vindt ons aan uw zijde in uw suggestie. Daar waar wij invloed kunnen uitoefenen en het verschil kunnen maken vanuit onze rol en bevoegdheden, doen wij dat. Dit past binnen de huidige communicatiestrategie. We zetten in onze communicatie vol in op de watertransitie, zoals vastgelegd in ons

	DB heeft toegezegd om hier in de memorie van antwoord op terug te komen. - Het DB heeft toegezegd om de volgende vragen van de fractie Water Natuurlijk schriftelijk te beantwoorden: ○ In de VJN staat dat de taakreserves worden afgebouwd tot ten minste het weerstandsvermogen. Tegelijkertijd staat op p. 8 dat de reserve van watersysteem na 2027 weer groter wordt. Hoe moet dit worden geïnterpreteerd? ○ Hoe kan het waterschap de lasten voor de onontkoombare transformatie zo rechtvaardig mogelijk verdelen? Gaat het waterschap de aanjagers van de groei in de watervraag (datacenters, andere grootschalige bedrijvigheid en de industriële landbouw) om een bijdrage naar rato vragen?	communicatiebeleid. De strategie is te verleiden, samenwerking te stimuleren en te werken aan waterbewustzijn en waterpositief handelen. En de goede voorbeelden uit te lichten (zoals de pilot herwaardering gronden). Daarmee beïnvloeden we ook de publieke opinie. We willen de publieke opinie, opvattingen, meningen en signalen nog beter dan voorheen monitoren (zie ook het voorstel ten aanzien van datagedreven werken in de Voorjaarsnota). Zo kunnen we sneller inspelen op communicatiekansen waarmee we onze boodschap beter kunnen uitdragen en laten landen. Overigens is opinievorming een complex proces, want er zijn veel factoren op van invloed (denk aan iemands eigen achtergrond, ervaringen en beïnvloeding van anderen). - De ontwikkeling komt voort uit de ontwikkeling van de baten en lasten voor waterzuivering en watersysteem in de meerjarenbegroting en de van toepassing zijnde kostentoedeling, conform het gestelde financiële kader: stijging belastingopbrengsten inflatie +8%. Dit is een extrapolatie van het actuele financiële kader. Het is maar de vraag, of een volgend bestuur deze lijn voortzet. De huidige financiële situatie biedt het AB ruimte voor (enige) keuzes. Het is daarmee geen bewuste keuze om de taakreserves te laten stijgen, echter het gevolg van het verwachte positieve exploitatiesaldo de komende jaren. - Het principe de vervuiler betaalt, is het uitgangspunt en ons streven is dit, binnen de mogelijkheden van wet- en regelgeving, zo rechtvaardig mogelijk te doen. We zoeken daarbij de grenzen van onze beïnvloedingsmogelijkheden op. Op dit moment laat het ministerie van I&W onderzoeken hoe de waterschapsbelastingen toekomstbestendiger gemaakt kunnen worden. In dit vervolgtraject wordt in ieder geval aan de volgende onderwerpen aandacht besteed: prijsprikkels bij het gebruik en het onttrekken van water, de zuiveringsheffing meer laten aansluiten bij de omvang van de huishoudens en een eventuele aanscherping van het profijtbeginnsel. De
--	---	---

		onderzoekers richten zich op vraagstukken waar de meest recente wetswijziging per 1 januari 2026 nog onvoldoende antwoord op geeft. Het onderzoek moet een maatregelenpakket opleveren waar naar aanleiding van het ministerie van I&W vervolgens een beleidsvormingstraject kan opstarten. De Unie van Waterschappen is ambtelijk aangesloten bij de begeleidingscommissie van het onderzoek. De eerste onderzoeksresultaten worden nog in 2026 verwacht. Naar aanleiding van deze resultaten zal de Unie van Waterschappen standpunten ophalen bij de waterschappen. Op dat moment wordt het standpunt vanuit De Dommel bepaald. Ook tijdens het beleidsvormingstraject van het ministerie is voldoende ruimte om de wensen van de waterschappen zowel ambtelijk als bestuurlijk in te brengen. <i>Overig</i> - Zoals aangekondigd in de brief van de watergraaf, die op 19 juni is toegevoegd aan de stukken voor de gecombineerde commissievergadering, is een aanvulling gedaan in het AB-voorstel voor de Voorjaarsnota 2027-2032. Er is een extra beslispunt toegevoegd: <i>3. De volgende onderwerpen op te nemen op de strategische agenda van het algemeen bestuur:</i> - o <i>Waterbeheerprogramma 6 (WBP6);</i> - o <i>Hoogwaterbescherming;</i> - o <i>Beleidsrijke wijzigingen Waterschapsverordening (Wsv); en</i> - o <i>Droogteaanpak.</i> Dit voorstel is tot stand gekomen op basis van inbreng van de fractievoorzitters. Tijdens de commissievergadering hebben enkele fracties een opmerking gemaakt over de genoemde onderwerpen. De strategische agenda is van het AB. Daarom is het aan het AB om via een amendement eventuele wijzigingen of aanvullingen op de voorgestelde onderwerpen aan te brengen. - Daarnaast is het voorstel op enkele punten redactioneel licht aangepast.
	Advies gecombineerde commissie: bespreekstuk	

Algemeen Bestuur

Dossiernummer 4456
Extern Zaak ID 0539390584
Vergaderdatum 8 juli 2026
Agendapunt 3
Titel Bestuursrapportage (Burap) 2026-1

Geagendeerd	Vergaderdatum
Algemeen Bestuur	8 juli 2026

Kenmerk: 390584 / 390587

Aan het algemeen bestuur

Datum: 8 juli 2026

Bestuursrapportage (Burap) 2026-1

Voorstel

1. In te stemmen met de kostenoverschrijdingen bij beleidsvelden waterketen en bestuur en bedrijfsvoering zoals deze blijken uit de opgenomen Jaareindeverwachting (JEV) in de Bestuursrapportage 2026-1.
2. Bestuursrapportage 2026-1 vast te stellen (bijlage 1).
3. In te stemmen met de wijziging van de begroting 2026.
4. In te stemmen met de wijzigingen in het investeringsprogramma jaarschijf 2026.

0. Korte samenvatting

Het dagelijks bestuur rapporteert twee keer per jaar aan het algemeen bestuur in de bestuursrapportage (Burap) over de voortgang van de doelen, prestaties en middeleninzet ten opzichte van de Beleidsbegroting en de (in geval van afwijkingen van de planning) getroffen maatregelen. De vraag aan het algemeen bestuur is om de bestuursrapportage vast te stellen.

De burap bestaat uit 2 onderdelen:

1 burap 2026-1 op hoofdlijnen

2 burap 2026-1 toelichting

Het advies is om na het bestuursvoorstel de burap 2026-1 op hoofdlijnen door te nemen en de burap 2026-1 ambtelijke toelichting als naslagwerk te beschouwen.

Totaal Exploitatie (bedragen * € 1.000)	Begroting 2026 na wijziging	Realisatie tm mei 2026	JEV 2026-1	JEV 2026-1 +/- Begroting 2026 na wijziging
Lasten	217.459	73.964	215.531	-1.928
Baten	31.198	12.830	31.908	710
Nettolasten	-186.261	-61.134	-183.623	2.638
Waterschapsbelastingen	180.007	69.867	180.007	0
Saldo	-6.254	8.733	-3.616	2.638

De verwachting op basis van de realisatie van de maanden januari-mei 2026 is dat het saldo van baten en lasten eind 2026 ca. € 2,6 mln. positiever uitkomt dan begroot. Dit wordt nader toegelicht in de Burap 2026-1.

Consistent met de begroting is in de JEV rekening gehouden met een correctie van de netto-lasten van 4%. Momenteel wordt intern onderzocht hoe met deze netto-lasten correctie moet worden gecontinueerd of dat er andere mogelijkheden zijn. De organisatie wordt hierbij ondersteund door een externe partij.

Lasten

- Hogere rentelasten (hoger rentepercentage en voorfinanciering BSOB) 2,4 mln.
- Hogere maaikosten agv nieuwe gedragscode 1,1 mln.
- Hogere onderhouds-, energie- en projectkosten waterketen 1,0 mln.

Totale verhoging 4,5 mln.

- Evaluatie pilot herwaardering gronden voorstel verlaging budget 2,0 mln.
- Temporiseren stimuleringsregelingen ivm aansluiting tempo externen 2,0 mln.
- Lagere personele lasten (oa openstaande vacatureruimte) 0,9 mln.
- Lagere baggerkosten agv verschuiving project 1,6 mln.
- Hergebruik maaisel agv minder benodigd dan begroot 0,5 mln.

Totale verlaging 7,0 mln.

Totale bijstelling JEV 2,6 mln. VD

Risico's en onzekerheden

In bovenstaande JEV is een aantal zaken bijgesteld. Daarnaast zijn er nog een aantal zaken waarvan er op dit moment een onzekerheid over de uitnutting daarvan bestaat. Vooral nog zijn deze budgetten nog gereserveerd voor toekomstige besteding. Deze onzekerheden zijn om die reden nog niet verwerkt in de JEV. Dit betreft de volgende posten:

- Pilot herwaardering gronden.

In de pilot is € 900.000 gereserveerd om nieuwe initiatieven in 2026 op te kunnen pakken.

- Stimuleringsbijdragen

In de jaareinde verwachting is nog rekening gehouden met 5,5 mln. voor de invulling van de stimuleringsbijdragen. Bij onderbesteding in 2026 dient op grond van de reeds afgegeven beschikkingen circa 2,1 mln. Aan de bestemmingsreserve te worden toegevoegd. De resterende ruimte ad 3,4 mln. is voornamelijk gereserveerd voor nieuwe beschikkingen.

- P-budget

In het p-budget zijn een aantal schattingen opgenomen die met onzekerheid gepaard gaan door zowel interne als externe ontwikkelingen, zoals bv de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, de opbrengsten derden en de geactiveerde uren. Daarom verwachten we dat de realisatie van het P-budget 2026 uiteindelijk uitkomt binnen een bandbreedte van +2% dan wel -2% ten opzichte van de cijfers zoals opgenomen in de begroting.

- Rente leningen

Met de overgang in 2026 van de belastingheffing naar de BSOB komt een deel van de voorfinanciering van de belastingopbrengsten bij het waterschap te liggen. Dat maakt dat in de eerste kwartalen van 2026 extra leningen zijn aangetrokken om deze overgang op te vangen. In de JEV is hierdoor de rentelast bijgesteld. Afhankelijk van het betaalritme in de komende kwartalen kan deze inschatting te laag of te hoog zijn geweest.

Het effect van de onzekerheden op de JEV 2026-1 is onderstaand als bandbreedte weergegeven waarbij het verwachte uiteindelijke resultaat uitkomt tussen € 1,884 mln voordeel of € 4,816 mln nadeel.

Bandbreedte JEV (x € 1.000)

	JEV 2026-1	JEV 2026-2
Netto-lasten	-195.262	-195.262
Baten	192.480	192.480
Onvoorzien	-834	-834
Verwacht resultaat	-3.616	-3.616
<i>Onzekerheden:</i>		
Pilot gronden	900	-
Stimuleringsbijdragen	3.400	-
P-budget	1.200	-1.200
	1.884	-4.816

Voor de belastingen en kwijtscheldingen zijn we in de jaareindeverwachting vooralsnog uitgegaan van de cijfers uit de begroting 2026, we zijn in gesprek met de BSOB over de actuele verwachtingen en de daaraan ten grondslag liggende onderbouwingen.

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Deze eerste bestuursrapportage van het jaar omvat de maanden januari tot en met mei en wordt in de aanloop naar de behandeling in het bestuur aangevuld met actuele materiële ontwikkelingen. In de Bestuursrapportage 2026-1 wordt rekenschap gegeven over doelen en resultaten. De resultaten zijn conform de Beleidsbegroting 2026 weergegeven met een indicatie of de doelstelling naar verwachting gerealiseerd gaat worden.

De bestuursrapportage heeft ten aanzien van de prestaties en in financiële zin betrekking op de maanden januari t/m mei van het jaar 2026. Nadrukkelijk is ook stilgestaan bij de doorkijk naar de effecten tot het einde van het jaar (jaareindeverwachting JEV). De verschillen worden in de bestuursrapportage nader toegelicht.

De stand van zaken van de uitvoering van de werkzaamheden is zo actueel mogelijk weergegeven.

Waterschap De Dommel ontwikkelt zich continu als lerende organisatie. Bij het opstellen van de Burap 2026-1 is bezien welke verbeterlagen mogelijk waren, waarbij de mate van detaillering in de Beleidsbegroting 2026 deels beperkend heeft gewerkt. Richting de toekomst wordt onderzocht welke verdere verbeteringen in de opzet en sturing van de P&C-producten kunnen worden doorgevoerd.

De Burap 2026-1 is in dit kader opgebouwd uit een bestuurlijk deel, aangevuld met ambtelijke bijlagen.

1.2. Beleidscontext/Historie

Op 19 november 2025 is de Beleidsbegroting 2026 vastgesteld door het algemeen bestuur over de plannen en de bijbehorende middelen voor 2026 en de daar uit volgende tarieven.

2. Doel/meetbaar effect

Met de bestuursrapportage legt het dagelijks bestuur verantwoording af aan het algemeen bestuur over de voortgang van de doelen, prestaties, middeleninzet en de (in gevolg van afwijking van de plannen) getroffen bijstellingsmaatregelen, zodat het algemeen bestuur zijn toetsende rol kan vervullen en desgewenst kan (bij)sturen. Het algemeen bestuur wordt vervolgens gevraagd om de bestuursrapportage vast te stellen.

Dit onderdeel is relevant voor de begrotingswijziging (voorstel 3) en de bestuurlijke keuzes rondom resultaatbestemming 2026.

Afwaardering Immateriële vaste activa

Bij de resultaatbestemming 2025 is een bestemmingsreserve van € 5 miljoen gevormd voor de afwaardering van de immateriële vaste activa conform het besluit van het AB op 20 mei 2026. Voor het resterende deel (circa € 5 miljoen) is op dat moment nog geen besluit genomen. Het is een bestuurlijke keuze of dit resterende bedrag volledig in 2026 wordt verwerkt, dan wel wordt gespreid over meerdere jaren.

Daarbij geldt dat het gefaseerd verwerken van deze afwaardering extra uitvoeringslasten met zich meebrengt, aangezien het onderzoek naar het bestaan en gebruik van de betreffende activa in dat geval over een langere periode moet worden uitgevoerd.

In de JEV is om die reden nog geen rekening gehouden met een gehele of gedeeltelijke afwaarderingspost.

Herwaardering gronden

Voor de herwaardering grond is in 2026 een bedrag van € 4,5 miljoen beschikbaar, waarvan naar verwachting € 1 miljoen wordt ingezet binnen de pilot. En er is een bedrag van € 0,6 miljoen benodigd om lopende dossiers uit de pilot af te kunnen ronden.

Momenteel wordt met het bestuur gesproken over de afronding van de pilot en de omvang van de naar verwachting benodigde middelen voor de toekomst. Voor boekjaar 2026 wordt voorgesteld om 0,9 mln beschikbaar te houden om nadere afspraken te maken en 2 miljoen vrij te laten vallen.

Hierop vooruitlopend is de jaareindeverwachting bijgesteld van € 4,5 mln naar € 2,5 mln.

Stimuleringsregeling klimaatagenda

Voor de klimaatagenda is in de begroting een bedrag van € 3,5 mln. opgenomen. Daarnaast is er een bestemmingsreserve van € 9,2 miljoen opgenomen. De meerjarige kaders worden momenteel herijkt, waarbij de looptijd van de regelingen en de systematiek van opbouw worden herzien.

Hierop vooruitlopend is de jaareindeverwachting bijgesteld van € 3,5 mln. naar € 2,5 mln.

Stimuleringsregeling landelijk gebied

Voor de stimuleringsregeling landelijk gebied is in de begroting 2026 een bedrag van € 3,5 miljoen opgenomen. Daarnaast is in 2025 een bestemmingsreserve gevormd van € 0,35 miljoen.

Op basis van de realisatie in voorgaand jaar bestaat het risico dat ook in 2026 de begrote middelen niet volledig tot besteding komen. De daadwerkelijke inzet is mede afhankelijk van het aantal en de omvang van nieuwe aanvragen en de daaruit voortvloeiende afspraken.

Hierop vooruitlopend is de jaareindeverwachting bijgesteld van € 3,5 mln naar € 2,5 mln.

3. Uitwerking van het voorstel

3.1. Inhoud en argumenten

Voorstel 1: In te stemmen met de kostenoverschrijdingen bij de beleidsvelden Waterketen en bestuur en bedrijfsvoering zoals deze blijken uit de opgenomen Jaareindeverwachting (JEV) in de Bestuursrapportage 2026. Rechtmatigheid

Hiervoor wordt verwezen naar opgenomen tabel voor wat betreft exploitatie Waterketen en Bestuur en Bedrijfsvoering zoals opgenomen in de bijlage van Burap 2026-1.

Exploitatie Waterketen

Lasten Waterketen (bedragen * € 1.000)	Begroting 2026 na wijziging	Realisatie t/m mei 2026	JEV 2026-1
Lasten	59.960	33.315	60.955

Exploitatie Bestuur en Bedrijfsvoering

Lasten Bestuur en Bedrijfsvoering (bedragen * € 1.000)	Begroting 2026 na wijziging	Realisatie t/m mei 2026	JEV 2026-1
Lasten	105.973	28.034	107.890

Voorstel 2: Bestuursrapportage 2026-1 vast te stellen.

Voorstel 3: In te stemmen met de wijziging van de begroting 2026. Begrotingswijziging

Op basis van de actuele inzichten uit de jaareindeverwachting 2026-1 blijkt dat op diverse begrotingsposten uit de exploitatie afwijkingen te verwachten zijn ten opzichte van de oorspronkelijke begroting. Om een actueel en realistisch beeld van de financiële positie te behouden, wordt voorgesteld de begroting aan te passen via een begrotingswijziging 2026. Daarnaast is deze aanpassing noodzakelijk vanuit het oogpunt van rechtmatigheid, zodat uitgaven en baten binnen de geautoriseerde kaders blijven en wordt voldaan aan de geldende financiële regelgeving.

De kostenoverschrijding Beleidsveld Waterketen kan worden gedekt door een extra onttrekking uit de taakreserve Waterkwaliteit/ Zuiveringsbeer.

De kostenoverschrijving Beleidsveld Bestuur en Bedrijfsvoering kan conform de standaard kostenverdeling worden gedekt door een extra onttrekking uit de taakreserve Waterkwantiteit/ Watersysteem en Waterkwaliteit/ Zuiveringsbeheer.

De lagere kosten/ uitgaven voor Beleidsveld Watersysteem zullen, conform de standaard kostenverdeling van de verschillende beleidsproducten, bij het opstellen van de jaarrekening 2025 worden toegerekend aan de taakreserves.

Na verwerking van bovenstaande blijft de omvang van de taakreserves boven het weerstandsvermogen.

Voorgestelde begroting na wijziging voor het beleidsveld Waterketen

Omschrijving	Begroting 2026 na wijziging	Begrotingswijziging	Voorgestelde begroting na wijziging 2026
Lasten			
Rentelasten	7.821	0	7.821
Afschrijvingen	18.546	0	18.546
Personeelslasten	225	0	225
Goederen en diensten	33.368	995	34.363
Totaal Lasten	59.960	995	60.955
Baten			
Opbrengsten van derden	3.247	0	3.467
Bijdragen	258	0	258
Totaal Baten	3.505	0	3.725
Totaal Netto Lasten	-56.454	-995	-57.230
Totaal	-56.454	-995	-57.230

Voorgestelde begroting na wijziging voor het beleidsveld Bestuur en Bedrijfsvoering

Omschrijving	Begroting 2026 na wijziging	Begrotingswijziging	Voorgestelde begroting na wijziging 2026
Lasten			
Rentelasten	11.770	2.401	14.171
Afschrijvingen	1.701	0	1.701
Personeelslasten	65.801	-850	64.951
Goederen en diensten	26.521	366	26.887
Toevoeging aan voorziening	180	0	180
Totaal Lasten	105.973	1.917	107.890
Baten			
Baten ivm salarissen/soc.lst	1.085	0	1.085
Opbrengsten van derden	5.479	0	5.480
Bijdragen	1.681	0	1.681
Geactiveerde lasten	5.870	0	5.870
Rentebaten	0	0	0
Onttrekking aan voorziening	0	0	0
Totaal Baten	14.115	0	14.116
Totaal Nettolasten	-91.858	-1.917	-93.774
Waterschapsbelastingen	182.545	0	182.545
Kwijtschelding / oninbaar	-2.537	0	-2.537
Totaal Baten Belastingheff	180.007	0	180.007
Dividend	765	0	765
Saldo van de financieringsfu	11.708	0	11.708
Totaal Dekingsmiddelen	192.480	0	192.480
Onvoorzien	-834	0	-834
Nagekomen posten		0	
Totaal	99.788	-1.917	97.872

Begroting Totaal na wijziging:

Omschrijving	Begroting 2026 na wijziging	Begrotingswijziging	Voorgestelde begroting na wijziging 2026
Lasten			
Rentelasten	23.317	2.401	25.718
Afschrijvingen	31.850	0	31.850
Personeelslasten	66.107	-850	65.257
Goederen en diensten	95.171	1.362	96.533
Toevoeging aan voorziening	180	0	180
Totaal Lasten	216.625	2.912	219.537
Baten			
Baten ivm salarissen/soc.lst	1.085	0	1.085
Opbrengsten van derden	9.740	0	9.740
Bijdragen	2.030	0	2.030
Geactiveerde lasten	5.870	0	5.870
Rentebaten	0	0	0
Onttrekking aan voorziening	0	0	0
Totaal Baten	18.725	0	18.725
Totaal Nettolasten	197.900	-2.912	-200.812
Waterschapsbelastingen	182.545	0	182.545
Kwijtschelding / oninbaar	-2.537	0	-2.537
Totaal Baten Belastingheff	180.007	0	180.007
Dividend	765	0	765
Saldo van de financieringsfu	11.708	0	11.708
Totaal Dekingsmiddelen	192.480	0	192.480
Onvoorzien	-834	0	-834
Nagekomen posten		0	
Totaal	-6.254	-2.912	-9.166

Voorstel 4: In te stemmen met de wijzigingen in het investeringsprogramma jaarschijf 2026

Investerings 2026	Realisatie tm mei 2026	Begroting	Begroting na wijziging	JEV 1e Burap
Bruto investeringen	21.749	119.002	119.002	96.420
Inkomsten (m.n. subsidies)	527	19.036	19.036	23.719
Netto investeringen	21.222	99.966	99.966	72.701

De investeringsomvang is gedurende 2026 ten opzichte van de begroting neerwaarts bijgesteld. Door de voorbereiding op de invoering van onder andere assetmanagement binnen de waterketen is een beter tijdsgebonden inzicht ontstaan in de meerjarige opgave en de bijbehorende planning, inclusief realistische doorlooptijden en oplevermomenten.

De totale bijstelling bedraagt € 27,265 mln. (begroting € 99,966 mln. minus jaareindeverwachting € 72,701 mln.)

De belangrijkste bijstellingen per programma betreffen:

Watersysteem (Totaal € 15,2 mln. verlaagd)

- het doorschuiven van investeringen en risicoreserveringen bij projecten zoals Nemelear en de stuw Afwatering Boxtel, deels gecompenseerd door hogere kosten en vertragingen binnen onder andere automatiseren stuwen en Drinkwaterlandschap Groote Heide. Effect € 3,9 mln. verlaging
- Bijstelling Hoogwaterbescherming door vertraging bij RK Klotputten, doorschuiven van kosten bij hoogwaterbescherming Vught en het, op basis van de huidige inzichten, niet voorzien van een bijdrage van Waterschap De Dommel binnen HOWABO in 2026. Effect € 3 mln. verlaging
- Bijstelling watersysteem realiseren inrichtingsdoelen door vertraging bij projecten zoals BHS Run Schaikesdijk/Stevert, beekdal Run Heers-Dommel en EVZ Weegraaf, aangevuld met administratieve verschuivingen (o.a. Groote Heide) en het doorschuiven van reserveringen. Effect € 8 mln. verlaging

Bovenstaande bijstellingen hebben effect in de tijd maar niet op de doelstelling.

Waterketen (Totaal € 11,3 mln. verlaagd)

- Bijstelling als gevolg van efficiencyvoordelen bij projecten zoals onderhoud riool Zuid en herstel koker RG Aalst, vertraging in de aanbesteding (transportleiding Eersel) en verschuiving in de planning (vijzel De Meern), aangevuld met hogere inkomsten bij RWZI Tilburg. Effect € 11,2 mln. verlaging

Bovenstaande bijstellingen hebben effect in de tijd maar niet op de doelstelling.

Bestuur en bedrijfsvoering (Totaal € 0,8 mln. verlaagd)

- Door een langer benodigde voorbereidingstijd zijn diverse projecten zoals het sleutelplan en de herinrichting van het terrein van het hoofdkantoor doorgeschoven. Effect € 0,8 mln. verlaging

Bovenstaande bijstellingen hebben effect in de tijd maar niet op de doelstelling.

Een gedetailleerde toelichting op de bijstellingen staat in de toelichting op de bestuursrapportage 2026-1.

Voorgesteld wordt de verlagingen van het investeringsprogramma voor jaarschijf 2026 vast te stellen, waarbij het totale investeringsvolume over de jaren in stand blijft.

De bestuursrapportage is eerst door de directie aan het DB aangeboden. Het DB biedt deze rapportage vervolgens aan aan het AB. Hierna treft u de reflecties van de directie en concerncontroller aan.

Directieparagraaf

Voor u ligt de Burap tot en met mei 2026. In het kader van de organisatieontwikkeling en de verbetering van de P&C-cyclus is dit het eerste jaar waarin we op een andere manier verantwoording afleggen. Daardoor heeft het bestuur, met behandeling vóór de zomer, nog ruimte om bij te sturen. In lijn met de afspraken bij de jaarrekening laat deze Burap zien welke keuzes zijn gemaakt of worden voorgesteld, welke risico's richting eind 2026 in beeld zijn en waar projecten en reserveringen door de gefaseerde invoering van assetmanagement anders worden gepland. Ook bevat de Burap de acties waarmee we de interne sturing, de systematiek van plannen, ramen en begroten en de ondersteunende systemen verder verbeteren. Daarmee geven we ook opvolging aan signalen van het algemeen bestuur en versterken we de eerder ingezette organisatieontwikkeling.

Tegelijkertijd staan we voor zeer complexe en omvangrijke (bouw)opgaven. Afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn in de huidige dynamische omgeving dan ook niet geheel te voorkomen. Dat neemt niet weg dat de noodzaak duidelijk is: onze focus ligt nadrukkelijk op het versterken van een professionele bedrijfsvoering, met beheersing, tijdig inzicht en bestuurlijke bijsturing als kern.

De uitwerking van de transformatieve onderwerpen vraagt om een andere manier van werken, waarin we als organisatie volop lerende zijn. De aanpak van indirecte lozingen en watersysteemherstel via flanken en ruggen zijn daarvan goede voorbeelden. Ook de Taskforce werkt vanuit die benadering: zij heeft in de organisatie voorstellen en kansen geïdentificeerd, geanalyseerd en getoetst om werkzaamheden anders, minder of niet meer uit te voeren. Een deel daarvan is in deze rapportage opgenomen; andere onderwerpen komen terug in de VJN en de begroting later dit jaar. Sommige veranderingen vragen om een grotere omslag en hebben meer tijd nodig. Daarom zijn kansen en mogelijkheden verkend voor zowel de korte als de langere termijn. Bij de VJN wordt het algemeen bestuur hierover integraal geïnformeerd.

Het borgen van transformatief werken en de taskforcemethodiek in de organisatie is noodzakelijk en maakt daarom deel uit van het traject van de organisatieontwikkeling. De ingerichte tactische laag ondersteunt dit. Naast de inmiddels doorgevoerde aanpassingen in de hoofdstructuur wordt nu ook gewerkt aan het doorlichten van de detailstructuur en de bijbehorende bedrijfsprocessen. Ook daar verwachten we verbeteringen door te voeren die de sturing versterken, met nadrukkelijke aandacht voor een passende span of attention van onze managers in een organisatie die de afgelopen jaren sterk is gegroeid. We verwachten dat dit traject mogelijk ook kansen voor efficiency oplevert. Kortom: naast het realiseren van de inhoudelijke opgaven is de organisatie volop in ontwikkeling.

Controllersparagraaf

De Bestuursrapportage is qua opzet fors aangepast en daarmee qua toegankelijkheid en leesbaarheid aanzienlijk verbeterd. De ingezette lijn van de jaarrekening met een splitsing van een “toegankelijke” rapportage op hoofdlijnen met een meer gedetailleerde rapportage is in een verbeterde vorm doorgezet.

De eerste maanden hebben, naast het uitvoeren van de reguliere werkzaamheden en activiteiten (“going concern”, de winkel is gewoon open gebleven tijdens de verbouwing), in het teken gestaan van de organisatie ontwikkeling (o.a. de herijking organisatie-structuur, werving clustermanagers), het in beeld brengen van de toekomstige ontwikkelingen (Voorjaarsnota, Waterbeheerplan 6) en het zetten van de eerste stapjes om te komen tot een meer realistische planning (start met Assetmanagement), raming en bijstelling en bijsturing (doelen, financiën en beschikbare en benodigde capaciteit).

Deze stapjes hebben er wel toe geleid dat de discussies die nodig zijn om te komen tot een meer realistische raming en het tijdig bijsturen op de verschillende niveaus gevoerd worden. Dit heeft echter voor de JEV 2026 nog tot een voorzichtige bijstelling van de begrote lasten geleid waarbij in sommige gevallen ook al is aangegeven dat bij de geraamde JaarEindeVerwachten (JEV) rekening moet worden gehouden met mogelijke bandbreedtes.

Het boekjaar 2025 is afgesloten met een positief financieel resultaat met de kanttekening dat de afwijking tussen de afgegeven JEV in de 2^e bestuursrapportage 2025 (= basis voor de opgestelde beleidsbegroting qua voortgang van activiteiten en projecten) en de realisatie 2025 fors waren. De consequenties van deze afwijking op de bijstelling van de verwachte realisatie in 2026, de financiële vertaling en de vertaling naar de uit te voeren projecten en activiteiten (inzet van capaciteit) is een aandachtspunt voor de verdere ontwikkeling van de ramingen van de JEV van exploitatielasten en investeringen. De effecten van de organisatieveranderingen rondom sturing en bijsturing en de bijbehorende aanpassingen in de werkwijzen (o.a. voortgangs-/maandgesprekken) zullen in de bestuurlijke rapportages van september (en november) zichtbaar worden.

Vooruitkijkend naar het tweede halfjaar 2026, het laatste volledige jaar van het huidige bestuur en de komende Voorjaarsnota (nieuwe bestuursperiode) zullen de resultaten van de ambtelijke en bestuurlijke gesprekken over realiseerbare doelen en prestaties versus innovatieve ontwikkelingen en ambities moeten landen om te komen tot het scherper aan de wind zeilen en daarmee het dichter bij elkaar brengen van begroting en realisatie. Hierbij kunnen de wijzigingen in de organisatiestructuur (o.a. met de start van de nieuwe clustermanagers), het voeren van de voortgangs- en monitoringsgesprekken (o.a. cultuur van aanspreken op nakomen van gemaakte afspraken) en de doorontwikkeling van de (tussentijdse) informatievoorziening behulpzaam bij zijn. Hierbij is het belangrijk om open en transparant met elkaar in gesprek te blijven over ambitie en realisme, het wens-denken qua realiseerbare doelen en te besteden middelen los te laten en aandacht te hebben voor de beschikbare en benodigde capaciteit om deze doelen en prestaties (middels het besteden van de beschikbare gestelde middelen) te kunnen realiseren.

Dit proces van keuzes maken zal tijd en energie maar zeker ook “bloed, zweet en tranen” kosten maar is nodig om onze waterschapsdoelen nu en in de toekomst te kunnen (blijven) behalen.

3.2. Risico's

Voorstel 1: In te stemmen met de kostenoverschrijdingen bij beleidsvelden waterketen en bestuur en bedrijfsvoering zoals deze blijken uit de opgenomen Jaareindeverwachting (JEV) in de Bestuursrapportage 2026-1.

De risico's zijn in de bestuursrapportage (bijlage 1) nader toegelicht.

Voorstel 2: Bestuursrapportage 2026-1 vast te stellen.

De risico's zijn in de bestuursrapportage (bijlage 1) nader toegelicht.

Voorstel 3: In te stemmen met de wijziging van de begroting 2026.

Geen risico's.

Voorstel 4: In te stemmen met de wijzigingen in het investeringsprogramma jaarschijf 2026

Geen risico's.

4. Financiën

Zie Burap 2026-1 paragraaf 2.2

5. Uitvoering en evaluatie

5.1 Bestuurlijke vervolgstappen:

Geen

5.2 Externe communicatie:

Niet van toepassing

5.3 Bestuurlijke evaluatie:

Het bestuur wordt verzocht de nieuwe opzet van de Burap te evalueren, met name in hoeverre deze bijdraagt aan inzicht en sturing. De uitkomsten worden benut voor de verdere doorontwikkeling van de P&C-cyclus. Aansluitend vindt een ambtelijke evaluatie plaats.

Hoogachtend,
het dagelijks bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Bijlage(n):

- Burap 2026-1 op hoofdlijnen
- Burap 2026-1 toelichting

Besluit

Bestuursrapportage (Burap) 2026-1

Het algemeen bestuur besluit conform voorstel

1. In te stemmen met de kostenoverschrijdingen bij beleidsvelden waterketen en bestuur en bedrijfsvoering zoals deze blijken uit de opgenomen Jaareindeverwachting (JEV) in de Bestuursrapportage 2026-1.
2. Bestuursrapportage 2026-1 vast te stellen (bijlage 1).
3. In te stemmen met de wijziging van de begroting 2026.
4. In te stemmen met de wijzigingen in het investeringsprogramma jaarschijf 2026.

Aldus vastgesteld in de vergadering van 8 juli 2026.

het Algemeen bestuur,

E. de Ridder
watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Bijlage(n):

- Burap 2026-1 op hoofdlijnen
- Burap 2026-1 toelichting

Bestuursrapportage 2026-1

**WE ZIJN EEN
BETROUWBARE
OVERHEID**

**WE HEBBEN FOCUS
OP ONZE TAKEN**

**WE WERKEN SAMEN
MET DE OMGEVING**

**WE MAKEN KEUZES
DIE ZORGEN VOOR
IMPACT**

Watersysteemherstel is de basis

Januari 2026 – mei 2026

Waterschap De Dommel

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	2
2	Burap 2026-1	2
2.1	De resultaten in één oogopslag	2
2.2	Transformatieve onderwerpen	3
2.2.1	Voldoende water en droge voeten	4
2.2.2	Schoon water	6
2.2.3	Wettelijke verplichtingen	7
2.2.4	Bedrijfsvoering.....	9
2.3	Financiën in één oogopslag	10
2.3.1	Risico's en onzekerheden	10
3	Risico's.....	15
3.1	Risico's Voldoende Water en Droge voeten	15
3.2	Risico's Schoon Water	16
3.3	Risico's Bestuur en Bedrijfsvoering.....	17
4	Controllersparagraaf.....	20
5	Directieparagraaf.....	22

1 Inleiding

Deze bestuursrapportage (burap 2026-1) geeft inzicht in de uitvoering van de opgaven in de periode januari tot en met mei 2026. De nadruk ligt op de voortgang ten aanzien van de doelrealisatie, afwijkingen, risico's en ontwikkelingen die van invloed zijn op het realiseren van de doelen en die richting vragen voor de verdere uitvoering.

In deze burap is opgenomen:

1. Resultaten in één oogopslag
2. Financiën in één oogopslag
3. Meerjarenontwikkeling eigen vermogen en schuldenquote
4. Risico's en kansen
5. Ambtelijke reactie: controllersparagraaf
6. Ambtelijke reactie: directieparagraaf

Leeswijzer

In deze burap wordt op hoofdlijnen de inhoudelijke en financiële ontwikkeling weergegeven, inclusief de belangrijkste risico's en kansen. Naast deze rapportage is een uitgebreidere toelichting op de diverse activiteiten beschikbaar als naslagwerk. In deze Burap-toelichting worden onder andere de majeure projecten nader uitgewerkt. Deze toelichting is bedoeld als verdieping en hoeft voor het bestuurlijk overzicht niet integraal te worden gelezen.

2 Burap 2026-1

2.1 De resultaten in één oogopslag

De organisatie bevindt zich in de laatste jaren van het WBP5, waarin de eerste stappen in de watertransitie zijn gezet en de komende jaren nog gezet worden. Er wordt invulling gegeven aan de transformatieve koers die met de beleidsbegroting 2026 is ingezet. Tegelijkertijd zijn de voorbereidingen voor WBP6 in volle gang.

In 2026 wordt, in het verlengde van de afgelopen jaren, ingezet op stimuleren, verleiden, faciliteren, bijstellen en opbouwen van beleid, evenals op het realiseren van maatregelen die bijdragen aan de watertransitie. Het gelijktijdig inzetten op deze sporen, in een context die beïnvloed wordt door actuele ontwikkelingen, vraagt om voortdurende aandacht van zowel de ambtelijke organisatie als het bestuur en kent een hoge mate van complexiteit.

De belangrijkste ontwikkelingen, afwijkingen en risico's met betrekking tot de resultaten over de periode tot en met mei 2026 worden hierna benoemd en toegelicht. Allereerst wordt inzicht gegeven in de voortgang ten aanzien van de transformatieve onderwerpen.

Voortgang op stimuleren

In het kader van de watertransitie zijn meerdere stimuleringsregelingen ingericht om voorlopers te ondersteunen en de transitie te versnellen. Uit de huidige realisatie blijkt dat de benutting achterblijft, waardoor beschikbare budgetten niet volledig worden ingezet en daarmee de doelstelling niet gehaald wordt.

Om de effectiviteit te vergroten, zetten we in op het vergroten van de bekendheid van de regelingen en het wegnemen van drempels voor gebruik. Daarmee worden de regelingen aantrekkelijker, toegankelijker en beter uitvoerbaar gemaakt.

De totaalbudgetten blijven gehandhaafd maar worden meer verdeeld in tijd, waardoor de looptijd verlengd wordt. In de JEV Burap 2026-1 is voor het lopende jaar een neerwaartse bijstelling van € 2 mln verwerkt voor de stimuleringsregeling landelijk gebied en klimaatadaptatie. Voor de resterende ruimte van € 3,4 mln in 2026 wordt de komende periode bezien in hoeverre deze alsnog kan worden benut, dan wel of aanvullende bijstelling noodzakelijk is. Daarnaast is voor de herwaardering van gronden een neerwaartse bijstelling van € 2 mln in het budget 2026 in de JEV verwerkt.

Majeure projecten

Binnen de uitvoering van de opgaven spelen meerdere majeure projecten een belangrijke rol. Deze projecten zijn bestuurlijk relevant door hun omvang, financiële impact en bijdrage aan de realisatie van de wateropgaven.

Op hoofdlijnen blijft de voortgang van deze projecten in lijn met de verwachtingen, maar er zijn enkele afwijkingen en risico's zichtbaar:

- De planning van projecten staat onder druk door beroepsprocedures, complexe vergunningstrajecten en de afhankelijkheid van externe partijen. Hierdoor wordt vaker gekozen voor een gefaseerde uitvoering en schuiven onderdelen van projecten door naar latere jaren, zoals zichtbaar is bij beekherstelprojecten en keringen.
- Bij een aantal projecten is sprake van aanpassing van de scope. Nadere analyses en voortschrijdend inzicht leiden bijvoorbeeld tot bijstelling van het aantal kilometers beekherstel of het beperken en scherper richten van natuurdoelen.
- Daarnaast zien we uitstel of herschikking van investeringen. Vertraging in de uitvoering of extra voorbereidingstijd zorgen ervoor dat beschikbare middelen niet altijd in hetzelfde jaar worden benut, maar verschuiven naar volgende jaren, onder andere bij keringen en waterketenprojecten.
- Tot slot spelen technische en uitvoeringsrisico's een rol. Dit betreft onder andere onzekerheden in ontwerp- en vergunningstrajecten en het risico dat installaties nog niet de beoogde prestaties leveren, zoals bij verschillende RWZI-projecten zichtbaar is.

Om deze risico's te beheersen wordt ingezet op gefaseerde uitvoering, intensivering van omgevingsmanagement, prioritering van capaciteit en kritisch sturen op kosten en planning.

De majeure projecten zijn nader uitgewerkt in de Burap-toelichting, waarin per project inzicht wordt gegeven in voortgang, afwijkingen, risico's en getroffen maatregelen.

2.2 Transformatieve onderwerpen

In het verlengde van de VJN2026-2031, en de uitwerking daarvan in de Beleidsbegroting 2026, wordt een start gemaakt met de invulling van het transformatieve scenario. Concreet zijn hiervoor enkele acties benoemd. De voortgang op deze onderwerpen wordt hierna beschouwd.

2.2.1 Voldoende water en droge voeten

Omvorming beheer koppen en actieve aanpak flanken met pilots

Water vasthouden is een belangrijke bouwsteen voor het watersysteemherstel. De aanpak waterconservering heeft tot vele kleinschalige maatregelen geleid maar laat tegelijk ook zien dat het onvoldoende tot significante aanvulling van het grondwater leidt. Lopende afspraken worden afgerond maar de capaciteit zal verder ingezet worden in een alternatieve aanpak voor ruggen en flanken die tot meer impact moet leiden. Tegelijkertijd blijven we, waar kansen zich voordoen en/of op verzoek van grondeigenaren, stuwtjes uitrollen in het landelijke gebied en werken we met de TBO's samen aan waterconservering conform afspraak BBG.

In pilotgebieden zullen we onze ambities in de praktijk brengen en leren wat hiervoor de meest effectieve manier is in de vorm van (ander) beheer, beleidsvorming, inzet instrumentarium en de uitvoering van concrete maatregelen. Belangrijk is dat hierbij wordt gezocht naar een manier die uiteindelijk opschaalbaar is naar grotere gebieden. Het team Aanpak Flanken en Ruggen is medio 2026 aan de slag en levert dit jaar nog eerste bevindingen op.

Versterken gebiedsgerichte aanpak

Als het gaat om het realiseren van concrete maatregelen hebben we in de VJN2026 en de BB2026 nog nadrukkelijker ingezet op de samenwerking met onze partners in GGA-gebiedsprocessen. Wij sluiten aan bij de energie in de streek, indien deze voldoet aan de volgende voorwaarden: voldoende draagvlak, financiering, organisatiekracht, capaciteit, impact op waterdoelen, haalbaarheid en bereidheid.

In meerdere GGA-gebiedsprocessen zien wij echter uitdagingen bij onze partners om voldoende capaciteit, kennis, expertise en middelen vrij te maken om stappen te zetten. Hiermee staan één of meerdere randvoorwaarden onder druk. Als dat aan de orde is, dan blijven wij continue kritisch op de inzet van onze capaciteit en middelen, in zowel gebieden die worden getrokken door derden als gebieden waar wij zelf de trekkersrol vervullen.

In het GGA-gebied Bovenlopen Beerze vindt op dit moment een heroverweging plaats van onze rol en aanpak. Mocht dit leiden tot een koerswijziging dan wordt het AB hierover geïnformeerd. Capaciteit wordt op dit moment ingezet in trajecten waar het contact met de omgeving en samenwerking centraal staat, zoals de pilot ruggen en flanken. We doen dus niet meer, maar met wat we doen maken we nog meer impact. De beschikbare capaciteit zetten we dus dáár in, waar we de meeste impact kunnen maken.

Wel behalen we lokale successen in de GGA Grenscorridor door enkele knelpunt dossiers verder te brengen. De gezamenlijke grondtafel helpt ons hierbij om tot concrete oplossingen te komen. We hebben inmiddels meer dan 100 hectare in portefeuille en werken in 3 gebieden concreet naar een NRD (Notitie Reikwijdte en Detailniveau) en MER (milieueffectrapportage). Ook in deze gebieden kiezen we voor meer focus op de gebieden waar energie zit.

Actieve grondstrategie

Herwaardering van agrarische percelen in kwetsbare gebieden draagt bij aan de verbetering van de waterkwaliteit, aan meer ruimte voor waterberging en infiltratie en biedt perspectief aan de koplopers en extensieve agrarische bedrijven. De pilot naar de 'herwaardering van gronden' is afgerond. Er zijn contracten gesloten en opgedane ervaringen maken onderdeel uit van de evaluatie. De toekomst van de herwaarderingsregeling is echter afhankelijk van een besluit van de Europese Commissie in verband met mogelijke staatssteun. Het is de verwachting dat er kort na zomer 2026 hierover besloten wordt. Pas na vaststelling is te bepalen of hier binnen een voor het waterschap effectieve herwaarderingsregeling op te stellen is.

Verkennen van een transitiefonds

We verkennen de mogelijkheden van een transitiefonds, dat particulieren en ondernemers helpt aan toegang tot financiële middelen voor aanpassingen, om weerbaar te zijn voor verandering van het klimaat en invulling te geven aan de watertransitie. In 2026 zal een eerste verkenning uitgevoerd worden naar haalbaarheid en kansrijkheid. Met keuze voor vervolg.

Vaststelling nieuw beregeningsbeleid

Het koersdocument beregeningsbeleid is vastgesteld en markeert daarmee een belangrijke bestuurlijke keuze om via een gefaseerde aanpak toe te werken naar vermindering van grondwateronttrekkingen. De consequenties van het Koersdocument Beregeningsbeleid moeten worden meegenomen bij het opstellen van de Brabantbrede Waterschapsverordening. De planning om dit 1-1-2027 te hebben verwerkt is echter bijzonder krap. Het koersdocument vergt veel uitwerking en overleg met de andere waterschappen. De keuze om dit samen te doen met onze collega waterschappen schept uniformiteit, maar maakt tegelijkertijd dat we niet altijd de inhoudelijke koers kunnen volgen die nodig is om de watertransitie echt te versnellen.

Samen met de omgeving

Uitlijnen Deltaprogramma's

We lijnen onze projecten en prioriteiten uit met de Deltaprogramma's van het Rijk. We maken zichtbaar hoe Rijksmiddelen de watertransitie versnellen, richten interne processen in voor snelle koppeling en rapporteren terug wat werkt en wat bijgestuurd moet worden. We liggen daarmee op koers voor de gestelde ambities.

Risicobeheersing nadeelcompensatie

We verwachten meer verzoeken om nadeelcompensatie door maatregelen in de watertransitie. We werken daarmee toe naar het beter managen van verwachtingen door voorzienbaarheid en het normaal maatschappelijk risico en werken aan een coördinatiepunt voor schadeclaims. Vanwege de urgentie bij de afhandeling van lopende claims wateroverlast loopt deze actie vertraging op.

Anders omgaan met maaisel

De nieuwe Gedragscode verlangt dat maaisel niet achterblijft op de (bemestingsvrije) onderhoudspaden. We liggen op koers om in 2026 100% van het vrijkomend slootmaaisel nabij brede onderhoudspaden af te voeren en werken tegelijkertijd aan een programma om het maaisel te kunnen composteren.

Investeren in de stad

We liggen op koers om het waterbelang blijvend te positioneren bij regionale afwegingstafels voor stedelijke ontwikkelingen. Hierbij zetten wij ons concreet in op gerichte communicatie rondom de komende gemeenteraadsverkiezingen. Daarnaast zetten wij ons in de uitvoeringsagenda NOVEX stedelijk Brabant in voor een analyse van Klimaatadaptief bouwen en wat nodig is om dit te borgen binnen Brabant. Dit onderzoek loopt op schema en de eerste resultaten worden verwacht in 2027.

2.2.2 Schoon water

Systeemverandering Waterketen

Doorvertaling Visie op Schoon Water met nieuwe 'leidende principes'

De visie is afgerond en vastgesteld in het AB. De uitwerking wordt in de loop van 2026 verder opgepakt. De wijze waarop dit gebeurt, wordt dit jaar verder verkend.

Transitie-aanpak Zandleij

De Brede Aanpak Zandleij is gericht op het combineren van technische en sociale innovatie om een regeneratieve oplossing te realiseren om de Zandleij en zijn omgeving gezonder te maken. We liggen op koers om de ambities te realiseren, waarbij ingezet wordt op de uitvoering van het maatregelenpakket en het uitvoeren van nadere onderzoeken. Het resultaat is daarbij afhankelijk van draagvlak, gezamenlijke inzet en afstemming tussen partijen. De voorspelbaarheid staat hierdoor onder druk. Om dit te beheersen wordt actief ingezet op communicatie en participatie, gericht op het vergroten van draagvlak en betrokkenheid van partners en omgeving.

Effluent hergebruik

Effluent hergebruik is een van de opties voor aanvulling van grondwater voor natuur en landbouw. De mogelijkheden worden verder uitgewerkt met regiopartners waarbij onder meer gekeken wordt naar draagvlak, kosten en risico voor het grondwater en/of de omgeving.

Concreet lopen op dit moment gesprekken met ZLTO, gemeente Bladel en ondernemers over een mogelijke demonstratie voor effluenthergebruik in een projectgebied tussen Hoogeloon en Casteren. Voor Tilburg wordt een vergelijkbare gebiedsgerichte aanpak opgezet. Samen met Aa en Maas en Brabantse Delta wordt richting het BBG gewerkt aan een gezamenlijke propositie voor grootschalig effluenthergebruik als bijdrage aan droogtebestrijding, grondwataanvulling en een robuuster watersysteem.

Strategische beïnvloeding lozingen – industrie & grens en diffuse bronnen

Voor de indirecte lozingen is een aanpak opgesteld in lijn met de Visie Schoon water. Deze aanpak is door middel van een brede participatie tot stand gekomen, zowel intern als extern. Het Algemeen Bestuur wordt in juni meegenomen in de voortgang en de verdere uitwerking. Dit onderwerp is niet alleen bij ons waterschap heel actueel maar heeft ook landelijk de aandacht. Er is volle focus op deze aanpak.

Aanpak lozingen - waterkwaliteit

Strategische beïnvloeding hoeveelheid en samenstelling van lozingen

Op meer grip te krijgen en daadwerkelijk regie krijgen op het influent van onze zuiveringen werken we, met onze partners, gericht aan op het afkoppelen en lokaal infiltreren. Door de samenhang met de totale stedelijke infrastructuur kost dit (te) veel tijd. Enkele concrete voorbeelden waarin we samen met onze partners optrekken zijn het realiseren van een watercirculaire wijk, decentrale zuivering en we proberen meer grip te krijgen op indirecte lozingen. Het vinden van partners voor realiseren van een watercirculaire wijk en decentrale zuivering blijkt niet makkelijk. Er worden veel belemmeringen gezien m.b.t. financiering en de governance voor zo'n watercirculaire wijk. We zijn in gesprek met gemeenten en ontwikkelaars om een (voorbeeld)project gerealiseerd te krijgen. Het blijft onzeker of we hierin slagen. De tijd is mogelijk nog niet rijp en is landelijke regelgeving nodig. In de loop van 2026 zullen we ervaren of een koerswijziging en/of andere aanpak nodig is.

Plan van aanpak riooloverstorten

Het waterschap werkt al een geruime tijd structureel samen met gemeenten om deze piekbelasting te reduceren. Het huidige beleid en aanpak zetten we door. De impact van overstorten is niet belemmerend voor het bereiken van de KRW-doelstellingen en de 4-M aanpak (meten, modelleren, maatregelen en monitoren) van overstorten wordt gecontinueerd. We zetten de realisatie van de geprogrammeerde maatregelen door en monitoren het effect van de piekmissies. Dankzij de 4 M-aanpak behoort het waterschap met de gemeenten reeds tot de koplopers in de aanpak van overstorten.

Daar waar uit 4 M-aanpak blijkt dat aanvullende maatregelen nodig zijn zal dit samen met gemeenten worden opgepakt en geborgd. De invloed op korte termijn is echter beperkt. De voortgang is afhankelijk van gemeentelijke programmering en keuzes. Waterschap De Dommel neemt geen taken over van gemeenten. Een zelfstandige aanpak vanuit het waterschap zou grote investeringen en extra capaciteit vragen en wordt niet doelmatig geacht. Het bestuur dient deze lijn nog te bevestigen.

2.2.3 Wettelijke verplichtingen

Er zijn enkele wettelijke verplichtingen die dit jaar specifieke aandacht vragen.

Gedragscode

De Dommel werkt hard aan het implementeren van de nieuwe gedragscode soortenbescherming. De invoering van de gedragscode is zeer intensief en brengt ons in een dilemma tussen 'droge voeten' en 'ecologisch beheer'. De nieuwe gedragscode stelt nieuwe en aanvullend eisen aan de maaiplanning van De Dommel. Deze eisen zorgen ervoor dat we verschillende trajecten minder mogen maaien. Dit verhoogt het risico op wateroverlast. Met name in het gebied van Kempen is dit aan de orde. De Dommel is in gesprek met de provincie Brabant voor het aanvragen van aanvullende vergunningen en een gedoogbeschikking. Vanwege de complexiteit met betrekking tot soortenbescherming en het nieuwe van de gedragscode duren deze trajecten lang. Dit heeft een concrete financiële impact: hogere maaikosten van circa € 1,1 mln die is meegenomen in de JEV. De FTE consequentie is nader toegelicht in paragraaf 3.1.3 onder p-budget.

Informatieveiligheid /NIS2 richtlijn

De invoering van NIS2 brengt strengere eisen met zich mee voor informatieveiligheid en privacy. Om hieraan te voldoen wordt gewerkt aan de inrichting van een Security Operations Center (SOC), de uitvoering van het NIS2 programma en het uitvoeren van risicoanalyses. De implementatie vraagt om aanvullende inzet van capaciteit en middelen, terwijl niet alle risico's volledig kunnen worden uitgesloten. Om dit te beheersen wordt ingezet op de inrichting van het SOC en een programmatische aanpak voor de implementatie van NIS2, inclusief risico-gestuurde prioritering van maatregelen. Deze actie verloopt conform planning.

Omgevingswet/BRO

We moeten als waterschap voldoen aan de wettelijke kaders, waaronder de eisen uit het BRO (Basisregistratie Ondergrond). Dit betekent extra inzet op de validatie van onze data. We liggen op koers om eind 2026 te voldoen aan de gestelde eisen.

Watertoets

Deze activiteit ligt op schema. De Bovenregionale Stresstesten en Watersysteemtoets worden in 2026 opgeleverd en bieden input voor de opgaven en aanpak die in WBP6 worden vastgesteld.

KRW-impuls

We hebben een inspanningsverplichting om te komen tot een zo hoog mogelijke prestatiegraad in 2027 en liggen nog steeds op koers voor een prestatiegraad tussen de 59% en 74%. We werken in projecten en gebiedsprocessen dan ook hard aan het realiseren van onze doelen.

Naar aanleiding van de wateroverlast in 2023/2024 zien we echter een grote toename aan beroepsprocedures. De situatie in 2023/2024 heeft het draagvlak bij sommige partners voor onze koers aangetast. We ontwikkelen echter steeds vaker strategieën om gefaseerde uitvoeringen, waarbij delen van projecten wel uitgevoerd kunnen worden ondanks een lopende beroepsprocedure. Per project bekijken wij hiervoor de mogelijkheden. Dit doen wij ook voor de projecten (rondom de Run) die in 2026 gepland waren om tot uitvoering te komen. Dit leidt er wel toe dat enkele prestaties doorgeschoven moeten worden naar 2027.

Droge voeten

Watersysteemtoets

De normen voor wateroverlast (vanuit het oppervlaktewatersysteem), vastgelegd in de provinciale Omgevingsverordening, zijn leidend voor het bereiken van het vereisten beschermingsniveau. Eens in de 6 jaar worden deze getoetst in de watersysteemtoets. Deze wordt dit jaar uitgevoerd en loopt daarmee op schema.

Overige en regionale waterkeringen

Daarnaast werken wij aan het realiseren van een samenhangend en toekomstbestendig stelsel van overige en regionale waterkeringen dat voldoet aan de eigen waterschaps- en/of provinciale veiligheidsnormen en tegelijkertijd ruimte biedt voor een zorgvuldige inpassing in landschap, natuur en omgeving. Het herstelprogramma keringen loopt op schema om in 2027 de meest urgente knelpunten te hebben aangepakt (cf. analyse WBP5), met dien verstande dat binnen het programma op basis van actualiteit en risico-inschattingen, verschuivingen over de jaren zijn voorgekomen.

Dit jaar worden, conform eerdere prognoses, stappen gezet in de planuitwerkingsfase rondom Vught, Esch en Gestel (V.E.G.) en de keringen rondom Bossche Broek worden aangepakt. Het herstel van de Regionale Kering Klotputten wordt dit jaar aanbesteed, maar oplevering wordt pas voorzien in 2027. Daarnaast is inmiddels een analyse gemaakt naar prioritaire knelpunten voor de komende jaren. Op basis hiervan wordt, in WBP6, de nieuwe opgave vastgesteld.

Howabo

Tot slot wordt de komende maanden onderzocht op welke wijze invulling gegeven kan worden aan het uitvoeringsprogramma Howabo dat door het AB is vastgesteld. Dit doen wij in overleg met onze partners en loopt voorspoedig.

2.2.4 Bedrijfsvoering

Kostentoedelingsverordening

De herziening van de kostentoedelingsverordening, de overgang van de belastinginning naar de BSOB en diverse maatregelen op het terrein van circulariteit en bestuurlijke ondersteuning zijn afgerond.

Arbo en Veiligheid

We blijven inzetten op het continu verbeteren van systemen en procedures enerzijds en veiligheidscultuur anderzijds. Op basis van de update van de organisatorische risico-inventarisatie worden de aandachtspunten de komende tijd opgepakt. Daarnaast analyseren we momenteel de meting van de veiligheidscultuurladder uit 2025 en wordt dit verwerkt in een plan van aanpak om door te groeien naar een proactieve veiligheidscultuur. Uit de eerste analyse blijkt dat het onderdeel leiderschap hierbij van groot belang is. In 2026 zal de focus dan ook met name op het leidinggevende aspect liggen. Daarnaast is er aandacht in het Arbojaarplan en zijn er acties opgenomen voor nieuwe of conflicterende wetgeving. Zoals het introduceren van nieuwe veiligheidsrisico's, de nieuwe gedragscode, NIS2 en de beschermde status van de bever.

2.3 Financiën in één oogopslag

In onderstaande tabellen zijn het exploitatieresultaat en het investeringsvolume weergegeven ten opzichte van de begroting 2026.

Exploitatie

	Realisatie t/m mei 2026	Begroting 2026	Begroting na wijziging	JEV 2026-1
Exploitatie 2026 (bedragen x € 1.000)				
Netto-lasten	-71.823	-197.900	-197.900	-195.262
Baten	80.184	192.480	192.480	192.480
Onvoorzien		-834	-834	-834
Resultaat	<u>8.361</u>	<u>-6.254</u>	<u>-6.254</u>	<u>-3.616</u>

De jaareindeverwachting bedraagt € 3,6 mln. nadeel en is € 2,6 mln. lager bijgesteld t.o.v. de begroting. Dit wordt met name verklaard door de volgende posten:

Lasten

- Hogere rentelasten (hoger rentepercentage en voorfinanciering BSOB) 2,4 mln.
- Hogere maaikosten agv nieuwe gedragscode 1,1 mln.
- Hogere onderhouds-, energie- en projectkosten waterketen 1,0 mln.
- Totale verhoging 4,5 mln.
- Evaluatie pilot herwaardering gronden voorstel verlaging budget 2,0 mln.
- Temporiseren stimuleringsregelingen ivm aansluiting tempo externen 2,0 mln.
- Lagere personele lasten (oa openstaande vacatureruimte) 0,9 mln.
- Lagere baggerkosten agv verschuiving project 1,6 mln.
- Hergebruik maaisel agv minder benodigd dan begroot 0,5 mln.
- Totale verlaging 7,0 mln.

Totale bijstelling JEV

2,6 mln. VD

2.3.1 Risico's en onzekerheden

In bovenstaande JEV is een aantal zaken bijgesteld. Daarnaast zijn er nog een aantal zaken waarvan er op dit moment een onzekerheid over de besteding bestaat. Vooralsnog zijn deze budgetten nog gereserveerd voor toekomstige besteding. Deze onzekerheden zijn om die reden nog niet verwerkt in de JEV.

Dit betreft de volgende posten:

- Pilot herwaardering gronden

Het budget voor de pilot herwaardering grond is naar aanleiding van de evaluatie naar beneden bijgesteld met € 2,0 mln. Voor eventuele nieuwe initiatieven in 2026 is een bedrag van € 900.000 gereserveerd. Onduidelijk is of dit bedrag benut gaat worden.

- Stimuleringsbijdragen

In de jaareinde verwachting is nog rekening gehouden met 5,5 mln. voor de invulling van de stimuleringsbijdragen. Bij onderbesteding in 2026 dient op grond van de reeds afgegeven beschikkingen circa 2,1 mln. Aan de bestemmingsreserve te worden toegevoegd. De resterende ruimte ad 3,4 mln. is vooralsnog gereserveerd voor nieuwe beschikkingen.

- P-budget

In het P-budget zijn een aantal schattingen opgenomen die met onzekerheid gepaard gaan door zowel interne als externe ontwikkelingen, zoals bv de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, de opbrengsten derden en de geactiveerde uren. Daarom verwachten we dat de realisatie van het P-budget 2026 uiteindelijk uitkomt binnen een bandbreedte van +2 dan wel -2% ten opzichte van de cijfers zoals opgenomen in de begroting.

- Rente-leningen

Met de overgang in 2026 van de belastingheffing naar de BSOB komt een deel van de voorfinanciering van de belastingopbrengsten bij het waterschap te liggen. Dat maakt dat in de eerste kwartalen van 2026 extra leningen zijn aangetrokken om deze overgang op te vangen. In de JEV is hierdoor de rentelast bijgesteld. Afhankelijk van het betaalritme in de komende kwartalen kan deze inschatting te laag of te hoog zijn geweest.

Het effect van de onzekerheden op de JEV 2026-1 is onderstaand als bandbreedte weergegeven waarbij het verwachte uiteindelijke resultaat uitkomt tussen € 1,884 mln voordeel of € 4,816 mln nadeel.

Bandbreedte JEV (x € 1.000)

	JEV 2026-1	JEV 2026-2
Netto-lasten	-195.262	-195.262
Baten	192.480	192.480
Onvoorzien	-834	-834
Verwacht resultaat	-3.616	-3.616

Onzekerheden:

Pilot gronden	900	-
Stimuleringsbijdragen	3.400	-
P-budget	1.200	-1.200
	1.884	-4.816

Investerings Totaal (bedragen x € 1.000)

Totaal investeringen	Begroting 2026	Begroting 2026 na wijziging	Realisatie t/m mei 2026	JEV 2026-1
Lopende projecten				
Uitgaven	117.307	117.307	18.032	96.420
Inkomsten	18.822	18.822	527	23.719
Totaal netto uitgaven Lopende projecten	98.486	98.486	17.505	72.700
Gereed gemelde projecten				
Uitgaven	1.695	1.695	0	0
Inkomsten	215	215	0	0
Totaal netto uitgaven gereed gemelde projecten	1.480	1.480	0	0
Totaal netto uitgaven	99.966	99.966	17.505	72.700

De investeringsomvang is gedurende 2026 ten opzichte van de begroting neerwaarts bijgesteld met circa 27 mln. Door de gefaseerde invoering van assetmanagement, de verdere verbetering voor realistisch ramen en reserveringen anders begroten binnen de waterketen en watersysteem is een beter tijdsgebonden inzicht ontstaan in de meerjarige opgave en de bijbehorende planning, inclusief realistische doorlooptijden en oplevermomenten.

De totale bijstelling bedraagt € 27,266 mln (begroting € 99,966 mln minus jaareindeverwachting € 72,700 mln).

De belangrijkste bijstellingen per programma betreffen:

Watersysteem (Totaal € 15,2 mln. verlaagd)

- Het doorschuiven van investeringen en risicoreserveringen bij projecten zoals Nemelear en de stuw Afwatering Boxtel, deels gecompenseerd door hogere kosten en vertragingen binnen onder andere automatiseren stuwen en Drinkwaterlandschap Groote Heide. Effect € 3,9 mln. verlaging
- Bijstelling Hoogwaterbescherming door vertraging bij RK Klotputten, doorschuiven van kosten bij hoogwaterbescherming Vught en het, op basis van de huidige inzichten, niet voorzien van een bijdrage van Waterschap De Dommel binnen HOWABO in 2026. Effect € 3 mln. verlaging
- Bijstelling watersysteem realiseren inrichtingsdoelen door vertraging bij projecten zoals BHS Run Schaikesdijk/Stevert, beekdal Run Heers-Dommel en EVZ Weergaaf, aangevuld met administratieve verschuivingen (o.a. Groote Heide) en het doorschuiven van reserveringen. Effect € 8 mln. verlaging

Bovenstaande bijstellingen hebben effect in de tijd maar niet op de doelstelling.

Waterketen (Totaal € 11,3 mln. verlaagd)

- Bijstelling als gevolg van efficiencyvoordelen bij projecten zoals onderhoud riool Zuid en herstel koker RG Aalst, vertraging in de aanbesteding (transportleiding Eersel) en verschuiving in de planning (vijzel De Meern), aangevuld met hogere inkomsten bij RWZI Tilburg. Effect € 11,2 mln. verlaging

Bovenstaande bijstellingen hebben effect in de tijd maar niet op de doelstelling.

Bestuur en bedrijfsvoering (Totaal € 0,8 mln. verlaagd)

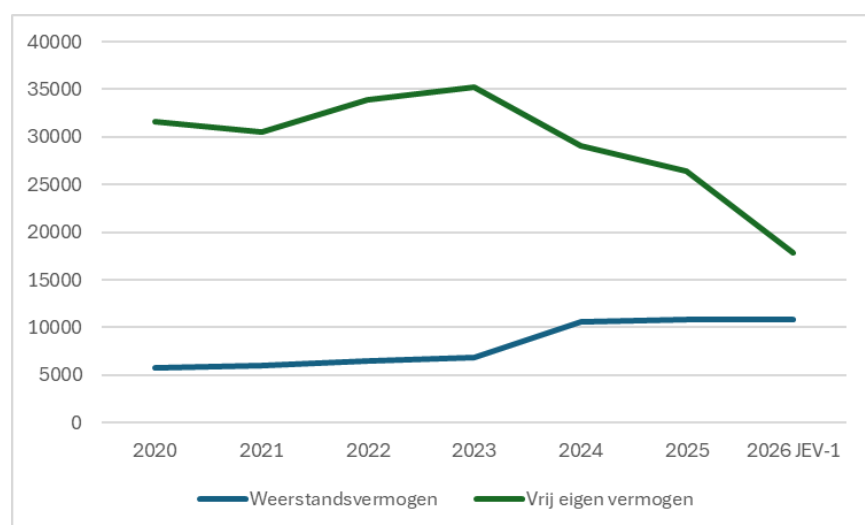
- Door een langer benodigde voorbereidingstijd zijn diverse projecten zoals het sleutelplan en de herinrichting van het terrein van het hoofdkantoor doorgeschoven naar 2027.
Effect € 0,8 mln. verlaging

Bovenstaande bijstellingen hebben effect in de tijd maar niet op de doelstelling.

Een gedetailleerde toelichting op de bijstellingen staat in de toelichting op de bestuursrapportage 2026-1.

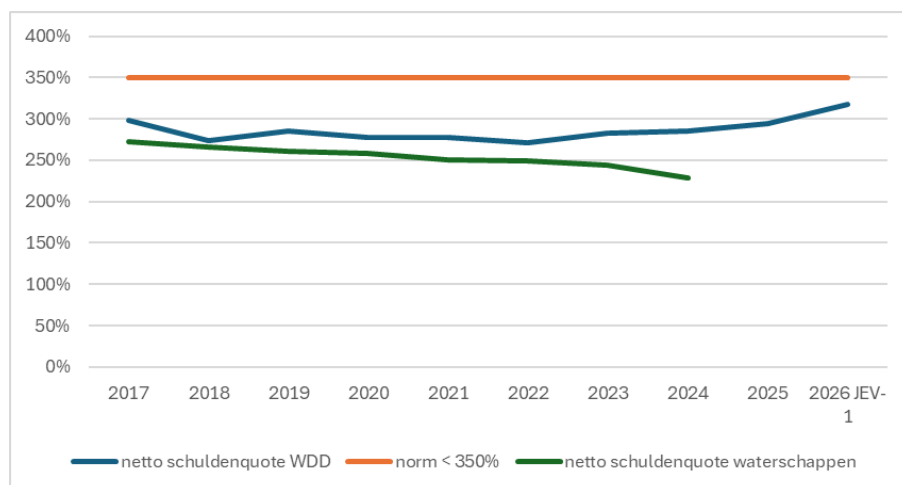
Meerjarige financiële ontwikkelingen

Meerjarige ontwikkeling eigen vermogen (exclusief bestemmingsreserves) ten opzichte van het weerstandsvermogen

Conform het financieel kader voor deze bestuursperiode is de afgelopen jaren de vermogenspositie ingezet om de doelen te realiseren, zoals blijkt uit bovenstaande grafiek. In bovenstaande ontwikkeling is rekening gehouden met de gevormde bestemmingsreserve voor de afwaardering van de immateriële vaste activa in de jaarrekening 2025.

Ontwikkeling schuldenquote

Als norm in het financieel kader geldt voor de schuldenquote een maximum van 350%. In de JEV 2026-1 komt deze voor 2026 naar verwachting uit op 317%.

Dit is een toename ten opzichte van de begroting als gevolg van het eerder aantrekken van leningen dan begroot door de voorfinanciering van de belastingopbrengsten door de overgang naar de BSOB.

3 Risico's

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de belangrijkste risico's voor het behalen van de begroting 2026, voor zover niet eerder al benoemd.

3.1 Risico's Voldoende Water en Droge voeten

Toename beroepsprocedures: vertraging projecten en verschuiving prestaties

Naar aanleiding van de wateroverlast in 2023/2024 zien we een toename aan beroepsprocedures en de behandeling bij de Raad van State neemt ook structureel meer tijd in beslag. Hierdoor zien wij dat projecten verder vertragen. We ontwikkelen echter steeds vaker strategieën om gefaseerde uitvoeringen, waarbij delen van projecten wel uitgevoerd kunnen worden ondanks een lopende beroepsprocedure. Per project bekijken wij hiervoor de mogelijkheden.

Extra aandacht voor waterkwaliteit

Voor het vervolg van 2026 zien we dat het onderwerp 'waterkwaliteit' een crucialere rol gaat spelen in het gesprek met de omgeving en de uitvoerbaarheid van projecten. Zeker in het Dommeldal is dit, vanwege de aandacht voor Nyrstar, een risico voor het te behalen doelbereik en daarmee de rechtvaardiging voor de uitvoering van maatregelen. Mogelijk straalt dit in de toekomst ook af op andere gebieden.

Afhankelijkheid partners: structurele kwetsbaarheid in uitvoering

Voor een deel van het behalen van onze KRW-prestaties zijn we afhankelijk van de inzet van onze partners (vooral terrein beherende organisaties). Vanwege de toenemende complexiteit (weerextremen en draagvlak in de samenleving) lukt het hun steeds moeilijker om voortgang te boeken. Ze doen steeds vaker een beroep op onze expertise en capaciteit. Terwijl deze capaciteit al wordt ingezet voor andere projecten die bijdragen aan de watertransitie. Dit leidt tot spanning op onze prestatiegraad in 2027. In 2026 worden de gesprekken met onze partners geïntensiveerd om te komen tot realistische prognoses en plannen van aanpak om projecten uitgevoerd te krijgen.

Inzet capaciteit Provincie Noord Brabant

In het behalen van onze doelen, zijn we deels afhankelijk van capaciteit die onze partners leveren. De provincie Noord-Brabant levert niet alleen structureel capaciteit (circa 15 FTE), maar draagt financieel ook bij aan capaciteit. De continuïteit van deze capaciteit staat echter structureel onder druk, waardoor voortgang in gevaar komt. We zijn hierover met de provincie in gesprek om te komen tot een structurele oplossing en eventuele alternatieven om te zorgen voor continuïteit (onder andere extra budgetten voor inhuur).

Paradox

Wij zien in toenemende mate een paradox bij het uitvoeren van ons werk. Steeds vaker staan de ambities (watertransitie) op gespannen voet met onze actuele beleidskaders, waardoor we onvoldoende uitgerust aan tafel zitten over projecten/initiatieven die niet in positieve zin bijdragen aan onze ambities. Dit zorgt voor spanning in de organisatie. We merken dat snellere ontwikkeling van beleid nodig is om effectieve stappen te zetten in de watertransitie. In 2026 werken we daarom aan een gerichte beleidsagenda die ons helpt om ook beleidsontwikkeling te programmeren en prioriteren, ook in relatie tot de ontwikkeling WBP6.

3.2 Risico's Schoon Water

Innovatie, monitoring en onderhoud: toenemende kosten en druk op begroting

Binnen het programma Schoon Water wordt ingezet op innovatie, monitoring en intensiever onderhoud om de waterkwaliteit te verbeteren en te blijven voldoen aan stijgende eisen. Deze inzet vraagt om aanvullende inspanningen in zowel uitvoering als beheer. Dit leidt tot toenemende kosten, onder andere door extra monitoring, pilots, aanvullende zuiveringsstappen en intensiever beheer van installaties. De ontwikkeling van deze kosten is niet altijd vooraf goed voorspelbaar en kan in de tijd toenemen naarmate maatregelen structureel onderdeel worden van de reguliere uitvoering. Hiermee ontstaat druk op de beschikbare begroting en de balans tussen ambities en beschikbare middelen. Om dit te beheersen worden kostenontwikkelingen kritisch gevolgd en actief gekoppeld aan assetmanagement, zodat investeringen en beheerkosten in samenhang worden beoordeeld en geprioriteerd. Tegelijk vraagt deze ontwikkeling om keuzes in de mate waarin wordt ingezet op innovatie en monitoring, de snelheid waarmee nieuwe maatregelen worden opgeschaald en de wijze waarop structurele kostenontwikkeling wordt ingepast binnen de beschikbare middelen.

Ondergrondse infrastructuur: onzekerheid in kosten en planning

De staat en levensduur van ondergrondse infrastructuur zijn bepalend voor de continuïteit van de waterketen. Onderhouds- en vervangingskosten zijn echter onzeker en kunnen sterk variëren, afhankelijk van technische staat en externe omstandigheden. Ook beïnvloeden calamiteiten een stabiele programmering en projectmatige aanpak. Dit bemoeilijkt een voorspelbare programmering en kan leiden tot onverwachte kostenontwikkelingen en verschuivingen in prioriteiten. Om dit te beheersen wordt dit jaar ingezet op aanvullend onderzoek en analyse, gericht op een betere risico-inschatting, prioritering en daarmee onderbouwde besluitvorming.

Projectrisico's bij uitvoering en vergunningverlening

Binnen het programma Schoon Water doen zich op meerdere projecten risico's voor in de uitvoering en vergunningverlening. Deze hangen samen met technische prestaties, uitvoerbaarheid en afhankelijkheid van externe partijen. Zo blijft bij RWZI Hapert het beoogde verwijderingsrendement van nieuwe stoffen achter en doen zich uitvoerings- en veiligheidsvraagstukken voor. Dit zet de planning onder druk en vergroot het risico dat niet aan subsidievoorwaarden wordt voldaan of aanvullende maatregelen nodig zijn. Deze risico's werken direct door in de voortgang en voorspelbaarheid van projecten en kunnen leiden tot vertraging, hogere kosten en financiële risico's. Daarmee hebben zij invloed op de mate waarin prestaties tijdig en volledig worden gerealiseerd. Om deze risico's te beheersen wordt ingezet op kalibratie, verbeterplannen en aanvullend onderzoek en monitoring, gericht op het verbeteren van prestaties en het tijdig bijsturen van de uitvoering. Bij de volgende bestuursrapportage wordt het bestuur geïnformeerd over voortgang.

RWZI-prestaties N/P: enkele winterstreefwaarden blijven achter

RWZI's moeten bijdragen aan het verminderen van de belasting van het watersysteem door stikstof en fosfor, zodat het effluent geen belemmering vormt voor het behalen van KRW-doelen op lange termijn. De aanpak is gericht op het realiseren van deze prestaties via (winter)streefwaarden, procesoptimalisatie en pilots, in samenhang met de aanpak van nieuwe stoffen. In de uitvoering blijkt dat deze prestaties niet overal worden gehaald. Bij enkele RWZI's blijven de winterstreefwaarden achter, bij Haaren net onder de norm. Voor Biest-Houtakker is onzeker of het gewenste niveau wordt bereikt.

Dit vergroot het risico op aanvullende maatregelen en kan leiden tot vertraging, bijvoorbeeld door noodzakelijke vergunningen. Ook raakt dit de onderbouwing en legitimiteit richting de KRW-doelen.

Daarmee ontstaat de vraag in hoeverre extra maatregelen proportioneel zijn en wanneer deze moeten worden ingezet. Dit vraagt om een bestuurlijke keuze over de inzet van aanvullende maatregelen of investeringen, het acceptabele prestatieniveau in de tussenfase en de wijze waarop dit zich verhoudt tot de ambitie voor de KRW.

RWZI Tilburg mechanische zuivering: ontwerptraject on hold door randvoorwaarden

De mechanische zuivering van RWZI Tilburg moet toekomstbestendig worden gemaakt. Hiervoor is een ontwerp- en aanbestedingstraject ingericht, met als randvoorwaarde tijdige vergunningverlening en afstemming met betrokken partijen, waaronder provincie, Brabant Water en netbeheerders.

Het traject is vertraagd door onzekerheden rond de natuurvergunning en de ligging van kabels en leidingen. Hierdoor schuiven investeringen door en neemt het risico toe dat de huidige installatie niet blijft voldoen. Dit leidt tot vertraging, mogelijke kostenstijging en een risico voor de continuïteit van de waterketen. Dit vraagt om keuzes in de wijze waarop met deze randvoorwaarden wordt omgegaan en met welk tempo knelpunten worden opgelost. Daarbij moet worden bepaald welke randvoorwaarden eerst worden opgelost, welke afspraken of escalaties met partners nodig zijn en welke tijdelijke maatregelen nodig zijn om de continuïteit te borgen.

3.3 Risico's Bestuur en Bedrijfsvoering

Organisatie sturing en monitoring inclusief realistisch ramen

Naar aanleiding van de jaarrekening 2025 zijn verschillende acties in gang gezet zijn om de komende jaren tot een betere en realistischere ramingen en begroting te komen. Het gaat om de interne sturing, de systematiek van plannen, ramen en begroten en de ondersteunende systemen.

- Het DB heeft in lijn met het advies vanuit de directie besloten de hoofdstructuur van de organisatie aan te passen. De invoering van een tactische laag met clustermanagers maakt een meer integrale en eenduidige sturing mogelijk. Door ook de bedrijfsvoering geheel onder te brengen in 1 portefeuille wordt dit verder ondersteund. Het jaar 2026 staat in het teken van verdere implementatie. Per 1 mei is de eerste clustermanager gestart, waarna per 1 juni en 1 juli 2 andere clustermanagers volgen. Na de zomer zal volledige invoering van de tactische laag gereed zijn.
- Gefaseerde uitrol van assetmanagement. Voor een deel van het investeringsprogramma van waterketen en stuwen/gemalen heeft in de Burap 2025-1 een herijking van ramingen en planningen plaatsgevonden, wat geleid heeft tot een aanzienlijke bijstelling in geplande uitgaven. Het assetmanagement wordt in 2026 verder doorgevoerd. In deze burap zijn de resultaten van fase 2 assetmanagement verwerkt en heeft een herijking van de ramingen van de investeringen plaatsgevonden.
- Het invoeren van integraal programmeren en prioriteren voor watersysteem en bedrijfsvoering, waarbij ook verplichte wet- en regelgeving zoals Arbomaatregelen nadrukkelijk worden gepland en uitgevoerd, wordt na de zomer ingevoerd.

- Doorontwikkeling van samenhang en sturing op Doelen Resultaten en Inspanningen om de koppeling tussen resultaten en middelen inzichtelijk te maken. Hiervoor loopt een project met externe expertise. Het AB zal hierover middels een waterbrief over geïnformeerd worden over de voortgang.
- De komende begroting opbouwen met (financiële) risico's en bandbreedtes zodat vooraf duidelijk is waar onzekerheden zitten en waar enkel inschattingen zijn gedaan. Deze onzekerheid wordt in de risicoparagraaf geduid.
- De geautomatiseerde systemen worden de komende jaren vernieuwd en aangepast, zodat managers betere stuurinformatie ter beschikking hebben en het Planning & Control-proces verder geprofessionaliseerd kan worden. Deze actie is in gang gezet en loopt over meerdere jaren.
- Periodieke monitoringsgesprekken. De systematiek van periodieke monitoring is herijkt. Hierbij is gekeken naar onderlinge rollen en verantwoordelijkheden, wijze van monitoring en wijze van rapportage. Dit is een lopend ontwikkelproces waarbij tussentijds wordt geëvalueerd en bijgesteld.

Woo (Wet open overheid): toenemende druk op capaciteit en termijnen

De Wet open overheid (Woo) vraagt om actieve en passieve openbaarmaking en om een verdere professionalisering van de informatiehuishouding. Hiervoor worden processen ingericht, rollen belegd en wordt documentbeleid doorvertaald naar archivering en classificatie. Het aantal Woo-verzoeken neemt toe en de afhandeling hiervan vraagt veel tijd en capaciteit. Tegelijk staan de wettelijke termijnen onder druk. Dit vergroot het risico op vertraging en op het niet tijdig voldoen aan verplichtingen. Daarmee komt ook de kwaliteit en continuïteit van de uitvoering onder spanning te staan. Om dit te beheersen wordt ingezet op verbetering van processen voor openbaarmaking en versterking van de informatiehuishouding. Daarmee komt de vraag op welk serviceniveau haalbaar is, welke capaciteit structureel nodig is en hoe prioriteit wordt gegeven aan verdere ontwikkeling van de informatiehuishouding.

Privacy en juridische casuïstiek: toenemende druk op naleving en uitvoering

Privacy en juridische afhandeling vragen om een betrouwbare en voorspelbare werkwijze. Dit is noodzakelijk om te voldoen aan wet- en regelgeving en om reputatierisico's te beperken bij de afhandeling van datalekken, bezwaar- en schadezaken. In de praktijk spelen meerdere datalekmeldingen en loopt een reeks aan bezwaar- en schadeprocedures. Tegelijk wordt gewerkt aan de voorbereiding op een externe audit. Dit brengt risico's met zich mee voor reputatie en, bij zwaardere incidenten, voor handhaving. Ook vraagt dit aandacht voor de doorlooptijd en kwaliteit van juridische processen.

Om deze risico's te beheersen wordt het privacyplan uitgevoerd, inclusief gegevensbescherming effectbeoordelingen, voorbereiding op de externe audit en het versterken van beleid en protocollen. Bezwaar- en schadezaken worden afgehandeld via bestaande processen en, waar nodig, met inzet van de verzekeraar. Daarmee komt aan de orde hoe prioriteiten worden gesteld in maatregelen en audits, welk niveau van volwassenheid en tempo wordt nagestreefd en hoe de borging in processen en capaciteit structureel wordt ingericht.

Organisatieverandering en digitale transformatie: impact op uitvoering en capaciteit

De organisatie is in ontwikkeling om beter aan te sluiten bij de opgaven en de toenemende digitalisering. Dit vraagt om aanpassing van structuur, werkwijzen en vaardigheden van medewerkers. Deze verandering vraagt om aanvullende inzet van tijd, capaciteit en middelen en kan tijdelijk druk zetten op de uitvoering van reguliere werkzaamheden. Tegelijk is deze ontwikkeling noodzakelijk om toekomstbestendig te blijven en opgaven effectief te realiseren.

Om dit te beheersen wordt ingezet op implementatie van de organisatiestructuur en een leer- en ontwikkelplan voor medewerkers. Daarmee ligt voor hoe het tempo van verandering wordt bepaald, welke middelen beschikbaar worden gesteld en hoe de balans wordt gehouden tussen ontwikkeling en uitvoering

P-budget en personele inzet: sturen op bandbreedte en herallocaties

In de begroting 2026 heeft het Algemeen Bestuur personeelsbudget (P-budget) beschikbaar gesteld ten behoeve van de beoogde transformatie. Het budget is nog niet volledig toebedeeld, omdat enkele onderdelen nog nadere uitwerking vragen. De komende maanden zal worden gezien of en waar nog inzet nodig blijkt te zijn. Dit verklaart voor een deel waarom het personeelsbudget in de doorkijk naar het einde van dit jaar nog niet volledig is benut.

Daarbij verwachten we, net als in eerdere jaren, dat er nog verschillende variabelen zijn die van invloed kunnen zijn op het uiteindelijke jaarresultaat. Het betreft posten zoals opbrengsten van derden, geactiveerde uren en opbrengsten uit koopverlof, die op dit moment nog met onzekerheden zijn omgeven. Daarom verwachten we dat de realisatie van het P-budget 2026 uiteindelijk uitkomt binnen een bandbreedte van +2 dan wel -2% ten opzichte van de cijfers zoals opgenomen in de begroting.

We voorzien twee aanstaande correcties op de begroting, die we dit jaar naar verwachting kunnen opvangen binnen het bestaande P-budget. Deze nog door te voeren aanpassingen zullen dus nog van invloed zijn op de jaareindeverwachting voor dit jaar en daarmee onderdeel van het totaalbeeld dat gedeeld zal worden bij de financiële doorkijk die in het derde kwartaal met het bestuur zal worden gedeeld. Het gaat om noodzakelijke extra inzet in verband met de gedragscode en om extra inzet voor het realiseren van een efficiënter inhuurproces.

Voor de uitvoering van de gedragscode is in de begroting 2026 een exploitatiebudget van 600 K beschikbaar gesteld. Een deel van dit bedrag (180 K) is nodig voor personele inzet. Dit is in de tekst bij de begroting 2026 niet duidelijk aangegeven. Wij willen dit corrigeren in de cijfers bij de vaststelling van de begroting 2027.

Verder zien we kansen voor een effectievere uitvoering, zowel op het gebied van rechtmatigheid (Wet DBA) als van doelmatigheid binnen het inhuurproces. Op basis van de ervaringen elders is de inschatting dat hiermee jaarlijks bruto 500 K kan worden bespaard. Hiervoor is wel personele inzet van 100 K nodig. Per saldo levert dit dus een substantieel netto voordeel op. Ook dit willen we op de juiste manier verwerken in de cijfers bij de begroting 2027, met een beperkte ophoging van het personeelsbudget.

Stroomuitval

Naar aanleiding van de calamiteitenoefening stroomuitval en de situatie bij waterschap Aa en Maas is een verkenning gedaan naar maatregelen die genomen kunnen worden om de periode die overbrugd kan worden bij stroomuitval verder op te rekken. De komende periode worden de no regret acties uitgevoerd binnen het bestaande budget 2026. Voor een aantal maatregelen zijn op dit moment slechts schattingen bekend. De omvang hiervan wordt in de loop van 2026 inzichtelijk gemaakt.

4 Controllersparagraaf

De Bestuursrapportage is qua opzet fors aangepast en daarmee qua toegankelijkheid en leesbaarheid aanzienlijk verbeterd. De ingezette lijn van de jaarrekening met een splitsing van een “toegankelijke” rapportage op hoofdlijnen met een meer gedetailleerde rapportage is in een verbeterde vorm doorgezet.

De eerste maanden hebben, naast het uitvoeren van de reguliere werkzaamheden en activiteiten (“going concern”, de winkel is gewoon open gebleven tijdens de verbouwing), in het teken gestaan van de organisatie ontwikkeling (o.a. de herijking organisatiestructuur, werving clustermanagers), het in beeld brengen van de toekomstige ontwikkelingen (Voorjaarsnota, Waterbeheerplan 6) en het zetten van de eerste stapjes om te komen tot een meer realistische planning (start met Assetmanagement), raming en bijstelling en bijsturing (doelen, financiën en beschikbare en benodigde capaciteit).

Deze stapjes hebben er wel toe geleid dat de discussies die nodig zijn om te komen tot een meer realistische raming en het tijdig bijsturen op de verschillende niveaus gevoerd worden. Dit heeft echter voor de JEV 2026 nog tot een voorzichtige bijstelling van de begrote lasten geleid waarbij in sommige gevallen ook al is aangegeven dat bij de geraamde Jaareinde Verwachten (JEV) rekening moet worden gehouden met mogelijke bandbreedtes.

Het boekjaar 2025 is afgesloten met een positief financieel resultaat met de kanttekening dat de afwijking tussen de afgegeven JEV in de 2^e bestuursrapportage 2025 (= basis voor de opgestelde beleidsbegroting qua voortgang van activiteiten en projecten) en de realisatie 2025 fors waren. De consequenties van deze afwijking op de bijstelling van de verwachte realisatie in 2026, de financiële vertaling en de vertaling naar de uit te voeren projecten en activiteiten (inzet van capaciteit) is een aandachtspunt voor de verdere ontwikkeling van de ramingen van de JEV van exploitatielasten en investeringen. De effecten van de organisatieveranderingen rondom sturing en bijsturing en de bijbehorende aanpassingen in de werkwijzen (o.a. voortgangs-/maandgesprekken) zullen in de bestuurlijke rapportages van september (en november) zichtbaar worden.

Vooruitkijkend naar het tweede halfjaar 2026, het laatste volledige jaar van het huidige bestuur en de komende Voorjaarsnota (nieuwe bestuursperiode) zullen de resultaten van de ambtelijke en bestuurlijke gesprekken over realiseerbare doelen en prestaties versus innovatieve ontwikkelingen en ambities moeten landen om te komen tot het scherper aan de wind zeilen en daarmee het dichter bij elkaar brengen van begroting en realisatie.

Hierbij kunnen de wijzigingen in de organisatiestructuur (o.a. met de start van de nieuwe clustermanagers), het voeren van de voortgangs- en monitoringsgesprekken (o.a. cultuur van aanspreken op nakomen van gemaakte afspraken) en de doorontwikkeling van de (tussentijdse) informatievoorziening behulpzaam bij zijn.

Hierbij is het belangrijk om open en transparant met elkaar in gesprek te blijven over ambitie en realisme, het wensdenken qua realiseerbare doelen en te besteden middelen los te laten en aandacht te hebben voor de beschikbare en benodigde capaciteit om deze doelen en prestaties (middels het besteden van de beschikbare gestelde middelen) te kunnen realiseren.

Dit proces van keuzes maken zal tijd en energie maar zeker ook “bloed, zweet en tranen” kosten maar is nodig om onze waterschapsdoelen nu en in de toekomst te kunnen (blijven) behalen.

5 Directieparagraaf

Voor u ligt de Burap tot en met mei 2026. In het kader van de organisatieontwikkeling en de verbetering van de P&C-cyclus is dit het eerste jaar waarin we op een andere manier verantwoording afleggen. Daardoor heeft het bestuur, met behandeling vóór de zomer, nog ruimte om bij te sturen. In lijn met de afspraken bij de jaarrekening laat deze Burap zien welke keuzes zijn gemaakt of worden voorgesteld, welke risico's richting eind 2026 in beeld zijn en waar projecten en reserveringen door de gefaseerde invoering van assetmanagement anders worden gepland. Ook bevat de Burap de acties waarmee we de interne sturing, de systematiek van plannen, ramen en begroten en de ondersteunende systemen verder verbeteren. Daarmee geven we ook opvolging aan signalen van het algemeen bestuur en versterken we de eerder ingezette organisatieontwikkeling.

Tegelijkertijd staan we voor zeer complexe en omvangrijke (bouw)opgaven. Afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn in de huidige dynamische omgeving dan ook niet geheel te voorkomen. Dat neemt niet weg dat de noodzaak duidelijk is: onze focus ligt nadrukkelijk op het versterken van een professionele bedrijfsvoering, met beheersing, tijdig inzicht en bestuurlijke bijsturing als kern.

De uitwerking van de transformatieve onderwerpen vraagt om een andere manier van werken, waarin we als organisatie volop lerende zijn. De aanpak van indirecte lozingen en watersysteemherstel via flanken en ruggen zijn daarvan goede voorbeelden. Ook de Taskforce werkt vanuit die benadering: zij heeft in de organisatie voorstellen en kansen geïdentificeerd, geanalyseerd en getoetst om werkzaamheden anders, minder of niet meer uit te voeren. Een deel daarvan is in deze rapportage opgenomen; andere onderwerpen komen terug in de VJN en de begroting later dit jaar. Sommige veranderingen vragen om een grotere omslag en hebben meer tijd nodig. Daarom zijn kansen en mogelijkheden verkend voor zowel de korte als de langere termijn. Bij de VJN wordt het algemeen bestuur hierover integraal geïnformeerd.

Het borgen van transformatief werken en de taskforcemethodiek in de organisatie is noodzakelijk en maakt daarom deel uit van het traject van de organisatieontwikkeling. De ingerichte tactische laag ondersteunt dit. Naast de inmiddels doorgevoerde aanpassingen in de hoofdstructuur wordt nu ook gewerkt aan het doorlichten van de detailstructuur en de bijbehorende bedrijfsprocessen. Ook daar verwachten we verbeteringen door te voeren die de sturing versterken, met nadrukkelijke aandacht voor een passende span of attention van onze managers in een organisatie die de afgelopen jaren sterk is gegroeid. We verwachten dat dit traject mogelijk ook kansen voor efficiency oplevert. Kortom: naast het realiseren van de inhoudelijke opgaven is de organisatie volop in ontwikkeling.

Toelichting op Bestuursrapportage 2026-1

Januari – mei 2026

Waterschap De Dommel

Inhoudsopgave

Toelichting op bestuursrapportage 2026-1	4
1 Inleiding.....	4
1.1 Beleidsprogramma 1 Voldoende Water en Droge Voeten.....	4
1.1.1 Doelstelling van het beleid.....	4
1.1.2 Nadere toelichting bij Voldoende Water	4
1.1.3 Nadere toelichting Droge Voeten	5
1.1.4 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen	6
1.1.5 Geraamde baten en lasten.....	22
1.1.6 Geraamde investeringen.....	25
1.2 Beleidsprogramma 2 Schoon Water.....	30
1.2.1 Doelstelling van het beleid.....	30
1.2.2 Nadere toelichting Schoon Water	30
1.2.3 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen	32
1.2.4 Geraamde baten en lasten.....	43
1.2.5 Geraamde investeringen.....	44
1.2.6 Kansen en risico's	46
1.3 Beleidsprogramma 3 Bestuur en Bedrijfsvoering.....	48
1.3.1 Doelstelling van het beleid.....	48
1.3.2 Nadere toelichting bestuur en bedrijfsvoering.....	49
1.3.3 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen	53
1.3.4 Geraamde baten en lasten.....	61
1.3.5 Geraamde investeringen.....	63
1.3.6 Kansen en risico's	64
1.3.7 Totaal raming exploitatie en investeringen	67
Bijlage 1a Prestatiegraad KRW.....	69
Bijlage 1b: Resultaten Continuering bestaand beleid.....	72
1.4 Programma 1: Voldoende Water en Droge Voeten	72
1.4.1 Voldoende Water	72
1.4.2 Droge Voeten	79
1.5 Programma 2 Schoon Water	83
1.6 Programma 3: Bestuur en bedrijfsvoering	90
1.6.1 Een toekomstbestendige leefomgeving.....	90

2	Bijlage 1c Prestaties RWZI's en normen voor stikstof (N) en fosfor (P).....	94
3	Bijlage 2: Lijst van gebruikte afkortingen.....	98

Toelichting op bestuursrapportage 2026-1

1 Inleiding

Deze toelichting biedt de inhoudelijke onderbouwing bij de Bestuursrapportage 2026-1 en geeft inzicht in de uitvoering van de opgaven in de periode januari tot en met mei 2026.

Programmaplan

1.1 Beleidsprogramma 1 Voldoende Water en Droge Voeten

1.1.1 Doelstelling van het beleid

Voldoende Water

Het doel voor 2050:

In 2050 is er genoeg water beschikbaar om het hoofd te kunnen bieden aan drogere periodes in het jaar. Dat betekent dat we:

- een gezonde grondwatervoorraad hebben,
- een positieve trend van het grondwater in ons stroomgebied hebben bereikt, én
- de cruciale beken die zijn aangemerkt vanuit de KRW jaarrond watervoerend zijn door natuurlijk kwelwater.

1.1.2 Nadere toelichting bij Voldoende Water

De organisatie bevindt zich in de laatste jaren van het WBP5, waarin de eerste stappen in de watertransitie zijn gezet en de komende jaren nog gezet worden. De voorbereidingen voor WBP6 lopen inmiddels in volle gang en de startnotitie is inmiddels vastgesteld. De collegetour is vormgegeven en zowel met interne als externe stakeholders is gesproken over de koers in de volgende periode. In 2026 wordt, in het verlengde van de afgelopen jaren, ingezet op **stimuleren, afbreken & opbouwen van beleid en realiseren van maatregelen** die een bijdragen leveren aan de watertransitie. Het inzetten op deze sporen, rekening houdend met de actualiteit, vraagt om continue focus van zowel ambtelijke organisatie als bestuur en is complex.

Voorraadrekening

De voorraadrekening toont de oppervlakte van grond die het waterschap in eigendom heeft. Dit zijn de gronden op plekken waar projecten gepland zijn en gronden die als ruilgrond kunnen worden ingezet voor projecten om grond op de juiste plek te krijgen. Een goed gevulde voorraadrekening is daarmee cruciaal om onze doelen te kunnen realiseren. Door samenwerking met onze partners (met name in GGA-gebieden) lukt het ons steeds vaker om grip te krijgen op strategische grondposities. De voorraadrekening mag conform AB-besluit van 13 juli 2022 maximaal 600 hectare groot zijn. In de volgende tabel zijn de ontwikkelingen van de voorraadrekening voor 2026 opgenomen.

	BB2026		JEV-1	
	Grondvoorraad in ha.	Waarde grondvoorraad in €	Grondvoorraad in ha.	Waarde grondvoorraad in €
Saldo grondvoorraad op 01-01-2025	436	€ 38.945.627,64	465	€ 40.714.020,87
Aankoop (gerealiseerd)			21	€ 2.906.258,00
Aankoop (verwacht)			97	€ 11.869.131,00
Verkoop (gerealiseerd)			-2	-€ 23.403,00
Verkoop (verwacht)			-61	-€ 4.167.903,00
Projectmutaties (gerealiseerd)			0	0
Projectmutaties (verwacht)			-97	-€ 7.474.324,00
Saldo grondvoorraad 31-12-2025	320	€ 31.658.367,41	423	€ 43.823.779,49
<i>Te verwachte rente</i>				€ 1.268.000,00

1.1.3 Nadere toelichting Droge Voeten

Herstelprogramma Overige Keringen

Daarnaast werken wij aan een dijkverbeteringsprogramma. In 2022 is het **Herstelprogramma Overige Keringen** gestart om de keringen en daarbij komende waterveiligheid in het beheergebied structureel op orde te brengen. Op basis van het opgestelde programma zouden in de WBP5 periode 33 kilometer aan overige keringen worden aangepakt. De afgelopen periode is hiervan 30,1 km¹ aangepakt (2,9 km: Pestdijk en Beukenhorst zijn onderdeel van Hoogwaterbescherming Vught, Esch en Gestel -tevens onderdeel van Howabo- en daarmee doorgeschoven naar de komende WBP-periode). Wel is 2 km van de regionale kering Klotputten toegevoegd aan de scope en is al een deel van de WBP6 opgave reeds opgepakt (7,6 km). Hierdoor levert het programma eind 2027 circa 39,7 km op. De voortgang loopt op schema, met dien verstande dat binnen het programma op basis van actualiteit en risico-inschattingen, verschuivingen over de jaren zijn voorgekomen. Dit jaar is tevens een inventarisatie gedaan naar nieuwe actuele knelpunten die input zijn voor WBP6.

¹ Hiervan is uit onderzoek gebleken dat voor circa 15,5 km geen fysieke aanpassing nodig is (Van Salmstraat, Eindhovens Kanaal, Bossche Broek Zuid (deels))

1.1.4 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen

De doelen voor Voldoende Water en Droge Voeten zijn vertaald naar effecten en resultaten voor 2026 en worden toegelicht in de smiley-overzichten.

<u>Legenda (afwijking alleen ingevuld indien resultaat niet gehaald):</u>	
	= Resultaat is gehaald in 2026
	= Resultaat behoeft nog aandacht, volledige realisatie vindt in 2026 plaats
	= Resultaat wordt naar verwachting niet gehaald

Klimaatrobuuste inrichting

De normen voor wateroverlast (vanuit het oppervlaktewatersysteem), vastgelegd in de provinciale Omgevingsverordening, zijn leidend voor het bereiken van het vereiste beschermingsniveau. Eens in de 6 jaar worden deze getoetst in de watersysteemtoets. Er wordt gestreefd naar een klimaat robuuste inrichting in het gehele beheergebied, met focus op de beekdalen. Ook op de hoge koppen zal het in gebieden natter worden om meer water te infiltreren. Hierbij hoort landgebruik dat om kan gaan met nattere omstandigheden en een grote waterdynamiek.

	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Watersysteemtoets uitgevoerd in 2026		

HOWABO (Hoogwater Aanpak Brabant Oost)

De waterschappen Aa en Maas en De Dommel dragen samen met andere overheden, zorg voor droge voeten in de regio 's-Hertogenbosch en borgen een veilig en goed functionerend bovenregionaal watersysteem. Het systeem functioneert adaptief en veerkrachtig, waarbij ruimte voor water integraal is ingepast in de ruimtelijke inrichting en de veiligheid van inwoners, economie en vitale infrastructuur duurzaam is geborgd. Er ligt een grote opgave om meer ruimte te vinden voor water bij hoge afvoersituaties.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Continueren bestaand beleid, zie bijlage 1b		

Herstel van de regionale en overige keringen

Het waterschap werkt aan het realiseren van een samenhangend en toekomstbestendig stelsel van overige en regionale waterkeringen dat voldoet aan de eigen waterschaps- en/of provinciale veiligheidsnormen en tegelijkertijd ruimte biedt voor een zorgvuldige inpassing in landschap, natuur en omgeving. Daarmee wordt niet alleen de waterveiligheid vergroot, maar ook invulling gegeven aan meerlaagse veiligheid en het beperken van maatschappelijke schade bij extreme situaties. Dit dijkensysteem komt duurzaam tot stand door belangen van bewoners, eigenaren, infrastructuur en ruimtelijke kwaliteit integraal af te wegen. Richting 2027 zal vooral aandacht uitgaan naar het op orde brengen van de (regionale en overige) keringen. Dit heeft een grote impact op de bescherming tegen wateroverlast.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Continueren bestaand beleid, zie bijlage 1b		

Voorzienbaarheid

Voorzienbaarheid in beleid is een belangrijk principe dat gaat over het tijdig vaststellen van beleid en daarna duidelijk en betrouwbaar communiceren over dit beleid en welke veranderingen wanneer ingaan. Betrokkenen, zoals burgers, bedrijven en andere overheden, kunnen zich dan voorbereiden en anticiperen op deze veranderingen. Tijdig, duidelijk en betrouwbaar communiceren over veranderingen draagt bij aan vertrouwen, rechtszekerheid en effectieve samenwerking. We blijven daarnaast doorgaan met het faciliteren en stimuleren van belanghebbenden tot aan het kanteljaar 2030. In transities (zoals water, energie, landbouw) is duidelijk en voorzienbaar besluiten en handelen extra belangrijk omdat de impact groot is (sociaal, economisch, ecologisch). Bovendien zijn de veranderingen complex, duren ze lang en is er veel onzekerheid over uitkomsten.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Voorzienbaarheid is geen doel op zich, maar het gevolg van duidelijk en goed onderbouwde keuzes. In de watertransitie, waarin Waterschap De Dommel samen met partners werkt aan een toekomstbestendige waterhuishouding, is het belangrijk om besluiten zorgvuldig te motiveren en helder te communiceren over richting en tempo. Zo blijft beleid niet alleen begrijpelijk en voorspelbaar, maar wordt ook de rechtszekerheid van inwoners en partners gewaarborgd.		
Waterschap De Dommel werkt met een transitietijdlijn. Op hoofdlijnen is deze: 2024: Meldplicht kleine grondwaterputten, grondstrategie, ijkmoment gewasschade. 2025: Vaststelling visie Schoon en Gezond Water, stimuleringsregeling voor landeigenaren, Waterschapsverordening fase 1 en beleid geen achteruitgang. 2026: zie resultaten 2026 2030: Kantelpunt – einde schadevergoedingen 2050: Doelbeeld robuust watersysteem		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
2026: O.a. Waterschapsverordening fase 2, duidelijk beregeningsbeleid, nota peilbeheer, voorzienbaar handelen en schadebeleid	 Brabantbrede WSV loopt.	

	Consequenties Koersdocument Beregeningsbeleid moet ook landen in WSV. De planning is krap en door vertrek van medewerkers verder onder druk komen te staan. Nota Peilbeheer zit in doorstart. Voorzienbaar handelen wordt met name in nieuw WBP uitgewerkt en schadebeleid is in ontwikkeling.	
--	--	--

1.1.4.1 Transformeren

Voor het programma Voldoende Water en Droge Voeten bestaat het scenario Transformatie uit:

- I. Watersysteemherstel
 - a) Omvorming beheer koppen
 - b) Actieve aanpak flanken met pilots
 - c) Versterken gebiedsgerichte aanpak
 - d) Actieve grondstrategie
 - e) Verkennen van een transitiefonds
 - f) Vaststelling nieuw beregeningsbeleid
- II. Samen met de omgeving
 - a) Uitlijnen Deltaprogramma's
 - b) Risicobeheersing nadeelcompensatie
 - c) Anders omgaan met maaisel

III. Investeren in de stad

Deze komen hierna afzonderlijk terug met de bijbehorende doelstelling (en het kantelpunt 2030) en het resultaat voor 2026.

I. Watersysteemherstel

a+b) Omvorming beheer koppen en actieve aanpak flanken met pilots

Het waterbeheer op de koppen is gericht op systeemherstel. Het aanvullen van de grondwatervoorraad staat voorop. Het vasthouden van water en het afbouwen en zoveel mogelijk beperken van afvoer via het oppervlaktewatersysteem van de koppen naar de flanken en uiteindelijk de beekdalen. Voor het vasthouden van water is er ruimte om het water tijdelijk op te vangen en te infiltreren.

In 2 à 3 gebieden is de waterhuishouding op de flanken aangepast, zodanig dat de grondwaterstand is verhoogd en de inrichting is afgestemd op het voorkomen van wateroverlast bij (hevige/langdurige) regenval. Hiervoor is overwegend draagvlak bij de eigenaren en grondgebruikers. We hebben geleerd wat werkt en niet werkt en weten op hoofdlijnen wat het vraagt voor de aanpak van de rest van de flanken.

	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
We hebben 2-3 pilotgebieden geselecteerd en daar een projectorganisatie staan. Minimaal 1 pilot in GGA en 1 daarbuiten om te zien of de GGA-aanpak meer oplevert. We hebben in die gebieden de verkenning van de mogelijkheden en knelpunten afgerond en we starten met het onderzoek om de beste aanpak te bepalen en concrete maatregelen en meetmethoden te ontwikkelen om de doelen voor 2032/2050 te realiseren.		

c) Versterken gebiedsgerichte aanpak, watertransitie

Als waterschap geloven we dat gebiedsprocessen een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de realisatie van onze doelen. Daarom geven we een extra impuls aan kansrijke gebiedsprocessen en projecten binnen deze gebieden die direct bijdragen aan de watertransitie.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
De verkenning naar het gebiedsproces wat een extra impuls krijgt is in Q1 2026 afgerond.	 Op dit moment voldoet geen van de beoogde GGA-gebieden (nog) aan de voorwaarden die gesteld worden om een extra impuls te geven. De gesprekken worden blijvend gevoerd om de randvoorwaarden wél te kunnen creëren voor de toekomst. Tot die tijd wordt de capaciteit ingezet op anderen opgaven die in het teken staan met 'contact in de omgeving'.	
Binnen de Aanpak Landelijk Gebied (ALG) zijn bovendien financieringsafspraken gemaakt met de provincie, voor gebiedsprocessen en/of projecten die op korte termijn uitvoerbaar zijn als voor het verdere planproces.		
Binnen deze gebieden gaan we onze eigen overige werkprocessen beter stroomlijnen en afstemmen, zodat we met minder inzet van middelen een grotere impact kunnen realiseren.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
In 2026 werken we aan integrale gebiedsagenda's die moeten zorgen voor: ▪ Verbeteren interne samenwerking ▪ Zorgen voor een duidelijk gebiedsnarratief ▪ Ontwikkeling beleid op waterketen in het kader van de watertransitie	 Mobiliteit van personeel en de motie 'gebiedstafels' heeft vertraging van dit punt opgeleverd. We onderscheiden 3 tot 5 gebieden waar we een uitvoeringsagenda willen maken.	

Het verkrijgen van een lange termijn uitvoeringsagenda per gebied welke te gebruiken is voor strategische, tactische en operationele processen.		
Voor de GGA-gebieden waar de randvoorwaarden onvoldoende zijn, heroverwegen wij onze rol. De beperkte beschikbaarheid van capaciteit dwingt ons om deze in te zetten waar het perspectief op doelbereik het grootst is.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
We beperken onze inzet en middelen in gebiedsprocessen waar onvoldoende wordt voldaan aan de randvoorwaarden voor succes.	 In alle gebieden zijn we kritisch op de juiste randvoorwaarden om zo succes te bereiken. Daarin is er afhankelijkheid van alle partners en besluitvorming op de gebiedstafel. In GGA Bovenlopen Pielis heeft dit geleid tot een heroverweging van onze rol in het gebiedsproces. De gesprekken hierover lopen op dit moment met de gebiedspartners. Er is een voorstel gedaan voor een andere vorm van samenwerking -in lijn met de motie 'gebiedstafels'. Voor de zomer 2026 wordt definitief bepaald óf en in welke vorm de samenwerking wordt voortgezet.	

d) Actieve grondstrategie

Om de waterdoelen te behalen maken we breed gebruik van het grondinstrumentarium. Herwaardering van agrarische percelen in kwetsbare gebieden draagt bij aan de verbetering van de waterkwaliteit, aan meer ruimte voor waterberging en infiltratie en biedt perspectief aan de koplopers en extensieve agrarische bedrijven.

Naast ruimte voor waterberging is er ook grond nodig voor uitvoering van projecten, zoals beekherstel en watersysteemherstel. De benodigde grond verwerven we op minnelijke basis, indien mogelijk op basis van Volledige Schadeloosstelling met als uiterst middel onteigening. In gebieden waar meerdere opgaven samen komen verkennen we de inzet van kavelruil of landinrichting onder de Omgevingswet. Zo realiseren we meer grip op grond voor projecten.

Het doel is om in beekdalen duurzaam grondgebruik te realiseren. Dat doen we o.a. via de herwaarderingsregeling en de aanpassing van pachtvoorwaarden. Het doel is om in 2032 meer dan 1900 hectare te herwaarden (totale areaal = 8.000 ha agrarisch gebruik in beekdal in Dommelgebied). Het aankopen van strategische ruilgronden blijft de basis. Een strategische grondvoorraad is vaak de motor onder de gebiedsontwikkeling (zonder grond komt geen plan rond). De gronddruk in het gebied is echter enorm en de concurrentie groot met stijgende prijzen tot gevolg. Juist in een stijgende markt is het voor overheden (als gevolg van prijsbeleid) lastig om grond aan te kopen.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Herwaardering agrarische percelen In Q2 van 2026 wordt de Pilot “herwaardering beekdalen” geëvalueerd.		
In 2026 wordt een herwaarderingsregeling voor de koppen en lokale laagtes uitgewerkt	 Een herwaarderings-regeling is afhankelijk van een besluit van de Europese Commissie i.v.m. staatssteun, verwachting is dat er kort na zomer 2026 hierover besloten wordt. Pas na vaststelling is te bepalen of hier binnen een voor het waterschap effectieve herwaarderingsregeling op te stellen is.	
Inzet Volledige Schadeloosstelling/gedoogplicht in relatie tot uitwerking projectbesluit. Om projecten uit te kunnen voeren is grondbeschikbaarheid van belang. Hiervoor wordt onderzocht of Volledige Schadeloosstelling ingezet kan worden in de onderhandelingsfase.		
Duurzame pachtvoorwaarden in beekdalen. Het in 2025 geïntroduceerde nieuwe pachtvorm voor percelen van het waterschap in beekdalen is geëffectueerd.		

Verkenning inzet Landinrichting volgens de Omgevingswet. In 2026 gaat het waterschap als trekker van een aantal GGA-gebieden samen met haar gebiedspartners verkennen of wettelijke landinrichting als instrument kansrijk is.		
--	---	--

e) Verkennen van een transitiefonds

Verkennen van de mogelijkheden van een transitiefonds, dat particulieren en ondernemers helpt aan toegang tot financiële middelen voor aanpassingen, teneinde weerbaar te zijn voor verandering van het klimaat en invulling te geven aan de watertransitie		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Een studie voor een watertransitiefonds is gereed, daarin verkennen we de mogelijkheden en onmogelijkheden van de inzet van een fonds voor watertransitie. Het doel van dat fonds zou zijn het voorfinancieren van maatregelen om weerbaar om te kunnen gaan met de veranderende situatie van de watertransitie. We verkennen hoe we toegang kunnen realiseren tot financiële middelen om aanpassingen te kunnen doen. Publiek-private samenwerking wordt daarbij onderzocht, evenals leningen met aflossing en rente voor administratie en beheer.	 Bestuursopdracht vastgesteld. Samenwerking gezocht met provincie. Vacature voor opdrachtnemer staat uit. Dit is de vertragende factor. Bezig met marktvraag i.s.m. inkoop. Vraag is of we planning halen (resultaten in Q4), mede afhankelijk van planning door extern bureau.	

f) Vaststellen beregeningsbeleid

Vanuit de Bestuurlijke Werkgroep Beregeningsbeleid wordt een Brabantbreed voorstel voor nieuw beregeningsbeleid voorgesteld. In het eerste kwartaal van 2026 volgt de bestuurlijke vaststelling van de koers voor het beregeningsbeleid. Conform de vastgestelde koers wordt het beregeningsbeleid uitgewerkt zodat dit per 1 januari 2027 van kracht is.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Vastgesteld beregeningsbeleid voor het gebied van De Dommel – in samenhang met de buurwaterschappen – dat per 1 januari 2027 van kracht is.	 Het koersdocument berekening is gereedgekomen in april 2026. De planning om op 1 jan 2027 alles in de WSV te hebben staan is krap.	

II. Samen met de omgeving

a) Uitlijnen Deltaprogramma's

We lijnen onze projecten en prioriteiten uit met de Deltaprogramma's van het Rijk. We maken zichtbaar hoe Rijksmiddelen de watertransitie versnellen, richten interne processen in voor snelle koppeling en rapporteren terug wat werkt en wat bijgesteld moet worden.

- Inzicht en overzicht: we hebben de raakvlakken en integraliteit van opgaven goed in beeld, we beperken versnippering en sectorale aanpak van opgaves. We hebben de samenhang tussen watertransitie en de Deltaprogramma's uitgewerkt in een visualisatie.
- Efficiënte samenwerking (intern binnen verschillende processen en extern met gemeenten/provincie): Rollen en verantwoordelijkheden zijn helder, wat cruciaal is voor effectieve uitvoering.
- Slim gebruik van middelen: We benutten de capaciteit, kennis en stimuleringsregelingen van de Deltaprogramma's optimaal. We hebben in beeld hoe de Deltaprogramma's kunnen bijdragen (bijv. als financieringsbron) aan de watertransitie
- Tweerichtingsverkeer/lobbyagenda: Niet alleen halen we uit de landelijke programma's wat nodig is, we leveren ook input terug om regionale opgaven te laten aansluiten. En agenderen de regionale behoefte naar de Rijkstafel en trekken hier middelen voor aan

Afwijkingen en interne beheersmaatregelen		
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Een integraal overzicht van samenhang tussen watertransitie en Deltaprogramma's, een opzet voor een efficiënte samenwerkingsvorm en een overzicht van beschikbare middelen binnen de Deltaprogramma's die kunnen bijdragen aan de watertransitie. De beïnvloeding van de Deltaprogramma's leidt tot aansluiting Rijk bij Regio. Deze onderdelen samen resulteren in een meerjaren agenda.		

b) Risicobeheersing nadeelcompensatie

We verwachten meer verzoeken om nadeelcompensatie door maatregelen in de watertransitie. We managen verwachtingen tijdig via voorzienbaarheid en het normaal maatschappelijk risico, en richten een centraal punt in voor schadeclaims. Hiermee borgen we doorlooptijd, voorspelbaarheid en juridische kwaliteit.

In 2030 wordt er geen schadevergoeding toegekend of uitgekeerd wegens voorzienbaarheid (zie toelichting paragraaf 4.1.2 <i>Voor een aantal belastingsoorten (zuiveringsheffing en watersysteemheffing ingezetenen) geldt een kwijtscheldingsbeleid. Per 1 januari 2024 geldt een kwijtscheldingsbeleid van 100% van de bijstandsnorm.</i>). Iedereen weet waar ze aan toe zijn.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Eind 2026 is uitgewerkt hoe de Waterschapsverordening gewijzigd zou kunnen worden waarbij er op voorhand (met uitgestelde inwerkingtreding) wordt aangegeven wat er vanaf 2030 verandert conform nota handelingsperspectieven op de watertransitie.		

c) Anders omgaan met maaisel

De nieuwe Gedragscode verlangt dat maaisel niet achterblijft op de (bemestingsvrije) onderhoudspaden. We voeren het maaisel zoveel mogelijk af, composteren gecontroleerd en zetten het regionaal in als bodemverbeteraar. We nemen verantwoordelijkheid in het terugdringen van regionale verspreiding van gecontamineerd maaisel met macro-verontreinigingen of exoten (zorgplicht), houden logistiek en CO ₂ -effecten in beeld en bouwen een stabiele afzetmarkt met agrariërs op. Waar regelgeving belemmert, zetten we in op aanpassing of versoepeling. We onderbouwen de meerwaarde met kengetallen voor CO ₂ -vastlegging, agrariërs op. Waar regelgeving belemmert, zetten we in op aanpassing of versoepeling. We onderbouwen de meerwaarde met kengetallen voor CO ₂ -vastlegging, bodemstructuur en waterbergend vermogen.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Afvoeren 100% vrijkomend slootmaaisel nabij brede onderhoudspaden (2025 54%).		

Een programma is in concept uitgewerkt. Dit programma moet ertoe leiden dat al ons maaisel dat omgezet wordt tot compost (of een equivalent van de hoeveelheid), binnen ons gebied ingezet wordt als bodem verbeteraar. Voor het succes zijn we afhankelijk van stimuleringsmaatregelen die maken dat dit compost binnen ons gebied ingezet wordt. Er moet een markt voor compost gecreëerd worden (vraag en aanbod) die maakt dat onze reststroom waarde gaat krijgen.		
Inventariseren van kansrijke hoogwaardige routes voor verwaarden van maaisel.		

III. Investeren in de stad

Impuls stedelijke ontwikkelopgaven (stedelijk/NOVEX)

Visie water en ruimte, regelgeving die hierop aansluit en uitdragen van onze visie in de stedelijke regio's. Positioneren waterbelang bij integrale regionale afwegingstafels voor ontwikkelingen op vlak van woningbouw en bedrijventerreinen. Invloed op regionale programma's woningbouw 2030-2040-2050. Hulpmiddelen tactisch inzetten: Landelijke maatlat klimaat adaptieve bebouwde omgeving is beleidsmatig geborgd, signaleringskaart watersysteem, watervisie wat water wil en de beleidsrijke waterschapsverordening		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Hulpmiddelen communicatief verbinden en toegankelijker maken. Onderzoek naar de strategische regionale tafels en daar positie verwerven. Rolneming in de stedelijk ontwikkelopgave expliciet maken en toepassen in de regionale tafels.		

1.1.4.2 Continueren bestaand beleid

Naast het scenario Transformatie waarin we onze aanpak veranderen, gaan we ook door met veel inspanningen om de WBP5 doelen te realiseren. Voor de volledigheid zijn de WBP5-resultaten voor 2026 in de tabellen opgenomen in bijlage 1b.

Majeure projecten

Resultaten 2027	Resultaten 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2	Toelichting
P068714 Hoogwaterbescherming Vught, Esch en Sint-Michielsgestel (HWB-VEG) Realisatie van een gesloten stelsel van regionale keringen: 25 km waterkering 2027: MER en daarbij behorend voorkeursalternatief definitief bepaald	Er wordt binnen V.E.G. toegewerkt naar een voorkeursalternatief als onderdeel van de MER			Geld: Geen afwijkingen Tijd: De NRD is conform planning gepubliceerd. Doelen: Dit project omvat in totaal ca. 30 km dijkverbetering dat resulteert in een gesloten stelsel van regionale keringen.
P034007 Inrichting beekdal Run Heers-Dommel Klimaatrobuuste inrichting Run 2,1 km beekherstel 10 ha NNP Oplevering in 2027	De uitvoering is gestart en een groot deel ook opgeleverd.			Geld: Bij vaststellen definitief projectbesluit is op 10 februari 2026 aanvullend uitvoeringskrediet beschikbaar gesteld. Echter om in het kader van Schoon- en emissieloos bouwen te voldoen aan ambitieniveau 3 is extra krediet nodig. Hierover vindt later besluitvorming plaats. Tijd: Planning staat onder druk. Uitvoering start in 2026, maar project zal worden opgeleverd in 2027. Doelen: In verband met nadere analyse van de te nemen maatregelen is de scope bijgesteld naar 1,6 km beekherstel en 4,6 hectare NNP.

Resultaten 2027	Resultaten 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2	Toelichting
P086401 Beekherstel Poppelsche Leij (N2000) Klimaatrobuuste inrichting Poppelsche Leij • Hydrologische randvoorwaarden voor instandhouding N2000 • 2,6 km beekherstel • 71 ha OGOR • Watersysteemherstel • 15 ha NNN 2027: MER en daarbij behorend voorkeursalternatief definitief bepaald	De Notitie Reikwijdte en Detailniveau vastgesteld	😊		Geld: Geen afwijkingen Tijd: Vaststelling van Notitie Reikwijdte en Detailniveau wordt in 2027 verwacht. Doelen: Bijstelling van de te realiseren opgaven beekherstel van 2,6 naar 2,5 kilometer.
P0894XX Gebiedsgerichte aanpak (GGA) Grenscorridor Tot en met 2027 worden 6 deelgebieden uitgewerkt. Per deelgebied zal een ruimtelijke verankerde visie inclusief uitvoeringsstrategie opgesteld worden.	• Voor de Oostflank (met o.a. Drinkwaterlandschap en Witsem) wordt de verkenning begin 2026 afgerond • Voor 6 deelgebieden wordt Notitie Reikwijdte en Detailniveau vastgesteld en voor 3 deelgebieden wordt het ontwerp MER gepubliceerd	😞		Geld: Er zijn met de Provincie vergaande afspraken gemaakt in het kader van Aanpak Landelijk Gebied (ALG) over de financiering van verschillende projecten in het gebied van de Grenscorridor. Deze afspraken sluiten aan bij de ramingen in de beleidsbegroting. Tijd: Voor de Oostflank is de verkenning afgerond. Deze zal in mei bestuurlijk worden vastgesteld. Daarnaast wordt in 2026 in 2 deelgebieden een NRD vastgesteld. Het uitwerken van een MER volgt voor deze gebieden in 2027. Doelen: Op dit moment is de scope ongewijzigd, maar er worden gesprekken gevoerd over een aanpassing van de scope, waarbij de focus verschuift van het vaststellen van 6 gebiedsvisies naar 4 gebiedsvisies en meer inspelen op lokale energie (spoor 2).

1.1.4.2.1 Wettelijke taak

Valideren grondwaterdata

Voldoen aan de Wettelijke BRO (Basisregistratie Ondergrond) -norm.

Validatie is het controleren en beoordelen van data om zo vast te stellen of de data geldig en juist is. Momenteel is de grondwaterdata van Waterschap de Dommel niet of minimalistisch gevalideerd en mede daardoor vaak van slechte kwaliteit.

Gevalideerde data zijn nodig voor:

- Betere projecten, plannen, beleid en besluiten intern en extern.
- Verbeteringen in het dataproces.
- Weten hoe goed/slecht de data is.
- Betere inzicht in het systeem en mogelijkheid van grondwater gestuurd peilbeheer.
- Beperking van het aantal peilbuizen
- Duiding en communicatie

		Afwijkingen en interne beheersmaatregelen
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Het voorstel is dat we de eerste jaren nog niet bezig gaan met optimalisatie, waardoor de valideur zich gedeeltelijk kan richten op de validatie van beschikbare data (de eenmalige uren) ondersteund door inhuur onder begeleiding van de valideur, zodat de kennis gewaarborgd blijft, en er 'meters' gemaakt kunnen worden. Naarmate de achterstand is weggewerkt kan de valideur zich meer gaan richten op de continue taken en optimalisatie.	 Technisch op koers om eind dit jaar te voldoen aan de BRO. Dit hangt echter af van het op tijd weer openstellen van het programma Ultimo dat hiervoor nodig is (Ultimo wordt op dit moment geüpdatete naar een nieuwe (in de cloud) versie. (Robert Wouters)	

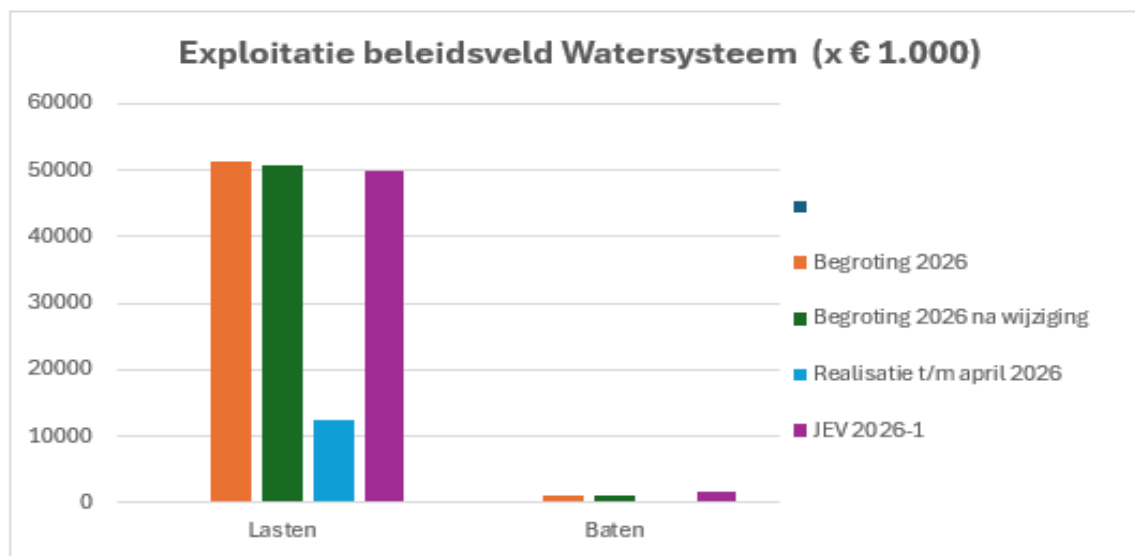
Met de realisatie van de inrichtingsprojecten in het watersysteem, worden de volgende prestaties in 2026 gerealiseerd:

Onderwerp	Resultaten 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2	Toelichting
P068712 RK Klotputten	(Regionale) keringen 1 stuks			RK Klotputten wordt in 2026 voorbereid en aanbesteed en pas in 2027 gerealiseerd
P085605 EVZ Ruijsbossche Waterloop	EVZ 1,7km			Project wordt in 2026 voorbereid en waarschijnlijk pas in 2027 in zijn geheel opgeleverd.
P085604 EVZ Weergaaf	EVZ 2,3km			Project wordt in 2026 voorbereid en waarschijnlijk pas in 2027 in zijn geheel opgeleverd.
P019903 Beekherstel Groote Beerze traject 2A	- KRW inrichten waterlopen 2,4 km - KRW-vismigratie knelpunten 2 stuks			
P085607 EVZ Beeksche Waterloop Zuid	EVZ 3,3km			
P085606 EVZ Bruggerijt	EVZ 1,9km			
P068705 HOVK Bossche Broek Noord	(Regionale) keringen 1 stuks			

1.1.5 Geraamde baten en lasten

Exploitatie Watersysteem (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2026 na wijziging	Realisatie t/m mei 2026	JEV 2026-1
Lasten				
Rentelasten	3.726	3.726	2.373	4.029
Afschrijvingen	12.077	11.603	5.887	11.603
Personeelslasten	81	81	25	81
Goederen en diensten	35.529	35.283	4.260	34.139
Totaal Lasten	51.413	50.693	12.546	49.852
Baten				
Opbrengsten van derden	1.015	1.015	30	1.503
Bijdragen	91	91	0	91
Totaal Baten	1.106	1.106	30	1.594
Totaal Netto Lasten	-50.308	-49.588	-12.515	-48.257
Totaal	-50.308	-49.587	-12.515	-48.257

Toelichting van de belangrijkste afwijkingen JEV 2026-1 ten opzichte van begroot 2026 na wijziging

Kapitaallasten

Kapitaallasten (rentelasten en afschrijvingen) zijn ca. € 0,3 mln. hoger dan de begroting 2026 na wijziging.

De belangrijkste verschillen zijn:

Stijging intern toegerekende rente € 0,3 mln. nadeel groundbank.

Goederen en diensten

Goederen en diensten zijn ca. € 1,1 mln lager dan de begroting na wijziging.

De belangrijkste verschillen zijn:

- Lagere uitgaven voor klimaatbuffers € 0,25 mln. voordeel. De aanvragen van particulieren blijven achter en zijn kleiner van omvang.
- Lagere uitgaven beleid en innovatie watersysteem € 0,24 mln. voordeel
 - Innovatie watersysteem Bodem & Water agrariërs zijn niet geïnteresseerd in deelname in innovatieve projecten € 0,1 mln. voordeel.

- NVO voor de Zandleij was zowel meegenomen in exploitatie als investeringen. Exploitatie met € 0,14 mln. voordeel naar beneden bijgesteld.
- Transformatief budget omgevingswet was in de begroting 2026 opgenomen bij het proces H14 vergunningen. Deze budgetten behoren echter tot het beleidsveld Bestuur en Bedrijfsvoering processen juridische zaken en Datamanagement. Daling van budget watersysteem van € 0,25 mln. voordeel. Worden via begrotingswijziging verwerkt.
- Hogere maaikosten ca. € 1,1 mln. nadeel
 - Meerkosten aannemers als gevolg van gedragscode (meer werkgangen, inzet ander materieel, etc): € 0,8 mln. nadeel
 - Brandstofkosten aannemer: € 0,1 mln. nadeel
 - Maaionderhoud sloten langs Rijkswegen: € 0,2 mln nadeel. Binnen ons beheergebied liggen meerdere A-watergangen langs snelwegen. Uit veiligheidsoverwegingen worden deze sloten gemaaid door de aannemer van Rijkswaterstaat. Tot dit jaar betaalde Rijkswaterstaat voor het onderhoud. Ivm bezuinigingen daar geven zij aan dit niet meer te kunnen blijven betalen, en vragen zij ons terecht de rekening in het vervolg te betalen. Ons beeld is dat het huidige tarief van hun aannemer gunstig is doordat het onderdeel is geweest van een veel grotere groenaanbesteding.
- Onderhoud watersysteem excl maaien € 0,4 mln nadeel
 - aanschaf schijvenmaaier agv gedragscode
 - herstel brede paden agv gedragscode € 0,18 mln nadeel
 - extra uitbesteden werk door eigen dienst doordat zelf meer afvoeren vanaf brede paden € 0,2 mln nadeel
- Kosten hergebruik van maaisel het Dagelijks Bestuur had € 0,6 mln. extra ter beschikking gesteld voor afvoeren maaisel op brede paden. Hier blijkt minder extra budget voor nodig te zijn. Daarom naar beneden bijstelling van € 0,5 mln. voordeel.
- Lagere baggerkosten € 1,55 mln. voordeel
 - Baggerwerkzaamheden voorzien € 1,9 mln. voordeel baggeren RS1 Zandvanger Kleine Speyk wordt verplaatst naar 2027/2028.
 - Baggeren onvoorzien € 0,35 mln. nadeel baggeren Goorloop (conform DB-besluit juni 2025) was niet in de begroting 2026 opgenomen.
- Extra kosten € 0,15 mln. nadeel voor het slaan van 5 grondwaterputten bij beken die niet droog mogen vallen. Conform DB besluit eind 2025.

Opbrengsten

Opbrengsten van derden zijn totaal € 0,5 mln hoger dan begroot na wijziging.

De belangrijkste verschillen zijn:

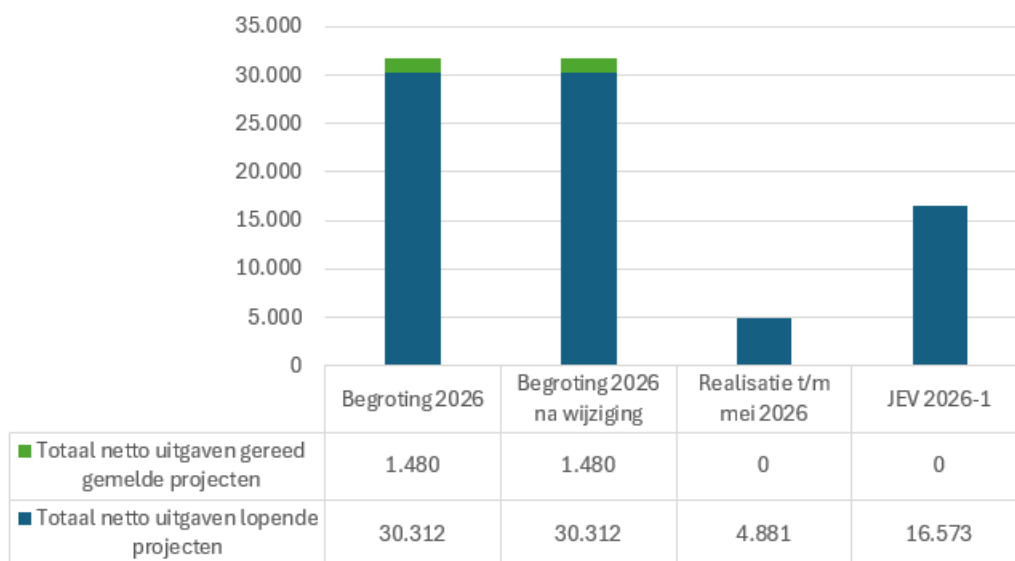
- Resultaat grondbank € 0,4 mln. voordeel
- Hogere pachttopbrengsten € 0,1 mln. Voordeel.

1.1.6 Geraamde investeringen

Investeringen Watersysteem (bedragen x € 1.000)

Beleidsveld Watersysteem	Begroting 2026	Begroting 2026 na wijziging	Realisatie t/m mei 2026	JEV 2026-1
Lopende projecten				
Uitgaven	46.831	46.831	4.567	36.036
Watersysteem Hoogwaterbescherming	6.636	6.636	577	3.131
Watersysteem overige	18.107	18.107	1.795	16.072
Watersysteem Realiseren inrichtingsopgave	22.088	22.088	2.195	16.833
Inkomsten	16.519	16.519	-314	19.463
Watersysteem Hoogwaterbescherming	4.378	4.378		4.915
Watersysteem overige	205	205	-81	1.293
Watersysteem Realiseren inrichtingsopgave	11.937	11.937	-233	13.255
Totaal netto uitgaven Lopende projecten	30.312	30.312	4.881	16.573
Gereed gemelde projecten				
Uitgaven	1.695	1.695		
Inkomsten	215	215		
Totaal netto uitgaven gereed gemelde projecten	1.480	1.480	0	0
Totaal netto uitgaven Watersysteem	31.792	31.792	4.881	16.573

Investerings beleidsveld Watersysteem (x € 1.000)

Programmaruimte A045601 Ongelabelde programmaruimte Watersysteem				
Stand 1 januari 2026 (beleidsbegroting 2026)				€ 1.476.044
Reeds toegewezen tm 30 april 2026:				
P034007	Inrichten Beekdal Run Heers-Dommel		€	126.306
P035701	Vispassage Opwettense watermolen		€	111.729
			€	238.035
Stand nog toe te wijzen programmaruimte				€ 1.238.009

Toelichting van de belangrijkste afwijkingen JEV 2026-1 ten opzichte van de begroting 2026 na wijziging

Watersysteem overig

De jaareindeverwachting is netto circa € 3,9 mln. lager dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door:

- Hogere vervangingsinvesteringen materieel onderhoud € 0,6 mln (N). Betreft met name vervangingsinvesteringen die in 2025 gepland waren maar nu gerealiseerd worden in 2026. Daarnaast wordt een vrachtwagen pas in 2027 geleverd € 0,8 mln. (V).
- ES1-st1, Nemelear € 3,2 mln. (V): op basis van een nader onderzoek naar de onderhoudsstaat van de stuw is geconcludeerd dat vervanging nog niet nodig is. De werking van de stuw kan met kleinschaliger onderhoud de komende jaren gegarandeerd worden. De vervanging is daardoor doorgeschoven. Dit is mede het gevolg van het assetmanagement dat binnen waterketen geïntroduceerd is.
- DO207-st1, vervangen stuw Afwatering Boxtel € 1,8 mln. (V): is een grote risico-reservering opgenomen. Deze is verschoven naar de volgende jaarschijf, maar het is überhaupt de vraag of deze financiële risico's ook daadwerkelijk optreden. Deze mutaties betekent dus niet minder doelrealisatie, maar mogelijk goedkopere uitvoering.
- Automatiseren stuwen 4^e tranche € 0,4 mln (N) vertraging in uitvoering loopt deels door naar 2027.
- Drinkwaterlandschap Groote Heide is overgeheveld van programma Realiseren inrichtingsdoelen naar Watersysteem overig € 1,3 mln. (N) omdat dit project door een derde getrokken wordt.
- Waterbergingen Reusel bij Reusel € 0,4 mln. (V) de gemeente is gestart met voorbereidende werkzaamheden (ontwerp) en zal daarna overgaan tot uitvoering in eind 2026/2027.

Hoogwaterbescherming

De jaareindeverwachting is netto ca. € 3 mln. lager dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door:

- Vertraging in enkele lopende en geplande uitvoeringsprojecten:
 - De uitvoering van de RK Klotputten is vertraagd in verband met juridische procedures. Deze vertraging leidt er toe dat uitvoering pas zou kunnen starten in het hoogwaterseizoen (najaar 2026). Vanwege kostenefficiëntie in de uitvoering wordt ingezet op de voorbereiding van de uitvoering in 2026 en de daadwerkelijke uitvoering in 2027. Dit leidt tot het doorschuiven van € 1,8 mln. naar 2027.
- Reserveringen voor de uitvoering van HOWABO; Het uitvoeringsprogramma is inmiddels vastgesteld, waarna uitvoeringsovereenkomsten met de andere partners worden opgesteld. In deze uitvoeringsovereenkomsten moeten afspraken gemaakt worden over betaling en verrekenen van kosten. Vooralsnog is er geen rekening meer gehouden met een bijdrage van waterschap de Dommel in 2026, maar de op te stellen uitvoeringsovereenkomsten kunnen hier nog verandering in brengen.
- Optimistische inschatting adviseurskosten binnen hoogwaterbescherming Vught; de complexiteit van het project vraagt om een zorgvuldige voorbereiding van de NRD en de MER. Dit vraagt om extra onderzoeken (intern) en besluitvorming alvorens tot volledige uitbesteding van alle diensten aan adviesbureau gedaan kan worden. Daardoor is € 0,9 mln doorgeschoven naar komende jaarschijven.

Watersysteem Realiseren Inrichtingsdoelen

- De jaareindeverwachting is netto ca. € 8 mln. lager dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door:
 - Vertraging in enkele lopende en geplande uitvoeringsprojecten:
 - BHS Run Schaikesdijk/Stevert; het is door een langdurige beroepszaak onmogelijk om het volledige project in 2026 uit te voeren. Wel wordt een gefaseerde uitvoering voorbereid, waardoor 'slechts' sprake is van een verlaging van de netto kosten met € 0,9 mln. De overige investeringen zijn doorgeschoven naar 2027. Op programmaniveau is bovendien een extra correctie opgenomen, als de rechter (op basis van een voorlopige voorziening) ons sommeert om de uitvoering in zijn geheel op te schorten tot uitspraak.
 - Inrichting beekdal Run Heers-Dommel; er is reeds rekening gehouden met het doorschuiven van een deel van de uitvoering naar 2027. Er wordt wel ingezet op een maximale uitvoering in 2026, maar haalbaarheid is afhankelijk van een eventuele beroepsprocedure. Hiervoor is een risicoreservering opgenomen, waardoor de te verwachte netto kosten € 1,4 mln. lager uitvallen.
 - De uitvoering van de EVZ Weergraaf is door beperkte medewerking van de gemeente vertraagd waardoor de netto kosten lager uitvallen. Een escalatie kan nog worden ingezet om het project mogelijk alsnog te versnellen.
- Snellere uitvoering:
 - De uitvoering van de EVZ Bruggerijt heeft grotendeels al in 2025 plaatsgevonden, waardoor de netto kosten circa € 0.2 mln (V) lager zijn.
- Administratieve wijzigingen:
 - Drinkwaterlandschap Groote Heide is overgeheveld naar Watersysteem overig wat leidt tot een verlaging van € 1,3 mln. (V).
 - Projecten zijn reeds administratief in 2025 afgerond, waar bij afsluiting een voorziening is opgenomen voor de kosten die nog in 2026 verwacht worden.
 - Er waren diverse reserveringen opgenomen in deze jaarschijf, waarvoor het nu niet aannemelijk is dat hiervan gebruik gemaakt hoeft te worden. Deze reserveringen zijn naar latere jaarschijven doorgeschoven.
- Bestuurlijke opdrachten leiden (o.a. motie 'gebiedstafels') tot verdere vertraging van enkele uitvoeringsprojecten, waardoor voorbereiding en uitvoering verder doorschuift.

Tot slot leiden de definitieve afspraken met de provincie Noord-Brabant over de verdeling van de ALG middelen per saldo tot hogere inkomsten dan vooraf geraamd. Hierdoor nemen de netto kosten af. We kunnen hierdoor tegen lagere netto kosten dezelfde prestaties leveren.

1.1.6.1 Kansen en risico's

De volgende kansen en risico's zijn relevant voor het Beleidsprogramma Voldoende Water en Droge Voeten. In de P&C cyclus wordt over de actualiteit hiervan gerapporteerd:

	Burap 2026-1	Burap 2026-2	Toelichting
Het risico op extreme en steeds extremere weersituaties, nat en/of droog, is waar we ons continu op richten met het WBP5 doel van een robuust en toekomstbestendig watersysteem.			
Gevolgen van de ecologische gedragscode.			De Dommel werkt op dit moment voor ongeveer 90% conform de nieuwe gedragscode soortenbescherming. Er wordt hard aan gewerkt om ook de laatste 10% te implementeren.
Vervangen van diverse stuwen			
<i>Voortgang realisatie inrichtingsdoelen en behalen Kaderrichtlijn Water</i> Grondbeschikbaarheid en draagvlak (procedures) zijn de belangrijkste risicofactoren. De beheersmaatregelen zijn de aangepaste grondstrategie, de inzet op strategische communicatie en omgevingsmanagement.			

1.2 Beleidsprogramma 2 Schoon Water

1.2.1 Doelstelling van het beleid

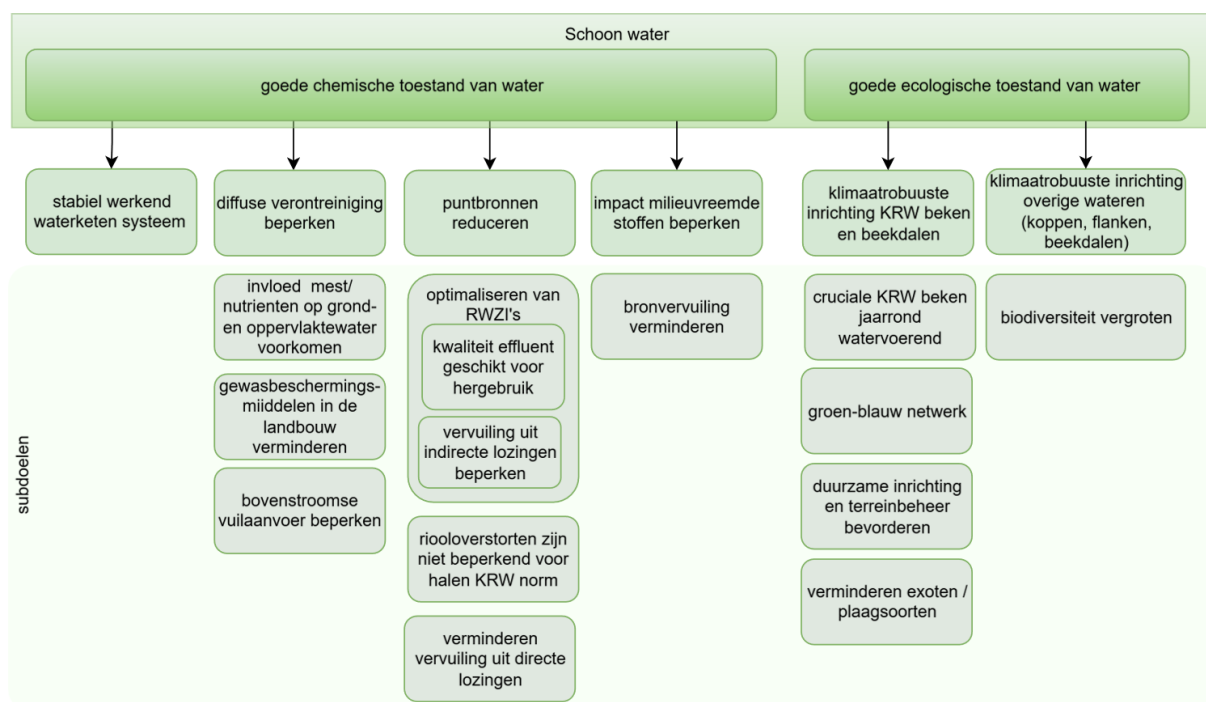
Het doel voor 2050:

De ambitie voor schoon water in 2050 is chemisch schoon en ecologisch gezond water op de goede plek voor duurzaam gebruik. Dat betekent:

- water als grondstof voor de bereiding van drinkwater, voor proceswater en voor landbouwkundig gebruik;
- water waarin de ecologie zich kan ontwikkelen;
- water om in, op en langs te recreëren of om anders van te genieten.

Deze doelstelling heeft niet alleen betrekking op oppervlaktewater maar omvat het totale watersysteem, grond- en oppervlaktewater.

De doelen voor 2026 zijn toegelicht in de smiley-overzichten.

1.2.2 Nadere toelichting Schoon Water

Aanpak Overstorten

In de begroting is de aanpak van overstorten opgenomen. Binnenkort wordt een plan van aanpak aan het algemeen bestuur aangeboden. Doel is dat overstorten niet belemmerend zijn voor het behalen van de KRW-doelen.

De impact die op korte termijn kan worden gerealiseerd is beperkt. Overstorten zijn gemeentelijke voorzieningen, waardoor de voortgang afhankelijk is van de programmering van gemeenten.

Indien gekozen wordt voor een meer zelfstandige aanpak en vermindering van deze afhankelijkheid, is het noodzakelijk om voorzieningen achter de overstorten te realiseren. Dit

vraagt aanzienlijke investeringen en extra capaciteit. Deze inzet is niet doelmatig en past niet binnen het uitgangspunt dat watersysteemherstel de basis vormt, omdat hiermee het huidige systeem wordt geoptimaliseerd in plaats van structureel verbeterd.

De invoering van de EU-richtlijn Stedelijk Afvalwater (ERSA) biedt een natuurlijk momentum om afspraken met gemeenten te versterken. De richtlijn wordt komende jaren uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma tot en met 2032.

Resultaten SBI ws deze Burap:

- Technische Doelactualisatie Stroomgebiedsplannen KRW en Voortgang KRW-impuls
- Actieplan Biodiversiteit vastgesteld in Algemeen Bestuur
- Transitietraject Zandleij
 - Deelname TKI Optimale PFAS-verwijdering met schuimfractioneren
 - Opleveren Instream River Training inclusief veel persaandacht
- Waterenergieplan Gemeente Eindhoven ter kennisname in DB en ingestemd met verdere ontwikkeling acquathermie

1.2.3 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen

De doelen voor Schoon Water zijn vertaald naar effecten en resultaten voor 2026 en worden toegelicht in de smiley-overzichten. Een belangrijke tussenstap op weg naar 2050 is 2027. De resultaten die we dan willen hebben bereikt zijn:

Resultaten 2027	Resultaten 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2	Toelichting
1. Ecologische waterkwaliteit waterlichamen verbeterd • Effluent niet meer beperkend voor KRW-doelen (algemeen fysische parameters) • Basisvoorwaarden ecologische ontwikkeling in orde (via inrichting en beheer) • Doelen + aanpak waterkwaliteit samen met partners vastgesteld in GGA- en stedelijke focusgebieden	• Geen resultaat gedefinieerd • Basisvoorwaarden • Doelen + aanpak	 		
2. Toekomstige waterkwaliteit waarborgen door aanpak milieuvreemde stoffen (verslechtering voorkomen)				
3. Trendbreuk voor medicijnen: in plaats van toename (5%) wordt een reductie met circa 20% bereikt; De 20% reductie is gebaseerd op de afspraken met het ministerie van IenW in het kader van het Versnellingsprogramma Medicijnresten en wordt nader beschreven in het Actieprogramma van de Schone Maaswaterketen (SMWK). • inzicht in verspreiding en bronnen milieuvreemde stoffen (PFAS, weekmakers, brandvertragers, microplastics etc.)	Prestaties Hapert cf. afspraken met Min I&W en SMWK. Pilot IPS Tilburg afronden. Geen concrete resultaten benoemd	 		In een jaarlijkse monitoring wordt de voortgang getoetst. De duiding is nog niet helemaal afgerond. De installatie in Hapert voldoet nog niet aan de wensen. De pilot Tilburg verloopt volgens planning. Monitoring vindt plaats, onder meer vanuit SMWK

1.2.3.1 Transformeren

Voor het programma schoon water bestaat het scenario Transformatie uit:

- I. Systeemverandering Waterketen
 - a. Doorvertaling Visie op Schoon Water met nieuwe 'leidende principes'
 - b. Transitie-aanpak Zandleij
 - c. Effluenthergebruik
- II. Aanpak Lozingen – waterkwaliteit
 - a. Strategische beïnvloeding lozingen – industrie & grens en diffuse bronnen
 - b. Strategische beïnvloeding hoeveelheid en samenstelling van lozingen
 - c. Plan van aanpak riooloverstorten

Deze komen afzonderlijk terug met het bijbehorende doel en het resultaat voor 2026.

De visie schoon en gezond water

De visie schoon en gezond water, momenteel in afrondende fase, vormt een belangrijke bouwsteen voor de invulling van schoon water.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
De visie wordt geïmplementeerd en geconcretiseerd, zie onder IV. a		

Asset management en de systeemverandering

Het invoeren van asset management heeft ten doel als organisatie effectiever en efficiënter te zijn in het realiseren van de doelstellingen, middels het waarborgen van integraliteit in de besluitvorming.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2

Eind 2026 hebben we voor alle zuiveringsclusters asset management plannen opgesteld, asset management geborgd in de organisatie asset regisseurs opgeleid wiens verantwoordelijkheid het is dit te regisseren, de rol van asset manager is ingevuld en een programmeertafel ingericht waar de vertaling naar maakbaarheid en directie gedaan wordt. Daarmee dichten we in deze organisatie het gat in de tactische laag		
Binnen Waterschap De Dommel krijgt assetmanagent meer aandacht		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
De registratie van assets en het structureren van het onderhoud wordt planmatig(er) opgepakt.	 / Loopt mee met totale asset management implementatie. Registratie en databeheer vragen meer aandacht.	
Aan de hand van de op te stellen beheerplannen wordt het onderhoud en het vervangen van de assets planmatig beheerd en aangepakt.		

I. Systeemverandering Waterketen

a) Doorvertaling Visie op Schoon Water met nieuwe 'leidende principes'

Voor het vormgeven van de transitie moeten we gaan werken volgens de leidende principes die nu onze aanpak bepalen, bijvoorbeeld: • van de RWZI is de wasmachine van de samenleving naar meer bronaanpak, bewustwording en preventie • van denken in water schoonmaken naar water schoonhouden		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2

Hiervoor zal na het traject van de visie met onze partners in het gebied worden uitgewerkt. Deze moet leiden tot een concreter beeld wat we anders moeten en kunnen doen. Hoe komen tot invulling van het principe “water fit for purpose”: waar is hoeveel en wat voor water nodig als uitgangspunt voor wat op RWZI's qua prestaties nodig is,		
De systeemverandering “Waterketen vd Toekomst” krijgt vorm en is geconcretiseerd in een heldere strategie en aanpak (incl. bronaanpak en waterketen als netto-bijdrager).		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Een strategische verkenning en studie wordt uitgevoerd voor een (deel)gebied met minimaal 1 zuiveringscluster. Op basis van vraag en aanbod van water wordt verkend hoe het systeem en keten er in de toekomst idealiter uitzien. Bepaald wordt welke stoffen aan te pakken via bronaanpak en welke op RWZI, Hiermee ontstaat ook een beeld waar wat centraal en wat decentraal te doen, voor welke doelen en functies en met welke kwaliteit. Hieruit volgt waar veranderingen in de keten nodig zijn en waar RWZI's te plannen (in samenhang met gebiedsontwikkeling en woningbouwopgave).		

b) Transitie-aanpak Zandleij

De Brede Aanpak Zandleij is een ambitieus transitietraject dat gericht is op het combineren van technische en sociale innovatie om een regeneratieve oplossing te realiseren om de Zandleij en zijn omgeving gezonder te maken. De Aanpak Zandleij betreft een breed pakket aan maatregelen, zowel fysiek ‘de schop in de grond’ als ook gericht op betrekken van omgeving en gedragsverandering ten behoeve verbetering waterkwaliteit en gezonde leefomgeving.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Uitvoering maatregelenpakket op technische en sociale innovatie en onderzoeken om meer inzicht te krijgen in de situatie en de bepalende factoren: • Innovatieve nazuivering van effluent van de RWZI		

• Waterkwaliteit en biodiversiteit in samenwerking met andere overheden en inwoners (waterbewustzijn vergroten, citizen science) • Verbeteren morfologie van de beek Experimenteer & transitieplek voor beweging die hele waterschap aangaan (Bronaankpak bedrijven integrale PFAS-aankpak watersysteem en waterketen bronopsporing, effluenthergebruik, waterharmonica en 4e trap RWZI Tilburg)		
--	--	--

c) Effluenthergebruik

Effluent hergebruik is een van de opties voor aanvulling van grondwater voor natuur en landbouw. Doel is een pilot te realiseren om te demonstreren wat de mogelijkheden zijn en ervaring op te doen met de diverse (zoals juridische, financieel-economische, organisatorische, technologische en waterkwaliteit) aspecten.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
De mogelijkheden worden verder uitgewerkt met regiopartners waarbij onder meer gekeken wordt naar draagvlak, kosten en risico voor het grondwater en/of de omgeving. Deze uitwerking zal dienen voor besluitvorming rond verdere uitwerking en uitvoering. Voorstel voor keuze en realisatie van pilot/ demo effluenthergebruik in Hapert of Tilburg.		

II. Aanpak Lozingen - waterkwaliteit

a) Strategische beïnvloeding lozingen – industrie & grens en diffuse bronnen (aangenomen motie CDA behandeld in AB 02-07-2025)

We streven naar meer grip op directe en indirecte lozingen met verbetering van de regelgeving, een robuuste vergunningverlening, toezicht en handhaving en structurele samenwerking met de industrie, omgevingsdiensten, gemeenten en de partners in Vlaanderen, zodat KRW-doelen haalbaar worden.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
We werken een plan van aanpak uit voor een trendbreuk in het omgaan met lozingen. • Daarin komen de volgende onderwerpen terug: • Inventariseren huidige regelgeving • Analyse van instrumenten • Risico's en bronnen in beeld • Onderzoek innovatieve oplossingen • Afspraken maken met de omgevingsdiensten over zeer zorgwekkende stoffen • Strategie toezicht en handhaving • Joint Fact Finding met Vlaanderen • Communicatie en participatiestrategie bepalen		

b) Strategische beïnvloeding hoeveelheid en samenstelling van lozingen

We krijgen steeds meer grip op indirecte lozingen: met de meest significante bedrijven in gesprek over hun lozing en de mogelijke aanpak daarvan en ervaring met bewustwording en gedragsverandering huishoudens		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Op meer grip te krijgen en daadwerkelijk regie krijgen op het influent van onze zuiveringen worden de volgende initiatieven uitgewerkt in 2026: minder “schoon water” naar de RWZI. De huidige aanpak gericht op afkoppelen en lokaal infiltreren is goed maar vraagt door de samenhang met de totale stedelijke infrastructuur (te) veel tijd. Daarom zetten we in op een totaalpakket in combinatie met waterconservering voor voldoende water:		
beïnvloeding van/ samenwerking met gemeenten:		
meer inzet op rol met particulieren		
link met stimuleringsregeling ombuigen voor particulieren		
reduceren/voorkomen van milieuvreemde stoffen in het afvalwater		

c) Plan van aanpak riool overstorten (toezegging Cie WKWK 14-05-2025)

Emissies uit de riolering (overstorten en hemelwateruitlaten) zijn niet beperkend voor de waterkwaliteit. De benodigde maatregelen voor de aanpak van overstorten die beperkend zijn voor het bereiken van de KRW zijn uitgevoerd.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Verder verminderen van negatieve effecten overstorten, formuleren van nieuwe ambitie. Denk hierbij aan een actieplan overstorten waarbij we: Vanuit de Kallisto-aanpak het effect van de reeds genomen maatregelen bij gemengde overstorten monitoren en daar waar nodig aanvullende kosteneffectieve maatregelen in beeld brengen en realiseren (continu proces).		
De impact van de nieuwe EU-richtlijn stedelijk water op overstorten in beeld brengen (2026/2027).		
Het meetnet overstorten uitbreiden met metingen aan hemelwaterstelsels om hiermee een beter beeld te krijgen van het functioneren van deze systemen.		
Actualiseren beoordeling van 28 locaties waar overstorten op overige wateren matig of onvoldoende scoren.		

KRW-impuls Brabant

In 2026 wordt ingezet op projecten met grote prestaties en die daarmee een wezenlijke bijdrage leveren aan de KRW-prestatiegraad. En er wordt ingezet op projecten, waarbij de grondposities gunstig zijn, waardoor snel tot resultaten gekomen kan worden. Naar verwachting leiden deze projecten voor 2029 tot concrete resultaten. Daarnaast wordt ingezet op een voortzetting van het EVZ-programma na 2027 (tot en met 2029), zodat we ook efficiënt en snel resultaten kunnen blijven boeken		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
In de VJN2027-2032 zal hiervoor een voorstel worden gedaan. Hierbij zal ook de scope van de opdracht opnieuw worden bekrachtigd.		

1.2.3.2 Continueren bestaand beleid

Naast het scenario Transformatie waarin we onze aanpak veranderen, gaan we ook door met veel inspanningen om de WBP5 doelen te realiseren. Voor de volledigheid zijn de WBP5-resultaten voor 2026 in de tabellen opgenomen in bijlage 1b

Majeure projecten

Onderwerp	Resultaten 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2	Toelichting
P069304 Mechanische Zuivering (MZ) rioolwaterzuiveringsinstallatie Tilburg	Instandhouden RWZI			Geld: investeringen zullen 1-2 jaar in de tijd gaan schuiven. In de VJN2027 is het bedrag opgehoogd met 500K voor verplaatsen gasfakkels en 2,4M voor bouwrente in verband met doorlooptijd naar 2032 Tijd: december 2025 is aanbesteding ontwerptraject op hold gezet. Totdat duidelijkheid is over onderstaande zaken: i) N-vergunning (natuurwetgeving) dient verleend te worden door provincie. Hiervoor lopen afstemmingsoverleggen over mogelijkheden. ii) Drinkwatertransportleiding van Brabant Water die op locatie van nieuwe MZ ligt. Hiervoor lopen gesprekken ook voor nadere overeenkomsten. iii) Verplaatsten 10kV leiding en groengasleiding van Enexis (wachtlust) Doelen: Schoonwater. Instandhouding van de (huidige) mechanische zuivering is geborgd in P069307 Levensduur verlengende maatregelen MZ. Echter, we lopen een verhoogd risico op falen.

Onderwerp	Resultaten 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2	Toelichting
P072701 Renovatie RWZI Haaren	Instandhouden RWZI Schoon water			Geld: Afronding van DO. Bijbehorende raming doorlopen. Ontwerponzekerheden zijn weggenomen (aanneemsom verlaagd van 18 naar 16 mln. PA is met 100.000 euro gezakt. Projectraming 27,6 mln. Tijd: conform planning Doelen: instandhouden RWZI Haaren geborgd
P077007 Pilot Nieuwe stoffen N en P ten behoeve van medicijnrestverwijdering	Schoon water			Geld: - Tijd: Natuurvergunning leidt mogelijk tot vertraging Doelen: -
P077201 Groot onderhoud voorbezinktanks (VBT's) rioolwaterzuiveringsinstallatie Eindhoven	Instandhouden RWZI			Geld: conform projectraming uitgevoerd. Tijd: conform planning zijn VBT1 en VBT 3 gerenoveerd. VBT2 gaat conform planning september 2026 starten. Doelen: Instandhouding geborgd.
P085501 Nieuwe stoffen Hapert (ozoninstallatie op de rioolwaterzuivering)	Schoon water			Geld: Project zit momenteel binnen projectraming. Echter bij de laatste metingen is <70% verwijdering niet aangetoond. Als we dit eind 2026 niet aan kunnen tonen zal verleende subsidie in gevaar komen. Tijd: project loopt niet conform planning. Door problemen in de uitvoering. Ozon lekkage, veiligheidsrisico's, prestaties <70% verwijdering etc. Hierover is inmiddels met de aannemer gesproken. Deze heeft aangegeven met een verbeterplan te komen. Doelen: Zorg om te behalen prestaties.
P084701 Renovatie en uitbreiding slibverwerkingsinstallatie Mierlo	Instandhouden slibverwerking			Geld: in 2026 zullen meer uitgaven worden gedaan dan in de BB2026 opgenomen. Dit omdat de projectplanning sneller gaat dan in de BB2026 opgenomen. We zullen in de BB2027 de gecorrigeerde projectraming opnemen. Tijd: projectplanning loopt voorspoedig Realisatie sneller dan in BB2026 opgenomen Doelen: instandhouding geborgd
P071208 Onderhoud Riool Zuid Tp44-Tp32 (Zuid-Eindhoven – Stratumse Heide en Riel)	Instandhouden transportstelsel Schoon water			Geld: project is gereed. Door efficiënt werken in bouwteam wordt op dit project een besparing gerealiseerd van (ca. 5mln op totale project tussen 2021 en 2026. Waarvan 3.1 mln besparing in jaarschijf 2026) Tijd: Project 2 maanden eerder afgerond dan gepland. Doelen: Instandhouding geborgd

Onderwerp	Resultaten 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2	Toelichting
P088401 Herstel koker 38TS51-TS50 (Zuid-Eindhoven)	Instandhouden transportstelsel Schoon water			Geld: project is gereed. Door efficiënt werken in bouwteam wordt op dit project een besparing gerealiseerd van (ca. 3 mln op totale project tussen 2024 en 2026).
				Tijd: project is binnen projectplanning uitgevoerd. Met besparing op tijdelijke pompinstallatie doordat project tijdig kon starten door tijdige vergunningverlening.
				Doelen: instandhouding geborgd

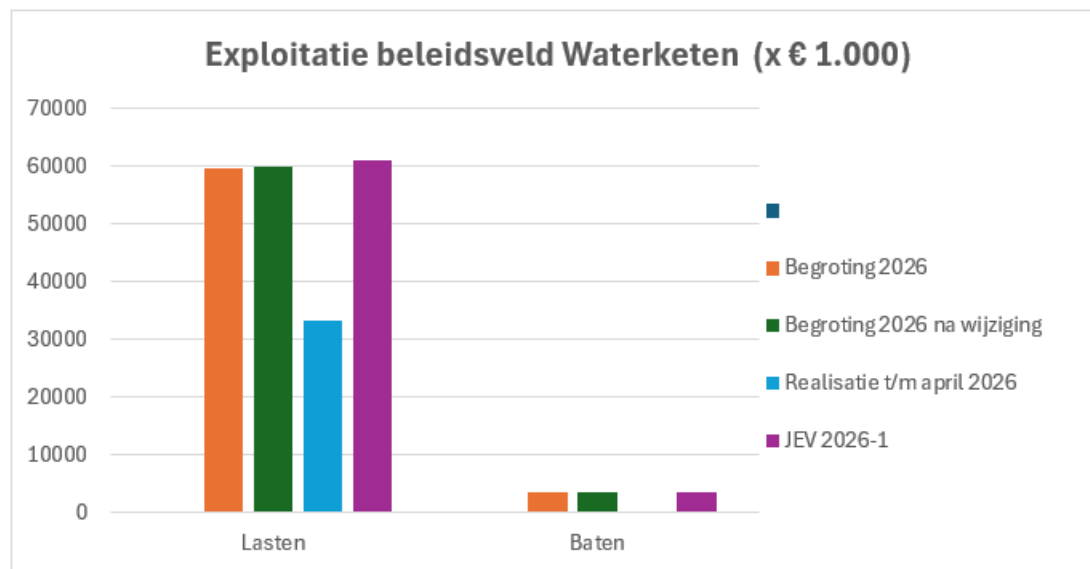
Aanvulling voor het project P072603: Influentgemaal en roostergoed RWZI Eindhoven wordt aangegeven dat er in 2026 een hogere realisatiegraad zal zijn dan in de BB2026 opgenomen. Het uitvoeringsontwerp (UO) wordt momenteel afgerond. Voor bouwvak starten we met uitvoering.

Verwachting is dat we dit project sneller kunnen uitvoeren dan opgenomen in de BB2026 waardoor er meer uitgaven in 2026 gaan vallen (en daarmee minder in 2028). In de BB2027 zal hiervoor een nieuwe projectraming worden opgenomen.

1.2.4 Geraamde baten en lasten

Exploitatie Waterketen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2026 na wijziging	Realisatie t/m mei 2026	JEV 2026-1
Lasten				
Rentelasten	7.821	7.821	6.853	7.821
Afschrijvingen	18.546	18.546	17.201	18.546
Personeelslasten	225	225	11	225
Goederen en diensten	33.083	33.368	9.275	34.363
Totaal Lasten	59.675	59.960	33.341	60.955
Baten				
Opbrengsten van derden	3.247	3.247	149	3.467
Bijdragen	258	258	0	258
Totaal Baten	3.505	3.505	149	3.725
Totaal Netto Lasten	-56.169	-56.454	-33.192	-57.230
Totaal	-56.169	-56.454	-33.192	-57.230

Goederen en diensten

Goederen en diensten zijn ca. € 1 mln. hoger dan de begroting na wijziging. De reden van deze wijziging worden hierbij verder toegelicht.

De belangrijkste verschillen zijn:

- Hogere uitgaven voor innovatie waterketen € 0,15 mln. nadeel dit wordt met name veroorzaakt door extra kosten inzake monitoring kosten.
- Hogere uitgaven voor onvoorzien en ongepland onderhoud op de locaties RWZI Tilburg en Eindhoven voor een nadeel van € 0,35 mln.
- De hogere uitgaven met betrekking tot realisatie betreft het amoveren van de gasleiding op de RWZI Tilburg. En betreft een nadeel van € 0.3 mln.
- Door de energiecrisis is er een prijsverhoging doorgevoerd bij de slibverwerking wat leidt tot een nadelig verschil van 0,2 mln.

Opbrengsten

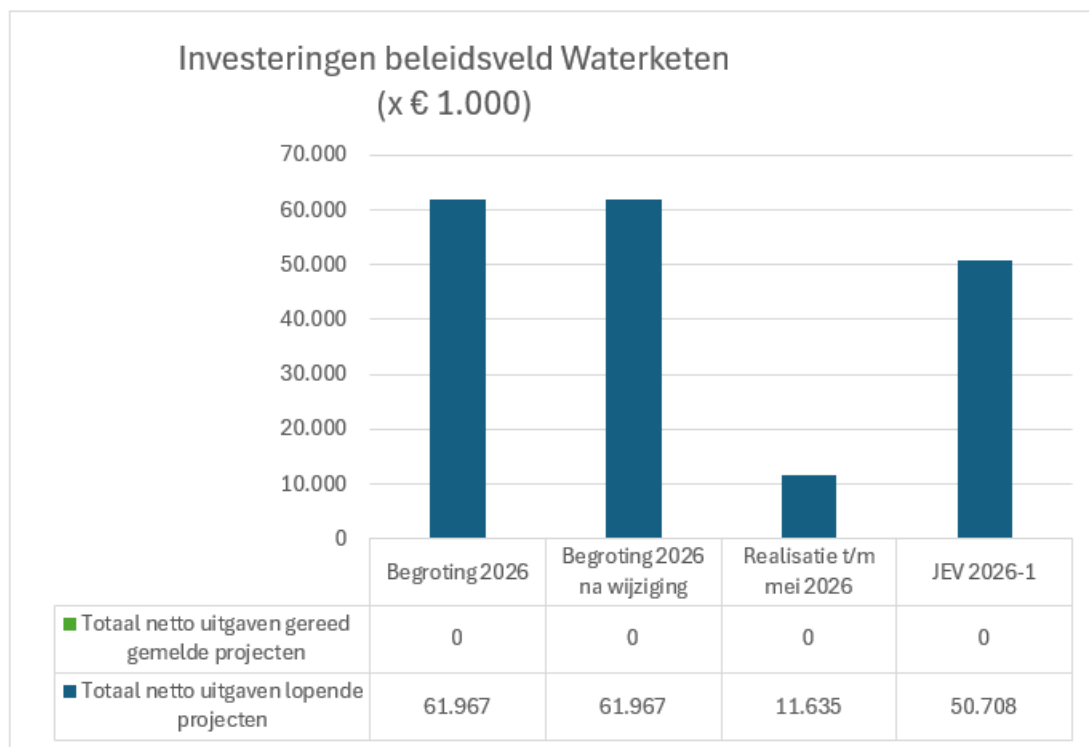
De stijging in de opbrengsten 0,2 mln voordeel wordt met name veroorzaakt door de hogere opbrengst van groen gas.

1.2.5 Geraamde investeringen

Investerings Waterketen (bedragen x € 1.000)

Beleidsveld Waterketen	Begroting 2026	Begroting 2026 na wijziging	Realisatie t/m mei 2026	JEV 2026-1
Lopende projecten				
Uitgaven	64.269	64.269	12.476	54.965
Inkomsten	2.302	2.302	841	4.256
Totaal netto uitgaven Lopende projecten	61.967	61.967	11.635	50.708
Gereed gemelde projecten				
Uitgaven	-	0		
Inkomsten		0		
Totaal netto uitgaven gereed gemelde projecten	0	0	0	0
Totaal netto uitgaven Waterketen	61.967	61.967	11.635	50.708

Programmaruimte P065601 Ongelabelde programmaruimte Waterketen			
Stand 1 januari 2026 (beleidsbegroting 2026)		€	1.406.998,00
P079601 tm P079604	RWZI Bostel Project aanpassing	€	-200.000,00
P093001	Zeefbocht Tilburg	€	-485.000,00
P078502	RWZI Haaren	€	2.735.901,00
P072701	Renovatie RWZI	€	-2.600.000,00
	Bouwrente	€	10.813,00
		€	-538.286,00
stand nog toe te wijzen programmaruimte		€	868.712,00

Toelichting belangrijkste verschillen op de begroting 2026 t.o.v. van de jaareinde verwachting 01-2026 met een voordeel van totaal € 11.2 miljoen.

- Door efficiënter werken is het project onderhoud Riool Zuid Tp44 tot en met Tp 32 eerder gereed dan begroot. Dit levert een voordeel op van 3,1 miljoen.
- Door vertraging in de aanbesteding van onderhoud transportleiding 30 te Eersel een voordeel van 1,9 miljoen
- Door efficiënter werken is het project Herstel koker 38TS51- RG Aalst eerder gereed dan begroot. Dit levert een voordeel op van € 4,0 miljoen.
- Door een verschuiving in de planning inzake de vervanging vijzel de Meern een voordeel van € 2,0 miljoen
- Overige wijzigingen 0,8 miljoen voordeel

De inkomsten zijn hoger dan in de beleidsbegroting € 1,9 miljoen voordeel

- LTAP effluentdeb. meter RWZI Tilburg 1,9 voordeel

1.2.6 Kansen en risico's

De volgende kansen en risico's zijn relevant voor het Beleidsprogramma Voldoende Water en Droge Voeten. In de P&C cyclus wordt over de actualiteit hiervan gerapporteerd:

Zandleij

	Burap 2026-1	Burap 2026-2	Toelichting
De brede aanpak Zandleij is een combinatie van concrete maatregelen en een brongerichte aanpak met andere partijen. Het slagen van de brede aanpak is afhankelijk van de inzet van medeoverheden. Ook omvat de brede aanpak een participatietraject met de omgeving. Risico's zijn de betrokkenheid en samenwerking van medeoverheden en het draagvlak in de omgeving doordat er op de korte termijn mogelijk onvoldoende resultaten mogelijk of zichtbaar zijn. De beheersing is een zorgvuldige, open en transparante communicatie waar de complexiteit en onzekerheden onderdeel van zijn. De samenwerking met andere overheden zal de komende periode verkend gaan worden.			

Ondergrondse infrastructuur

	Burap 2026-1	Burap 2026-2	Toelichting
De in 2025 gemaakte inspectiebeelden geven aanleiding om de voorbereidingen te starten van de restlevensduurverlengde maatregelen aan de risicovolle/vitale assets. Dit betreft Riool-Zuid in het traject voor de RWZI, inclusief Tongelresche Akkers en de sibleidingen van RWZI Eindhoven naar SVI Mierlo. Onderzoeksprojecten (looptijd 1 á 2 jaar) zijn gestart De kosten voor onderhoud dan wel investeringen zijn nog onzeker en kunnen sterk variëren. Deze worden in onderzoeksprojecten in beeld gebracht en verwerkt wanneer deze voldoende zijn onderbouwd (VJN2028 en verder).			

1.3 Beleidsprogramma 3 Bestuur en Bedrijfsvoering

Het programma bedrijfsvoering omvat bestuur, communicatie, informatievoorziening, datamanagement, organisatieontwikkeling en alle overige ondersteunende processen die betrekking hebben op de totale bedrijfsvoering van de organisatie.

1.3.1 Doelstelling van het beleid

Het waterschap heeft te maken met complexe wateropgaven, hogere verwachtingen van de omgeving en verregaande samenwerking die nodig is om onze doelen te halen. Dat beïnvloedt de manier waarop het waterschap de rol als waterbeheerder invult.

Met de voorjaarsnota is gekozen voor een duidelijke invullen van de watertransitie met een toekomstgerichte integrale systeembenadering om bij te dragen aan een toekomstbestendige leefomgeving. Anders denken en anders doen. Hiervoor is sturen op samenhang en toekomstbestendigheid en een omgevingsgerichte houding nodig.

Om een betrouwbare partner en bron van waterkennis te zijn, baseren we de adviezen op transparante informatie over het watersysteem. Ook hier is de noodzaak om ons werk anders te doen.

- In communicatie naar de omgeving zoals verwoord in het communicatiebeleid en het communicatieplan. Strategische communicatie blijft onverminderd van belang voor het behalen van onze waterdoelen. De focus ligt op bijdragen aan de watertransitie, op alle mogelijke manieren en projecten. De aandacht verschuift van waterbewustzijn naar waterpositief handelen. Niet alleen bij inwoners maar zeker ook bij stakeholders. We realiseren o.a. campagnes op het gebied van waterslim en waterpositief handelen voor inwoners en beleidsbeïnvloeding bij andere overheden (o.a. Wat Water Wil).
- Digitale transformatie is de basis voor een efficiënte informatievoorziening. Digitale transformatie en AI brengt risico's met zich mee, maar er liggen ook kansen met bijvoorbeeld datagedreven werken. Dit vraagt om een aanpassing van de organisatie én ontwikkeling van medewerkers in het anders denken en anders doen.

Met het programma bedrijfsvoering wordt invulling gegeven aan deze ontwikkelingen. De doelstelling is om een zichtbare, slagvaardige en wendbare organisatie te zijn met een duidelijke regisserende rol in de watertransitie.

Slagvaardig: Koersvast sturen op realisatie van door het bestuur geformuleerde doelen. Iedereen weet welk resultaat verwacht wordt en handelt daadkrachtig, afspraken worden nagekomen, met ruimte voor innovatie en ontwikkeling.

Wendbaar: Oplossingsgerichte aanpak, nadruk ligt op "Hoe kan het wel?" "De organisatie signaleert kansen en grijpt deze aan om doelen te bereiken. Afwegingen tussen impact, tijd en middelen in frequente afstemming tussen organisatie en bestuur.

Zichtbaar: We zijn verantwoordelijk voor onze inzet en delen resultaten met trots. We zijn een lerende organisatie, staan open voor het bespreken en leren van fouten. We blijven een toegankelijke en betrouwbare partner, wat terug te zien is in onze dienstverlening. We handelen consequent in lijn met onze doelen en principes.

Samenwerking: We zijn een samenwerkingsorganisatie en werken adaptief samen, binnen en buiten, aan onze strategische opgaven.

Onze circulaire doelen zijn:

- in 2030 100% circulair aanbesteden (alle projecten op ambitieniveau 3)
- in 2030 50% minder primair grondstoffen gebruiken t.o.v. 2019sti
- in 2050 100% circulair zijn

De doelen voor 2026 zijn toegelicht in de smiley-overzichten.

1.3.2 Nadere toelichting bestuur en bedrijfsvoering

Informatie & technologie (I&T processen)

Het Informatieplan IV 2024-2027 vormt de brug van de ontwikkelingen op het gebied van Informatievoorziening en –techniek naar het huidige WBP5. In de afgelopen periode is vooral geïnvesteerd in de herinrichting van de IT governance waarbij de opgaven van de primaire processen centraal staan (Business & IT alignment). Tevens is het Informatieplan het kompas voor de inhoudelijke ontwikkelingsaanpak met borging van de landelijke meerjaren ontwikkelijnen (o.a. vaarkaat Het Waterschapshuis).

Ook is een roadmap ontwikkeld, waarin we laten zien hoe digitale ontwikkelingen de komende jaren bijdragen aan het realiseren van onze water- en organisatiedoelen. Het is geen technische planning, maar een overzicht van richting, keuzes en samenhang. Dit helpt ons ook in het gezamenlijk met de business prioriteren van projecten en werkzaamheden.

We innoveren door de inzet van nieuwe technieken (bijv. artificial intelligence (AI)) en het structureel inrichten van een Dommel Data laag (Datalab). Belangrijk aandachtspunt daarbij is dat medewerkers worden begeleid in digitale vaardigheden en het zorgvuldig toepassen van dit soort innovaties.

Stroomuitval – aanvullende maatregelen

Het risico op langdurige stroomuitval is een recent en urgent thema. In het kader van het scenario stroomuitval tot 72 uur zijn aanvullende maatregelen nodig om de continuïteit van onze bedrijfsprocessen te borgen. Voor deze maatregelen zijn extra middelen vereist. Een deel hiervan wordt binnen bestaande budgetten opgevangen; voor enkele onderdelen is een ophoging noodzakelijk. Indien later dit jaar blijkt dat kosten alsnog binnen de huidige middelen kunnen worden geabsorbeerd, wordt dit verwerkt in de reguliere P&C-cyclus.

Juridische Zaken

Privacy:

- Sinds januari tot 15 april zijn 4 datalekken gemeld waarvan 1 niet een datalek vanuit ons bleek te zijn (odido hack) voor een totaal van 3 datalekken in die tijd. Van deze 3 is er eentje gemeld bij de AP.
- Er zijn geen verzoeken rechten van betrokkenen binnengekomen.
- Er loopt een aantal DPIA's we bereiden ons voor op de externe audit. Verder is de herziening van het privacybeleid Brabantbreed in gereed voor besluitvorming en wordt er gewerkt aan een protocol verwerkingsregister en protocol rechten van betrokkenen.

Bezwaren

- In de periode 1 januari 2026 t/m 15 april 2026 zijn er 8 bezwaarschriften ontvangen. Eén van de bezwaren is ingetrokken als gevolg van de informele aanpak. De resterende bezwaren doorlopen de bezwaarprocedure.

Schadeclaims

In Q1 van 2026 en Q2 t/m 15 april 2026 zijn in totaal acht schadeclaims onrechtmatige daad ontvangen.

- Twee schadeclaims zijn doorgezet naar de aansprakelijkheidsverzekeraar Centraal Beheer Achmea, waarvan er één inmiddels is afgehandeld.
- De overige schadeclaims zijn in behandeling genomen door JZ, waarvan er twee inmiddels zijn afgewezen en in drie schadegevallen nog nader onderzoek wordt gedaan. In één zaak wordt gekeken of daar een minnelijke regeling voor kan worden getroffen.

Daarnaast zijn er zeven stuitingen ontvangen waarmee claimanten de verjaringstermijn van de schadevordering uit 2016 hebben gestuit.

Nadeelcompensatie

Er is één verzoek om nadeelcompensatie binnengekomen.

jev maart 2026			
	Begroot €	JEV maart 2026	Verschil JEV mrt- Begroot 2026
Totaal SUB1A Budget Salaris	€ 60.682.001	€ 60.236.302	€ 445.699
Totaal SUB1B Budget Salaris gerelateerd	€ 991.820	€ 1.150.666	-€ 158.846
Totaal SUB1C Budget Flexibel inzetbaar	€ 1.162.000	€ 1.500.000	-€ 338.000
Totaal SUB1D Budget verkoop verlofdagen	-€ 400.000	-€ 800.000	€ 400.000
Totaal SUB1E Budget opbrengsten salaris gerelateerd	-€ 2.605.853	-€ 2.605.853	€ 0
Totaal SUB1F Budget opbrengsten geactiveerde uren	-€ 5.870.027	-€ 5.870.027	€ 0
Totaal SUB1	€ 53.959.941	€ 53.611.088	€ 348.853
Totaal SUB2A Budget Opleidingskosten	€ 1.150.000	€ 1.150.000	€ 0
Totaal SUB2B Overige algemene personeelslasten	€ 1.435.240	€ 1.230.862	-€ 194.378
Totaal SUB2	€ 2.585.240	€ 2.380.862	-€ 194.378
Totaal P-budget werkplanproduct 99999	€ 56.545.181	€ 55.991.950	€ 553.231

P budget

In de begroting 2026 heeft het Algemeen Bestuur personeelsbudget (P-budget) beschikbaar gesteld ten behoeve van de beoogde transformatie. Het budget is nog niet volledig toebedeeld, omdat enkele onderdelen nog nadere uitwerking vragen. De komende maanden zal worden gezien of en waar nog inzet nodig blijkt te zijn. Dit verklaart voor een deel waarom het personeelsbudget in de doorkijk naar het einde van dit jaar nog niet volledig is benut.

Daarbij verwachten we, net als in eerdere jaren, dat er nog verschillende variabelen zijn die van invloed kunnen zijn op het uiteindelijke jaarresultaat. Het betreft posten zoals opbrengsten van derden, geactiveerde uren en opbrengsten uit koopverlof, die op dit moment nog met onzekerheden zijn omgeven. Daarom verwachten we dat de realisatie van het P-budget 2026 uiteindelijk uitkomt binnen een bandbreedte van +2 dan wel -2% ten opzichte van de cijfers zoals opgenomen in de begroting.

We voorzien twee aanstaande correcties op de begroting, die we dit jaar naar verwachting kunnen opvangen binnen het bestaande P-budget. Deze nog door te voeren aanpassingen zullen dus nog van invloed zijn op de jaareindeverwachting voor dit jaar en daarmee onderdeel van het totaalbeeld dat gedeeld zal worden bij de financiële doorkijk die in het derde kwartaal met het bestuur zal worden gedeeld. Het gaat om noodzakelijke extra inzet in verband met de gedragscode en om extra inzet voor het realiseren van een efficiënter inhuurproces.

Voor de uitvoering van de gedragscode is in de begroting 2026 een exploitatiebudget van 600 K beschikbaar gesteld. Een deel van dit bedrag (180 K) is nodig voor personele inzet. Dit is in de tekst bij de begroting 2026 niet duidelijk aangegeven. Wij willen dit corrigeren in de cijfers bij de vaststelling van de begroting 2027.

Verder zien we kansen voor een effectievere uitvoering, zowel op het gebied van rechtmatigheid (Wet DBA) als van doelmatigheid binnen het inhuurproces. Op basis van de ervaringen elders is de inschatting dat hiermee jaarlijks bruto 500 K kan worden bespaard. Hiervoor is wel personele inzet van 100 K nodig. Per saldo levert dit dus een substantieel netto voordeel op. Ook dit willen we op de juiste manier verwerken in de cijfers bij de begroting 2027, met een beperkte ophoging van het personeelsbudget.

Het Algemeen bestuur is in de begroting 2026 akkoord gegaan dat ter ondersteuning van de transformatie extra p budget beschikbaar werd gesteld. Het is nog onzeker of dit bedrag wel geheel nodig blijkt te zijn. De eerste inschatting is dat dit een onderbesteding van € 0,3 mln. op jaarbasis betreft. Bij de financiële doorkijk die u in het 3^e kwartaal ontvangt, komen we hierop terug.

Organisatieontwikkeling

Eind 2025 is het nieuw organisatieplan (OP) goedgekeurd door het dagelijks bestuur. Om het OP goed in te kunnen bedden is er een implementatie plan gemaakt. In het eerste kwartaal zijn de clustermanagers geworven, deze komen gedurende het tweede kwartaal in dienst. Ook zijn de portefeuilles die de cluster managers gaan aansturen, samengesteld. Daarnaast is de bevoegdhedenregeling aangepast. Tevens heeft eerste tranche van de beoogde 2 tranches, ten behoeve van de doorlichting van de bedrijfsprocessen plaatsgevonden. Daarmee ligt de implementatie van het OP op schema.

Personele ontwikkeling

De focus in het eerst kwartaal lag met name op de implementatie van het OP. Maar daarnaast ook op verbreding en facilitering van het vitaliteitsbeleid. Met name de koers van het kabinet Jetten in deze, geeft meer mogelijkheden op sturing op vitaliteit. Door inzet van werkgeversbranding passen we ons meer aan op de krappe arbeidsmarkt. Daarnaast is er voor de komende 5 jaar een nieuw strategisch HR-beleid opgesteld.

Ziekteverzuim

Hoewel het ziekteverzuim in het eerste kwartaal boven het verwachte jaar gemiddelde ligt, is het jaargemiddeld niet toegenomen en stabiel gebleven op 5.7 %. (Berekend over de afgelopen 12 maanden) Naar verwachting blijft het ziekteverzuim 2026 gelijk aan de voorgaande jaren. Neemt niet weg dat de insteek blijft op het terugdringen en voorkomen van verzuim wegens ziekte. Vandaar dat het komende jaar de focus op vitaliteit blijft liggen.

Arbo en Veiligheid

We blijven inzetten op het continu verbeteren van systemen en procedures enerzijds en veiligheidscultuur anderzijds. Op basis van de update van de organisatorische risico-inventarisatie worden de aandachtspunten de komende tijd opgepakt. Daarnaast analyseren we momenteel de meting van de veiligheidscultuurladder uit 2025 en wordt dit verwerkt in een plan van aanpak om door te groeien naar een proactieve veiligheidscultuur. Uit de eerste analyse blijkt dat het onderdeel leiderschap hierbij van groot belang is. In 2026 zal de focus dan ook met name op het leidinggevende aspect liggen. In het Arbojaarplan is ook aandacht voor, en zijn er acties opgenomen voor nieuwe of conflicterende wetgeving. Zoals het introduceren van nieuwe veiligheidsrisico's, de nieuwe gedragscode, NIS2 en de beschermde status van de bever.

1.3.3 Bereiken effecten en betrokkenheid verbonden partijen

1.3.3.1 Transformeren

Transformeren/ veranderprogramma/ participatievisie

Binnen de Dommel is al ingezet op transformeren door de opzet van het veranderprogramma. Met het gekozen transformatieve scenario herbevestigen we de doelstelling en aanpak voor de organisatie. Het belang van strategische communicatie en public affairs worden nog belangrijker om de doelstellingen met de omgeving te kunnen realiseren. Het bewust werken met de bouwstenen van de participatievisie van het waterschap wordt urgenter en belangrijker. Het werken vanuit de ambities uit deze visie als waterdoelgericht, samen, dienstverlenend en betrouwbaar. Dit om de omgeving constructief te betrekken in ons werk en handelen binnen afgesproken spelregels. Daarmee verrijkt het waterschap zich van een (technisch) waterbeheerder, naar ook een publieke partner/dienstverlener.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Implementatie nieuwe organisatie- en sturingsstructuur c.q. clustermanagement en herijking van de bedrijfsprocessen (detailstructuur).		
Inzet strategische communicatie en public affairs.		
In 2026 worden de bouwstenen uit de visie steeds meer zichtbaar in de werkwijze van het waterschap.	 In Ambassadeursoverleggen dienstverlening stimuleren we de processen om de bouwstenen toe te passen in hun dagelijks werk en contacten met partners. De uitdaging zit 'm in de benodigde organisatieontwikkeling waarbij de inhoud nog vaker voorop staat dan de wijze waarop we ons als waterschap(pers) positioneren tov onze partners en klanten.	

In 2026 wordt een start gemaakt om de ambities uit deze visie te vertalen naar de klantcontactkanalen die we als waterschappen inzetten.		
--	---	--

Het anders denken en anders doen

Het anders denken en anders doen vraagt om aanpassing van wat we deden. Dit vraagt om lef van de organisatie en steun van het bestuur. Dit heeft tijd en volharding nodig en vraagt veel aandacht in 2026 om de doelstellingen te kunnen realiseren. Digitale transformatie en transparante informatievoorziening kan daarbij helpen en daarop wordt dan ook vol ingezet.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Aandacht om doelstellingen te kunnen realiseren.		

Digitale transformatie

De digitale transformatie vraagt om het ontwikkelen van het vermogen om innovatief te werken, werkwijzen aan te passen aan nieuwe technologische mogelijkheden en het omarmen van datagedreven werken. Daarnaast vraagt toekomstbestendig werken om bij alles wat we doen na te denken over duurzaamheid, biodiversiteit en toekomstbestendigheid.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
2026 wordt benut om doelen en principes aan te scherpen en om te bepalen of de ingeslagen organisatieontwikkeling voldoende in de pas loopt met de uitgesproken ambitie. Dit geldt voor alle onderdelen van de bedrijfsvoering en dit moet in samenhang gebeuren.		

Taskforce

De taskforce krijgt de opdracht om over alle processen heen, een *analyse* te maken en *voorstellen* te doen om het 'transformatieve scenario' verder uit te werken. De voorstellen omvatten *interventies* over wat we meer willen zien, die we anders gaan doen en die we gaan verminderen of staken. De taskforce rapporteert de transformatie initiatieven aan de watergraaf. Hierbij worden op voorhand geen initiatieven uitgesloten. De rapportage van de taskforce wordt voorzien van een *zelfstandig advies*. De watergraaf zorgt voor agendering en bespreking van de initiatieven in het DB en AB.

Stimuleren van de transformatieve activiteiten in de diverse processen.

	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Een memo in het voorjaar (tbv VJN) met een analyse en voorstellen over activiteiten die we meer, anders, minder, niet gaan doen. De werkwijze van de taskforce (in verbinding, met en door de organisatie, integrale blik) heeft als resultaat: • Meer verbinding creëren in organisatiedoelen en procesdoelen. • De verbetering van de samenwerking over de processen heen. Gedragsverandering richting transformatief denken en handelen		
Een memo in het najaar, op weg naar de beleidsbegroting 2027. Dit memo is de samenvatting van de concretisering van de voorstellen in samenspraak met de betreffende procesmanagers.		

1.3.3.2 Continueren bestaand beleid

Naast het scenario Transformatie waarin we onze aanpak veranderen, gaan we ook door met veel inspanningen om de WBP5 doelen te realiseren. Voor de volledigheid zijn de WBP5-resultaten voor 2026 in de tabellen opgenomen in bijlage 1b.

Digitale transformatie en informatievoorziening

Binnen de watersector is de vaarkartaart 'digitaal op koers' vastgesteld. Daarin staan de doelen benoemd die alle waterschappen willen bereiken: • getransformeerd waterschap; • toekomstbestendig digitaal; • uniforme sector naar een hoger plan; • de (meer)waarde van data; • betrouwbaar (digitaal) waterschap. De vaarkartaart is vertaald naar een informatieplan 2024-2027 en deze is weer omgezet naar een roadmap 2025-2030. In de roadmap wordt samen met de primaire processen gekeken naar ontwikkelingen die richting <i>een getransformeerd waterschap</i> gaan én welke randvoorwaarden en basisvoorzieningen daarvoor nodig zijn. De ontwikkelingen zijn bij elkaar gezet in waardestromen. Aan de ene kant staan er waardestromen in de roadmap die gaan over het helpen van de waterketen en het watersysteem.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Voor 2026 wordt er een werkwijze en structuur opgezet voor assetinformatie Dommelbreed. Dit op basis van architectuur en dus toekomst vast.		
Wordt de informatievoorziening binnen beheer en onderhoud watersysteem verbeterd. De belangrijkste verbetering zit in procesverbetering inclusief passende Informatievoorziening. Tevens een innovatieve verbetering 'informatie in de cabine' en 'informatie uit de cabine' met GPS en sensoren op de maaimachines.		

In 2026 wordt ook binnen de waardeestroom 'doelsturing' stuurinformatie verbeterd en deze meer datagedreven gemaakt. Doelen, maatregelen en beoogde effecten worden in een samenhangend netwerk gestructureerd, met aandacht voor de verschillende perspectieven van strategisch, tactisch tot operationeel. Doelen worden SMART gedefinieerd. Daarbij worden duidelijkere KPI's vastgelegd waarvan de eersten geautomatiseerd gevuld gaan worden (uit bronapplicaties). De overzichten van doelen in deze beleidsbegroting zijn een eerste stap hierin.		
Digitale transformatie en informatievoorziening (vervolg) Aan de andere kant zijn er waardestromen gedefinieerd die moeten zorgen voor een stabiele basis.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
In 2026 wordt invulling geven aan wettelijke verplichtingen, zoals de Wet Open Overheid en goede digitaal toegankelijke dienstverlening.		
Een betrouwbaar (digitaal) waterschap vraagt om de nodige beveiligingsmaatregelen om data en persoonsgegevens te beschermen. In 2026 zullen we invulling geven aan strengere eisen in het kader van (informatie)beveiliging uit de NIS2, zoals sleutelplannen.		
De (meer)waarde van data benutten, vraagt om generieke basisvoorzieningen, zoals het dataplatform In 2026 worden technische verbeteringen doorgevoerd als tussenstap om aan te kunnen sluiten bij het landelijke federatieve datastelsel.		

Om goede invulling te geven aan de regierol binnen datagedreven werken én het dataplatform als basisvoorziening goed neer te zetten is in 2026 groei nodig in capaciteit én competenties. Dit vraagt extra fte's en de nodige trainingen en opleidingen. Het water ontwikkel centrum wordt gecontinueerd met minder inzet van externen en meer inzet van eigen personeel, zodat kennis beter behouden blijft. En de technische infrastructuur moet ontwikkelen naar betere cloudintegratie.	😊	
---	---	--

Organisatieverandering & personeel

Transformatie ondersteunen door leren en ontwikkelen		
Om de doelen van WBP5 te realiseren is een organisatieverandering in gang gezet.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
We voorzien dat we in 2026 wijzigingen in de organisatiestructuur hebben doorgevoerd, gericht op 4 thema's: Slagvaardig, Wendbaar, Zichtbaar en Samenwerking. Een organisatiestructuur waarmee we meer impact op de gestelde doelen kunnen realiseren en die bijdraagt aan efficiënter werken.	😊	
Er is in 2026 een centraal leer- en ontwikkelplan beschikbaar. Dit zorgt ervoor dat alle medewerkers zich (blijven) ontwikkelen in de juiste kennis, vaardigheden en houding, die nodig zijn voor het realiseren van de veranderopgaven en (water)doelstellingen van Waterschap De Dommel.	😊	

Transformatie ondersteunt organisatieontwikkeling

In 2026 hebben we een nieuwe organisatiestructuur. De nieuwe clustering biedt kansen om onze strategische personeelsplanning (SPP) transformatiever uit te voeren.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Per cluster gaan we in 2026 op de gewenste kwantiteit en kwaliteit van ons personeelsbestand en in bijbehorende ontwikkelingen in beeld brengen via SPP en de benodigde p instrumenten op orde brengen.		

Bestuurlijke vernieuwing

Bestuurlijke vernieuwing vraagt blijvende aandacht en wordt ook in 2026 vervolgd, in samenwerking met de commissie bestuurlijke vernieuwing. Het doel is – kort gezegd - om te komen tot modern bestuur en het vergroten van de kaderstellende rol van het algemeen bestuur.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Dit krijgt vorm door werkwijzen aan te passen. Daarnaast worden voorbereidingen getroffen voor de verkiezingen van 2027. De voorbereidingen voor de waterschapsverkiezingen in 2027 zijn zowel landelijk als binnen ons waterschap gestart. In 2026 bereiden we de communicatie rondom de verkiezingen voor. Vanuit de Unie van Waterschappen komt er een stevige landelijke campagne die waterschappen regionaal vertalen.		

Strategische communicatie en Beleidsbeïnvloeding

Strategische communicatie blijft onverminderd van belang voor het behalen van onze waterdoelen. Focus ligt op bijdragen aan de watertransitie, op alle mogelijke manieren en projecten. De aandacht verschuift van waterbewustzijn naar waterpositief handelen. Niet alleen bij inwoners maar ook bij stakeholders. In het bestuursakkoord en de Voorjaarsnota wordt extra ingezet op (beleids)beïnvloeding van partners en medeoverheden.

We werken gericht aan een inhoudelijke lobby agenda, om te komen tot beleid dat het waterschap ondersteunt in het behalen van de watertransitie.

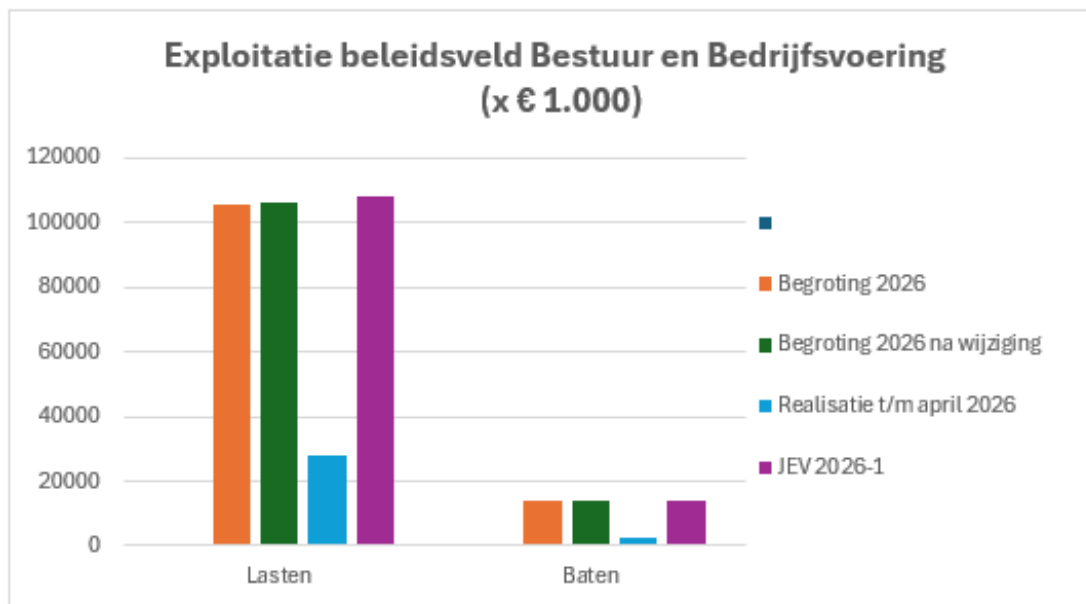
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Het (bestuurlijke) netwerk vergroten.		
Invloed uitoefenen bij medeoverheden, op uiteenlopende beleidsvelden. Niet alleen op water en natuur, maar ook op woningbouw, economie, landbouw. Afhankelijk van de inhoudelijke speerpunten (lobby agenda)		
Invloed uitoefenen op gemeenteraadsverkiezingen en vorming regeerakkoord, in samenwerking met de UvW.		
Competenties en slagkracht van het waterschap op beïnvloeding vergroten via interne opleiding (masterclasses)		
Inhoudelijke lobby agenda opstellen en vaststellen (DB).		
Eerste lobby resultaten. Denk aan Beethovendeal.		

1.3.4 Geraamde baten en lasten

Exploitatie Bestuur en Bedrijfsvoering (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2026 na wijziging	Realisatie t/m mei 2026	JEV 2026-1
Lasten				
Rentelasten	11.770	11.770	-1.794	14.171
Afschrijvingen	1.701	1.701	1.634	1.701
Personeelslasten	65.351	65.801	16.596	64.951
Goederen en diensten	26.535	26.521	11.598	26.887
Toevoeging aan voorziening	180	180	0	180
Totaal Lasten	105.537	105.973	28.034	107.890
Baten				
Baten ivm salarissen/soc.lst	1.085	1.085	16	1.085
Opbrengsten van derden	5.479	5.479	114	5.480
Bijdragen	1.681	1.681	409	1.681
Geactiveerde lasten	5.870	5.870	1.794	5.870
Rentebaten				
Onttrekking aan voorziening	0	0		
Totaal Baten	14.115	14.115	2.333	14.116
Totaal Nettolasten	-91.422	-91.858	-25.702	-93.774
Waterschapsbelastingen	182.545	182.545	70.629	182.545
Kwijtschelding / oninbaar	-2.537	-2.537	-762	-2.537
Totaal Baten Belastingheffing (netto)	180.007	180.007	69.867	180.007
Dividend	765	765	811	765
Saldo van de financieringsfunctie	11.708	11.708	9.506	11.708
Totaal Dekingsmiddelen	192.480	192.480	80.184	192.480
Onvoorzien	-834	-834	0	-834
Nagekomen posten			-43	
Totaal	100.224	99.788	54.440	97.872

P.M. Voor de post kwijtschelding is in de JEV 2026-1 vooralsnog de begroting 2026 aangehouden, er is nog geen data vanuit de BSOB beschikbaar om tot een betrouwbare andere inschatting te komen. Daarnaast zijn de belangrijkste materiële kohieren nog niet opgelegd.

Toelichting van de belangrijkste afwijkingen

Rentelasten

De rentelasten zijn ca. € 2,4 mln. hoger dan de begroting na wijziging, dit door verhoging van het rentepercentage leningen o/g.

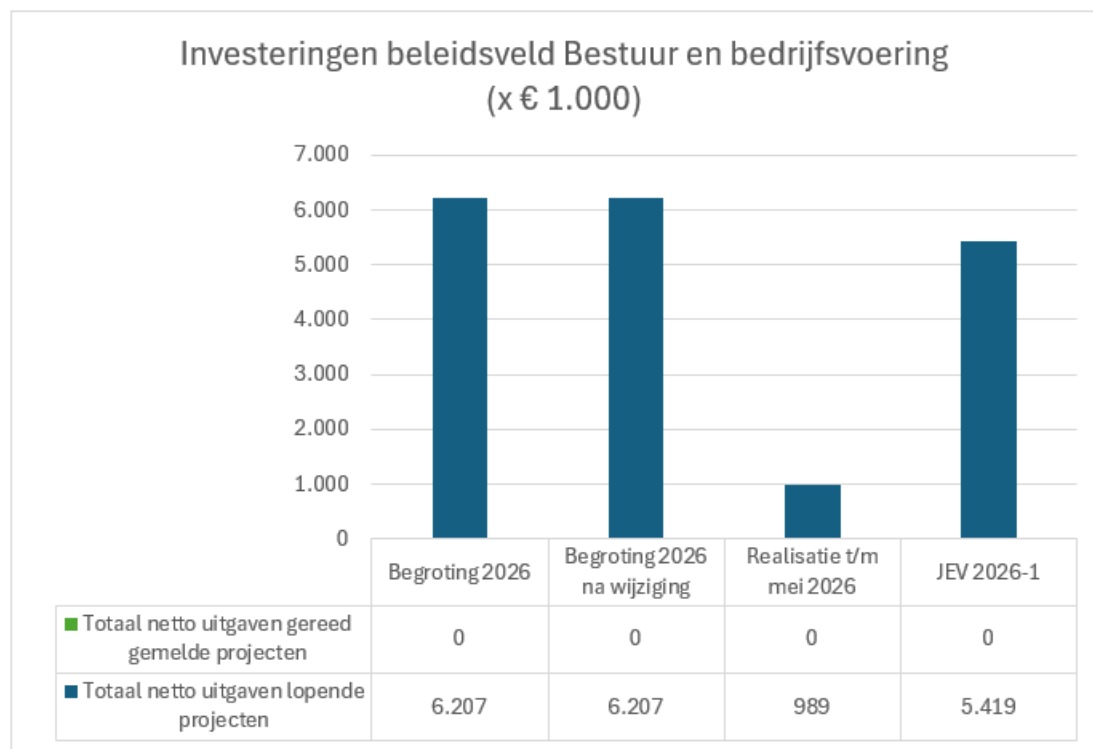
Personeelslasten

De personeelslasten zijn ca. € 0,9 mln lager dan de begroting na wijziging, voor de toelichting hierop zie blz. 51 e.v.

1.3.5 Geraamde investeringen

Investerings Bestuur en bedrijfsvoering (bedragen x € 1.000)

Bestuur en bedrijfsvoering	Begroting 2026	Begroting 2026 na wijziging	Realisatie t/m mei 2026	JEV 2026-1
Lopende projecten				
Uitgaven	6.207	6.207	989	5.419
Inkomsten				
Totaal netto uitgaven lopende projecten	6.207	6.207	989	5.419
Gereed gemelde projecten				
Uitgaven	-	-		
Inkomsten				
Totaal netto uitgaven gereed gemelde projecten	0	0	0	0
Totaal netto uitgaven bestuur en bedrijfsvoering	6.207	6.207	989	5.419

Toelichting van de belangrijkste afwijkingen

De jaareindeverwachting is netto circa € 0,8 mln. lager dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt door:

- Het Sleutelplan is doorgeschoven, de projectleider gaat ondersteuning krijgen; € 0,4 mln.
- Herinrichting terrein hoofdkantoor is doorgeschoven, de voorbereidingsfase benodigd meer uitwerking dan aanvankelijk verwacht; € 0,4 mln.

1.3.6 Kansen en risico's

	Burap 2026-1	Burap 2026-2	Toelichting
Informatieveiligheid De Dommel volgt de landelijke trend (Waterschappen, Rijksoverheid, het Waterschapshuis) om schade door cyberincidenten niet te verzekeren. In 2025 is een Security Operation Center (SOC) ingericht. Hiermee kunnen we de digitale processen en – activiteiten (zowel on-premise) als in de cloud) monitoren. Het biedt een handvat voor het tijdig ingrijpen op incidenten. De Dommel is op weg naar een volwassenheidsniveau 4 op het gebied van informatieveiligheid en privacy. Conform EU-richtlijn (NIS2) zijn wij essentiële infrastructuur. Deze EU-richtlijn wordt momenteel vertaald naar Nederlandse wetgeving en wij zullen hieraan moeten voldoen.			
Kwijtschelding Bij de overgang naar de BSOB vanaf 1 januari 2026 geldt dat voor de kwijtscheldingen de kwijtscheldingslijn van de gemeenten volledig wordt gevolgd en er geen afzonderlijk verzoek meer aan het waterschap moet worden gericht. Dit betekent dat vanaf 2026 de verwachte omvang van de kwijtscheldingen mogelijk hoger worden.			Toelichting wordt na 11/5 opgenomen ivm bespreking in stuurgroep en nog te ontvangen input BSOB begin mei.

1.3.6.1 Openbaarheidsparagraaf Wet Open Overheid

De Wet open overheid (Woo) verplicht een bestuursorgaan tot actieve openbaarmaking van informatie. Op grond van artikel 3.5 van de Woo is een bestuursorgaan verplicht om jaarlijks in de begroting en de verantwoording aandacht te besteden aan de beleidsvoornemens en uitvoering van de Woo. In deze paragraaf wordt op hoofdlijnen een beschrijving gegeven van de activiteiten die worden uitgevoerd in 2026 op de thema's actieve en passieve openbaarmaking, de inspanningsverplichting tot openbaarmaking en verbetering van de informatiehuishouding.

Doel	Resultaten 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2	Toelichting
1. Actieve openbaarmaking voor de verplichte categorieën documenten.	In 2026 worden hiervoor de volgende gegevens gepubliceerd conform de wettelijke eisen en het ambitieniveau van Waterschap De Dommel: - Ontwerpen van wet- en regelgeving met adviesaanvraag (wetsartikel 3.3 1c) - Onderzoeksrapporten (wetsartikel 3.3 2j) - Jaarplannen en jaarverslagen (wetsartikel 3.3 2g).			
2. De inspanningsverplichting tot openbaarmaking voor andere documenten dan de verplichte categorieën	De komende jaren wordt bij iedere informatiecategorie beoordeeld of er naast de verplichte documenten per categorie, ook andere documenten interessant zijn voor onze omgeving. We voeren intern het goede gesprek of, waar en wanneer deze documenten gepubliceerd kunnen worden en houden hierbij de klantbehoefte voor ogen.			
3. Passieve openbaarmaking	Onder passieve openbaarmaking verstaan we het op verzoek openbaar maken van informatie. Deze verzoeken worden getoetst aan de Woo. De Woo-verzoeken worden digitaal toegankelijk gepubliceerd op het in 2024 gekozen publicatieplatform.			
4. De informatiehuishouding	Voor de verbetering van de informatiehuishouding zijn we het in 2025 vastgestelde documentbeleid aan			

	het doorvertalen in oa digitale vaardigheden, e-mail en chatarchivering en documentclassificatie.			
--	---	--	--	--

1.3.7 Totaal raming exploitatie en investeringen

Exploitatie Totaal (bedragen x € 1.000)

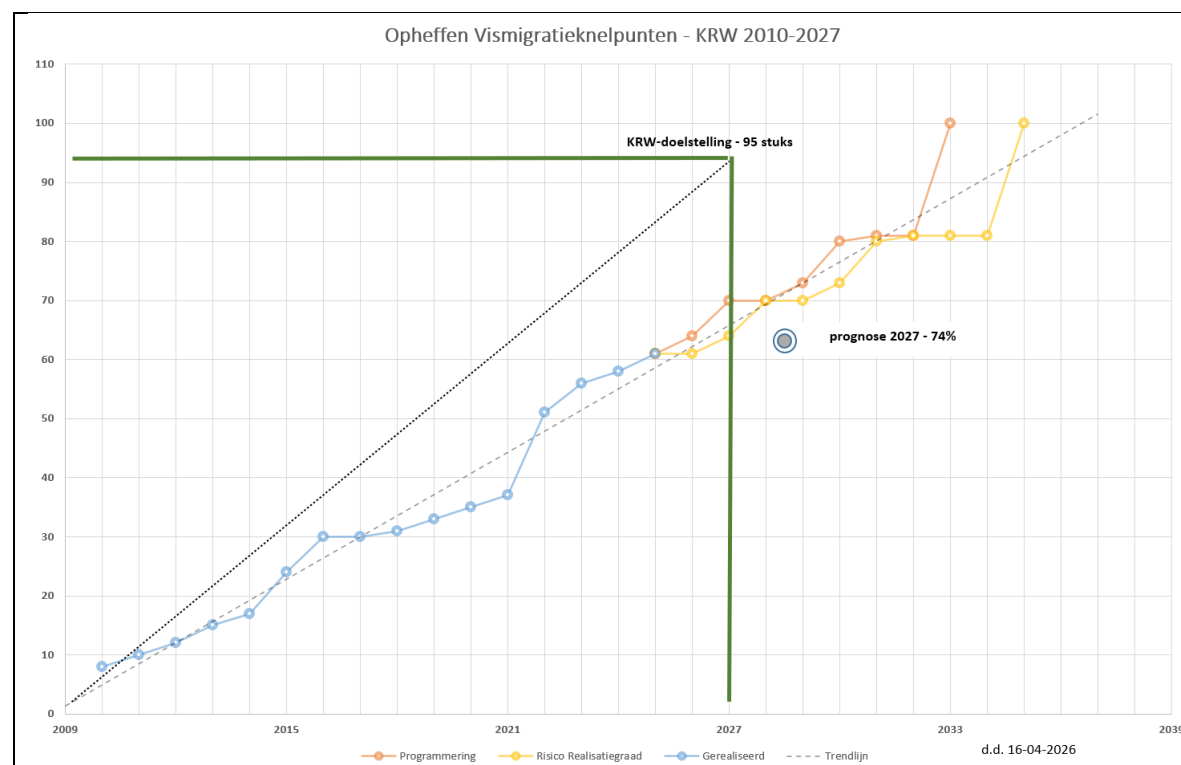
Omschrijving	Begroting 2026	Begroting 2026 na wijziging	Realisatie t/m mei 2026	JEV 2026-1
Lasten				
Rentelasten	23.317	23.317	7.433	26.021
Afschrijvingen	32.324	31.850	24.722	29.850
Personeelslasten	65.657	66.107	16.782	65.257
Goederen en diensten	95.147	95.171	26.451	93.389
Toevoeging aan voorziening	180	180	0	180
Totaal Lasten	216.625	216.625	75.388	214.697
Baten				
Baten ivm salarissen/soc.lst	1.085	1.085	16	1.085
Opbrengsten van derden	9.740	9.740	320	10.450
Bijdragen	2.030	2.030	409	2.030
Geactiveerde lasten	5.870	5.870	1.794	5.870
Rentebaten	0	0	1	0
Onttrekking aan voorziening	0	0	0	0
Totaal Baten	18.725	18.725	2.540	19.435
Totaal Nettolasten	-197.900	-197.900	-72.849	-195.262
Waterschapsbelastingen	182.545	182.545	70.629	182.545
Kwijtschelding / oninbaar	-2.537	-2.537	-762	-2.537
Totaal Baten Belastingheffing (netto)	180.007	180.007	69.867	180.007
Dividend	765	765	811	765
Saldo van de financieringsfunctie	11.708	11.708	9.506	11.708
Totaal Dekingsmiddelen	192.480	192.480	80.184	192.480
Onvoorzien	-834	-834	0	-834
Totaal	-6.254	-6.254	7.335	-3.616

Investerings Totaal (bedragen x € 1.000)

Totaal investeringen	Begroting 2026	Begroting 2026 na wijziging	Realisatie t/m mei 2026	JEV 2026-1
Lopende projecten				
Uitgaven	117.307	117.307	18.032	96.420
Inkomsten	18.822	18.822	527	23.719
Totaal netto uitgaven Lopende projecten	98.486	98.486	17.505	72.700
Gereed gemelde projecten				
Uitgaven	1.695	1.695	0	0
Inkomsten	215	215	0	0
Totaal netto uitgaven gereed gemelde projecten	1.480	1.480	0	0
Totaal netto uitgaven	99.966	99.966	17.505	72.700

Bijlage 1a Prestatiegraad KRW

Algemeen: Door onze inzet in GGA-gebiedsprocessen te intensiveren en water en bodemsturend leidend te stellen in onze projecten en processen, is de verwachting dat de trendlijn vanaf 2027 steiler zal zijn omdat er op gebiedsniveau reeds draagvlak is gecreëerd voor maatregelen. Daarnaast wordt verwacht dat, door een mix aan maatregelen (naast fysieke maatregelen ook herwaardering van gronden en creëren van de beleidsmatige stok) de effectiviteit van onze inzet groter zal zijn.

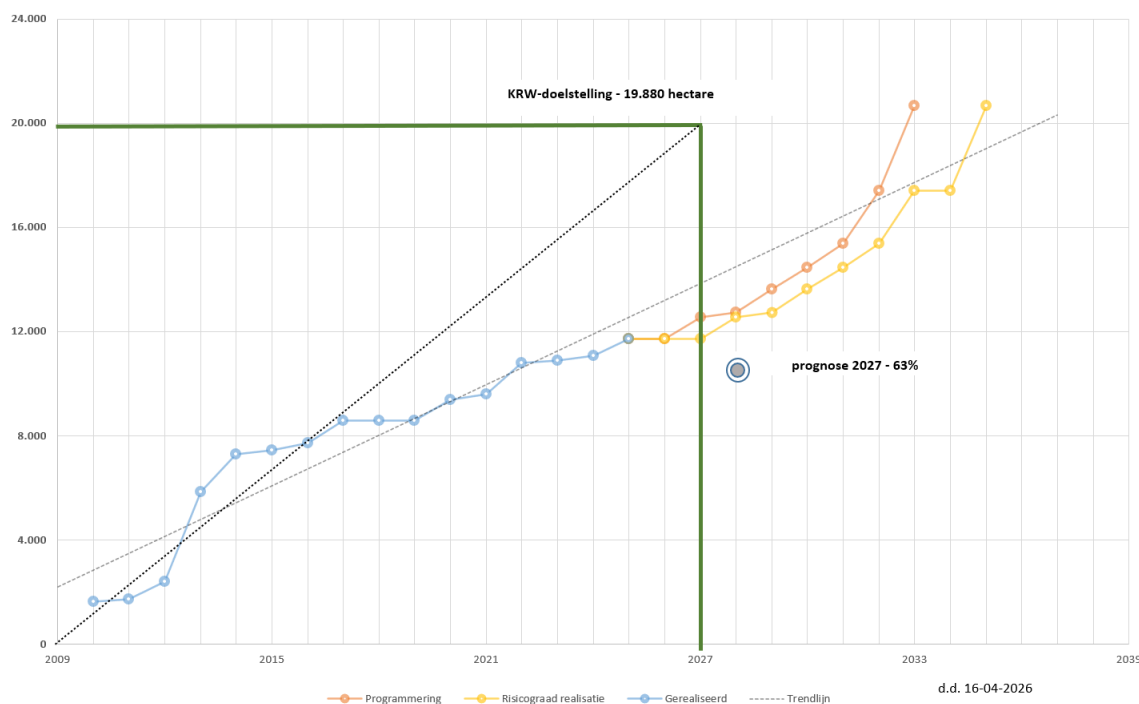

Prognose

Ten opzichte van vorige prognoses is de verwachte prestatiegraad in 2027 licht naar boven bijgesteld (ligt nu tussen 67 en 74%). Op basis van een analyse van de trendlijn vanaf 2010 is de verwachting dat in circa 2035 tot 100% prestatiegraad gekomen kan worden.

In 2026 verwachten we nog 3 vismigratieknelpunten op te leveren (rondom Oisterwijk). Daarnaast hebben we in enkele projecten wel een start gemaakt (ondanks een lopende beroepsprocedure) door in te zetten op een gefaseerde uitvoering (rondom de Run), waardoor in 2026 mogelijk 1 extra knelpunt kan worden opgelost.

Herstel Natte Natuurparels - KRW 2010-2027

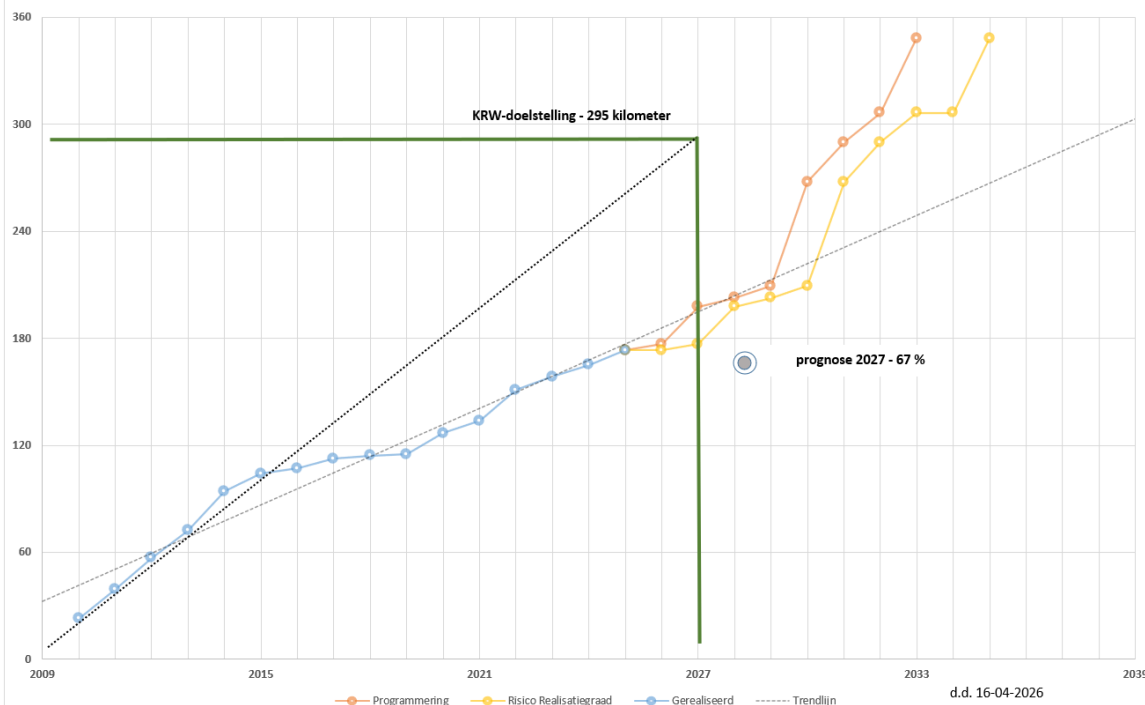

Prognose

Ten opzichte van vorige prognoses is de verwachte prestatiegraad in 2027 licht naar beneden bijgesteld (ligt nu tussen 59 en 63%). Risico's zitten echter in de voortgang die onze partners (TBO's) kunnen realiseren. Hier wordt dit jaar verder op ingezet (zie hiervoor). Op basis van een analyse van de trendlijn vanaf 2010 is de verwachting dat in circa 2037 tot 100% prestatiegraad gekomen kan worden.

In 2026 verwachten we geen hectares op te leveren, maar we hebben in enkele projecten wel een start gemaakt (ondanks een lopende beroepsprocedure) door in te zetten op een gefaseerde uitvoering (rondom de Run), waardoor enkele hectares in 2026 toch al gerealiseerd kunnen worden.

Inrichten Waterlopen - KRW 2010-2027

Prognose

Ten opzichte van vorige prognoses is de verwachte prestatiegraad in 2027 naar beneden bijgesteld (ligt nu tussen 60 en 67%). De oorzaken hiervoor zijn reeds opgenomen in deze Burap. Op basis van een analyse van de trendlijn vanaf 2010 is de verwachting dat in circa 2039 tot 100% prestatiegraad gekomen kan worden.

In 2026 verwachten we enkele EVZ's op te leveren (5,5 km), en we hebben in enkele projecten wel een start gemaakt (ondanks een lopende beroepsprocedure) door in te zetten op een gefaseerde uitvoering (rondom de Run), waardoor enkele km's in 2026 toch al gerealiseerd kunnen worden.

Bijlage 1b: Resultaten Continuering bestaand beleid

1.4 Programma 1: Voldoende Water en Droge Voeten

1.4.1 Voldoende Water

Droogteagenda: meer grondwateraanvulling

Droogteagenda: meer grondwateraanvulling 2040 Brabantbreed 150 miljoen m ³ meer grondwateraanvulling Met daarbij de vertaling naar voorjaarsgrondwaterstand:		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Er is een pilot aanpak flanken opgestart.		
Er is een visie beheer hoge koppen en beekdalen opgesteld		
Waterschap De Dommel heeft een extra trekkersgebied toegevoegd (van 2 naar 3)	 Op dit moment voldoet geen van de beoogde GGA-gebieden (nog) aan de voorwaarden die gesteld worden om een extra impuls te geven.	
Binnen GGA Bovenlopen Beerze vervolg gegeven aan 'waterconservering Pielis'		
Het droogteprotocol is opgeleverd	 Provincie is trekker van deze actie. Verloopt traag.	
Eind 2025 worden de noodmaatregelen 'plaatsen grondwaterpomp bij droogvallende beek' geëvalueerd. In 2026 worden de daaruit voortkomende maatregelen geïmplementeerd		

Kleine onttrekkingen

Kleine onttrekkingen Kleine onttrekkingen Brabant breed 100 mln m3 minder onttrekken. Voor Waterschap De Dommel is dat 29 mln m3.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Alle analyses worden afgerond op basis van alle meldingen die zijn binnengekomen. Deze analyse vormt de basis om te bepalen hoe om te gaan met het toekomstig beleid. Dit zal ter besluitvorming worden voorgelegd aan het DB.		

Dempen, verondiepen, stuwen van B/C watergangen en aanpak oude weijers

Dempen, verondiepen, stuwen van B/C watergangen en aanpak oude weijers In het kader van het Grondwaterconvenant verkennen we met de partners waar de grootste kansen en mogelijkheden liggen en geven we uitvoering aan maatregelen die bijdragen aan het aanvullen van meer grondwater. Uitvoering van projecten vindt plaats vanuit de GGA's, waterschapsprojecten, TBO's (terrein beherende organisaties) en gemeenten.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
De in 2025 met de TBO's geïnventariseerde kansen om water vast te houden worden meegenomen in de GGA-processen.		
Middels de stimuleringsregeling landelijk gebied stimuleert het waterschap het nemen van maatregelen in de B- en C-watergangen.		
Daarnaast voert het team klimaatrobuuste maatregelen in samenwerking met aangelanden ongeveer tien kleine projecten/maatregelen uit in B- en C-watergangen		

De beleidsrijke waterschapsverordening wordt opgesteld en bestuurlijk voorgelegd		
--	---	--

Optimalisatie bestaande aanvoer en extra winteraanvoer

Optimalisatie bestaande aanvoer en extra winteraanvoer		
- In theorie zou het mogelijk zijn om extra water te infiltreren door de aanvoer van Maaswater te optimaliseren. We onderzoeken of dit daadwerkelijk mogelijk is rekening houdende met de waterkwaliteitsaspecten, ruimtevraag, beschikbaarheid van water en technische haalbaarheid - Vasthouden winterwater in beken - Doel is om de winteraanvoer te vergroten via het bestaande aanvoersysteem van Lommel op de Beekloop. Kunstmatige infiltratie		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Er wordt gestart met één pilot winterwater in samenwerking met de agrarische sector. Daarnaast wordt bekeken of de uitkomsten van het onderzoek winterwater opgenomen kunnen worden in de GebiedsGerichteAanpak. De kwaliteit van het kanaalwater (Maaswater) beperkt mogelijk de daadwerkelijke opslagmogelijkheden in de bodem. Alle inlaten in Vlaanderen worden geïnterpreteerd op mogelijke inzet voor winterwater.		

Oppervlaktewatergestuurd peilbeheer in A wateren en klimaatrobuust ingerichte beekdalen

Spoor 1: Het vastleggen en up to date houden van de streefpeilen in de datasystemen en beheren op basis van deze streefpeilen		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
De streefpeilen worden up to date gehouden en worden beheerd conform deze streefpeilen. Hierbij wel rekening houdend met actueel landgebruik in lijn met normen bescherming wateroverlast	 Beheer van de streefpeildata in de IV-systemen gaat niet 100% goed. Daardoor niet mogelijk goede dashboards te maken. In het gebied wordt wel op conform de streefpeilen beheerd.	
Spoor 2: Klimaatrobuust ingericht beekdalen in combinatie met systeemherstel door anders inrichten en beheren van de B en C watergangen en infiltratie in oude weijers op de koppen en flanken (zie hierboven).		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
De streefpeilen worden up to date gehouden en worden beheerd conform deze streefpeilen. Hierbij wel rekening houdend met actueel landgebruik in lijn met normen bescherming wateroverlast	 Ambitie is hoog en realisatie is lastig. Zie toelichting realiseren inrichtingsopgave en risico's	
Gemiddeld streven we hierbij naar een peilstijging van 20 cm in de beken en A-watergangen		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
De streefpeilen worden up to date gehouden en worden beheerd conform deze streefpeilen. Hierbij wel rekening houdend met actueel landgebruik in lijn met normen bescherming wateroverlast	 Vanuit IV-systemen nog niet mogelijk om totaalbeeld eventuele peilstijging te kunnen laten zien. Peilstijgingen zijn begrensd door huidig beleid en functies	

Infiltreren stedelijk gebied (afkoppelen/stimuleringsregeling)

In 2027 stroomt 15% minder water af naar de RWZI dan in 2022 naar de zuivering, waardoor lokaal regenwater wordt vastgehouden en geïnfiltreerd. Dat betekent de hemelwaterafvoer van 20% van de verharding aankoppelen op een infiltrerende bergingsvoorziening.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Verkenning aanvullende versnellende maatregelen	😊	
Update DWAAS-onderzoek	😊	
Subsidieregeling Gemeentelijke Uitvoeringsagenda's Klimaatadaptatie: € 20 mln. uitzetten in stimuleringsuitgaven om 15% minder water naar de RWZI én het klimaatadaptief inrichten van het watersysteem • Beschikt € 20 mln • Uitgekeerd € 10 mln		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Subsidieregeling is bekend wat benut gaat worden door gemeenten.	😊	

Droogteagenda: vermindering van de grondwateronttrekking vanuit drinkwater, landbouw en industrie in Brabant

- We werken aan deze doelen door vernieuwing van het beleid voor beregening, pilots golf- en sportterreinen en het beleid voor de kleine grondwateronttrekkingen. - Vanuit een Brabant brede werkgroep wordt gewerkt aan nieuw beregeningsbeleid met als reductiedoel een vermindering van de grondwateronttrekking voor beregening met 20-40% ten opzichte van 100 mln. m³/jaar Brabant breed (2040), reductie ca. 5-10 mln. m³/jaar voor Waterschap De Dommel (indicatieve berekening op basis van opgegeven onttrokken m³).		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Het koersdocument beregeningsbeleid wordt opgeleverd. We bereiden ons voor op dat wat nodig is voor de implementatie van het nieuwe beregeningsbeleid		
- Uitvoeringsagenda klimaatadaptatie (aanvragen t/m 31 juli 2026, uitvoering t/m 31 december 2027) - Subsidie klimaatbuffers (aanvragen t/m 2026, uitvoering binnen 3 jaar) - Stimuleringsregeling landelijk gebied (aanvragen n.t.b., uitvoering n.t.b.) In 2026 evalueren we de regelingen en worden besluiten voorgelegd voor de periode 2027-2030		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
- Uitvoeren van de regelingen en voortgang rapporteren via de Burap - Evaluatie regelingen opstellen, voorstel tot verlengen/ aanpassen/ beëindigen.	 Zie toelichting. Realisatie blijft achter t.o.v. verwachting. Beheermaatregel is extra communicatie en drempels verlagen.	

Overige resultaten

Onderwerp	Resultaten 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2	Toelichting
Verordening in combinatie met aanpassen beleidsregels	Uitwerken beleidsregels conform vastgesteld beleid	😊		
Verordening Brabantbreed Beleidsrijk	In 2026 uitvoering fase 2 WSV in gezamenlijkheid met de Brabantse Waterschappen	😊		
Artikel 1.11 en 1.12 (wsv)	In 2026 besluitvorming over deze artikelen	😊		

1.4.2 Droge Voeten

Het herstel van de keringen (regionale en overige)

De basis op orde: "Beschermen tegen wateroverlast". De opgave kent twee deelopgaven: 1. Het herstellen van de 'normatieve toestand' door uitvoeren van groot onderhoud en/of; 2. Het versterken van keringen als gevolg van herijking van het beoogde beschermingsniveau.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
In 2026 wordt naar verwachting 5,3 kilometer kering gerealiseerd (2 km Klotputten, 3.3 km Bossche Broek Noord)	 In 2026 wordt naar verwachting 9,3 km kering opgeleverd (Dommeldijken Sint-Michielsgestel en Bossche Broek Noord). Herstel van de regionale kering Klotputten wordt in 2026 voorbereid en aanbesteed, maar pas in 2027 gerealiseerd.	
In 2026 wordt binnen V.E.G. toegewerkt naar een voorkeursalternatief	😊	

In 2026 worden stappen gezet naar herstel kering Moergestels Broek		
Met betrekking tot de opgave herstel overige keringen zien we dat er voor planperiode WBP5 een aanvullende versterkingsopgave voor de regionale keringen is ontstaan. Door meevallers bij de overige keringen in de periode tot 2027 kan de aanvullende opgave binnen het bestaande programma opgevangen worden.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
De aanvullende versterkingsopgaven voor planperiode WBP5 zijn: Dijkversterking regionale waterkeringen Klotputten te Eindhoven;	 Herstel van de regionale kering Klotputten wordt in 2026 voorbereid en aanbesteed, maar pas in 2027 gerealiseerd.	
Dijkversterking (regionaal) keringenstelsel Esch – Vught – Sint-Michielsgestel – 's-Hertogenbosch.		

HOWABO (Hoogwater Aanpak Brabant Oost)

Een vastgesteld programma Howabo (Hoogwateraanpak Brabant Oost).		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Vastgestelde plan MER-eind 2026		

Evaluatie en nazorg hoogwater 2023/2024

Het hoogwater van eind 2023 werd gekenmerkt door een combinatie van hoge oppervlaktewaterstanden en hoge grondwaterstanden. De hoge oppervlakte-waterstanden onderstrepen de noodzaak om meer ruimte voor water te creëren in de laaggelegen delen, het op orde brengen van de keringen en voor de uitvoer van HOWABO. Tijdens het hoogwater bleek er onduidelijkheid te bestaan over wanneer er noodmaatregelen getroffen moeten worden. Hiervoor is meer duidelijkheid gewenst. Als gevolg van het hoogwater moeten er veel oevers worden hersteld. De langdurige hoge grondwaterstanden maakten de onduidelijkheid zichtbaar wat men van het waterschap mag verwachten hierin. Dit vraagt om meer aandacht voor bewustwording van de eigen rol en verantwoordelijkheid hierin. Bij ons handelen zal er meer aandacht moeten zijn voor de gevolgen van extreme hoge grondwaterstanden.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Het kader noodmaatregelen bij hoogwater is opgesteld, als uitbreiding van het in 2025 vastgestelde kader 'noodpompen bij hoogwater.		
Verzakte oevers zijn hersteld, waar mogelijk zo robuust mogelijk		
Begin 2026 wordt de evaluatie hoogwater 2023/2024 evenals de studie bypasses nog besproken in het AB. Hier komen mogelijk nog activiteiten uit voort voor 2026.		
De evaluatie van de wateroverlast in mei-juni 2024 benadrukt de noodzaak van integrale risicomonitoring en versterkte crisiscommunicatie. Deze speerpunten zijn vertaald in concrete verbetermaatregelen, waaronder het project Proactieve Signalering, het team Hoogwater en een aangescherpte bestuurlijke coördinatie.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
In 2026 wordt het onderzoek naar de effectiviteit van bypasses bij hoogwater als inrichtingsvariant in beekdalen opgeleverd en geagendeerd voor bestuurlijke behandeling		

Watersysteemtoets

- Watersysteemtoets uitgevoerd (2024 - 2025)
- Opgave en maatregelen volgend uit watersysteemtoets bepaald en programma bestuurlijk vastgesteld.

	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Indien nodig uitwerken van de uitkomsten watersysteemtoets in een uitvoeringsprogramma	😊	
Bestuurlijke dialoog over uitkomsten bovenregionale stresstesten.	😊	

1.5 Programma 2 Schoon Water

Kader Richtlijn Water

In het AB van 28 februari 2024 zijn de kaders voor het bijstellen van het KRW-maatregelenpakket vastgesteld. Er zijn 3 uitgangspunten geformuleerd: 1. De projecten die reeds in uitvoering zijn, maken we af. 2. Programmering bij nieuwe initiatieven (of initiatieven die in voorbereiding zijn) is gericht op het behalen van lange termijn doelen: (grond)watersysteemherstel (breder dan enkel een bijdrage aan de ambitie van de KRW). 3. Uitzondering hierop zijn enkele kleinschalige, sectorale maatregelen die bijdragen aan de ambitie van de KRW. We blijven ons onverminderd inzetten voor een goede waterkwaliteit en watersysteemherstel om te komen tot een klimaatrobuust en toekomstbestendig watersysteem.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
De volgende resultaten worden in 2026 opgeleverd: • 9,2 km EVZ • 2,4 km beekherstel • 2 vismigratie knelpunten opgelost		
WBS standaard onderdeel van scope nieuwe projecten (vastgelegd in startnotities)		
<i>Extra trekkerschap nader te bepalen GGA-gebied (waarschijnlijk Strabrechtse Heide)</i>	 Op dit moment voldoet geen van de GGA-gebieden aan de voorwaarden om het trekkerschap op te nemen.	
KRW-maatregelen watersysteem • Uitvoeren KRW-maatregelen Dossiervorming KRW gereed (in samenwerking met collega waterschappen, Provincie Noord Brabant en Stroomgebied Maas)		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	

Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
• Uitvoeren van KRW-impuls op transformatieve wijze, zie kader • Dossiervorming KRW gereed Actualiseren • Stroomgebiedsbeheerplan Maas		

Emissiereductie N en P RWZI's

RWZI Eindhoven De bestaande RWZI zetten we nu maximaal in voor nutriëntenverwijdering met aangescherpte lozingseisen.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
RWZI Eindhoven Sturen op de beoogde prestaties cf. nieuwe streefwaarden voor deze RWZI (N=4 mg-N/l en P=0,4 mg-P/l)	 Door diverse oorzaken zijn de streefcijfers voor de winterstreefwaarden net niet gehaald. Zie nadere toelichting en de verantwoordingstabel in Bijlage 1c Prestaties RWZI's en normen voor stikstof (N) en fosfor (P) N.B.: voor de KRW zijn er geen wintereisen nodig; die hebben we bij het formuleren van streefcijfers wel gesteld).	

RWZI Tilburg Op RWZI Tilburg is de beluchting aangepast. Deze geeft prestatieverbetering Voor de KRW waardoor zijn aanvullende maatregelen nodig. Deze maatregelen worden genomen in synergie met verwijderen van nieuwe stoffen. Hiervoor loopt een pilot. Daarna is full-scale realisatie geprogrammeerd		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
RWZI Tilburg Sturen op de beoogde prestaties cf. nieuwe streefwaarden	 Door diverse oorzaken zijn de streefcijfers voor de winterstreefwaarden niet gehaald. Zie nadere toelichting en de verantwoordingstabel in Bijlage 1c Prestaties RWZI's en normen voor stikstof (N) en fosfor (P)	
Eind 2026 is een pilot afgerond waarin verwijdering van medicijnresten en nutriënten wordt gecombineerd met speciale aandacht voor minimalisatie van de CO2 footprint.		
Bij positief resultaat wordt gestart met het ontwerp voor de full scale.	 Het lijkt erop dat de natuurvergunning tot vertraging gaat leiden. Vooralsnog wordt in de concept VJN2027 uitgegaan van een latere start.	

De andere RWZI's zullen naar verwachting de benodigde prestaties leveren, waarbij dit voor RWZI Biest-Houtakker niet zeker is. Vier van de andere RWZI's waren al in de eerste planperiode aangepast.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Overige RWZI's: Sturen op de beoogde prestaties cf. nieuwe streefwaarden		

Vlaanderen

De afgelopen periode heeft de kwaliteit van het water uit Vlaanderen veel aandacht gekregen. Dit van zowel de media als bewoners en belanghebbenden en besturen van gemeenten. De afgelopen jaren was onze inzet vanuit Waterschap De Dommel, in afstemming met Provincie Noord-Brabant, gericht op samenwerking en beïnvloeding via goede contacten. De recente ontwikkelingen sturen de maatschappelijke opinie, onderzoek Universiteit Utrecht en het waterschapsbestuur aan om een prominere rol te gaan spelen in dit dossier. Dit betekent andere vaardigheden en tijdsinzet waar de organisatie nu niet op is ingericht.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
M.b.t. invloed waterkwaliteit vanuit Vlaanderen. Er is een pilot gestart met grensoverschrijdende Factsheets. Deze afstemming loopt via ministerie I&W en het Vlaams Gewest (VMM) Wij leveren daarvoor de info aan. De Nete/Vaartloop is één van de vier beken bij de Pilot. Na de inhoudelijke gesprekken met VMM gaan we starten met het opstellen van een plan voor de Nete/Vaartloop.		

Samen met onze partners zoals de Provincie Noord-Brabant, Omgevings-diensten en gemeenten dient een nieuwe aanpak te worden afgestemd met ieders rol daarin. Dit zal hoogstwaarschijnlijk inspanningen van De Dommel vragen om de waterkwaliteit te verbeteren van het water dat afstroomt naar Vlaanderen

	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Waterkwaliteit Dommel. WDD heeft samen met PNB een negatief advies gegeven op de vergunningaanvraag van Nyrstar. We zijn een juridische bezwaarprocedure aan het voorbereiden tegen de vergunningverlener (Vlaanderen). Deze procedure zal ook in 2026 lopen. We versterken en verbreden de huidige afstemming op het dossier. Dat doen we door et actief aanhaken van het ministerie van I&W en de Nederlandse ambassade in Brussel.		
Waterkwantiteit. We sluiten actief aan op het netwerk dat Deltares i.h.k.v. intensivering grensoverschrijdende (regionale) watersystemen aan het leggen is. Hierdoor krijgen we toegang tot data die van belang is voor het opstellen van de grensoverschrijdende stresstesten.		

Overstorten

Aanpak urgente overstortlocaties (Kallisto) die belemmerend zijn voor het behalen van de KRW Deze locaties zijn opgenomen in het Waterbeheerprogramma 5.

In 2027 zijn de meest urgente knelpunten vanuit overstortlocaties opgelost.

	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Jaarlijks wordt voortgang gerapporteerd in de voorjaarsnota\burap.		
Kallisto-maatregel Dommel beluchting locatie RWZI		

Verkenning en pilot Dommelbeluchting Stations 2 en 3		
Verkenning Meer water door de Dommel	 Uitgesteld door prioritering watersysteemprojecten	
Vervolg Kallisto		
- Inzicht in het effect van gemengde overstorten op de waterkwaliteit van het oppervlaktewater en de interactie met stedelijk gebied (Stedelijke Water Opgave). - Inzicht in de eisen waar een gemengde overstort aan moet voldoen voor waterkwaliteit en Schoon Water.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
In 2026 wordt voor de overstorten die vanuit waterkwaliteit een onvoldoende of matige score hebben, gestuurd op extra aandacht\maatregelen in de gemeentelijke Programma's Water en Riolerings.	 Aanpak overstorten wordt aan het DB/AB voorgelegd. Impact is gering keuze om het wel of niet inzet op te plegen.	
Zijn met de gemeenten afspraken vastgelegd over wat en wanneer zij (eventueel in samenwerking met Waterschap De Dommel) de overstorten op orde hebben gebracht.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Met gemeenten worden afspraken gemaakt over de (eventueel gezamenlijke) aanpak hiervan zoals tijdspad en maatregelen.		

Directe lozingen

Waterschap De Dommel heeft 41 directe lozingen vergund. Deze moeten worden geactualiseerd. Tijdens de actualisatie nemen we de (potentiële) Zeer Zorgwekkend Stoffen mee.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Waterschap De Dommel heeft 41 directe lozingen gezien en indien nodig herzien.	 6 herzien 26 zijn gezien 29 in behandeling 6 nog niet opgepakt Projectmatige aanpak van deze actualisatie wordt omgezet naar regulier werk. Hiermee vervalt de deadline van eind 2026.	

Zandleij, brede aanpak

In de afgelopen jaren is het duidelijk geworden dat de waterkwaliteit en ecologie van de Zandleij te wensen over laat. Er zijn twee medewerkers onwel geworden, de bewoners van Cromvoirt maken zich grote zorgen en ook intern is er onrust. Daarnaast leven er veel verschillende beelden over de waterkwaliteit en ecologie van de Zandleij. In het gebied en op de RWZI Tilburg zijn afgelopen jaar daarom onderzoeken uitgevoerd en bijeenkomsten georganiseerd om bewoners te informeren en met hen het gesprek te voeren. Verschillende projecten zijn nodig om verder inzicht te krijgen in de problematiek rondom RWZI Tilburg, de waterkwaliteit en ecologie van de Zandleij. Hiervoor wordt een brede aanpak gekozen, waarin we ook de belanghebbenden in het gebied betrekken.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Het is een transitietraject om van te leren, innovaties te testen en ervaringen op te doen zodat we dit ook elders in het gebied kunnen gaan toepassen.		

Om de waterkwaliteit te verbeteren zijn er verschillende vervolgstappen. We gaan op termijn een vierde trap realiseren, dit is een extra zuivering van het effluent van de RWZI. We gaan een waterharmonica-pilot realiseren in Pauwels in samenwerking met gemeente Tilburg. Er worden innovatieve maatregelen ingezet. Ook gaan we vervolgonderzoek doen naar de onbekende stoffen en bronopsporing via de Schone Maaswaterketen, o.a. PFAS, pijnstillers en imidacloprid. Er zal een aanpak voor indirecte lozingen worden vormgegeven, o.a. afhankelijk van de uitkomsten van bronopsporing. We willen bedrijven en inwoners betrekken om de waterkwaliteit te verbeteren door gedragsverandering. Daarnaast zijn we van plan inwoners en omwonenden te betrekken om in kaart te helpen brengen wanneer de afwijkingen in kleur, geur en stank voorkomen. = deels transformatief.		
---	--	--

1.6 Programma 3: Bestuur en bedrijfsvoering

1.6.1 Een toekomstbestendige leefomgeving

Klimaatneutraal in 2035

Resultaten 2027	Resultaten 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2	Toelichting
Op basis van de kwantificering worden nieuwe effectieve maatregelen voorgelegd om te komen tot een klimaatneutrale bedrijfsvoering. Een reductie tot 0 is niet haalbaar, zodat ook ingezet wordt op het vastleggen/voorkomen van kort-cyclisch CO ₂ , als de productie van vloeibaar CO ₂ uit	Voor de CO ₂ -prestatieladder gaan we in 2026 over naar trede 1 van handboek 4.0.	😊		
	In 2026 wordt het eerste aardgasvrije bedrijfsgebouw gerealiseerd op RWZI Boxtel.	😊		
	Meerdere bedrijfsauto's worden vervangen door elektrisch aangedreven wagens.	😊		

biogas op de RWZI Tilburg en de inzet van maaiafval als bodemverbeteraar en ons eigen bouw materiaal. Voor de periode 2025-2028 wordt een klimaat- en energie-efficiencyplan (KEEP) opgesteld met een doorkijk naar de beoogde inspanning tot 2035 voor een klimaatneutrale bedrijfsvoering	Voor aanvullende opwek van hernieuwbare energie worden diverse projecten gerealiseerd: - o Zonnecarport RWZI Eindhoven; - o Tweede zonnenveld RWZI Boxtel; - o Overname zonnenveld RWZI Haaren; - o Extra zonnepanelen op hoofdkantoor. - o Zonnepanelen toevoegen bij renovatie influentgemaal Eindhoven en SVI Mierlo			
	Voor het inzichtelijk krijgen en het verlagen van de lachgasemissies: o Metingen op de RWZI's van het VP Lachgas worden voortgezet voor bijdrage aan landelijke inzicht. Na afronding van de nulmeting (1 jaar) zal gekeken worden, of er nog verbetermogelijkheden zijn om tot reductie van de lachgasemissie te komen.			

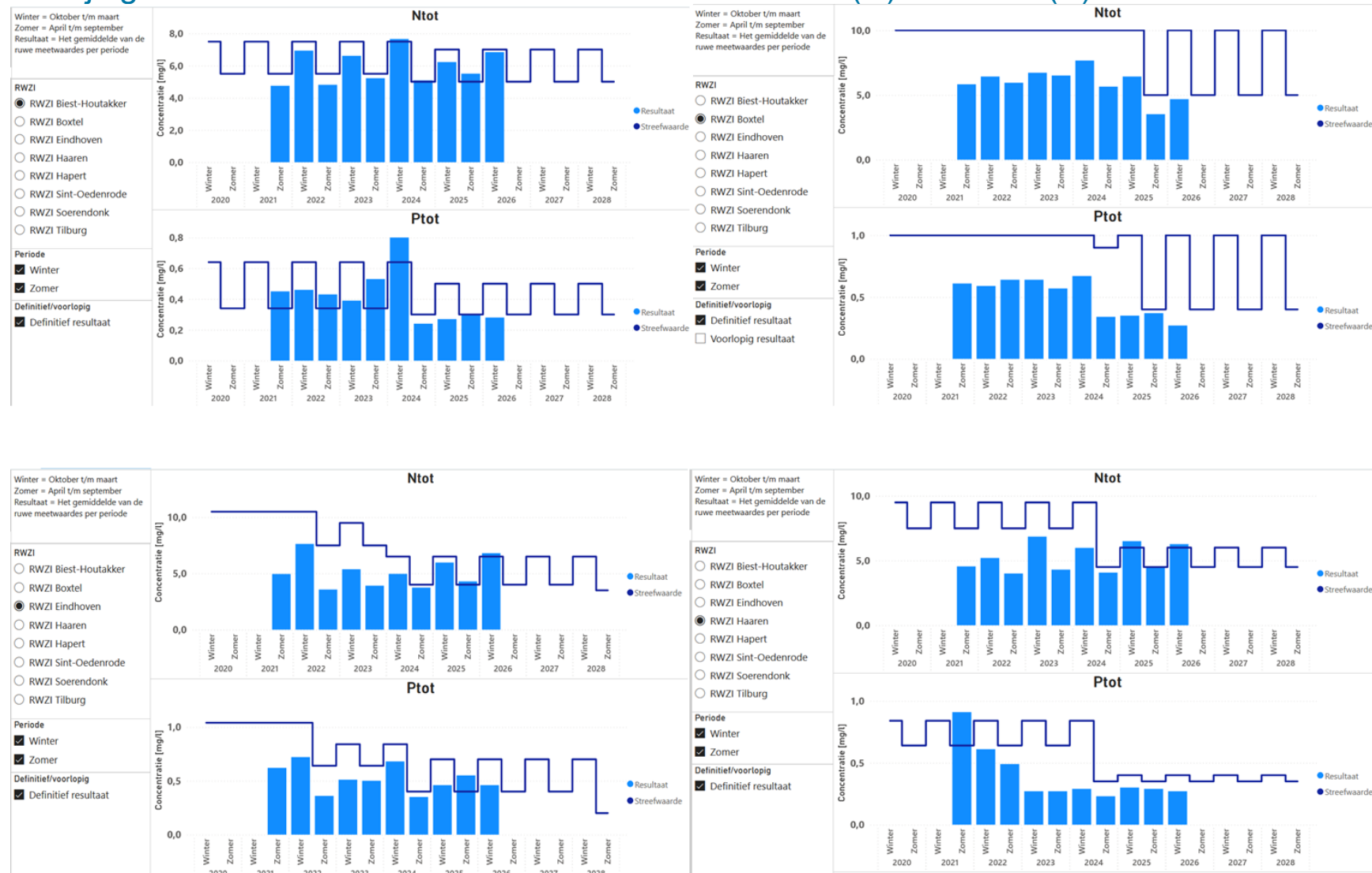
Circulaire economie en decentraal grijswater hergebruik

Voor het thema circulaire economie zal een visie worden opgesteld voor de lange termijn met o.a. de inzet van grondstoffen en verwaarding vanuit de waterschapstaken en met de omgeving. Visie (koersdocument) 100% circulair is vastgesteld in 2025		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Opstellen Implementatieplan Circulair en Klimaatneutraal incl duurzaam opdrachtgeverschap (o.a. toepassen doelenschema niveau 2).	 Het opstellen van een implementatieplan vraagt om een goede afstemming met meerdere	

	disciplines binnen de organisatie, eigenaarschap op goede niveau en een professionaliseringsslag. Hier zit energie op, maar vraagt tijd.	
Monitoringsplan tbv Inzicht in o.a. de input en output van grondstoffen in processen en projecten, milieu impact en vaststellen CO2-voetafdruk.	😊	
MKI-opleidingstraject tbv voorbereiding op MKI-wetgeving	😞 Voorstel ligt klaar, maar opdrachtverlening vertraagd in afwachting van opdrachtgever en opleidingsbudget. Is eerste stap implementatie MKI in organisatie (leren, toepassen, monitoren, borgen)	
Voor pilots decentrale behandeling van grijs water twee projecten realiseren		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
Realisatie grijswatersysteem Koningswei is gestart in Q1-2026. Op basis van overeenkomst tussen waterschap en ontwikkelaars is eerste deel van financiële bijdrage toegekend.	😊	
Waterschap De Dommel verkent samen met de partners Ministerie van LNV (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit), provincie Noord-Brabant, Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant, gemeente Son en Breugel, Rijkswaterstaat en een industrieel bedrijf in Son of de restlozing van het bedrijf verder kan worden gezuiverd, zodat dit water in het gebied kan worden hergebruikt.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2

Inmiddels is duidelijk dat de wettelijke verplichting om de lozingsvergunning te bezien prioriteit heeft. De focus ligt nu op het vergunningenspoor. Op basis van de uitkomsten wordt samen met de bestuurders van de partners bepaald of en hoe het gebiedsproces wordt vervolgd		
Het project Phario/bioplastics heeft als doel natuurlijk afbreekbare bioplastics te produceren uit afvalwater en zuiveringsslib.		
	Afwijkingen en interne beheersmaatregelen	
Doelen 2026	Burap 2026-1	Burap 2026-2
We voeren een pilotonderzoek uit voor de productie van vetzuren uit eigen slib. Dit wordt gedaan op RWZI Nieuwveer en RWZI Eindhoven. De vetzurenproductie op pilotschaal is een belangrijke stap om grootschalige PHA-productie op RWZI's dichterbij te brengen.		

2 Bijlage 1c Prestaties RWZI's en normen voor stikstof (N) en fosfor (P)

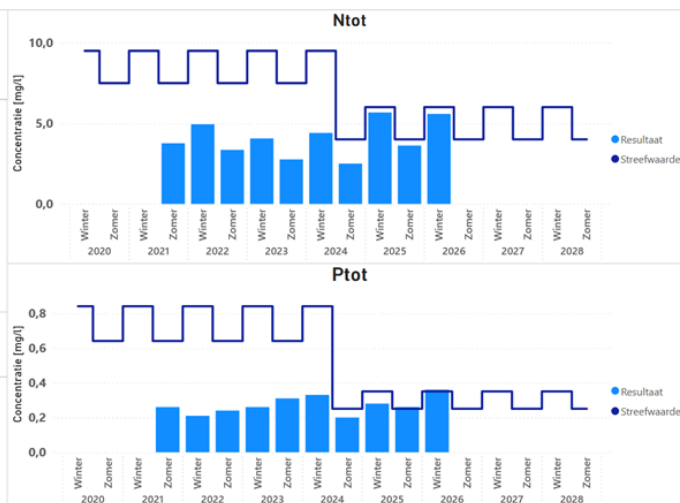
Winter = Oktober t/m maart
Zomer = April t/m september
Resultaat = Het gemiddelde van de
ruwe meetwaarden per periode

RWZI

- ☐ RWZI Biest-Houtakker
- ☐ RWZI Boxtel
- ☐ RWZI Eindhoven
- ☐ RWZI Haaren
- ☒ RWZI Hapert
- ☐ RWZI Sint-Oedenrode
- ☐ RWZI Soerendonk
- ☐ RWZI Tilburg

Periode

- ☒ Winter
- ☒ Zomer
- ☐ Definitief/voortlopij
- ☒ Definitief resultaat

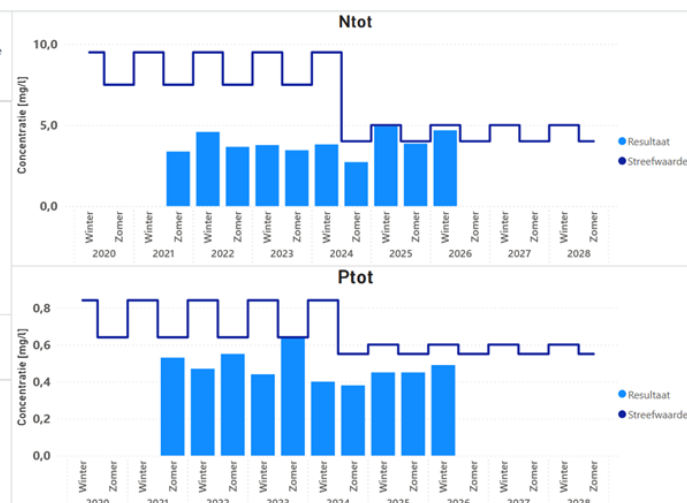
Winter = Oktober t/m maart
Zomer = April t/m september
Resultaat = Het gemiddelde van de
ruwe meetwaarden per periode

RWZI

- ☐ RWZI Biest-Houtakker
- ☐ RWZI Boxtel
- ☐ RWZI Eindhoven
- ☐ RWZI Haaren
- ☒ RWZI Hapert
- ☐ RWZI Sint-Oedenrode
- ☐ RWZI Soerendonk
- ☐ RWZI Tilburg

Periode

- ☒ Winter
- ☒ Zomer
- ☐ Definitief/voortlopij
- ☒ Definitief resultaat

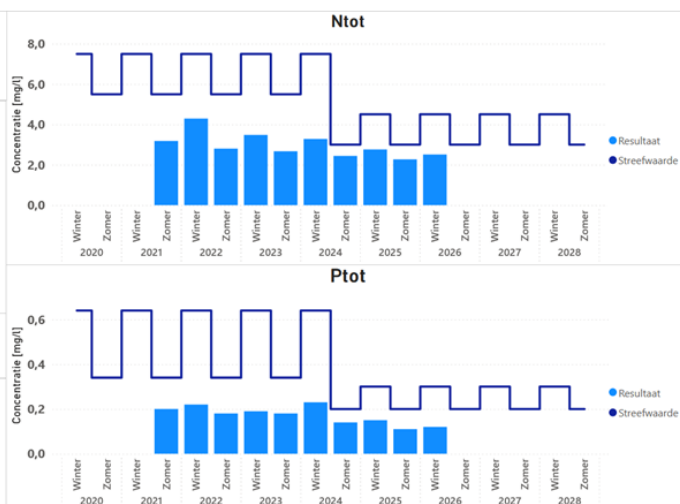
Winter = Oktober t/m maart
Zomer = April t/m september
Resultaat = Het gemiddelde van de
ruwe meetwaarden per periode

RWZI

- ☐ RWZI Biest-Houtakker
- ☐ RWZI Boxtel
- ☐ RWZI Eindhoven
- ☐ RWZI Haaren
- ☐ RWZI Hapert
- ☐ RWZI Sint-Oedenrode
- ☒ RWZI Soerendonk
- ☐ RWZI Tilburg

Periode

- ☒ Winter
- ☒ Zomer
- ☐ Definitief/voortlopij
- ☒ Definitief resultaat

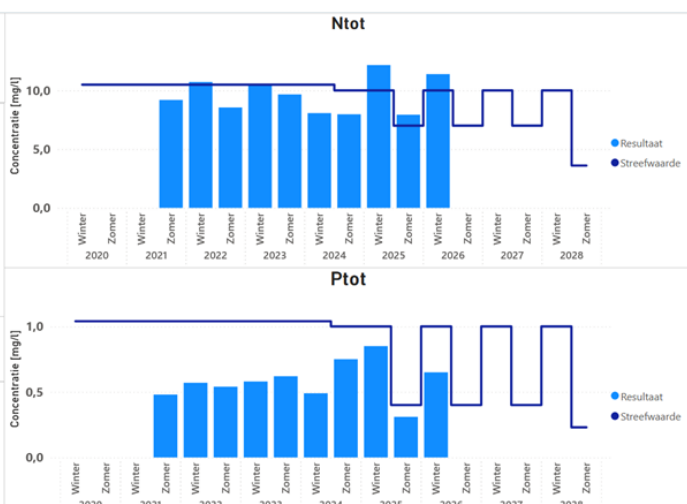
Winter = Oktober t/m maart
Zomer = April t/m september
Resultaat = Het gemiddelde van de
ruwe meetwaarden per periode

RWZI

- ☐ RWZI Biest-Houtakker
- ☐ RWZI Boxtel
- ☐ RWZI Eindhoven
- ☐ RWZI Haaren
- ☐ RWZI Hapert
- ☐ RWZI Sint-Oedenrode
- ☐ RWZI Soerendonk
- ☒ RWZI Tilburg

Periode

- ☒ Winter
- ☒ Zomer
- ☐ Definitief/voortlopij
- ☒ Definitief resultaat

Toetsing jaarcijfers wettelijke eisen	Wettelijke jaar gem eis	2025 jaar gem realisatie	Toetsing halfjaarcijfers nodig om geen belemmering te zijn voor KRW doelen	Winter Doel	Winter 25-26 realisatie	Zomer Doel	Zomer 2026 realisatie
Ntot (mg/l)	Ntot (mg/l)	Ntot (mg/l)	Ntot (mg/l)	Ntot (mg/l)	Ntot (mg/l)	Ntot (mg/l)	Ntot (mg/l)
Biest-Houtakker	10,49	5,9	Biest-Houtakker	7,00	6,84	5,00	
Boxtel	10,49	4,7	Boxtel	10,00	4,68	5,00	
Eindhoven	10,49	5,9	Eindhoven	6,50	6,80	4,00	
Haaren	10,49	5,6	Haaren	6,00	6,27	4,50	
Hapert	10,49	3,9	Hapert	6,00	5,58	4,00	
Sint-Oedenrode	10,49	4,3	Sint-Oedenrode	5,00	4,68	4,00	
Soerendonk	10,49	2,4	Soerendonk	4,50	2,51	3,00	
Tilburg	10,49	9,8	Tilburg	10,00	11,39	7,00	

Toetsing jaarcijfers wettelijke eisen	Wettelijke jaar gem eis	2025 jaar gem realisatie	Toetsing halfjaarcijfers nodig om geen belemmering te zijn voor KRW doelen	Winter Doel	Winter 25-26 realisatie	Zomer Doel	Zomer 2026 realisatie
Ptot (mg/l)	Ptot (mg/l)	Ptot (mg/l)	Ptot	Ptot (mg/l)	Ptot (mg/l)	Ptot (mg/l)	Ptot (mg/l)
Biest-Houtakker	2,00	0,30	Biest-Houtakker	0,50	0,28	0,30	
Boxtel	1,04	0,34	Boxtel	1,00	0,27	0,40	
Eindhoven	1,04	0,51	Eindhoven	0,70	0,46	0,40	
Haaren	2,00	0,29	Haaren	0,40	0,27	0,35	
Hapert	2,00	0,28	Hapert	0,35	0,36	0,25	
Sint-Oedenrode	2,00	0,45	Sint-Oedenrode	0,60	0,49	0,55	
Soerendonk	2,00	0,12	Soerendonk	0,30	0,12	0,20	
Tilburg	1,04	0,44	Tilburg	1,00	0,65	0,40	

In de nieuwe verantwoordingstabel worden in een overzicht cijfermatig de wettelijke eisen, streefwaarden voor juiste bijdrage aan KRW doelen en de behaalde wettelijke resultaten in 2025 getoond en de winterperiode okt 2025 t/m april 2026.

De wettelijke eisen worden ruim gehaald. De winterstreefwaarden voor Ptot worden allemaal gehaald. Hieronder volgt de toelichting voor de streefwaarden Ntot.

RWZI Eindhoven: In de winterperiode wordt groot onderhoud aan 1 van de VBT's uitgevoerd. In februari 2026 is een tweede VBT uitgevallen (nog na-effect van incident vorig jaar (verkeerde aansluiting van bruggen bij project). Door snelle aanpak is calamiteit voorkomen. Wel waren er opnieuw negatieve effecten in het hele proces (toename in actief slib, verstopping leiding Mierlo etc).

RWZI Haaren: heeft problemen met de bandindikker gehad. Daarmee wisselende slibgehaltenes ofwel wisselende biologische activiteit. Daardoor net niet de streefwaarden gehaald.

RWZI Tilburg: heeft een lastige winter gehad. Een combinatie van winter (lage temp) en lage CZV/N verhouding (te kort aanvoer van makkelijk koolstofbron, nodig voor Ntot verwijdering) en hoge dosering chemicaliën en daardoor lage pH zijn de waarden gestegen. De beheersmaatregelen hebben tijd gekost voor ze effect hadden. Naast de interne zaken is de aanvoerbelaasting van stikstof aanzienlijk hoger dan normaal. Dit is in onderzoek qua hoeveelheid en oorzaak. Ook zijn er monsters weggedaan voor onderzoek naar biologische remming. Ook daar zien we dat er iets aan de hand is geweest (niet structureel). Onderzoek loopt nog. De effluentwaarden zijn inmiddels hersteld, maar de hoge aanvoer is een zorg/risico.

3 Bijlage 2: Lijst van gebruikte afkortingen

AB	Algemeen Bestuur Waterschap De Dommel
AI	Artificial Intelligence (kunstmatige intelligentie)
ALG	Aanpak Landelijk Gebied
AR	Augmented Reality (voegt elementen toe aan realiteit)
BB	Beleidsbegroting
BBG	Breed Bestuurlijk Grondwateroverleg
BBP	Bruto Binnenlands Product
BHS	Beekherstel
BPLG	Brabants Programma Landelijk Gebied
BSD	Brainport Smart District
BSOB	Belastingsamenwerking Oost-Brabant
BTW	Belasting over de Toegevoegde Waarde
Burap	Bestuursrapportage
BV	Besloten Vennootschap
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CO ₂	Koolstofdioxide
CPU	Central Processing Unit
DB	Dagelijks Bestuur Waterschap De Dommel
DIN	Doelen Inspanningen Netwerk
DO	Definitief ontwerp
DWAAS	Droog weer afvoer analyse systematiek
EBP	Emissie Beheerplan
ECB	Europese Centrale Bank
EMU	Economische Monetaire Unie
EU	Europese Unie
EVZ	Ecologische VerbindingsZone
FIDO	Wet Financiering decentrale overheden
GGA	Gebiedsgerichte aanpak
GTD	Gemeenschappelijk Technologische Dienst

GPS	Global Positioning System
HOVK	Herstel overige keringen
HOWABO	Hoogwater Aanpak Brabant Oost
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma
IenW	Infrastructuur en Waterstaat
ICT	Informatie- en Communicatie Technologie
JEV	JaarEindeVerwachting
KEEP	Klimaat en energie-efficiencyplan
KPI	Kritische Prestatie Indicator
KRW	Kaderrichtlijn Water
LNV	Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit
LTAP	Langetermijn Assetplanning
MER	Milieueffectrapportage
N	Stikstof
N2000	Natura 2000
NIS	Network and Information Security
NNB	Natuur Netwerk Brabant
NNN	Natuur Netwerk Nederland
NNP	Natte Natuurparel
NOVEX	Nationale Omgevingsvisie Extra
NPLG	Nationaal Programma Landelijk Gebied
NWB	Nederlandse WaterschapsBank
O3/GAK/NP	Ozon, Granulair Actief Kool, Stikstof Fosfaat
OGOR	Optimale Grond- en Oppervlaktewater Regime
P	Fosfor
P&C	Planning en Control
PFAS	Poly- en perfluoralkylstoffen
PHA	Poly Hydroxy Alkanoaat (biologisch gevormde polymeren)
PNB	Provincie Noord-Brabant
RG	Rioolgemaal
RK	Regionale Kering
RTC	Real Time Control

RUDDO	Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
RWP	Regionaal Water Programma
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
SMART	Specifiek Meetbaar Acceptabel Realistisch Tijdgebonden
SMWK	Schone Maas Water Keten
SNB	Slibverwerking Noord-Brabant
SOC	Security Operation Center
SPP	Strategische Personeelsplanning
STOWA	Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer
SVI	Slibverwerkingsinstallatie
TBO	Terrein Beherende Organisatie
UvW	Unie van Waterschappen
VBT	Voorbezinktank
VEG	Vught Esch Gestel
VJN	Voorjaarsnota
VMM	Vlaamse Milieumaatschappij
VO	Voorontwerp
VSS	Volledige Schadeloosstelling
VP	Versnellingsprogramma
VpB	Vennootschapsbelasting
WBP	WaterBeheerProgramma
WBS	Water en bodem sturend
WDD	Waterschap De Dommel
WKWK	Commissie Waterkwaliteit en Waterketen
WOO	Wet Open Overheid
WOZ	Wet waardering onroerende zaken
WSV	Waterschapsverordening
ZZS	Zeer zorgwekkende stoffen

AB-vergadering	08 juli 2026
Agendapunt	3. Bestuursrapportage (Burap) 2026-1
Motie van	Judith Lammers fractie Partij voor de Dieren
Titel motie	Voorkom afzwakking van Europees toelatingsbeleid bestrijdingsmiddelen
Volgnummer	M1
Constateringen: • Binnenkort zal het Europe Parlement een positie moeten innemen op het Omnibus-pakket Food and Feed Safety Simplification dat de bescherming van mens en milieu tegen schadelijke bestrijdingsmiddelen sterk afzwakt. In het najaar van 2026 worden de onderhandelingen over deze voorstellen, de triloog, en de definitieve stemming verwacht. Mogelijk moet het kabinet al de komende dagen opnieuw haar positie gaan bepalen. • Dit pakket is tot stand gekomen zonder een transparant en zorgvuldig proces en zonder de gebruikelijke wetenschappelijke impacttoets; • De Europese Ombudsvrouw concludeert bovendien dat de Europese Commissie zich bij de Omnibus niet houdt aan haar eigen regels voor zorgvuldige regelgeving¹; • Het kabinet in het BNC-fiche² van 6 febr jl. als voorwaarde voor steun voor het Omnibusvoorstel heeft gesteld dat het aantoonbaar niet mag leiden tot een verminderd beschermingsniveau van gezondheid van dieren, mensen en milieu;³ • De wetenschapstoets, die de Tweede Kamer heeft laten uitvoeren door de Universiteit Leiden en Wageningen University & Research om goed zicht te krijgen op de impact van dit Omnibus pakket, concludeert dat met dit pakket het huidige beschermingsniveau van gezondheid van dier, mens en milieu niet wordt behouden;⁴ • Meerdere recente internationale onderzoeken wijzen op de schadelijke gevolgen van de Omnibus voor de gezondheid van dieren, mensen en milieu, en ook juristen bevestigen dit⁵; • De Unie van Waterschappen namens de waterschappen en ook waterbedrijven eerder eveneens een kritisch standpunt hebben geformuleerd⁷.	

¹ [Europese Ombudsvrouw stelt procedurele tekortkomingen vast in Omnibus-voorstellen van Europese Commissie Urgentie is geen excuus voor minder transparantie](#)

² In een BNC-fiche geeft het kabinet zijn eerste beoordeling van een nieuw voorstel van de Europese Commissie.

³ [BNC-fiche Omnibus Package Food and Feed Safety Implications 26 febr 2026](#)

⁴ [EU-wetenschapstoets Vereenvoudigingspakket voedsel- en diervoederveiligheid | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#); Thomas Backhaus et.al, "Periodic Reassessment or Permanent Approval? A Critical Analysis of the EU Commission's Proposal to Reform Pesticide and Biocide Authorisation in Europe" ChemRxiv, pre-print 2 June 2026

⁵ [Dimitry Wintermantel et al., "EU Omnibus proposal increases pesticide risks," Science, vol 392, no 6805 \(2026\)](#)

⁶ [Legal Opinion Food and Feed Safety Omnibus final2.pdf](#)

⁷ [Standpunt-waterschappen-Food-and-Feed-Safety-Omnibus-van-Europese-Commissie.pdf](#)

Overwegende dat:

- Bescherming tegen schadelijke stoffen van groot belang is voor onze waterdoelen voor schoon water en de gezondheid van dieren en mensen;
- Ook andere landen zich kritisch hebben uitgesproken tegen het Omnibuspakket en het compromisvoorstel van 12 juni 2026 hebben weggestemd;
- Een tegenstem van Nederland in de raadsonderhandelingen hard nodig is en nieuwe mogelijkheden biedt om tot een beter pakket te komen aan de hand van een zorgvuldig proces.

Verzoekt het Dagelijks Bestuur om:

- Er binnen een week bij de Unie van Waterschappen op aan te dringen dat zij de regering oproepen tegen de Omnibus Food and Feed te stemmen, omdat wetenschappelijk niet aangetoond is dat het voorstel niet leidt tot verslechtering van het huidige beschermingsniveau van dieren, mensen en milieu;
- En zich expliciet sterk te maken voor het niet verlengen van respijtermijnen voor bewezen schadelijke middelen, voor scherpe monitoring, voor het handhaven van de huidige periodieke herbeoordelingstermijn van middelen en tegen het verzwakken van de huidige eisen voor het verlenen van een uitzonderingen.

Namen ondersteuners van de motie:

Helen de Rooij, Ivonne van der Honing

Handtekening(en) indiener(s)

Handtekening(en) ondersteuner(s)

Fractie Partij voor de Dieren:

Judith Lammers

Helen de Rooij

Ivonne van der Honing

Algemeen Bestuur

Dossiernummer 4611
Extern Zaak ID 0539392053
Vergaderdatum 8 juli 2026
Agendapunt 4
Titel Voorjaarsnota 2027-2032

Geagendeerd	Vergaderdatum
Algemeen Bestuur	8 juli 2026

Kenmerk: 392053/392056

Aan het algemeen bestuur

Datum: 8 juli 2026

AB-voorstel Voorjaarsnota 2027-2032

Voorstel

1. In te stemmen met de voorliggende Voorjaarsnota 2027-2032 en continuering koers transformatie en de bijbehorende Meerjarenbegroting 2027-2032
2. Te besluiten om op basis van deze Voorjaarsnota 2027-2032 binnen de huidige financiële beleidskaders de Beleidsbegroting 2027 op te stellen.
3. De volgende onderwerpen op te nemen op de strategische agenda van het algemeen bestuur:
 - Waterbeheerprogramma 6 (WBP6);
 - Hoogwaterbescherming;
 - Beleidsrijke wijzigingen Waterschapsverordening (Wsv); en
 - Droogteaanpak.

0. Korte samenvatting en leeswijzer

Het dagelijks bestuur (DB) biedt met de Voorjaarsnota 2027-2032 het algemeen bestuur (AB) inzicht in de noodzaak en mogelijkheden om bij te sturen op de ingezette beleidskoers transformatie. In deze Voorjaarsnota vinden uitsluitend bijstellingen en accentverschuivingen plaats, die noodzakelijk zijn door interne en externe ontwikkelingen, reeds vastgesteld beleid en relevante wetgeving. De voorjaarsnota geeft, naast inzicht in de verwachte exploitatie in 2027 en verder, ook inzicht in de investeringen de komende jaren.

Leeswijzer

Voor de voorjaarsnota zijn 2 documenten bijgevoegd:

- Voorjaarsnota 2027-2032 op hoofdlijnen
- Voorjaarsnota 2027-2032 nadere toelichting

Geadviseerd wordt om na het AB voorstel de voorjaarsnota 2027-2032 op hoofdlijnen door te nemen. Hierin zijn de bestuurlijk relevante onderwerpen opgenomen. De voorjaarsnota 2027-2032 geeft op de onderwerpen een nadere toelichting.

Tevens is de kopie waterbrief van de inzichten vanuit de Taskforce toegevoegd.

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

De Voorjaarsnota en Beleidsbegroting zijn twee belangrijke momenten waarop het bestuur kan bijsturen in de P&C cyclus. De Voorjaarsnota wordt jaarlijks opgesteld, om de strategie tijdig bij de te kunnen stellen aan de hand van de voortgang en in- en externe ontwikkelingen. De jaarlijkse P&C cyclus geeft ruimte om bij te sturen waar nodig en om te borgen dat de afgesproken doelen worden gerealiseerd. Tevens is het mogelijk om te anticiperen op veranderingen in de omgeving zodat het waterschap wendbaar en flexibel is. Het AB kan zo de meest recente ontwikkelingen meenemen en zijn kaderstellende en sturende rol vervullen en waar nodig bijstellen.

1.2 Beleidscontext/Historie

Tijdslijn beleidskader en besluiten 2021–2026

2. Doel/meetbaar effect

De Voorjaarsnota biedt de mogelijkheid om de voortgang op de doelen bij te sturen.

3. Uitwerking van het voorstel

3.1. Inhoud en argumenten

Beslispunt 1:

In te stemmen met de voorliggende Voorjaarsnota 2027-2032 en continuering koers transformatie en de bijbehorende Meerjarenbegroting 2027-2032;

Inhoud Voorjaarsnota 2027-2032

Koersvast voorwaarts met de watertransitie

Keuze transformatie

De Voorjaarsnota geeft een totaalbeeld van de koers in de periode 2027-2032. De ontwikkelingen van het afgelopen jaar bevestigen dat het werkveld van het waterschap structureel complexer, dynamischer en minder voorspelbaar wordt. Opgaven rond water, natuur, landbouw, stedelijke ontwikkeling en economie stapelen zich op, terwijl Europese verplichtingen en maatschappelijke verwachtingen toenemen. In deze context is verdere optimalisatie binnen bestaande systemen niet toereikend. Met de Voorjaarsnota 2026–2032 heeft het AB daarom een expliciete en bewuste keuze gemaakt voor het *scenario Transformatie*. Deze keuze blijft richtinggevend en vraagt om onverminderde koersvastheid.

Koersvast

Doorgaan op de ingezette weg betekent daarmee dat het waterschap niet alleen stimuleert, maar ook duidelijke randvoorwaarden stelt en grenzen expliciteert. Het vergroten van de slagkracht vraagt om scherpere helder zijn over de richting waarin wordt gewerkt, over wat binnen die koers nog mogelijk is en over wat niet langer past.

Juist deze duidelijkheid is noodzakelijk om urgentie te creëren, verwachtingen te managen en voorspelbaarheid te bieden aan partners en maatschappelijke partijen. Koersvast handelen is daarmee geen optie maar een randvoorwaarde voor effectieve uitvoering, bestuurlijke geloofwaardigheid en het daadwerkelijk realiseren van de watertransitie.

Omslagpunt

In de Nota Handelingsperspectieven watertransitie (AB 15 februari 2023) is 2030 benoemd als omslagpunt. Het omslagpunt markeert een duidelijke periode die iedereen tijd geeft om bedrijfsvoering en planvorming aan te passen en instrumentarium te ontwikkelen. In de periode tot dat omslagpunt zetten we gerichte stimuleringsmaatregelen in om mensen, organisaties en bedrijven te ondersteunen om samen de transitie mogelijk te maken. Een aanpassing van het juridisch instrumentarium wordt voorbereid, zodat vanaf 2030 strakkere regelgeving van kracht wordt.

Accentverschuiving

In deze Voorjaarsnota wordt de koers niet heroverwogen, maar vinden noodzakelijke bijstellingen en verschuiving van accenten plaats naar aanleiding van interne en externe ontwikkelingen, reeds vastgesteld beleid en relevante wetgeving. Uitgangspunt blijven de wettelijke taken en verplichtingen van het waterschap, het Waterbeheerprogramma 5 en het Bestuursprogramma 2023-2027 'Water voor nu en later, voortvarend aan de slag met de watertransitie'.

Actieplan biodiversiteit

In de AB-vergadering van 25 maart 2026 heeft het AB het principebesluit genomen om het scenario 'Robuust' als uitgangspunt te hanteren voor de financiële uitwerking van het actieplan biodiversiteit. In het aangenomen amendement is besloten bij de financiële uitwerking tevens het scenario 'Basisplus' mee te nemen. Het DB heeft geconstateerd dat het verschil in beide scenario's, in de context van de voorjaarsnota, financieel niet onderscheidend is, omdat het gaat over € 215.000 ofwel 0,1% van de begroting.

Relatie voorjaarsnota en waterbeheerprogramma

Deze voorjaarsnota en de begroting 2027 zijn de laatste van het huidige bestuur. Daarnaast wordt er momenteel gewerkt aan de totstandkoming van het WBP6 dat in het najaar in concept aan het bestuur wordt aangeboden. De Voorjaarsnota gaat uit van de continuering van het scenario Transformatief op weg naar het nieuwe bestuur en het WBP6 en biedt een gedegen uitgangspositie voor de toekomst.

Taskforce

Op verzoek van het bestuur is onderzocht op welke wijze we transformatiever kunnen gaan werken, wat er anders zou kunnen en met welke activiteiten we kunnen stoppen. De opbrengst heeft als bouwsteen gefungeerd voor deze VJN2027 en is indien van toepassing bij de voorgestelde bijstellingen toegelicht (o.a. onderhoud watersysteem, versterking gebiedsgerichte aanpak, digitalisering). De volledige opbrengst wordt per waterbrief aangeboden aan het AB.

Belangrijkste bijstellingen

De belangrijkste bijstellingen in deze Voorjaarsnota betreffen:

Vanuit wetgeving of bestuurlijke toezeggingen:

- Onderhoud watersysteem
- Howabo en prioritaire keringen
- Uitvoering assetmanagementplannen
- Transformatieve scenario
- Weerbaarheid
- Gebiedsgerichte aanpak

Keuzes om financiële ruimte te creëren

- Temporisering stimuleringsregelingen

De financiële meerjarenontwikkeling is opgenomen onder punt 4.

Majeure projecten

In de Voorjaarsnota is een concept-voorstel opgenomen voor de als majeur aan te merken projecten.

Bij het vaststellen van de Beleidsbegroting 2027 neemt het AB een definitieve beslissing op de majeure projecten.

Handhaving huidige activerings- en waarderingsbeleid

In de voorliggende Voorjaarsnota is uitgegaan van het huidige activerings- en waarderingsbeleid. Voor de immateriële vaste activa geldt hierbij dat bij de resultaatbestemming 2025 is gekozen voor een afwaardering van 5 mln. om deze problematiek niet naar de volgende generatie door te leggen. Voor boekjaar 2026 e.v. wordt hierin een keuze gemaakt in de komende periode. Deze afwaardering van de immateriële vaste activa is prioritair boven de verdere bijstelling van het activerings- en waarderingsbeleid.

Om richting de toekomst financieel weerbaar te zijn, is het noodzakelijk om ook bestuurlijk te kijken welke beleidskeuzes en –kaders daarvoor nodig zijn. De bestuurlijke keuzes liggen onder andere op het gebied van heroverweging van de activering van interne uren en bouwrente. Als de keuze komt op afschaffing (respectievelijk 6 mln., 3 mln. gemiddeld per jaar) van activering van deze posten, leidt dit tot lagere baten en daarmee tot een verhoging van de belastingtarieven om de exploitatielasten te kunnen dekken. Om een stabiele tariefontwikkeling naar de toekomst toe te borgen en tegelijkertijd ook ruimte te hebben voor de opvang van incidentele tegenvallers in de realisatie, bijvoorbeeld vanuit klimaatverandering, wordt bovenstaande in relatie tot het kader voor de taakreserves (minimale omvang weerstandsvermogen) bekeken ter voorbereiding op de financiële kaders voor 2028 e.v. Deze keuze is daarmee aan het volgende AB.

Tarieven 2027

Bij de behandeling van de Beleidsbegroting 2027, die in het najaar 2026 ter vaststelling aan het AB wordt voorgelegd, worden de belastingtarieven voor 2027 vastgesteld.

Beslispunt 2:

Te besluiten om op basis van deze Voorjaarsnota 2027-2032 binnen de huidige financiële beleidskaders de Beleidsbegroting 2027 op te stellen.

De Voorjaarsnota wordt geconcretiseerd in een bijbehorende Meerjarenbegroting 2027-2032 ten behoeve van de Provincie en dient als basis voor de op te stellen Beleidsbegroting 2027.

3.2 Aandachtspunten & risico's

Bij het opstellen van de meerjarenbegroting zijn keuzes gemaakt vanuit interne inschattingen waarbij mogelijke risico's kunnen optreden. Deze posten worden onderstaand nader toegelicht:

- **Urgentie**
De watertransitie vraagt om intensieve samenwerking met onze omgeving. Alleen samen kunnen wij onze doelen behalen; in een wereld waarin de opgaven opstapelen. Een succesvolle samenwerking vraagt om een gedeeld besef van urgentie, gezamenlijk inzet van capaciteit en middelen. In hoeverre we hier succesvol in zijn, hangt ook af van onze partners. Duidelijk is wel dat dit de komende jaren vraagt om extra inzet. Een gezamenlijke programmering, in combinatie met de juiste

stimuleringsmaatregelen en een duidelijk transitiepad met een eerlijk verhaal over het naderende kantelpunt is nodig. Maar het creëren van urgentie vraagt om tijd en laat zich niet geheel sturen.

- **Temporisering activiteiten stimuleringsmaatregelen**
Voorgesteld wordt om de stimuleringsmaatregelen in de tijd uit te smeren. Het risico bestaat dat er toch meer gebruik van wordt gemaakt dan we nu inschatten. Mocht er meer gevraagd worden, dan is het DB bereid hiervoor ruimte te zoeken in de begroting.
Voor de herwaardering van de gronden is op dit moment bekend dat voorgesteld wordt om het bestaande budget 2026 neerwaarts bij te stellen met 2 mln. en ook voor 2027 e.v. met een lager budget rekening te houden. Deze bijstelling is niet verwerkt in VJN2027 omdat de gekozen strategie toekomstbestendig is en bijdraagt aan het versneld realiseren van de watertransitie.
- **Netto-lasten correctie 4%**
In het financiële kader voor de VJN2027 is de netto-lasten correctie van 4% gehandhaafd. Intern wordt momenteel onderzocht hoe met deze correctie richting de Beleidsbegroting 2027 moet worden omgegaan. De totale omvang van deze post is in 2027 8 mln. en groeit mee met de ontwikkeling van de netto lasten.
- **Formatie en personeelsbestand**
Bij de bepaling van de formatie is rekening gehouden met de huidige formatie en de te verwachten wijzigingen vanuit wet- en regelgeving vanuit ervaringscijfers uit het verleden. Daarnaast is flexibiliteit opgenomen in de doorrekeningen vanwege de ontwikkelingen in de arbeidsmarkt. Het risico bestaat dat dit onvoldoende is op het moment dat er meerdere wijzigingen vanuit wet- en regelgeving tegelijkertijd optreden.
Flexibiliteit richting de toekomst is noodzakelijk vanwege het feit dat de komende bestuursperiode de verwachte uitstroom naar verwachting groot zal zijn en rekening houdend met de complexe arbeidsmarkt.
- **MOK subsidie (MOK=Maatwerkovereenkomst, met provincie Noord-Brabant))**
In de financiële doorrekening is rekening gehouden met de continuering van de subsidie vanuit de provincie voor de inzet van fte om de versnelling van de wateropgave vorm te geven (MOK € 1,2 mln. per jaar). Op dit moment is nog geen zekerheid ontvangen over het verlengen van deze subsidie na boekjaar 2027.

Naast bovenstaande risico's biedt de VJN2027 ook *kansen*. Door gerichte keuzes te maken in hoe met bovenstaande risico's wordt omgegaan en welke bandbreedte voor het te lopen risico wordt bepaald, is er ruimte voor extra impulsen in specifieke activiteiten, afbouw van beleidsmatige keuzes.

Beslispunt 3:

De volgende onderwerpen op te nemen op de strategische agenda van het algemeen bestuur:

- Waterbeheerprogramma 6 (WBP6);
- Hoogwaterbescherming;
- Beleidsrijke wijzigingen Waterschapsverordening (Wsv); en
- Droogteaanpak.

Met de strategische agenda maakt het AB een gerichte keuze voor maximaal vijf strategische onderwerpen waarop het aan de voorkant kaders wil stellen, op proces én inhoud. In het Reglement van Orde is vastgelegd dat de strategische agenda aan het begin van iedere bestuursperiode wordt vastgesteld en jaarlijks, bij de vaststelling van de VJN, wordt herijkt. Omdat de strategische agenda een instrument van het AB zelf is, is dit onderdeel van het voorstel in afstemming met de fractievoorzitters voorbereid. Een nadere toelichting hierop staat in de brief van de watergraaf van 19 juni 2026.

4. Financiën

De opgestelde Voorjaarsnota 2027-2032 voldoet aan de gestelde financiële kaders:

- Maximale belastingstijging in 2027 van inflatie + 8%
- Afbouw van de taakreserves tot ten minste het weerstandsvermogen
- Maximale schuldenquote 350%

Het kader maximale belastingstijging inflatie + 8% wordt over de gehele bestuursperiode gezien waarbij ruimte uit voorgaande jaren in toekomstige jaren kan worden ingezet. Daarbij moet worden aangemerkt dat de feitelijke indexatie van de lasten (personeel als materieel) de afgelopen jaren hoger is uitgekomen dan de inflatie volgens de CPI. Dit komt onder andere door hogere CAO verhogingen en loongerelateerde componenten in de lasten.

De ontwikkeling van het meerjarige resultaat en de stijging van de belastingen is onderstaand weergegeven. Hieruit blijkt dat er meerjarig aan bovenstaande kaders wordt voldaan. Het is aan het nieuwe bestuur om de financiële kaders voor de bestuursperiode 2027-2032 te heroverwegen.

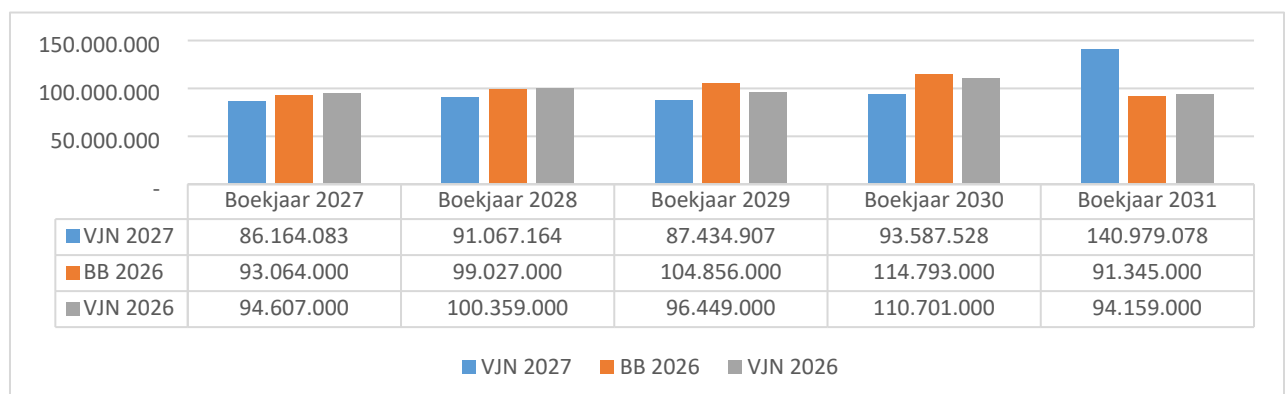
Staat van Baten en Lasten VJN2027 in € 1.000	Begroting 2026	JEV 2026-1	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Begroting 2031	Begroting 2032	Begroting 2033
Totaal netto-lasten	186.192	183.554	197.829	206.203	218.438	242.534	242.091	247.653	254.518
<i>Waterschapbelastingen</i>									
Waterschapsbelastingen	182.545	182.545	202.077	219.914	229.709	240.056	247.357	254.879	260.262
Kwijtschelding / oninbaar	-2.537	-2.537	-2.952	-3.500	-3.500	-3.500	-3.500	-3.500	-3.500
	180.008	180.008	199.125	216.414	226.209	236.556	243.857	251.379	256.762
<i>Overige baten</i>	765	765	765	765	765	765	765	765	765
<i>Onvoorzien</i>	834	834	993	1.040	1.091	1.200	1.259	1.285	1.315
Resultaat voor bestemming	-6.253	-3.615	1.068	9.936	7.445	-6.413	1.272	3.206	1.694
Resultaatbestemming <i>betreft rentetoevoeging aan de taakreserves</i>	-510		-300	-333	-609	-816	-643	-680	-773
Resultaat na bestemming	-6.763		768	9.603	6.836	-7.229	629	2.526	921
<i>Resultaat naar taken:</i>									
Kwantiteit (watersysteembeheer)	-3.062		-28	7.499	4.816	-2.317	1.113	1.984	-219
Kwaliteit (Zuiveringsbeheer)	-3.701		796	2.104	2.020	-4.912	-484	542	1.140
VJN 2026	-6.255		214	7.859	7.689	1.297	-3.239	-3.162	
<i>Belastingstijging</i>			10,62%	8,68%	4,53%	4,57%	3,09%	3,08%	2,14%

De ontwikkeling van de taakreserves t.o.v. het minimum is onderstaand weergegeven:

<i>in € 1 mln</i>	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Begroting 2031	Begroting 2032	Begroting 2033
Taakreserve watersysteembeheer	5,1	12,8	17,9	16,1	17,7	20,2	20,5
ondergrens in € mln	5,1	5,1	5,2	5,3	5,4	5,6	5,7
Taakreserve zuiveringsbeheer	7,6	9,9	12,2	7,6	7,3	8,1	9,4
ondergrens in € mln	6,1	6,4	6,5	6,8	6,9	7,1	7,3

Meerjarige investeringen

De meerjarige investeringen zijn onderstaande weergegeven. De belangrijkste ontwikkelingen in de investeringsopgave zijn de toename in de Howabo (100 mln.), Schoon- en emissieloos bouwen (11,5 mln.) en het herstelprogramma keringen (15 mln.)

5. Uitvoering en evaluatie

5.1 Bestuurlijke vervolgstappen

Op 10 juni 2026 wordt de Voorjaarsnota beeldvormend besproken in een commissievergadering. Op 24 juni 2026 is de gecombineerde oordeelsvormende commissievergadering over de Voorjaarsnota. Besluitvorming in het AB over de Voorjaarsnota is op 8 juli 2026.

De Voorjaarsnota wordt geconcretiseerd in de Beleidsbegroting 2027 die in het najaar aan het AB wordt voorgelegd.

5.2 Externe communicatie

Na vaststelling van de Voorjaarsnota wordt een bericht geplaatst op de website.

5.3 Bestuurlijke evaluatie:

Via de Beleidsbegroting 2027 en de buraps 2027.

Hoogachtend,
het dagelijks bestuur,

E. de Ridder
Watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Bijlagen:

- Voorjaarsnota 2027-2032 op hoofdlijnen
- Voorjaarsnota 2027-2032

Besluit

Voorjaarsnota 2027-2032

Het algemeen bestuur besluit conform voorstel.

1. In te stemmen met de voorliggende Voorjaarsnota 2027-2032 en continuering koers transformatie en de bijbehorende Meerjarenbegroting 2027-2032;
2. Te besluiten om op basis van deze Voorjaarsnota 2027-2032 binnen de huidige financiële beleidskaders de Beleidsbegroting 2027 op te stellen.
3. De volgende onderwerpen op te nemen op de strategische agenda van het algemeen bestuur:
 - Waterbeheerprogramma 6 (WBP6);
 - Hoogwaterbescherming;
 - Beleidsrijke wijzigingen Waterschapsverordening (Wsv); en
 - Droogteaanpak.

Aldus vastgesteld in de vergadering van 8 juli 2026.

het algemeen bestuur,

E. de Ridder
Watergraaf

H.J. Kielenstijn
secretaris

Voorjaarsnota 2027–2032 op hoofdlijnen

Koersvast voorwaarts met de watertransitie

Bijstellingen, accenten en financiële consequenties

Waterschap De Dommel

2 juni 2026

1. Transformatief als vertrekpunt

De Voorjaarsnota 2027- 2032 bouwt verder op het scenario Transformatie uit de Beleidsbegroting 2026 - 2031. In deze Voorjaarsnota vinden uitsluitend bijstellingen en accentverschuivingen plaats, die noodzakelijk zijn door interne en externe ontwikkelingen, reeds vastgesteld beleid en relevante wetgeving.

2. Belangrijkste ontwikkelingen

Interne en externe ontwikkelingen

Geopolitieke onzekerheid heeft z'n weerslag op kosten en beschikbaarheid van materieel en capaciteit. Op Europese schaal is er veel wetgeving met impact op ons werken, zoals de Natuurherstelverordening, de Kaderrichtlijn water en de Europese Green Deal.

Landelijk spelen naast de watertransitie vele andere transitieën die van invloed zijn, zoals de landbouwtransitie, de energietransitie, de digitale transformatie en de woningbouwopgave.

Kortom: het werkveld van het waterschap wordt steeds complexer, dynamischer en minder voorspelbaar.

In deze context is vasthouden aan optimalisatie binnen bestaande systemen onvoldoende. Juist daarom is de keuze van het Algemeen Bestuur voor het scenario Transformatie logisch en toekomstbestendig. Koersvastheid is daarbij geen luxe, maar een voorwaarde om bestuurlijke geloofwaardigheid, uitvoerbaarheid en maatschappelijke voorspelbaarheid te behouden in een steeds complexere omgeving.

Participatie

Participatie van de omgeving in het werk van het waterschap is een randvoorwaarde. In het najaar van 2026 worden de instrumenten voor participatie tijdens de AB-dag besproken. Hierbij komt ook een eventueel burgerberaad ter sprake. In deze voorjaarsnota is nog niet voorgesorteerd op besluitvorming hierover. Als dit financiële consequenties heeft dan worden deze bij de beleidsbegroting 2027 inzichtelijk gemaakt.

Taskforce

Op verzoek van het bestuur is onderzocht op welke wijze we transformatiever kunnen gaan werken, wat er anders zou kunnen en met welke activiteiten we kunnen stoppen. De opbrengst heeft als bouwsteen gefungeerd voor deze voorjaarsnota. Dit wordt, indien van toepassing, bij de voorgestelde bijstellingen toegelicht (o.a. onderhoud watersysteem, versterking gebiedsgerichte aanpak, digitalisering). De volledige opbrengst wordt als waterbrief aangeboden aan het AB.

3. Voorgestelde bijstellingen, inclusief impact

3.1. Onderwerpen waar we geen keuze hebben (wetgeving of bestuurlijke toezeggingen)

1. Onderhoud watersysteem

De onderhoudsopgave van het watersysteem wordt complexer, onder meer als gevolg van de gedragscode bestendig beheer en onderhoud. Bovendien moeten de onderhoudscontracten opnieuw worden aanbesteed, wetende dat de kosten hiervoor fors zijn toegenomen. Daarom kiezen we voor het versterken van de eigen capaciteit om minder afhankelijk te zijn van de markt.

Transformatief: Voor de toekomst zetten we in op een transformatieve strategie waarin we de intensiteit van het onderhoud kunnen verminderen, door een robuuste inrichting te realiseren en onderhoudsarme/-vrije beken te verkennen.

2. Howabo en prioritaire keringen

Zoals afgesproken met onze partners zetten we de programmatische aanpak HOWABO voort. We reserveren daarvoor de benodigde financiële middelen voor eigen investeringen en voor financiële bijdragen aan derden.

We continueren onze programmatische aanpak voor het herstel van overige keringen, waarbij de focus ligt op HOWABO en prioritaire projecten.

In WBP-6 wordt de opgave voor het programma definitief bepaald, waarbij ook gekeken wordt naar de mogelijkheden voor afwaardering van keringen, mits de wateroverlast normen dit toelaten (*transformatief*).

3. Beregeningsbeleid

Het beregeningsbeleid wordt vanaf 2027 in stappen aangepast. Het koersdocument beregeningsbeleid markeert een belangrijke bestuurlijke keuze om via een gefaseerde aanpak toe te werken naar vermindering van de grondwateronttrekkingen. Als de uitkomsten van de onderzoeken c.q. verkenningen beschikbaar zijn, dan wordt beschouwd of aanpassingen nodig zijn.

4. Uitvoering assetmanagementplannen

In 2026 zijn we binnen de Dommel gaan werken volgens Assetmanagement. Dit heeft zich ontwikkeld tot een strategische sturingsmethodiek. Door één integraal beeld te creëren van (pers)leidingen, gemalen en rwzi's, hebben we meer inzicht in de onderlinge effecten van projecten op het behalen van doelstellingen. En over de middelen en capaciteit die nodig zijn om de doelstellingen te behalen.

Hieruit is gebleken dat de personele capaciteit moet worden versterkt om de meerjarenprogrammering te kunnen realiseren, zonder concessies te doen op risico's. De daarvoor benodigde personele uitbreiding is meegenomen in de personele begroting. De exacte invulling van deze ruimte wordt op basis van gerichte analyses geconcretiseerd.

In de beleidsbegroting 2027 wordt die inzet geconcretiseerd in samenhang met de prestaties, risico's en kosten met name voor de ondergrondse infrastructuur. Positief effect van deze aanpak is dat een aantal voorziene onderhouds- en vervangingsprojecten kunnen worden geprogrammeerd op het juiste moment.

5. Invulling geven aan transformatieve scenario uit Voorjaarsnota 2026

In de Voorjaarsnota en Beleidsbegroting 2026 is gekozen voor een gefaseerde opbouw van de transformatieve activiteiten.

Daarbij is ook de opbouw in fte gedifferentieerd in boekjaar 2026 en verdere jaren. Hiermee wordt ook voor de komende jaren een krachtige impuls gegeven aan het 'transformatief' handelen en denken. De wijze waarop de capaciteit wordt ingezet,

wordt de komende periode verder uitgewerkt waarbij effectiviteit en doelbereik leidend zijn.

6. Weerbaarheid

Digitale weerbaarheid

Digitale weerbaarheid is beschreven in de Nederlandse Digitaliserings Strategie (NDS). De kostenraming hiervoor is nu nog onzeker. Op grond van de eerste risico-inventarisatie, die dit jaar wordt uitgevoerd, zal de raming bij de vaststelling van de Beleidsbegroting 2027 zo nodig worden bijgesteld.

Financiële weerbaarheid

Financiële weerbaarheid vraagt, onder meer vanwege wijzigingen in wet- en regelgeving, aanpassing van het bestaande activerings- en waarderingsbeleid. Zo is het niet meer mogelijk om baggeractiviteiten te activeren.

In 2027 wordt het financiële kader voor de nieuwe bestuursperiode 2027- 2032 heroverwogen. Bij deze heroverweging zou het algemeen bestuur de keuze kunnen maken om het activerings- en waarderingsbeleid (waaronder de activering van interne uren en bouwrente) bij te stellen. Daarop wordt in deze voorjaarsnota niet vooruitgelopen.

Personele weerbaarheid

Personele weerbaarheid vraagt om een stabiel personeelsbestand dat zowel kwalitatief als kwantitatief op niveau blijft. Alleen dan kunnen we aan alle opgaven en ambities blijven werken. Hierbij is blijvend aandacht voor flexibiliteit in het personeelsbudget nodig om voldoende transformatief te kunnen zijn.

In de voorjaarsnota is om die reden voorzien in flexibiliteit, waarbij de ruimte de komende periode nader geconcretiseerd wordt. Flexibiliteit richting de toekomst is noodzakelijk omdat de komende bestuursperiode de verwachte uitstroom groot zal zijn en we rekening houden met de complexe arbeidsmarkt. De extra benodigde capaciteit voor het onderhoud watersysteem, Howabo, beregeningsbeleid en assetmanagement is hierin meegenomen.

Bovenstaande bijstellingen 1 tot en met 6 zijn doorgevoerd binnen bestaand beleid. Concretisering wordt op basis van integrale programmering en prioritering richting de Beleidsbegroting 2027 opgepakt. De belangrijkste materiële afwijkingen betreffen meerjarig:

<i>Financiële impact (incl. fte, € 1.000)</i>	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Begroting 2031	Begroting 2032
<i>Wettelijke verplichting</i>						
Digitale weerbaarheid	600	600	600	600	600	600
Personele weerbaarheid (incl. veiligheid)	2.170	2.540	2.540	2.540	2.540	2.540
Onderhoud Watersysteem (gedragscode)	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
Baggeren		4.860				
Hogere lasten	5.770	11.000	6.140	6.140	6.140	6.140

3.2. Keuze die financiële ruimte creëert

1. Stimuleringsregelingen

Om de omgeving te helpen met de watertransitie heeft het waterschap een pakket aan stimuleringsregelingen die financiële ondersteuning biedt richting het naderende kantelpunt. Geconstateerd wordt dat onze omgeving nog niet altijd bewust is van de urgentie van de watertransitie.

We spreiden de beschikbare budgetten daarom in de tijd, waarmee we beter aansluiten bij de behoeften uit de praktijk.

De totale impact van bovenstaande is meerjarig, negatief bedrag is voordeel:

<i>Financiële impact (incl. fte, € 1.000)</i>	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Begroting 2031	Begroting 2032
Bijstellingen / temporiseringsregelingen	-4.500	-2.000	-1.750	-1.750	500	500

4. Impact van de bijstellingen op de financiële begroting

De bijstellingen zijn doorgevoerd binnen bestaand beleid waarbij een nadere concretisering op basis van integrale programmering en prioritering richting de Beleidsbegroting 2027 wordt opgepakt.

In onderstaande tabel is weergegeven:

- hoe het resultaat voor bijstellingen zou zijn uitgekomen,
- welke materiële bijstellingen plaats hebben gevonden en
- waar het resultaat vervolgens op uitkomt.

	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Begroting 2031	Begroting 2032
Resultaat voor bijstellingen	2.338	18.936	11.835	-2.023	7.912	9.846
Overzicht van de bijstellingen						
<i>Kostenverhogingen</i>						
<i>Wettelijke verplichting</i>						
Digitale weerbaarheid	600	600	600	600	600	600
Personele weerbaarheid (incl. veiligheid)	2.170	2.540	2.540	2.540	2.540	2.540
Onderhoud Watersysteem (gedragscode)	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
Baggeren	-	4.860	-	-	-	-
Resultaat na bijstellingen	-3.432	7.936	5.695	-8.163	1.772	3.706
<i>Kostenverlagingen</i>						
Stimuleringsregelingen	-4.500	-2.000	-1.750	-1.750	500	500
Resultaat na bijstellingen	1.068	9.936	7.445	-6.413	1.272	3.206

5. Paradoxen

1. In contact met onze omgeving

Er is een sterke roep om de samenwerking met de omgeving te versterken, ook in GGA-gebieden en pilotgebieden waar we zelf geen trekker zijn. Naar aanleiding van de evaluatie wateroverlast kwam daarnaast een extra roep vanuit het AB om een intensievere samenwerking met de omgeving. Dit vraagt veel capaciteit van de organisatie. Aangezien onze inzet uitsluitend effect heeft bij gerichte en bewuste inzet, zijn keuzes nodig.

Wij sluiten daarom aan bij de energie in de streek, als deze voldoet aan de volgende voorwaarden: voldoende draagvlak, financiering, organisatiekracht, capaciteit, impact op waterdoelen, haalbaarheid en bereidheid. Allemaal belangrijke randvoorwaarden voor succes. We intensiveren daarom onze aanpak in lopende (GGA-)gebieden met de juiste randvoorwaarden en extensiveren onze aanpak daar waar energie ontbreekt of waar de impact op onze waterdoelen minimaal is.

We leren/experimenteren met gebiedspartners in de pilot flanken en ruggen (*transformatief*) en voeren projecten met draagvlak in de omgeving versneld uit. We doen niet meer, maar met wát we doen, maken we nog meer impact. De beschikbare capaciteit gaan we dus dáár inzetten waar we de meeste impact kunnen maken. We brengen hiermee focus aan in onze aanpak en sturen bij (en stellen ons flexibel op) als niet langer aan de randvoorwaarden wordt voldaan. We gaan dus door in de lopende (GGA) gebieden, tenzij er niet meer voldaan wordt aan de randvoorwaarden.

Bij overige initiatieven in ons gebied zullen we zeer kritisch beoordelen of de benodigde randvoorwaarden aanwezig zijn. Dit betekent dat we blijvend keuzes maken waar we wel en niet aansluiten en dat heroverwegingen kunnen leiden tot aanpassing van onze inzet op (gebieds-)processen en projecten.

Met de Brabantse waterschappen werken we aan generiek beleid (de Waterschapsverordening). De gebiedsgerichte aanpak vraagt echter om specifiek maatwerk per gebied. Dit pleit meer voor samenwerking met gemeenten in ons gebied dan samenwerking met de andere waterschappen. We bewaken deze balans, waarbij we samen met onze partners continue beschouwen of wordt voldaan aan onze voorwaarden. Met andere woorden: samen waar kan, alleen waar moet.

2. Financiële weerbaarheid

In het huidige activerings- en waarderingsbeleid is gekozen om de interne uren en bouwrente te activeren. Al eerder is in het AB gesproken over de mogelijkheid om deze posten niet meer te activeren. In deze voorjaarsnota is gekozen om het niet meer activeren van interne uren en bouwrente niet door te voeren maar mee te nemen bij het opstellen van de financiële kaders vanaf 2027 en desgewenst door te voeren in de voorjaarsnota 2028-2033.

6. Meerjarige ontwikkeling resultaat

Onderstaand is de meerjaren ontwikkeling van het resultaat weergegeven. Hierin is rekening gehouden met:

- Maximale belastingstijging in 2027 van inflatie + 8%
- Afbouw van de taakreserves tot ten minste het weerstandsvermogen
- Maximale schuldenquote 350%
- De bovenstaande toegelichte bijstellingen en temporiseringen in de netto-lasten

Staat van Baten en Lasten VJN2027 in € 1.000	Begroting 2026	JEV 2026-1	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Begroting 2031	Begroting 2032	Begroting 2033
Totaal netto-lasten	186.192	183.554	197.829	206.203	218.438	242.534	242.091	247.653	254.518
<i>Waterschapbelastingen</i>									
Waterschapsbelastingen	182.545	182.545	202.077	219.914	229.709	240.056	247.357	254.879	260.262
Kwijtschelding / oninbaar	-2.537	-2.537	-2.952	-3.500	-3.500	-3.500	-3.500	-3.500	-3.500
	180.008	180.008	199.125	216.414	226.209	236.556	243.857	251.379	256.762
<i>Overige baten</i>	765	765	765	765	765	765	765	765	765
Onvoorzien	834	834	993	1.040	1.091	1.200	1.259	1.285	1.315
Resultaat voor bestemming	-6.253	-3.615	1.068	9.936	7.445	-6.413	1.272	3.206	1.694
<i>Resultaatbestemming</i>									
betreft rentetoevoeging aan de taakreserves	-510		-300	-333	-609	-816	-643	-680	-773
Resultaat na bestemming	-6.763		768	9.603	6.836	-7.229	629	2.526	921
<i>Resultaat naar taken:</i>									
Kwantiteit (watersysteembeheer)	-3.062		-28	7.499	4.816	-2.317	1.113	1.984	-219
Kwaliteit (Zuiveringsbeheer)	-3.701		796	2.104	2.020	-4.912	-484	542	1.140
VJN 2026	-6.255		214	7.859	7.689	1.297	-3.239	-3.162	
Belastingstijging			10,62%	8,68%	4,53%	4,57%	3,09%	3,08%	2,14%

Het meerjarige beeld over de ontwikkeling van het resultaat laat zien dat er bij het gekozen financiële kader van stijging van de belastingopbrengsten inflatie + 8% en de doorgevoerde temporisering van met name de stimuleringsmaatregelen ruimte ontstaat voor gerichte keuzes in de exploitatie, naast keuzes om bestaand beleid te herijken (bv het activerings- en waarderingsbeleid voor wat betreft de afbouw van de bouwrente en interne uren).

7. Toetsing aan kaders

De voorliggende voorjaarsnota voldoet zowel inhoudelijk als financieel aan de gestelde kaders uit het bestuursakkoord:

- Maximale stijging belastingopbrengsten inflatie + 8%
- Afbouw van de taakreserves tot ten minste het weerstandsvermogen
- Ontwikkeling schuldenquote < 350%

Bij de gemaakte keuzes is rekening gehouden met de te verwachten kosten. Er is daarbij ruimte gelaten voor hoe de keuze concreet wordt ingevuld (fte en/of kosten).

Toetsing aan maximale kader inflatie + 8%

De belastingstijging in de meerjarenbegroting blijft binnen het maximale kader.

In onderstaande tabel zijn de maximale belastingopbrengsten meerjarig weergegeven en de belastingopbrengsten zoals opgenomen in de meerjarenbegroting op basis van de lastenontwikkeling en rekening houdend met het behoud van het weerstandsvermogen.

in € 1.000	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Begroting 2031	Begroting 2032	Begroting 2033
Stijging belastingopbrengsten							
Maximaal inflatie + 8%	199.268	220.590	243.752	269.345	297.627	328.877	363.409
Belastingopbrengsten obv lasten en behoud weerstandsvermogen	199.125	216.414	226.209	236.556	243.857	251.379	256.762
Maximaal inflatie + 8%	10,70%	10,70%	10,50%	10,50%	10,50%	10,50%	10,50%
Belastingopbrengsten obv lasten en behoud weerstandsvermogen	10,62%	8,68%	4,53%	4,57%	3,09%	3,08%	2,14%

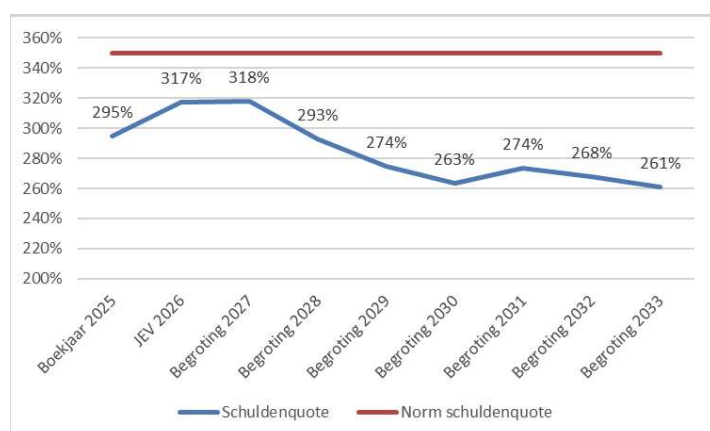
Toetsing aan taakreserves

Op basis van de meerjarenbegroting ziet de ontwikkeling van de taakreserves er als volgt uit. Hieruit blijkt dat meerjarig wordt voldaan aan de minimale eis van het weerstandsvermogen.

in € 1 mln	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Begroting 2031	Begroting 2032	Begroting 2033
Taakreserve watersysteembeheer	5,1	12,8	17,9	16,1	17,7	20,2	20,5
ondergrens in € mln	5,1	5,1	5,2	5,3	5,4	5,6	5,7
Taakreserve zuiveringsbeheer	7,6	9,9	12,2	7,6	7,3	8,1	9,4
ondergrens in € mln	6,1	6,4	6,5	6,8	6,9	7,1	7,3

Toetsing aan maximale schuldenquote

De schuldenquote blijft meerjarig onder het maximum.

8. Kansen en risico's

Bij het opstellen van de meerjarenbegroting zijn keuzes gemaakt vanuit interne inschattingen waarbij mogelijke risico's kunnen optreden. Deze posten worden onderstaand nader toegelicht:

Urgentie

De watertransitie vraagt om intensieve samenwerking met onze omgeving. In een wereld waarin de opgaven zich opstapelen, kunnen wij alleen samen doelen behalen. Een succesvolle samenwerking vraagt om een gedeeld besef van urgentie, gezamenlijk inzet van capaciteit en middelen. In hoeverre we hier succesvol in zijn, hangt ook af van onze partners. Duidelijk is wel dat dit de komende jaren vraagt om extra aandacht. Een gezamenlijke programmering, in combinatie met de juiste stimuleringsmaatregelen en een duidelijk transitiepad met een eerlijk verhaal over het naderende kantelpunt is nodig. Maar het creëren van urgentie vraagt om tijd en laat zich niet geheel sturen.

Temporisering activiteiten stimuleringsmaatregelen

Voorgesteld wordt om de stimuleringsmaatregelen in de tijd uit te smeren om zo beter aan te sluiten bij het tempo en de uitgaven van onze samenwerkingspartners. Het totale budget blijft voorsnog gehandhaafd. Het risico bestaat dat er in een jaar meer uitgaven zijn dan vooraf ingeschat. Deze verwachte afwijking wordt dan in de burap toegelicht.

Voor de herwaardering van de gronden is op dit moment bekend dat voorgesteld wordt om het bestaande budget 2026 neerwaarts bij te stellen met € 2 mln. en om ook in de voorjaarsnota 2027 e.v. rekening te houden met € 3 mln. in plaats van € 5 mln. Deze bijstelling is niet verwerkt in de voorjaarsnota 2027 omdat de gekozen strategie toekomstbestendig is en bijdraagt aan het versneld realiseren van de watertransitie.

Netto-lasten correctie 4%

In het financiële kader voor de Voorjaarsnota 2027 is de netto-lasten correctie van 4% gehandhaafd. Intern wordt momenteel onderzocht hoe met deze correctie richting de Beleidsbegroting 2027 moet worden omgegaan. De totale omvang van deze post is gemiddeld 10 mln. per jaar.

Formatie

Bij de bepaling van de formatie is rekening gehouden met de huidige formatie en de te verwachten wijzigingen vanuit wet- en regelgeving vanuit ervaringscijfers uit het verleden. Daarnaast is flexibiliteit in de doorrekeningen opgenomen vanwege de ontwikkelingen in de arbeidsmarkt. Het risico bestaat dat dit onvoldoende is op het moment dat er meerdere wijzigingen vanuit wet- en regelgeving tegelijkertijd optreden.

Maatwerkovereenkomst (MOK-)subsidie

In de financiële doorrekening is rekening gehouden met de continuering van de subsidie vanuit de provincie voor de inzet van fte om de versnelling van de wateropgaven mogelijk te maken (€ 1,2 mln. per jaar). Op dit moment is nog geen zekerheid ontvangen over het verlengen van deze subsidie na boekjaar 2027.

Naast bovenstaande risico's biedt deze voorjaarsnota ook kansen. Door gerichte keuzes te maken in hoe met bovenstaande risico's wordt omgegaan en welke bandbreedte voor het te lopen risico wordt bepaald, is er ruimte voor extra impulsen in specifieke activiteiten, afbouw van beleidsmatige keuzes e/o het bijstellen van het financieel kader (o.a. maximale belastingstijging, schuldenquote, omvang taakreserves).

Voorjaarsnota 2027–2032

Koersvast voorwaarts met de watertransitie

Bijstellingen, accenten en financiële consequenties

Waterschap De Dommel

2 juni 2026

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
1.1.	Beleidskader en randvoorwaarden	4
1.2.	Inhoudelijke kaders en uitgangspunten	4
1.3.	Financiële kaders en uitgangspunten	5
1.4.	Ontwikkelingen (extern en intern)	6
2.	Watersysteem voor de toekomst	9
2.1.	Doelen WBP5 voor 2050 en subdoelen	9
2.2.	Vastgestelde koers 2026	10
2.3.	Ontwikkelingen en voorgestelde bijstellingen	12
3.	Waterketen van de toekomst	15
3.1	Doelen WBP5 voor 2050 en subdoelen	15
3.2	Vastgestelde koers 2026	15
3.3	Ontwikkelingen en voorgestelde bijstellingen	16
4.	Bestuur en Bedrijfsvoering	19
4.1.	Vastgestelde koers 2026	19
4.2.	Ontwikkelingen en voorgestelde bijstellingen	19
5.	Financiën	23
5.1.	Financiële kaders en uitgangspunten	23
5.2.	Impact van de bijstellingen op de financiële begroting	24
5.3.	Ontwikkeling resultaat	24
5.4.	Ontwikkeling Taakreserves	25
5.5.	Ontwikkeling Belastingen	25
5.6.	Investerings	26
5.7.	Financiële kengetallen	27
5.8.	Meerjarige balans	29
5.9.	Risicoparaagraaf	30
6.	Tariefontwikkeling en ontwikkeling taakreserves	32
7.	Bijlage Koers Transformatief	34
	Beleidsprogramma 1 Voldoende Water en Droge Voeten	34
	Beleidsprogramma 2 Schoon Water	34
	Beleidsprogramma 3 Bestuur en Bedrijfsvoering	34
8.	Bijlage Majeure projecten	35

1. Inleiding

Keuze transformatie

De Voorjaarsnota 2027-2032 (hierna genoemd Voorjaarsnota) geeft een totaalbeeld van de koers in de periode 2027-2032. De ontwikkelingen van het afgelopen jaar bevestigen dat het werkveld van het waterschap structureel complexer, dynamischer en minder voorspelbaar wordt. Opgaven rond water, natuur, landbouw, stedelijke ontwikkeling en economie stapelen zich op, terwijl Europese verplichtingen en maatschappelijke verwachtingen toenemen. In deze context is verdere optimalisatie binnen bestaande systemen niet toereikend. Met de Voorjaarsnota 2026–2032 heeft het Algemeen Bestuur daarom een expliciete en bewuste keuze gemaakt voor het *scenario Transformatie*. Deze keuze blijft richtinggevend en vraagt om onverminderde koersvastheid.

Koersvast

Doorgaan op de ingezette weg betekent daarmee dat het waterschap niet alleen stimuleert, maar ook duidelijke randvoorwaarden stelt en grenzen expliciteert. Het vergroten van de slagkracht vraagt om scherpheid: helder zijn over de richting waarin wordt gewerkt, over wat binnen die koers nog mogelijk is en over wat niet langer past. Juist deze duidelijkheid is noodzakelijk om urgentie te creëren, verwachtingen te managen en voorspelbaarheid te bieden aan partners en maatschappelijke partijen. Koersvast handelen is daarmee geen optie maar een randvoorwaarde voor effectieve uitvoering, bestuurlijke geloofwaardigheid en het daadwerkelijk realiseren van de watertransitie.

Omslagpunt

In de Nota Handelingsperspectieven watertransitie (AB 15 februari 2023) is 2030 benoemd als omslagpunt. Het omslagpunt markeert een duidelijke periode die iedereen tijd geeft om bedrijfsvoering en planvorming aan te passen en instrumentarium te ontwikkelen. In de periode tot dat omslagpunt zetten we gerichte stimuleringsmaatregelen in om mensen, organisaties en bedrijven te ondersteunen om samen de transitie mogelijk te maken. Een aanpassing van het juridisch instrumentarium wordt voorbereid, zodat vanaf 2030 strakkere regelgeving van kracht wordt.

Accentverschuiving

In deze Voorjaarsnota wordt de koers niet heroverwogen, maar vinden noodzakelijke bijstellingen en verschuiving van accenten plaats naar aanleiding van interne en externe ontwikkelingen, reeds vastgesteld beleid en relevante wetgeving.

Uitgangspunt blijven de wettelijke taken en verplichtingen van het waterschap, het Waterbeheerprogramma 5 en het Bestuursprogramma 2023-2027 'Water voor nu en later, voortvarend aan de slag met de watertransitie'.

Relatie voorjaarsnota en waterbeheerprogramma

Deze voorjaarsnota en de begroting 2027 zijn de laatste van het huidige bestuur. Daarnaast wordt er momenteel gewerkt aan de totstandkoming van het WBP6 dat in het najaar in concept aan het bestuur wordt aangeboden. De Voorjaarsnota gaat uit van de continuering van het scenario Transformatief op weg naar het nieuwe bestuur en het WBP6 en biedt een gedegen uitgangspunt voor de toekomst.

Tarieven 2027

Bij de behandeling van de Beleidsbegroting 2027, die in het najaar 2026 ter vaststelling aan het algemeen bestuur wordt voorgelegd, worden de belastingtarieven voor 2027 vastgesteld.

1.1. Beleidskader en randvoorwaarden

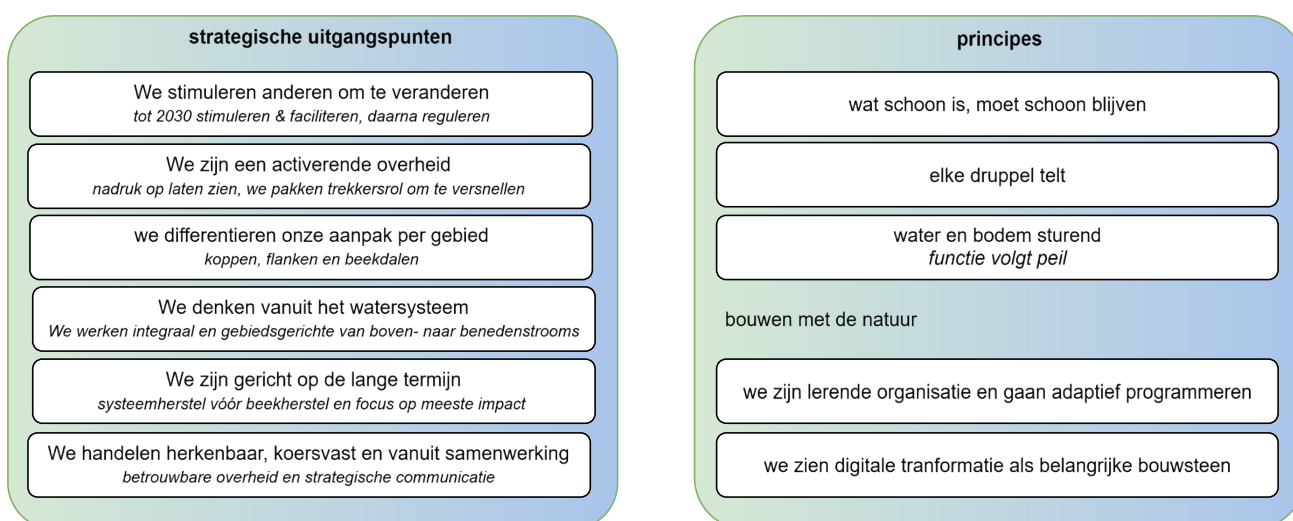
Het beleidskader en de bijbehorende randvoorwaarden vormen de inhoudelijke basis voor de Voorjaarsnota. Dit hoofdstuk geeft inzicht in de vertrekpunten voor de Voorjaarsnota.

Tijdslijn beleidskader en besluiten 2021–2026

1.2. Inhoudelijke kaders en uitgangspunten

Het Transformatief kader uit 2026 is bij het opstellen van de Voorjaarsnota 2027-2032 als kader en uitgangspunt gehanteerd.

1.3. Financiële kaders en uitgangspunten

De financiële kaders uit het Bestuursprogramma 2023-2027, 'Water voor nu en later', zijn leidend en vorig jaar herbevestigd. Ze zijn dan ook het uitgangspunt voor deze Voorjaarsnota.

Voor de langere termijn, neemt de wendbaarheid van de begroting af. De investeringen nemen toe, waardoor een steeds groter deel van de begroting bestaat uit kapitaallasten. Om de wendbaarheid naar de toekomst te vergroten, is een herijking van het activerings- en waarderingsbeleid noodzakelijk. Het gaat onder andere om de activering van interne uren en bouwrente. Zo kan worden voorkomen dat hoge kosten naar de volgende generatie doorgeschoven worden, omdat lasten mogelijk niet meer gespreid worden in de tijd.

Aanpassingen in beleid hebben consequenties op de meerjarige ontwikkeling van de belastingtarieven, omdat lasten mogelijk niet meer gespreid worden in de tijd. Door stap voor stap de noodzakelijke maatregelen door te voeren, blijven de tarieven betaalbaar, beheersbaar en voorspelbaar. Het is aan het nieuwe bestuur om vanaf 2027 keuzes te maken in welke beleidsaanpassingen en hun consequenties worden doorgevoerd en wanneer deze van kracht worden.

1.4. Ontwikkelingen (extern en intern)

Onderstaande interne en externe ontwikkelingen beïnvloeden de watertransitie.

Landelijk gebied

Het rijksbeleid voor natuur en landbouw is sterk in beweging. Het huidige kabinet heeft aangegeven opnieuw middelen te willen vrijmaken voor natuur en landbouw, al is dit nog onzeker. Het al dan niet beschikbaar komen van deze middelen heeft grote consequenties voor onze aanpak van de wateropgaven.

Tegelijkertijd kan het stopzetten van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) ruimte bieden voor regionale aanpakken, zoals de Brabantse Aanpak Landelijk Gebied.

De toenemende focus op economie en defensie leidt daarnaast tot extra druk op ruimte en natuur, onder meer door versnippering, verharding en ‘verdozing’. Dit heeft directe gevolgen voor waterkwaliteit en -kwantiteit. Overgangszones, zoals landelijk bepleit, kunnen positieve effecten hebben op zowel natuur als landbouw. Ze kunnen daarmee bijdragen aan het verminderen van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen in het water.

De landbouw verkeert in een fase van onzekerheid, wat leidt tot vertraagde investeringen en innovatie. Dit kan tijdelijk leiden tot lagere emissies naar water, maar vormt ook een risico doordat structurele verduurzaming uitblijft. Tegelijkertijd neemt de concurrentie op grond toe door de vraag voor woningbouw, economie, energie en defensie. Dit drijft grondprijzen op en stimuleert intensievere bedrijfsvoering met mogelijk negatieve effecten op watergebruik en waterkwaliteit.

De Europese Natuurherstelverordening (NHV) verplicht lidstaten tot actief natuurherstel. Het Rijk moet uiterlijk 1 september 2026 een nationaal herstelplan indienen. Waterschappen zijn hierbij onmisbaar, omdat veel natuurtypen afhankelijk zijn van de juiste hydrologische condities. Opvallend is dat de NHV niet alleen herstel eist, maar ook verslechtering verbiedt, óók buiten Natura 2000-gebieden.

Al deze ontwikkelingen in het landelijke gebied onderstrepen de noodzaak van een structurele, systeemgerichte wateraanpak en herbevestigen de ingezette koers.

Stedelijke ontwikkelingen en netcongestie

In stedelijke regio's zoals Eindhoven neemt de druk op ruimte sterk toe door woningbouw, economie en mobiliteit (130.000 woningen en 650 ha bedrijventerrein). Netcongestie (capaciteit elektriciteitsnet) kan ertoe leiden dat ontwikkelingen plaatsvinden op locaties die vanuit water en bodem ongewenst zijn. Hierdoor ontstaat het risico op afwenteling en neemt de spanning toe rond het principe water en bodem sturend. Ontwikkelaars zetten veelal in op technische oplossingen, terwijl ruimte voor daadwerkelijk watersysteemherstel beperkt blijft. Om dit te voorkomen, versterken we de inzet van ons ruimtelijk instrumentarium, zodat water en bodem daadwerkelijk sturend zijn bij locatiekeuzes.

Vlaanderen en grensoverschrijdende samenwerking

Grensoverschrijdende wateropgaven met Vlaanderen worden urgenter. Effectieve samenwerking vraagt om langdurige investering in bestuurlijke relaties en wederzijds vertrouwen. Initiatieven zoals het Memorandum of Understanding en de versterking van het diplomatieke spoor helpen daarbij.

Tegelijkertijd zetten we nadrukkelijk in op het juridische spoor, onder andere naar aanleiding van de besluitvorming rond lozing Nystar, om duidelijkheid te krijgen over verantwoordelijkheden en normen voor vervuild grensoverschrijdend water.

Europese industriepolitiek

De Europese industriepolitiek, mede ingegeven door geopolitieke spanningen, legt de nadruk op strategische autonomie, klimaatneutrale technologieën en vermindering van afhankelijkheid van niet-Europese grondstoffen. Tegelijkertijd staat duurzaamheid onder druk. Er zijn signalen dat Europese regels zoals de KRW en CSRD mogelijk worden afgezwakt om industrie te behouden. Dit vormt een risico voor waterkwaliteit en -beheer en vraagt dat we stevig en koersvast het waterbelang inbrengen in vergunningverlening en gebiedsontwikkeling.

Financiële ontwikkelingen

Geopolitieke onzekerheid leidt tot schommelingen in prijs en renteontwikkelingen en beschikbaarheid van materieel en capaciteit. Het toegenomen investeringsniveau heeft impact op de wendbaarheid van de begroting. Tegelijkertijd nemen de kosten voor burgers en bedrijven toe, wat druk zet op de betaalbaarheid van waterschapslasten. Bestuurlijk is er daarnaast de wens – en wettelijke verplichting – om het huidige activeringsbeleid aan te scherpen en minder kosten door te schuiven naar de toekomst om zo te voorkomen dat er hogere lasten in de toekomst zijn. Het gestelde financiële kader rondom ontwikkeling schuldenquote, eigen vermogen (o.a. weerstandsvermogen, taakreserves) en wendbaarheid blijft leidend om duurzaam financieel gezond te blijven.

Arbeidsmarkt en digitale transformatie

Digitalisering en AI zullen werkprocessen veranderen, met name in repeterende en analytische taken. Tegelijkertijd stagneert de instroom in watergerelateerde opleidingen en neemt vergrijzing toe. Dit vraagt om andere organisatievormen, meer samenwerking, outsourcing en investeringen in digitale weerbaarheid, data- en assetbeheer. Nieuwe IT-ontwikkelingen (digitale soevereiniteit, AI, wettelijke eisen voor securityrollen) hebben directe én meerjarige gevolgen voor de begroting.

Taskforce

Op verzoek van het bestuur is onderzocht op welke wijze we transformatiever kunnen gaan werken, wat er anders zou kunnen en met welke activiteiten we kunnen stoppen. De opbrengst heeft als bouwsteen gefungeerd voor deze VJN2027 en zijn indien van toepassing bij de voorgestelde bijstellingen (o.a. onderhoud watersysteem, versterking gebiedsgerichte aanpak, digitalisering) toegelicht. De volledige opbrengst wordt per waterbrief aangeboden aan het AB.

Conclusie: bevestiging van de gekozen transformatieve koers

In samenhang bezien laten deze ontwikkelingen zien dat het werkveld van het waterschap complexer, dynamischer en minder voorspelbaar wordt. Wateropgaven staan onder druk, terwijl tegelijkertijd strengere Europese verplichtingen en maatschappelijke verwachtingen ontstaan. In deze context is vasthouden aan optimalisatie binnen bestaande systemen onvoldoende. Juist daarom is de keuze van het Algemeen Bestuur voor het scenario Transformatie in de Voorjaarsnota 2026–2032 logisch en toekomstbestendig. Deze koers biedt het noodzakelijke kader om water en bodem daadwerkelijk sturend te maken, in te zetten op waterbalansherstel en helderheid te geven aan partners over de richting die wordt ingeslagen. Koersvastheid is daarbij geen luxe, maar een voorwaarde om bestuurlijke geloofwaardigheid, uitvoerbaarheid en maatschappelijke voorspelbaarheid te behouden in een steeds complexere omgeving.

2. Watersysteem voor de toekomst

2.1. Doelen WBP5 voor 2050 en subdoelen

In WBP5 zijn de doelen voor 2050 vastgesteld voor Voldoende Water, Droge Voeten en Schoon Water. Deze doelen staan nog steeds overeind.

Voldoende Water

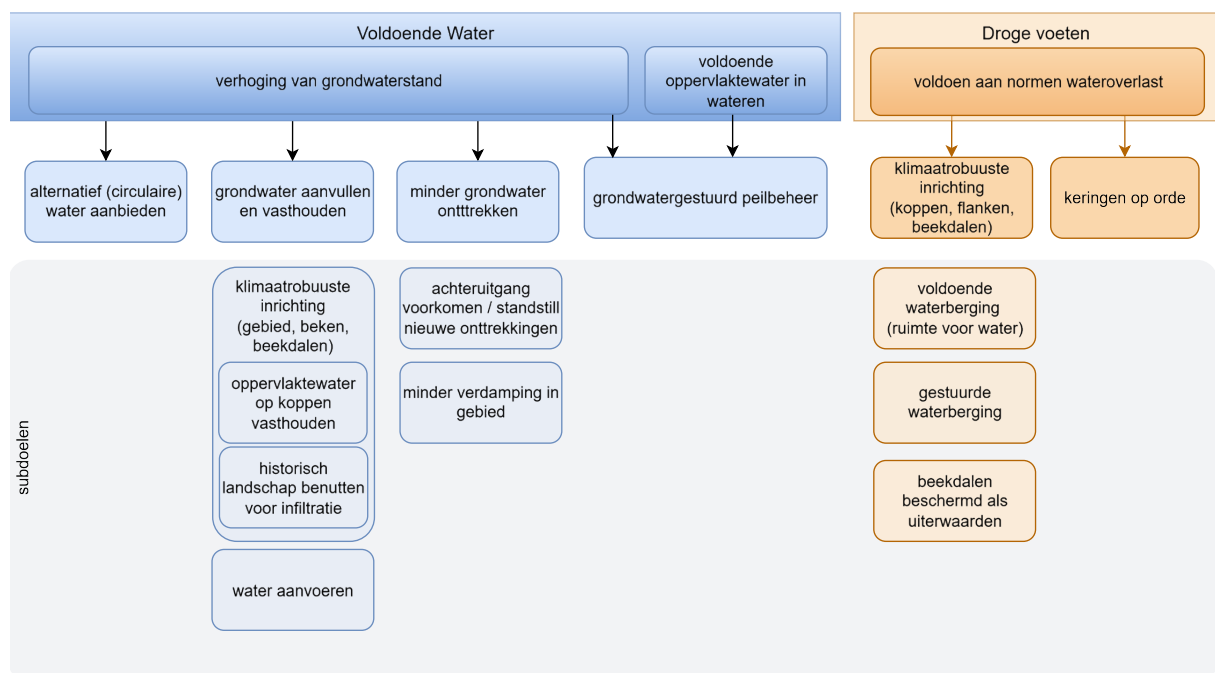
In 2050 is er genoeg water beschikbaar om het hoofd te kunnen bieden aan drogere periodes in het jaar. Dat betekent dat we

- een gezonde grondwatervoorraad hebben,
- een positieve trend van het grondwater in ons stroomgebied hebben bereikt, én
- de cruciale beken die zijn aangemerkt vanuit de KRW jaarrond watervoerend zijn door natuurlijk kwelwater.

Droge Voeten

In 2050 is de waterhuishouding in ons gebied toekomstbestendig, waarbij de functies op de juiste plaats liggen en waarbij de inrichting gericht is op het dempen van piekafvoeren en het zo lang mogelijk beschikbaar houden van water. Dat betekent dat water meer ruimte krijgt, we nattere condities accepteren daar waar het kan en dat we beschermen tegen overstromingen daar waar de schades te groot worden.

- In 2050 hebben we een klimaat robuust watersysteem;
- Vanaf 2027 wordt schade door nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen (water en bodem sturend) zo veel mogelijk voorkomen;
- Vanaf 2027 is het voor iedereen duidelijk welke bescherming wordt geboden.

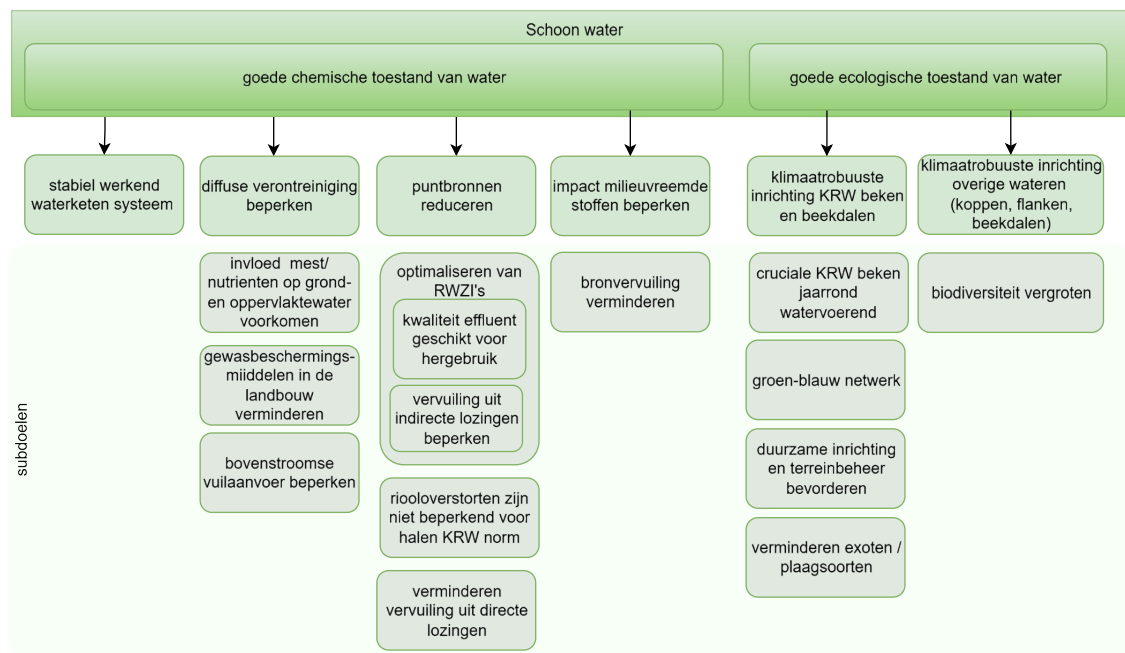

Schoon Water

De ambitie voor Schoon en gezond water in 2050 is een robuust, veerkrachtig en schoon watersysteem. Dat betekent:

- water als grondstof voor de bereiding van drinkwater, voor proceswater en voor landbouwkundig gebruik;
- water waarin de ecologie zich kan ontwikkelen;
- water om in, op en langs te recreëren of om anders van te genieten.

Deze doelstelling heeft niet alleen betrekking op oppervlaktewater, maar omvat het totale watersysteem, grond- en oppervlaktewater.

2.2. Vastgestelde koers 2026

Transformatie koers – koersvastheid en verwachtingen

Met de Voorjaarsnota 2026–2032 heeft het Algemeen Bestuur bewust gekozen voor het scenario Transformatie, met water en bodem sturend als uitgangspunt. Deze keuze vraagt om koersvastheid over meerdere jaren. Tegelijkertijd is transformatief werken voor het waterschap complex en vraagt dit blijvend aandacht, reflectie en bijsturing. De afgelopen periode laat zien dat deze manier van werken nog in ontwikkeling is en tijd vraagt om doorwerking in beleid, uitvoering en samenwerking. Koersvastheid is daarbij essentieel, juist omdat de omgeving – inwoners, agrariërs en partners – behoefte heeft aan duidelijkheid over de richting die het waterschap inslaat, wat binnen die koers nog mogelijk is en wat niet meer. Heldere en consistente kaders zijn nodig om voorspelbaarheid te bieden en partners in staat te stellen hun keuzes en investeringen daarop af te stemmen. De uitwerking van de transformatie is langs meerdere lijnen gestart. De voortgang en financiële verantwoording worden gevolgd via de reguliere Burap, die gelijktijdig met de voorjaarsnota aan het bestuur wordt voorgelegd.

Watersysteemherstel

In lijn met de ingezette koers is watersysteemherstel benoemd als kern van de transformatie. Dit krijgt onder meer vorm via de omvorming van het beheer op de hoge zandgronden (ruggen) en een gerichte aanpak voor het watersysteem in de flanken. Daarnaast vragen de verdere uitwerking van de grondstrategie, het herwaarderen van landbouwgronden en het beregeningsbeleid om duidelijke en samenhangende keuzes, mede gezien juridische en systeemrisico's. De inzet op de gebiedsgerichte aanpak is hierop aangepast.

- a) Omvorming beheer ruggen (koppen)
- b) Actieve aanpak flanken met pilots
- c) Versterken gebiedsgerichte aanpak
- d) Actieve grondstrategie
- e) Verkennen van een transitiefonds
- f) Vaststelling nieuw beregeningsbeleid

Samen met de omgeving

De transformatie vergt een andere manier van samenwerken met inwoners, agrariërs en maatschappelijke partners. Ingezet wordt op gebiedsgericht werken, participatie en het combineren van waterdoelen met bredere maatschappelijke opgaven. De mate waarin en het tempo waarmee dit vorm krijgt, verschillen per gebied en opgave.

- a) Uitlijnen Deltaprogramma's
- b) Risicobeheersing nadeelcompensatie
- c) Anders omgaan met maaisel

Watersysteemherstel in het bebouwd gebied en de stad.

Het Dommel stroomgebied is zeer gevoelig voor dalende grondwaterstanden en droogvallende beeksystemen. Het is noodzakelijk dat we meer water vasthouden en laten infiltreren voor aanvulling van de grondwatervoorraad. We dienen de onttrekkingen in balans te brengen met wat kan worden aangevuld. Dit vraagt om aanpassingen in zowel bebouwd als landelijk gebied. En vraagt om impactvolle maatregelen door uitvoering van de afspraken uit de Brabantse Droogteagenda die met alle partners in het Breed Bestuurlijk Overleg zijn gemaakt. Waterschap De Dommel zet in het bebouwd gebied en de stad sterk in op een klimaat adaptieve omgeving, waarin water en bodem sturend zijn en water zoveel mogelijk lokaal wordt vastgehouden, geïnfiltreerd en hergebruikt. We zijn actief in de bebouwde omgeving en stad om de watertransitie te realiseren en het waterbewustzijn te vergroten. De opgaves in bebouwde omgeving koppelen we aan de opgaves in de landelijke omgeving. Waterkwaliteit en -kwantiteit, watersysteem en waterketen worden vanuit een integrale benadering vormgegeven.

We continueren onze aanpak in samenwerking en investeren met gemeenten, ontwikkelaars, bedrijven en bewoners en verstevigen onze rol door:

- Actieve rol in ruimtelijke ontwikkeling
We positioneren het waterbelang in woningbouw en gebiedsontwikkeling en zitten actief aan regionale tafels zoals de NOVEX.
- Concrete maatregelen in de stad
We werken samen met gemeenten aan klimaatadaptatie, zoals afkoppelen, infiltreren en minder afvoer naar de RWZI.
- Aanpak van waterkwaliteit
We zetten in op het verminderen van lozingen en overstorten en verbeteren daarmee direct de waterkwaliteit. We brengen samen met de gemeenten de impact van de nieuwe Europese richtlijn stedelijk afvalwater in kaart.
- Doorontwikkeling van de waterketen
We werken aan hergebruik van water en meer decentrale oplossingen die beter passen bij stedelijke systemen.

2.3. Ontwikkelingen en voorgestelde bijstellingen

Om recht te doen aan de gestelde doelen legt het DB, rekening houdend met de ontwikkelingen, de volgende bijstellingskeuzes voor aan het AB. Hierin zijn niet meegenomen de vanuit wet- en regelgeving noodzakelijke bijstellingen in de begroting. Deze noodzakelijke aanpassingen zijn al verwerkt.

Onderhoud Watersysteem

De onderhoudsopgave van het watersysteem wordt complexer, onder meer als gevolg van de gedragscode bestendig beheer en onderhoud. Tevens lopen dit jaar de onderhoudscontracten voor de watergangen af. Een goed moment om de onderhoudsstrategie te herijken met als inzet: het vergroten van de regie met versterking van eigen capaciteit én strategische samenwerking met marktpartijen.

Transformatief: Voor de toekomst zetten we in op een transformatieve strategie waarin we de intensiviteit van onderhoud kunnen verminderen, door de realisatie van robuuste inrichting en het verkennen van onderhoudsarme/vrije beken. We continueren onze aanpak van ongewenste exoten in ons gebied, rekening houdend met de gedragscode. De financiële impact bedraagt € 3.000.000 per jaar, nadeel.

Hoogwaterbescherming Brabant-Oost (HOWABO) en prioritaire keringen

Zoals afgesproken met onze partners zetten we de programmatische aanpak HOWABO voort en reserveren daarvoor de benodigde financiële middelen (voor eigen investeringen en voor financiële bijdragen aan derden). We continueren onze programmatische aanpak voor het herstel van overige keringen, waarbij de focus ligt op HOWABO en prioritaire projecten. In WBP-6 wordt de opgave voor het programma definitief bepaald, waarbij ook gekeken wordt naar de mogelijkheden voor afwaardering van keringen, mits de wateroverlast normen dit toelaten (*transformatief*). De financiële impact bedraagt € 100.000.000 meerjarig als eerste stap voor de uitvoering van het vastgestelde programma Howabo en een reservering voor het herstel van prioritaire regionale/overige keringen met een hoog risico (€ 15.000.000 vanaf 2027 opgenomen als investeringen).

Versterken gebiedsgerichte aanpak

Er is een sterke behoefte om de samenwerking met de omgeving te versterken. In de VJN 2026-2031 en de BB2026 is extra aandacht gevraagd op samenwerking binnen onder andere GGA gebieden en pilotgebieden op de flanken en ruggen in te richten waar we samen met onze omgeving werken aan systeemherstel. Naar aanleiding van de evaluatie wateroverlast kwam daarnaast een extra wens vanuit het AB om een intensievere samenwerking met de omgeving waarbij we zowel zenden als ontvangen. Deze processen leveren veel op, maar vragen tegelijkertijd ook veel capaciteit en middelen die niet op andere opgaven kan worden ingezet. Aangezien onze inzet uitsluitend effect heeft bij gerichte en bewuste inzet, zijn keuzes nodig.

Wij sluiten daarom aan bij de energie in de streek, als wordt voldaan aan de voorwaarden: voldoende draagvlak, financiering, organisatiekracht, capaciteit, impact op waterdoelen, haalbaarheid en bereidheid. Allen belangrijke randvoorwaarden voor succes. We intensiveren daarom onze aanpak in lopende (GGA) gebieden met de juiste randvoorwaarden en extensiveren onze aanpak daar waar energie ontbreekt of waar de impact op onze waterdoelen minimaal is. We leren/experimenteren met gebiedspartners in de pilot flanken en ruggen (*transformatief*) en voeren projecten met draagvlak in de omgeving versneld uit. We doen niet meer, maar met wat we doen maken we nog meer impact. De beschikbare capaciteit gaan we dus dáár inzetten waar we de meeste impact kunnen maken. We brengen hiermee focus aan in onze aanpak en sturen bij (en stellen ons flexibel op) als niet langer aan de randvoorwaarden wordt voldaan. We gaan dus door in de lopende (GGA) gebieden, tenzij er niet meer voldaan wordt aan de randvoorwaarden. Ten aanzien van overige initiatieven in ons gebied zullen we zeer kritisch beoordelen of de benodigde randvoorwaarden aanwezig zijn. Dit betekent dat we blijvend keuzes maken waar we wel en niet aansluiten en dat heroverwegingen kunnen leiden tot aanpassing van onze inzet op (gebieds-) processen en projecten.

Met de Brabantse waterschappen werken we aan generiek beleid (de Waterschapsverordening). De gebiedsgerichte aanpak vraagt echter om specifiek maatwerk per gebied. Dit pleit meer voor samenwerking met gemeenten in ons gebied dan samenwerking met de andere waterschappen. We bewaken deze balans, waarbij we samen met onze partners continue beschouwen of er wordt voldaan aan onze voorwaarden. Met andere woorden samen waar kan, alleen waar moet.

Stimuleren en helpen; op weg naar omslagpunt 2030

Om de omgeving te helpen met de watertransitie, heeft het waterschap een pakket aan stimuleringsregelingen in het leven geroepen die financiële ondersteuning bieden richting het naderende kantelpunt. Geconstateerd wordt dat onze omgeving nog niet altijd bewust is van de *urgentie* van de watertransitie. Het in het handelingsperspectief genoemde omslagpunt van 2030 is nog ver weg en abstract. We handhaven het omslagpunt 2030 en gaan de komende jaren gebruiken om deze te expliciteren en hierover te communiceren, zodat de animo voor onze stimuleringsregelingen groter wordt en de effectiviteit toeneemt. Door nu budgetten te spreiden en als zodanig op te nemen in de begroting zal deze beter aansluiten bij de behoeften uit de praktijk. De spreiding van de opbouw van de benodigde budgetten voor de stimuleringsmaatregelen resulteren in de volgende wijzigingen: verlaging kosten € 4,5 mln 2027, € 2 mln 2028, € 1,75 mln 2029, € 1,75 mln.

Naast de stimuleringsregeling werken we ook met bijvoorbeeld een Team landbouw aan het ondersteunen van onze omgeving in de watertransitie.

Beregeningsbeleid

Het beregeningsbeleid wordt vanaf 2027 in stappen aangepast. Het koersdocument beregeningsbeleid markeert een belangrijke bestuurlijke keuze om via een gefaseerde aanpak toe te werken naar vermindering van de grondwateronttrekkingen. Uitgangspunt daarbij is dat met begrenzing en reductie van beregening, in combinatie met betere monitoring en het principe 'voor wat hoort wat', binnen het bestaande systeem stappen richting herstel mogelijk zijn. Deze afwegingen maken duidelijk dat het beregeningsbeleid de komende jaren vraagt om blijvende reflectie en bestuurlijke alertheid.

Het daadwerkelijk inzetten en uitgeven van middelen is nadrukkelijk voorwaardelijk aan de uitkomsten van de nog uit te voeren Passende Beoordeling, die kan aangeven of aanvullende aanscherping of bijstelling van de koers noodzakelijk is om herstel van het grondwatersysteem daadwerkelijk te borgen. Het AB wordt hierover geïnformeerd via een waterbrief.

EVZ programma (onderdeel KRW impuls)

Naar aanleiding van de ambitie in de BB2020 om een impuls te geven aan de KRW-doelstelling 'inrichten van waterlopen' is het EVZ programma ingericht. Op deze wijze werken we efficiënt en doelmatig aan de realisatie en het nakomen van onze afspraken met bestuur, omgeving en partners. Met de KRW deadline van 2027 in zicht zetten we in op het realiseren van dat wat haalbaar is in 2027 en een flexibele invulling voor de periode daarna: we continueren het EVZ-programma en richten dat zo flexibel mogelijk in, waardoor ruimte ontstaat om effectief en slagvaardig in te spelen op de ambities uit het WBP-6.

3. Waterketen van de toekomst

Het beleidsveld Waterketen omvat de bouw, het beheer en onderhoud van de zuiveringstechnische werken, de beheersing van lozingen en het beleid, de innovatie en de strategie met betrekking tot zuiveringsbeheer. Binnen het gekozen transformatieve scenario ontwikkelen we de waterketen met andere benutting en zuivering van regen-, grijs- huishoudelijk- en bedrijfsafvalwater. Van belang is te benadrukken dat de opgaven binnen de waterketen niet los kunnen worden gezien van het watersysteembeheer. De komende jaren zetten wij daarom nadrukkelijk in op een integrale benadering, waarbij systeem en keten in samenhang worden beschouwd. De waterketen wordt daarbij een netto bijdrager voor het watersysteem en watergebruikers voor zowel voldoende als schoon en gezond water.

3.1 Doelen WBP5 voor 2050 en subdoelen

De waterketen ontwikkelt zich tot de waterketen van de toekomst. Dit doet zij langs zeven strategische doellijnen:

- **Schoon water:** verwijdering van PFAS, microplastics, medicijnresten en andere prioritaire stoffen via een extra zuiveringstrap en gerichte bronaanpak van directe en indirecte lozingen.
- **Voldoende water:** hergebruik van effluent voor natuurherstel, grondwateraanvulling en als proces- of gebruikswater voor bedrijven. Binnen de watertransitie wordt dit thema ook geïntroduceerd voor de waterketen van de toekomst.
- **Instandhouding:** De fysieke infrastructuur van de waterketen wordt beheerd en in stand gehouden. Professioneel assetmanagement borgt dat assets op het juiste moment worden vervangen of gerenoveerd. Dit doen we tegen aanvaardbare risico's en maatschappelijk verantwoorde kosten. Vervanging wordt benut als kans de waterketen te transformeren naar de waterketen van de toekomst.
- **Wet- en regelgeving/Veiligheid:** De waterketen voldoet aan geldende wet- en regelgeving en anticipeert op aankomende wijzigingen, waaronder de KRW, de Omgevingswet en normeringen voor veiligheid.
- **Circulariteit:** Circulair bouwen is een duurzame bouwvorm waarbij zoveel mogelijk herbruikbare materialen worden gebruikt en zo min mogelijk nieuwe grondstoffen.
- **Energieneutraal:** Energieneutraliteit betekent dat waterschappen zo min mogelijk energie verbruiken én zoveel mogelijk duurzame energie zelf opwekken. Denk aan biogas, wind- en zonne-energie en aquathermie. Het doel was 100% energieneutraliteit in 2025.
- **Klimaatneutraal:** Klimaatneutraal betekent dat de totale uitstoot van broeikasgassen netto nul is. Niet alleen CO₂, maar ook methaan en lachgas. Niet alleen de eigen activiteiten, maar ook wat er in de keten gebeurt.

3.2 Vastgestelde koers 2026

Versterken professioneel assetmanagement

Waterschap De Dommel beheert binnen de waterketen verschillende assets: (pers)leidingen, gemalen en rwzi's met een vervangingswaarde van honderden miljoenen euro's. In 2026 zijn we binnen de Dommel gaan werken volgens Assetmanagement. Dit heeft zich ontwikkeld tot een strategische sturingsmethodiek. Door één integraal beeld te creëren hebben we meer inzicht in de onderlinge effecten van projecten op het behalen van doelstellingen. En welke middelen en capaciteit er nodig is om de doelstellingen te behalen.

Hieruit is gebleken dat de personele capaciteit moet worden versterkt om de meerjarenprogrammering te kunnen realiseren, zonder concessies te doen op risico's. De daarvoor benodigde personele uitbreiding is meegenomen in de personele begroting, waarbij

de exacte invulling van deze ruimte op basis van gerichte analyses wordt geconcretiseerd. Naar de beleidsbegroting toe wordt de inzet nader geconcretiseerd in samenhang met de prestaties, risico's en kosten met name voor de ondergrondse infrastructuur. Positief effect van deze aanpak is dat een aantal voorziene onderhouds- en vervangingsprojecten kunnen worden geprogrammeerd op het juiste moment.

Transformatie aanpak: Systeemverandering Waterketen via drie sporen

De waterketen staat onder toenemende druk door klimaatverandering, strengere waterkwaliteitseisen (Kaderrichtlijn Water, Richtlijn Stedelijk Afvalwater) en de noodzaak tot verduurzaming. De Dommel heeft binnen het transformatieve scenario gekozen voor een systeemverandering: een fundamenteel andere manier van omgaan met water in bebouwd gebied. Dat gebeurt langs drie parallelle sporen:

- **Doorvertaling Visie Schoon Water met nieuwe leidende principes** De Visie Schoon Water stelt waterkwaliteit centraal als maatschappelijke opgave, niet alleen als technische norm.
- **Transitie-aanpak Zandleij** De Zandleij is een concreet gebiedspilot waar de nieuwe principes in de praktijk worden gebracht. Het gebied combineert stedelijke wateropgaven met ecologische herstelambities en biedt daarmee een leeromgeving voor de bredere systeemverandering. Ervaringen hier worden gebruikt om beleid en aanpak op te schalen naar andere deelgebieden.
- **Effluenthergebruik-pilot** Gezuiverd afvalwater (effluent) heeft potentie als alternatieve zoetwaterbron, zeker met de te verwachten zoetwaterschaarste en de druk op grondwatervoorraden. De pilot verkent technische, juridische en bestuurlijke randvoorwaarden.

Transformatieve aanpak lozingen - Waterkwaliteit

De waterkwaliteitsdoelen uit de KRW (2027) worden in een groot deel van het beheergebied van De Dommel niet gehaald. Een belangrijke oorzaak ligt buiten de eigen rwzi's: industriële lozingen, grensoverschrijdende verontreiniging vanuit Vlaanderen en overstorten uit het rioolstelsel bij hevige neerslag. De aanpak lozingen volgt twee sporen:

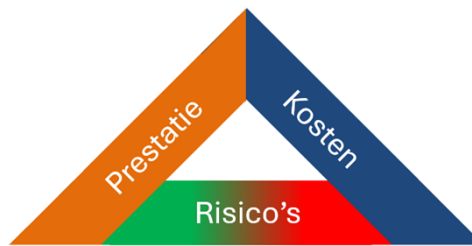
- **Bronaanpak industrie/Vlaanderen:** via handhaving, vergunningverlening en internationale afstemming wordt ingezet op reductie aan de bron. Zowel bij grote industriële lozers als bij diffuse Vlaamse emissies stroomopwaarts.
- **Indirecte lozingen:** bedrijven die lozen op het gemeentelijk rioolstelsel vallen formeel onder gemeentelijke bevoegdheid, maar de effecten landen bij De Dommel. Dit vraagt om nauwe samenwerking in de waterketen en heldere afspraken over verantwoordelijkheidsverdeling.

3.3 Ontwikkelingen en voorgestelde bijstellingen

Assetmanagement Waterketen – Capaciteit op orde om doelstellingen te behalen.

Binnen de integrale assetmanagement-programmering is gekozen om de personele capaciteit de komende jaren op orde te brengen om de meerjarenprogrammering te realiseren conform de Asset Management Plannen ((pers)leidingen, gemalen en rwzi's). Met deze keuze wordt expliciet vastgehouden aan de gestelde doelstellingen (prestaties) uit het Strategisch Asset Management Plan.

En er wordt gewerkt binnen het risicoprofiel van de vastgestelde bedrijfswaardematrix. Er worden dus geen concessies gedaan op ambitie en risico's.

Figuur 1 - "Effectief assetmanagement vraagt om een continue afweging tussen prestaties, kosten en risico's."

Ontwikkeloelstellingen in het kader van de Waterketen van de Toekomst zoals: het hergebruik van effluent (Voldoende Water), een mogelijke doorontwikkeling van de energiefabriek (Energienutraal) en het schoonhouden van water (Schoon Water), zijn thema's die in de toekomst op de integrale programmeringstafel worden afgewogen en daarmee bijdragen aan de realisatie van de bredere waterschap doelstellingen.

Overstorten

Bij hevige neerslag treden overstorten van het gemengde rioolstelsel in werking om wateroverlast in stedelijk gebied te voorkomen. Het waterschap werkt al een lange termijn structureel samen met gemeenten om deze piekbelasting te reduceren. Het huidige beleid en aanpak zetten we door. De impact van overstorten is niet belemmerend voor het bereiken van de KRW doelstellingen en de 4-M aanpak (meten, modelleren, maatregelen en monitoren) van overstorten wordt gecontinueerd.

We zetten de realisatie van de geprogrammeerde maatregelen door en monitoren het effect van de piekmissies. Dankzij de 4 M-aanpak behoort het waterschap met de gemeenten reeds tot de koplopers in de aanpak van overstorten. Daar waar uit 4 M-aanpak blijkt dat aanvullende maatregelen nodig zijn zal dit samen met gemeenten worden opgepakt en geborgd. Eind 2025 is de KRW ambassadeur gestart die samen met de gemeenten en het waterschap een extra impuls geeft aan de relatie van overstorten en het behalen van de KRW. Naast de KRW wateren worden de gemengde overstorten die op overige wateren lozen en ongunstige scores opnieuw beoordeeld. Tevens staan de gemeenten en het waterschap aan de vooravond om de EU-richtlijn Stedelijk Afvalwater (ERSA) in te voeren om emissies van de overstorten op het oppervlaktewater te verminderen. Waterschap De Dommel neemt geen taken over van gemeenten. Continuering van deze aanpak heeft geen consequenties voor de begroting.

Visie schoon en gezond water en de Europese richtlijn stedelijk afvalwater

De uitwerking van de visie schoon en gezond water wordt in 2027 op beperkte schaal opgepakt, met name via het uitvoeren van pilots. Dit sluit aan bij de gewenste transformatie naar anders werken, al vraagt dit in de beginfase nog extra capaciteit. Parallel aan de pilots wordt gewerkt aan verdere beleidsuitwerking. Dit doen we in lijn met de Europese richtlijn stedelijk afvalwater, welke momenteel door het Ministerie van IenW wordt vertaald. Daarbij wordt expliciet gemaakt welke pilots de grootste impact kunnen realiseren. Voorbeelden zijn: De aanleg van een extra zuiveringstrap voor de verwijdering van PFAS, microplastics, medicijnresten en/of andere prioritaire stoffen. Bronaanpak via directe en indirecte lozingen, uitgewerkt conform het plan van aanpak. Alle acties worden in lijn met de beschreven sporen van de systeemverandering waterketen uitgevoerd binnen bestaande middelen.

Nul-lijn Afvalwatertransport

Binnen de Strategiestudie voor het cluster Eindhoven is het concept van een nul-lijn voor afvalwater geïntroduceerd als richtinggevend principe voor toekomstige systeemontwikkeling. De woningbouwopgave en economische groei leiden tot extra afvalwaterstromen richting het riool- en zuiveringssysteem.

Tegelijkertijd ontstaan door afkoppeling, waterbesparing en innovatieve concepten nieuwe mogelijkheden om deze groei op een andere manier op te vangen. We krijgen te maken met een vervangingsopgaven in transportstelsel. Dit vraagt om slimme combinaties tussen de renovatie van de bestaande infrastructuur en de bouw van decentrale zuiveringsconcepten. In de uitwerking van de Waterketen van de Toekomst zal de nul-lijn verder uitgewerkt worden en beoordeeld of dit stand houdt. Dit concept wordt ter kennisname aangeboden.

Decentraal zuiveren en pilots

Decentrale zuiveringsconcepten worden een steeds belangrijker onderdeel van de Waterketen van de Toekomst. In een regio met structurele waterschaarste biedt hergebruik van effluent aanzienlijke kansen. Decentraal zuiveren maakt het mogelijk water op kleinere schaal en met grotere locatievrijheid circulair in te zetten.

Hoewel het drinkwaterbedrijf terughoudend blijft ten aanzien van hergebruik van effluent voor drinkwaterbereiding, worden hergebruik voor natuurherstel en grondwateraanvulling, en hergebruik als gebruikswater of proceswater voor bedrijven, als kansrijk beschouwd.

Tegelijkertijd is het waterschap voor de verdere ontwikkeling van decentrale zuiveringsconcepten nadrukkelijk afhankelijk van samenwerking met gemeenten, de provincie en andere gebiedspartners. Alleen door gezamenlijk op te trekken kunnen kansrijke projecten worden ontwikkeld die zowel technisch haalbaar als bestuurlijk en maatschappelijk gedragen zijn. De waterbank is hier een belangrijke partner in door de vraag en het aanbod van waterstromen aan elkaar te verbinden.

In de komende WBP-periode wordt daarom ingezet op het verder verkennen en realiseren van projecten die bijdragen aan de Waterketen van de Toekomst én die kunnen rekenen op breed draagvlak binnen de regio. Daarbij wordt voortgebouwd op de lopende pilots zoals: de Samenwerking met Waterbank, Koningswei in Tilburg en Circulaire Festivals. Op deze manier kan de waterketen ook bijdrage aan voldoende water in het gebied. De pilots op het gebied van hergebruik effluent en decentrale zuivering worden onverminderd voortgezet.

4. Bestuur en Bedrijfsvoering

4.1. Vastgestelde koers 2026

De doelstelling is om een zichtbare, slagvaardige en wendbare organisatie te zijn met een duidelijke regisserende rol in de watertransitie.

Slagvaardig: Koersvast sturen op realisatie van door het bestuur geformuleerde doelen. Iedereen weet welk resultaat verwacht wordt en handelt daadkrachtig, afspraken worden nagekomen, met ruimte voor innovatie en ontwikkeling.

Wendbaar: Oplossingsgerichte aanpak, nadruk ligt op "Hoe kan het wel?". De organisatie signaleert kansen en grijpt deze aan om doelen te bereiken. Afwegingen tussen impact, tijd en middelen in frequente afstemming tussen organisatie en bestuur.

Zichtbaar: We zijn verantwoordelijk voor onze inzet en delen resultaten met trots. We zijn een lerende organisatie, staan open voor het bespreken en leren van fouten. We blijven een toegankelijke en betrouwbare partner, wat terug te zien is in onze dienstverlening. We handelen consequent in lijn met onze doelen en principes.

Samenwerking: We zijn een samenwerkingsorganisatie en werken adaptief samen, binnen en buiten, aan onze strategische opgaven.

4.2. Ontwikkelingen en voorgestelde bijstellingen

Weerbaarheid van de organisatie

Weerbaarheid van de organisatie gaat over het vermogen van de organisatie om onder verschillende veranderende omstandigheden de kerntaken uit te blijven voeren. Bij een hogere weerbaarheid is het waterschap minder kwetsbaar voor verstoringen. Dit betekent onder andere dat het waterschap kan anticiperen op (water-) calamiteiten en rampen, adequaat is ingericht tegen cyberdreigingen, stroomuitval en mogelijk vijandige of ontwrichtende activiteiten en weerbaar is tegen criminele inmenging. Dit vraagt om een integraal (fysiek en digitaal) en meerjarig programma waarin zowel onze voorzieningen als onze organisatie en medewerkers op orde zijn en worden getraind.

Digitale weerbaarheid

Weerbaarheid is ook landelijk en Europees een belangrijk thema. Voor Nederland is dit thema opgenomen in de Nederlandse Digitaliserings Strategie (NDS), waarin weerbaarheid, digitale autonomie en soevereiniteit belangrijke thema's zijn.

Voor de NDS is recentelijk een raming voor de kosten per waterschap afgegeven van 3 miljoen per jaar. Omdat dit een raming is met onzekerheid zijn deze kosten nu als pm opgenomen. In het derde kwartaal van 2026 wordt het bestuur meegenomen in varianten voor de uitvoering, want dan zijn ook de resultaten van de eerste interne risico-inventarisatie bekend.

Er wordt al jaren volop gewerkt aan de weerbaarheid tegen calamiteiten en cyberdreigingen, maar wetgeving (zoals ook de splitsing van de rollen chief information security officer en functionaris gegevensbescherming) en risico's nemen toe. Door deze verbreding is tijdelijke coördinatie belangrijk geworden. De financiële impact voor de VJN bedraagt € 600.000 per jaar, nadeel.

Financiële weerbaarheid

Om ook richting de toekomst financieel weerbaar te zijn, is het noodzakelijk om ook bestuurlijk te kijken welke beleidskeuzes en –kaders daarvoor nodig zijn. Daarnaast zijn er vanuit wijzigingen in wet- en regelgeving wijzigingen die een aanpassing behoeven van het bestaande activerings- en waarderingsbeleid (o.a. de wijziging richtlijn baggeren¹) en effect hebben op de financiële wendbaarheid van onze begroting. De financiële impact van de wijziging richtlijn baggeren voor de VJN2027 bedraagt 4,9 mln in 2028, nadeel.

In 2027 wordt het financiële kader voor de nieuwe bestuursperiode 2027-2031 heroverwogen. Bij deze heroverweging zou het algemeen bestuur de keuze kunnen maken om het activerings- en waarderingsbeleid (waaronder de activering van interne uren en bouwrente) bij te stellen. Daarop wordt in deze voorjaarsnota niet vooruitgelopen.

Personele weerbaarheid

Om aan alle opgaven en ambities te kunnen blijven werken is het belangrijk dat het personeelsbestand zowel kwalitatief als kwantitatief op niveau blijft. In de VJN wordt daarom het personeelsbudget van 2026 als basis genomen voor de ontwikkelingen de komende jaren. Hierbij is blijvend aandacht voor flexibiliteit in het personeelsbudget nodig om voldoende transformatief te kunnen zijn. De verwachting is ook dat de arbeidsmarkt de komende jaren krap blijft. Het is dan ook belangrijk om aantrekkelijk te blijven als werkgever. In de voorjaarsnota is om die reden voorzien in flexibiliteit waarbij de ruimte de komende periode nader geconcretiseerd wordt. Flexibiliteit richting de toekomst noodzakelijk vanwege het feit dat de komende bestuursperiode de verwachte uitstroom naar verwachting groot zal zijn en rekening houdend met de complexe arbeidsmarkt. De financiële impact voor de VJN2027 bedraagt € 2,2 mln in 2027 en de jaren daarna € 2,5 mln per jaar, nadeel; de extra benodigde capaciteit voor het onderhoud watersysteem, Howabo, beregeningsbeleid en assetmanagement is hierbij inbegrepen.

Ten opzichte van het personeelsbudget 2026 is extra capaciteit voorzien voor:

- Voor het onderhoud van de watergangen. Dit is enerzijds het gevolg van strengere eisen in de nieuwe gedragscode, anderzijds is het uitbesteden van het onderhoud fors duurder geworden. Daarom kiezen we bewust voor het uitbreiden van onze eigen capaciteit, zodat we minder afhankelijk van de markt worden en de kwaliteit beter kunnen borgen.
- Investering in de uitvoering van het bestuurlijk vastgestelde Programma Howabo en de bijbehorende prioritaire keringen.
- De uitvoering van de Asset Managementplannen (investeringsportfolio Waterketen) zodat we binnen het vastgestelde risicoprofiel kunnen blijven (zowel (pers)leidingen, gemalen als rwzi's). De inzet is bedoeld om te borgen dat verschillende kritische rollen intern structureel ingezet kunnen worden en de daarmee de voortgang van de realisatieprojecten de komende jaren niet verder onder druk komt te staan. Bovendien verkleint dit de risico's op extra calamiteiten als gevolg van vertragingen in de uitvoering.
- Het invulling geven aan het transformatieve scenario uit de vorige voorjaarsnota (vorig jaar is bewust gekozen om deze uitbreiding door te schuiven naar deze Voorjaarsnota).

¹ Op grond van deze wijziging is het niet meer mogelijk om baggeractiviteiten te activeren

Organisatorische weerbaarheid

Om de doelen van WBP5 te realiseren is een organisatieverandering in gang gezet. Deze verandering wordt in de loop van dit jaar afgerond. De nieuwe clustering in de organisatie biedt kansen om onze strategische personeelsplanning (SPP) transformatiever uit te voeren. Per cluster gaan we in 2027 de effecten van watertransitie, digitale transformatie, nieuwe generaties en de krappe arbeidsmarkt in beeld brengen.

In 2027 gaan we ook verkennen of assetmanagement ook kan worden uitgebreid naar het watersysteem.

In 2026 is gestart met een centraal leer- en ontwikkelplan. Dit zorgt ervoor dat alle medewerkers zich (blijven) ontwikkelen in de juiste kennis, vaardigheden en houding, die nodig zijn voor het realiseren van de veranderopgaven en (water)doelstellingen van Waterschap De Dommel. In 2027 wordt het aanbod in het leer- en ontwikkelplan verder uitgebreid, waarbij de volgende 4 ontwikkelgebieden centraal staan: persoonlijk leiderschap, resultaatgerichtheid, samenwerken en digitale vaardigheid.

Duurzaamheid

Landelijk heeft het waterschap zich geconformeerd aan hoge ambities op het gebied van duurzaamheid. Vanaf 2027 worden publieke opdrachtgevers bovendien wettelijk verplicht om te sturen op milieuprestaties (MKI) bij grote GWW-projecten. Dit is in 2025 uitgewerkt in een beleidskader. We hanteren daarom 'Schoon en emissieloos bouwen' als uitgangspunt voor projecten die vanaf 2030 in uitvoering gaan; voor lopende projecten maken we per project een afweging of dit opportuun is. In de VJN zijn de meerkosten van de investeringen die hiermee gemoeid zijn verwerkt in de meerjarige investeringsramingen. De financiële impact is voor de exploitatie niet op korte termijn voorzien. Bij de investeringen komt de impact in 2032 terug in de afschrijvingslasten in de exploitatie. De totale financiële impact is een verhoging van de investeringsomvang € 11,5 mln. in 2032 (circa 10% van de totale uitvoeringskosten).

Landbouwtransitie

In het WBP5 is gestart met landbouwtransitie via beekdalen, flanken en hoge koppen met als doelstelling perspectief en bevorderen natuur inclusieve landbouw. In het WBP 6 wordt de voortgang van de landbouwtransitie voortgezet binnen de bestaande formatie en gelden.

Biodiversiteit

In het WBP5 wordt biodiversiteit genoemd als bouwsteen van een *robuust* watersysteem. In het bestuursprogramma 2023–2027 is daarom ook de ambitie opgenomen om de biodiversiteit te versterken. Dit heeft geleid tot het Actieplan Biodiversiteit 2026-2032 (hierna APB). In het APB zijn de aanvullende maatregelen opgenomen die het waterschap in de periode 2026-2032 uitvoert voor biodiversiteitsherstel. Begin dit jaar heeft het AB het principebesluit genomen om het scenario 'Robuust' als voorkeursscenario van het Actieplan Biodiversiteit 2026–2032 te hanteren. Hiermee is het doel om in 2032 solide Basiskwaliteit Natuur te realiseren.

Informatievoorziening

Informatie en data vormen essentieel kapitaal voor het werk van Waterschap De Dommel. Betrouwbaarheid, juistheid en toegankelijkheid van informatie en data zijn nodig voor dagelijkse sturing en besluitvorming. De juiste informatie op de juiste plaats, vergroot de slagvaardigheid en effectiviteit van de bestaande opgaven.

In het licht van de huidige geopolitieke spanningen, waarbij internationale verhoudingen steeds vaker onder druk staan en digitale infrastructuur een strategisch speerpunt vormen, is het van groot belang voor De Dommel om de regie over haar digitale systemen en data te behouden. De afhankelijkheid van grote buitenlandse leveranciers brengt extra risico's met zich mee, zeker wanneer er sprake is van politieke of economische onzekerheid.

Ook komt er steeds meer wetgeving op dit gebied. Zo komt er een nieuwe archiefwet die impact heeft op de informatiehuishouding.

Strategische communicatie

Ons contact met de omgeving en met onze partners wordt verder geprofessionaliseerd door het gebruik van data-gedreven werkmethodes. Hiermee voorkomen we dat we reactief blijven in een steeds complexer maatschappelijk speelveld. Want dat vergroot het risico op verrassingen, reputatieschade en besluiten zonder volledig inzicht in maatschappelijke en politieke effecten. Daarmee komt niet direct de taakuitvoering in gevaar, maar wel de bestuurlijke wendbaarheid en positionering op de middellange termijn. Dit draagt bij aan communicatie, bestuurszaken, public affairs, strategen en strategisch omgevingsmanagers.

Specifiek voor 2027 zijn aandachtspunten de verkiezingen en een toekomstvisie rond Moerenburg. De verkiezingen bieden een uitgelezen mogelijkheid om het waterschap in de etalage te zetten; daar is dan ook beperkt extra geld voor opgenomen in de VJN.

Voor Moerenburg geldt dat, na het stoppen van het plan Waterproef, opnieuw wordt bekeken op welke manier deze locatie kan worden benut. Uitgangspunt blijft om Moerenburg te ontwikkelen tot een multifunctionele locatie met educatieve, recreatieve en maatschappelijke waarde, waarbij het waterverhaal centraal staat.

Participatie van de omgeving in het werk van het waterschap is randvoorwaardelijk. In het najaar van 2026 bespreken we de instrumenten voor participatie tijdens de AB-dag. Hierbij komt ook een eventueel burgerberaad ter sprake. In deze voorjaarsnota is nog niet voorgesorteerd op besluitvorming hierover. Als dit financiële consequenties heeft dan worden deze bij de beleidsbegroting 2027 inzichtelijk gemaakt.

5. Financiën

5.1. Financiële kaders en uitgangspunten

Financiële kaders	Voorjaarsnota 2027-2032
Taakreserves (zuiveringsbeheer en watersysteembeheer)	> grens weerstandsvermogen
Taakreserve watersysteembeheer	> € 5,0 mln.
Taakreserve zuiveringsbeheer	> € 6,0 mln.
Kostentoedelingsverordening Waterschap De Dommel 2026	Ingangsdatum belastingjaar 2026 met een maximale geldigheidsduur van 5 jaar.
Gemiddelde stijging van de totale belastingopbrengsten 2023-2027	Maximaal 8% + inflatie (jaarlijkse gemiddelde stijging). Dit kader geldt voor de bestuursperiode tot en met 2027.
Sturen op schuldenquote	Maximaal 350% van de belastingopbrengsten. Taakstellend voor de huidige bestuursperiode.

Financiële uitgangspunten	Voorjaarsnota 2027-2032
Interne verrekenrente (bouwrente)	2027 en verder 2,5%
Inflatiepercentage	2027 en 2028 2,7%, 2029 en 2030 2,5% en 2031 en 2032 2%.
Personeelskosten	2027 en verder 3,0% CAO stijging naast 1,0% voor reguliere periodieken.
Tarief voor activeren uren	Volgens Handleiding Overheidstarieven 2026. Alle jaren 2027-2032 uitgaan van € 85 per uur *).

*) Het HOT-tarief zou volgens het beleid HOT-2026 + verwachte CAO-ontwikkeling, zijn. De insteek vanuit het Rijk, voor de lopende CAO-onderhandelingen is nullijn voor 2026 en 3% voor 2027. Voorzichtigheidshalve wordt HOT-2026 aangehouden om niet te veel te activeren.

De financiële kaders zijn consistent ten opzichte van het verleden toegepast.

5.2. Impact van de bijstellingen op de financiële begroting

De bijstellingen zijn doorgevoerd binnen bestaand beleid waarbij een nadere concretisering op basis van integrale programmering en prioritering richting de Beleidsbegroting 2027 wordt opgepakt. In onderstaande tabel is weergegeven hoe het resultaat voor bijstellingen zou zijn uitgekomen, welke materiële bijstellingen plaats hebben gevonden en waar het resultaat vervolgens op uitkomt.

	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Begroting 2031	Begroting 2032
Resultaat voor bijstellingen	2.338	18.936	11.835	-2.023	7.912	9.846
Overzicht van de bijstellingen						
<i>Kostenverhogingen</i>						
<i>Wettelijke verplichting</i>						
Digitale weerbaarheid	600	600	600	600	600	600
Personele weerbaarheid (incl. veiligheid)	2.170	2.540	2.540	2.540	2.540	2.540
Onderhoud Watersysteem (gedragscode)	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
Baggeren	-	4.860	-	-	-	-
Resultaat na bijstellingen	5.770 -3.432	11.000 7.936	6.140 5.695	6.140 -8.163	6.140 1.772	6.140 3.706
<i>Kostenverlagingen</i>						
Stimuleringsregelingen	-4.500	-2.000	-1.750	-1.750	500	500
Resultaat na bijstellingen	1.068	9.936	7.445	-6.413	1.272	3.206

5.3. Ontwikkeling resultaat

Onderstaand is de meerjarenontwikkeling van het resultaat weergegeven. Hierin is rekening gehouden met:

- Maximale belastingstijging in 2027 van inflatie + 8%.
- Afbouw van de taakreserves tot ten minste het weerstandsvermogen
- Maximale schuldenquote 350%
- De toegelichte bijstellingen en temporiseringsen in de netto-lasten

Staat van Baten en Lasten VJN2027 <i>in € 1.000</i>	Begroting 2026	JEV 2026-1	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Begroting 2031	Begroting 2032	Begroting 2033
Totaal netto-lasten	186.192	183.554	197.829	206.203	218.438	242.534	242.091	247.653	254.518
<i>Waterschapbelastingen</i>									
Waterschapsbelastingen	182.545	182.545	202.077	219.914	229.709	240.056	247.357	254.879	260.262
Kwijtschelding / oninbaar	-2.537	-2.537	-2.952	-3.500	-3.500	-3.500	-3.500	-3.500	-3.500
	180.008	180.008	199.125	216.414	226.209	236.556	243.857	251.379	256.762
<i>Overige baten</i>	765	765	765	765	765	765	765	765	765
Onvoorzien	834	834	993	1.040	1.091	1.200	1.259	1.285	1.315
Resultaat voor bestemming	-6.253	-3.615	1.068	9.936	7.445	-6.413	1.272	3.206	1.694
Resultaatbestemming <i>betreft rentetoevoeging aan de taakreserves</i>	-510		-300	-333	-609	-816	-643	-680	-773
Resultaat na bestemming	-6.763		768	9.603	6.836	-7.229	629	2.526	921
<i>Resultaat naar taken:</i>									
Kwantiteit (watersysteembeheer)	-3.062		-28	7.499	4.816	-2.317	1.113	1.984	-219
Kwaliteit (Zuiveringsbeheer)	-3.701		796	2.104	2.020	-4.912	-484	542	1.140
VJN 2026	-6.255		214	7.859	7.689	1.297	-3.239	-3.162	
<i>Belastingstijging</i>			10,62%	8,68%	4,53%	4,57%	3,09%	3,08%	2,14%

Het meerjarige beeld over de ontwikkeling van het resultaat laat zien dat bij het gekozen financiële kader van stijging van de belastingopbrengsten inflatie + 8% en de doorgevoerde temporisering van met name de stimuleringsmaatregelen er ruimte ontstaat voor gerichte keuzes in de exploitatie, naast keuzes om bestaand beleid te herijken (bv het activerings- en waarderingsbeleid voor wat betreft de afbouw van de interne uren en bouwrente).

5.4. Ontwikkeling Taakreserves

Op basis van de meerjarenbegroting ziet de ontwikkeling van de taakreserves er als volgt uit. Hieruit blijkt dat meerjarig wordt voldaan aan de minimale eis van het weerstandsvermogen.

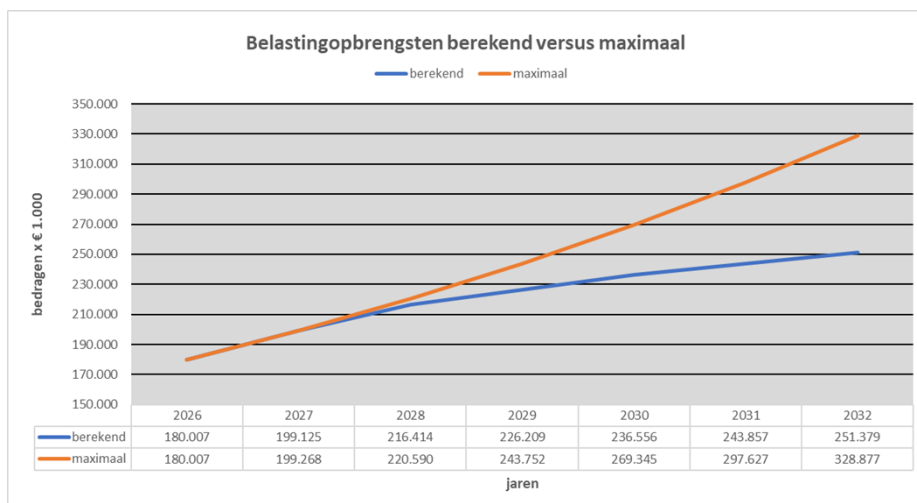
<i>in € 1 mln</i>	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Begroting 2031	Begroting 2032	Begroting 2033
Taakreserve watersysteembeheer	5,1	12,8	17,9	16,1	17,7	20,2	20,5
ondergrens in € mln	5,1	5,1	5,2	5,3	5,4	5,6	5,7
Taakreserve zuiveringsbeheer	7,6	9,9	12,2	7,6	7,3	8,1	9,4
ondergrens in € mln	6,1	6,4	6,5	6,8	6,9	7,1	7,3

5.5. Ontwikkeling Belastingen

<i>in € 1.000</i>	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030	Begroting 2031	Begroting 2032	Begroting 2033
Stijging belastingopbrengsten							
Maximaal inflatie + 8%	199.268	220.590	243.752	269.345	297.627	328.877	363.409
Belastingopbrengsten obv lasten en behoud weerstandsvermogen	199.125	216.414	226.209	236.556	243.857	251.379	256.762
Maximaal inflatie + 8%	10,70%	10,70%	10,50%	10,50%	10,50%	10,50%	10,50%
Belastingopbrengsten obv lasten en behoud weerstandsvermogen	10,62%	8,68%	4,53%	4,57%	3,09%	3,08%	2,14%

In bovenstaand overzicht is een vergelijking gemaakt van het maximale financiële kader qua stijging van de belastingopbrengsten en wat de stijging van de belastingopbrengsten zou moeten zijn om in ieder geval de lasten te dekken.

In onderstaande grafiek is aangegeven wat de ruimte is die het maximale financiële kader voor de stijging van de belastingopbrengsten inflatie + 8% meerjarig aan financiële ruimte voor extra impulsen geeft. Hierbij dient rekening te worden gehouden dat de afgelopen jaren heeft aangetoond dat de lastenstijging (oa loongerelateerde kosten, cao) hoger is dan de cpi-inflatie dus dat een deel van de 8% benodigd is om de autonome groei van de lasten te dekken.

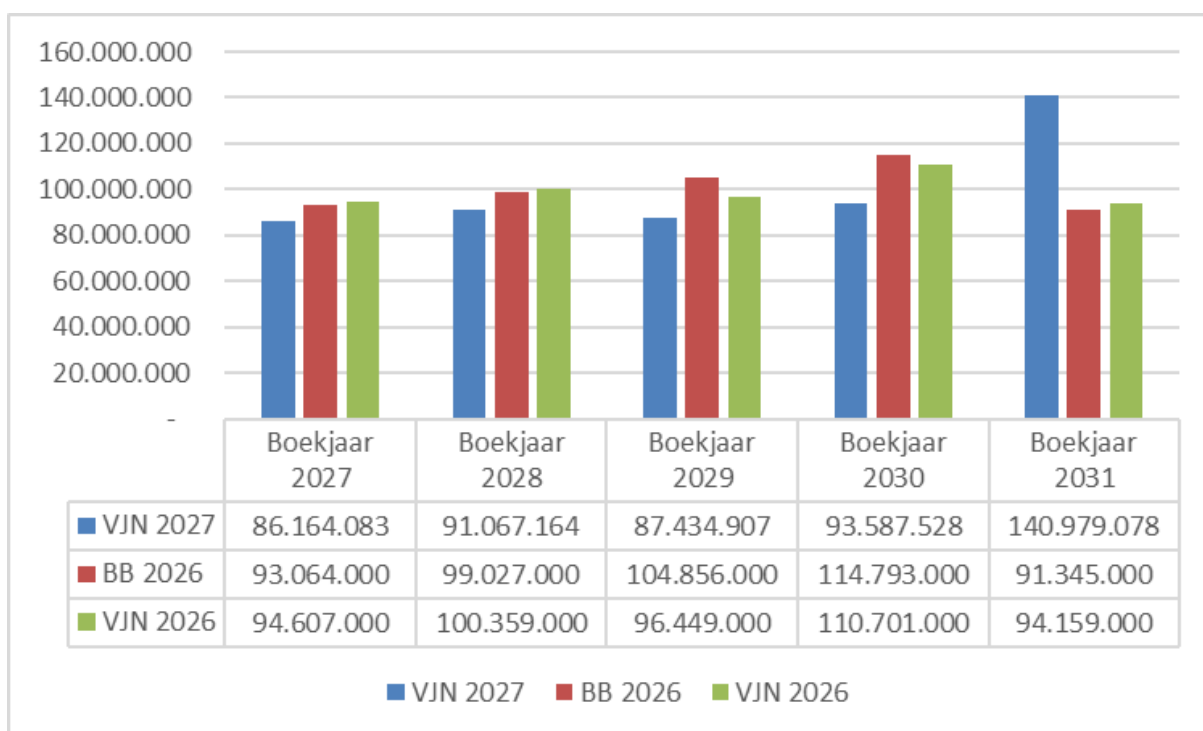

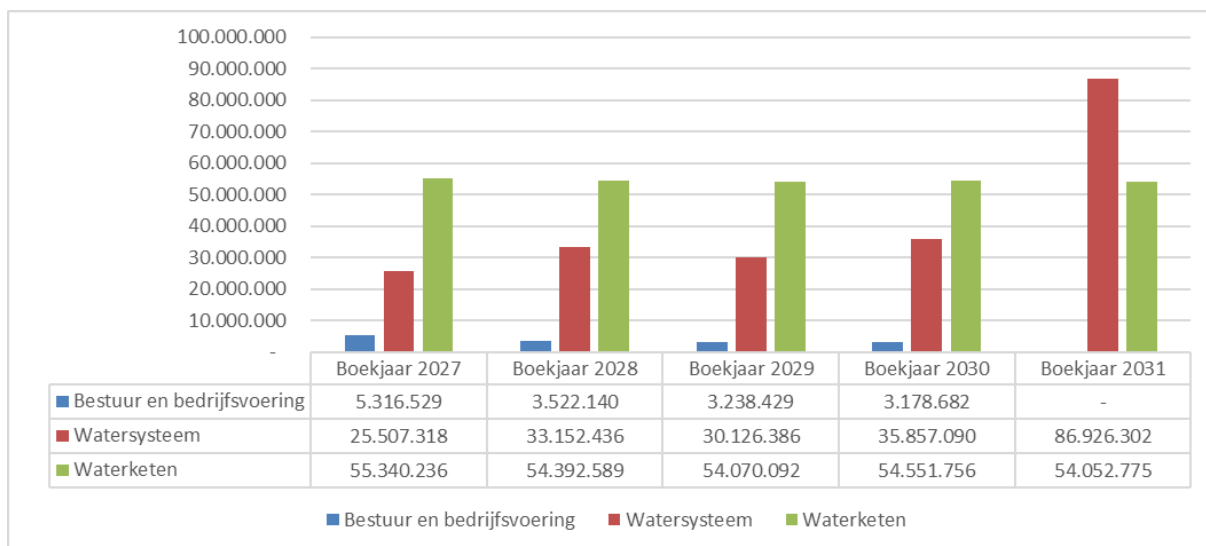
5.6. Investeringsen

Meerjarige ontwikkeling investeringen VJN2027

De meerjarige investeringsomvang is consistent opgesteld met voorgaande jaren en houdt rekening met een onzekerheidsmarge in verband met de mogelijke vertragingen tijdens de projecten. Bij de investeringsopgave is rekening gehouden met de noodzakelijke investeringen vanuit duurzaamheid.

De meerjarige investeringen zijn onderstaande weergegeven. De belangrijkste ontwikkelingen in de investeringsopgave zijn de toename in de Howabo (100 mln.), Schoon- en emissieloos bouwen (11,5 mln.) en het herstelprogramma keringen (15 mln.)

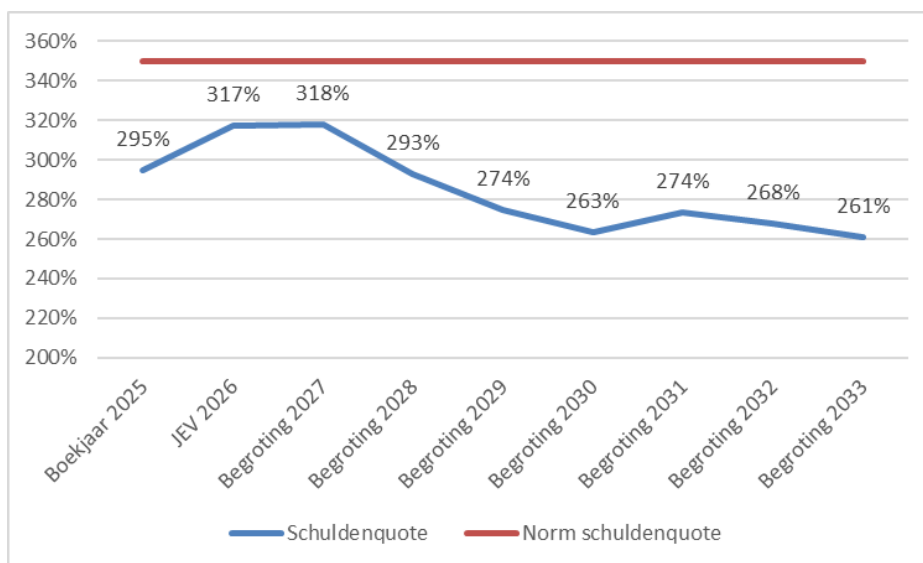

5.7. Financiële kengetallen

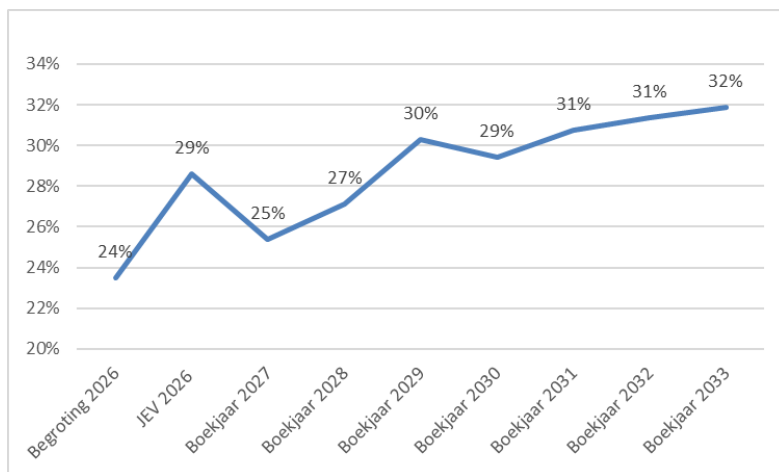
Ontwikkeling Schuldenquote

In onderstaande grafiek is de ontwikkeling van de schuldenquote weergegeven in geval van hantering van maximale belastingopbrengsten (inflatie + 8%) gedurende de komende jaren.

Ontwikkeling wendbaarheid (kapitaallasten tov totale lasten)

Door de grote investeringsopgave de komende jaren laat het aandeel van de kapitaallasten de komende jaren een licht stijgende lijn zien.

5.8. Meerjarige balans

De meerjarige balans op basis van het hanteren van het maximale financiële kader voor de belastingopbrengsten ziet er als volgt uit:

ACTIVA	31-12-2025	31-12-2026 obv JEV1	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030	31-12-2031	31-12-2032	31-12-2033
(Bedragen x € 1.000)									
VASTE ACTIVA									
Immateriële vaste activa	23.947	21.342	23.266	22.649	18.453	17.492	17.642	17.642	17.642
Materiële vaste activa	495.329	546.612	607.079	608.303	599.683	602.851	647.029	653.182	650.182
Financiële vaste activa	2.641	2.641	2.641	2.641	2.641	2.641	2.641	2.641	2.641
Totaal vaste activa	521.917	570.595	632.986	633.593	620.777	622.984	667.312	673.465	670.465
VLOTTENDE ACTIVA									
Kortlopende vorderingen	5.840	17.426	5.840	5.840	5.840	18.300	5.840	5.840	5.840
Liquide middelen	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Overlopende activa	14.180	14.180	14.180	14.180	14.180	14.180	14.180	14.180	14.180
Totaal vlottende activa	20.025	31.611	20.025	20.025	20.025	32.485	20.025	20.025	20.025
Totaal activa	541.942	602.206	653.011	653.618	640.802	655.469	687.337	693.490	690.490
VASTE PASSIVA									
EIGEN VERMOGEN									
Weerstandsvermogen (incl. tariefregulatie)	25.709	21.458	17.094	21.777	30.645	28.154	14.296	21.981	23.915
Overige bestemmingsreserves	7.404	7.404	7.404	7.404	7.404	7.404	7.404	7.404	7.404
Gerealiseerd resultaat	749	-3.615	1.068	9.936	7.445	-6.413	1.272	3.206	1.694
Totaal eigen vermogen	33.862	25.247	25.566	39.117	45.494	29.145	22.972	32.591	33.013
VOORZIENINGEN									
Voorzieningen	3.432	3.612	392	392	392	392	392	392	392
Totaal voorzieningen	3.432	3.612	392	392	392	392	392	392	392
VASTE SCHULDEN									
Vaste schulden	445.641	518.341	492.502	507.852	508.352	519.602	519.602	531.352	530.641
Totaal vaste schulden	445.641	518.341	492.502	507.852	508.352	519.602	519.602	531.352	530.641
Totaal vaste passiva	482.935	547.200	518.459	547.360	554.238	549.138	542.965	564.335	564.046
VLOTTENDE PASSIVA									
Netto vlottende schulden < 1 jaar	34.094	34.094	34.233	34.883	34.383	34.133	34.133	34.383	35.094
Overlopende passiva	24.913	20.912	100.318	71.374	52.181	72.197	110.238	94.772	91.350
Totaal vlottende passiva	59.007	55.006	134.551	106.257	86.564	106.330	144.371	129.155	126.444
Totaal passiva	541.942	602.206	653.011	653.618	640.802	655.469	687.337	693.490	690.490

5.9. Risicoparagraaf

In de meerjarenbegroting VJN2027 wordt meerjarig voldaan aan de financiële kaders en is er daardoor tevens ruimte voor extra impulsen in de exploitatie, zoals bijvoorbeeld de aanpassing van beleidskeuzes (onder andere activerings- en waarderingsbeleid voor wat betreft de afbouw van de interne uren en bouwrente).

Bij de gemaakte keuzes in de VJN2027 voor bijstellingen is rekening gehouden met de te verwachten kosten. Er is daarbij ruimte gelaten voor hoe de keuze concreet wordt ingevuld (fte en/of kosten).

Risico-paragraaf

Bij het opstellen van de meerjarenbegroting zijn keuzes gemaakt vanuit interne inschattingen waarbij mogelijke risico's kunnen optreden. Deze posten worden onderstaand nader toegelicht:

- Urgentie

De watertransitie vraagt om intensieve samenwerking met onze omgeving. In een wereld waarin de opgaven zich opstapelen, kunnen wij alleen samen doelen behalen. Een succesvolle samenwerking vraagt om een gedeeld besef van urgentie, gezamenlijk inzet van capaciteit en middelen. In hoeverre we hier succesvol in zijn, hangt ook af van onze partners. Duidelijk is wel dat dit de komende jaren vraagt om extra aandacht. Een gezamenlijke programmering, in combinatie met de juiste stimuleringsmaatregelen en een duidelijk transitiepad met een eerlijk verhaal over het naderende kantelpunt is nodig. Maar het creëren van urgentie vraagt om tijd en laat zich niet geheel sturen.

- Temporisering activiteiten stimuleringsmaatregelen

Van deze regelingen blijkt uit de praktijk dat het tempo waarin de omgeving hierin mee kan en wil schakelen, afwijkt van de inschatting die intern is gemaakt over wanneer welke kosten vallen. Deze paradox heeft er de afgelopen jaren toe geleid dat er forse afwijkingen in de realisatie ten opzichte van de begroting hebben plaatsgevonden. Daar waar er in rechte afdwingbare afspraken aan de bestedingen ten grondslag lagen, is voorzien in de dekking van de kosten door het vormen van een bestemmingsreserve gekoppeld aan de regeling. In 2026 worden een aantal regelingen aan het AB voorgelegd voor heroverweging. De heroverweging ziet toe op de looptijd en het benodigde budget.

Voor de herwaardering van de gronden is op dit moment bekend dat voorgesteld wordt om het bestaande budget 2026 neerwaarts bij te stellen met 2 mln. Tevens wordt voorgesteld deze bijstelling in de VJN2027 e.v. door te voeren en jaarlijks de voortgang te monitoren en eventueel het benodigde budget in de Beleidsbegroting 2027 te actualiseren. Deze bijstelling is niet verwerkt in de voorjaarsnota 2027 omdat de gekozen strategie toekomstbestendig is en bijdraagt aan het versneld realiseren van de watertransitie.

- Beleidskeuzes: aanpassing activerings- en waarderingsbeleid

In het huidige activerings- en waarderingsbeleid is een keuze gemaakt voor het activeren van bouwrente en interne uren (projecten). Door deze keuze worden kosten naar de toekomst doorgeschoven. Dit heeft effect op de wendbaarheid van de begroting. De totale omvang van deze posten is gemiddeld 9 mln. per jaar. De bijstelling van dit beleid is een keuze bij het opstellen van een nieuw financieel kader en is vooralsnog niet meegenomen in deze VJN2027.

Bij het opstellen van de jaarrekening 2025 is geadviseerd om de immateriële vaste activa waarvan het bestaan niet éénduidig kan worden vastgesteld, af te waarderen. Ten tijde van het opstellen van de VJN2027 is hierover nog geen formeel besluit genomen. De totale omvang is 10 mln, waarvan in het boekjaar 2025 € 5 mln in een bestemmingsreserve is opgenomen. De keuze hoe om te gaan met het overige deel van 5 miljoen beslist het AB in boekjaar 2026.

- Netto-lasten correctie 4%

In het financiële kader voor de VJN2027 is de netto-lasten correctie van 4% gehandhaafd. Intern wordt momenteel onderzocht hoe met deze correctie richting de Beleidsbegroting 2027 moet worden omgegaan. De totale omvang van deze post is gemiddeld 10 mln. per jaar. In deze VJN 2027 is deze correctie netto-lasten ad 4% consistent ten opzichte van het verleden verwerkt.

- Formatie

Bij de bepaling van de formatie is rekening gehouden met de huidige formatie en de te verwachten wijzigingen vanuit wet- en regelgeving vanuit ervaringscijfers uit het verleden. Daarnaast is flexibiliteit in de doorrekeningen opgenomen vanwege de ontwikkelingen in de arbeidsmarkt. Het risico bestaat dat dit onvoldoende is op het moment dat er meerdere wijzigingen vanuit wet- en regelgeving tegelijkertijd optreden.

- MOK subsidie (MOK=maatwerksubsidie)

De MOK subsidie is een subsidieregeling vanuit de Provincie Noord-Brabant voor de inzet van personeel om de wateropgaves vanuit WBP5 versneld te kunnen uitvoeren. De subsidie bedraagt 50% van de loonkosten². In de financiële doorrekening is rekening gehouden met de continuering van de subsidie vanuit de provincie voor de inzet van fte (MOK € 1,2 mln. per jaar). Op dit moment is nog geen zekerheid ontvangen over het verlengen van deze subsidie na boekjaar 2027.

Kansen

Naast bovenstaande risico's biedt de VJN2027 ook kansen. Door gerichte keuzes te maken in hoe met bovenstaande risico's wordt omgegaan en welke bandbreedte voor het te lopen risico wordt bepaald, is er ruimte voor extra impulsen in specifieke activiteiten, afbouw van beleidsmatige keuzes e/o het bijstellen van het financieel kader (oa maximale belastingstijging, schuldenquote, omvang taakreserves).

² obv tarieven uit de Handleiding overheidstarieven per uur

6. Tariefsontwikkeling en ontwikkeling taakreserves

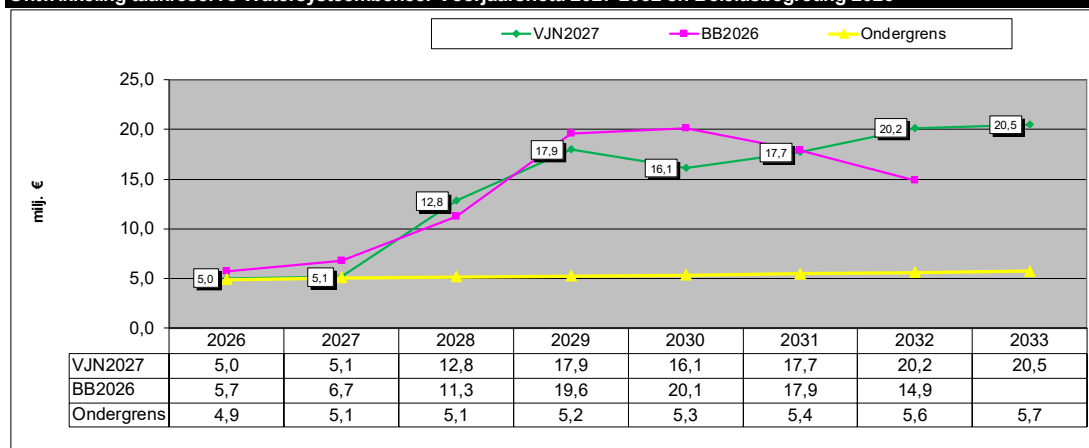
Ontwikkeling tarieven Watersysteembeheer (kwantiteit) Voorjaarsnota 2027-2032

Voorjaarsnota 2027 (2026-2033) Watersysteemheffing		2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
ongebouwd	tariefstijging		11,75%	11,75%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
	tarief	€ 76,81	€ 85,84	€ 95,93	€ 97,85	€ 99,81	€ 101,81	€ 103,85	€ 105,93
natuur	tariefstijging		9,50%	9,50%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%
	tarief	€ 4,26	€ 4,66	€ 5,10	€ 5,28	€ 5,46	€ 5,65	€ 5,85	€ 6,05
gebouwd	tariefstijging		2,75%	2,75%	-6,25%	-6,25%	-5,25%	-5,25%	-5,25%
	tarief (in % van economische waarde)	0,02028%	0,02084%	0,02141%	0,02007%	0,01882%	0,01783%	0,01689%	0,01601%
ingezetenen	tariefstijging		9,75%	9,75%	1,75%	1,75%	1,75%	1,75%	1,75%
	tarief (na afronding)	€ 66,60	€ 73,10	€ 80,20	€ 81,60	€ 83,10	€ 84,50	€ 86,00	€ 87,50

Ontwikkeling tarieven Watersysteembeheer (kwantiteit) Beleidsbegroting 2026

Beleidsbegroting 2026 (2026-2032) Watersysteemheffing		2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
ongebouwd	tariefstijging	8,25%	11,75%	11,75%	3,25%	3,25%	3,25%	3,25%
	tarief	€ 76,81	€ 85,84	€ 95,93	€ 99,05	€ 102,27	€ 105,59	€ 109,02
natuur	tariefstijging	7,00%	10,00%	10,00%	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%
	tarief	€ 4,26	€ 4,69	€ 5,16	€ 5,39	€ 5,63	€ 5,88	€ 6,14
gebouwd	tariefstijging	8,75%	3,00%	3,00%	-5,00%	-5,00%	-5,25%	-5,25%
	tarief (in % van economische waarde)	0,02028%	0,02089%	0,02151%	0,02044%	0,01942%	0,01840%	0,01743%
ingezetenen	tariefstijging	17,00%	10,50%	10,50%	2,50%	2,50%	2,50%	2,50%
	tarief (na afronding)	€ 66,60	€ 73,60	€ 81,30	€ 83,40	€ 85,40	€ 87,60	€ 89,80

Ontwikkeling taakreserve Watersysteembeheer Voorjaarsnota 2027-2032 en Beleidsbegroting 2026

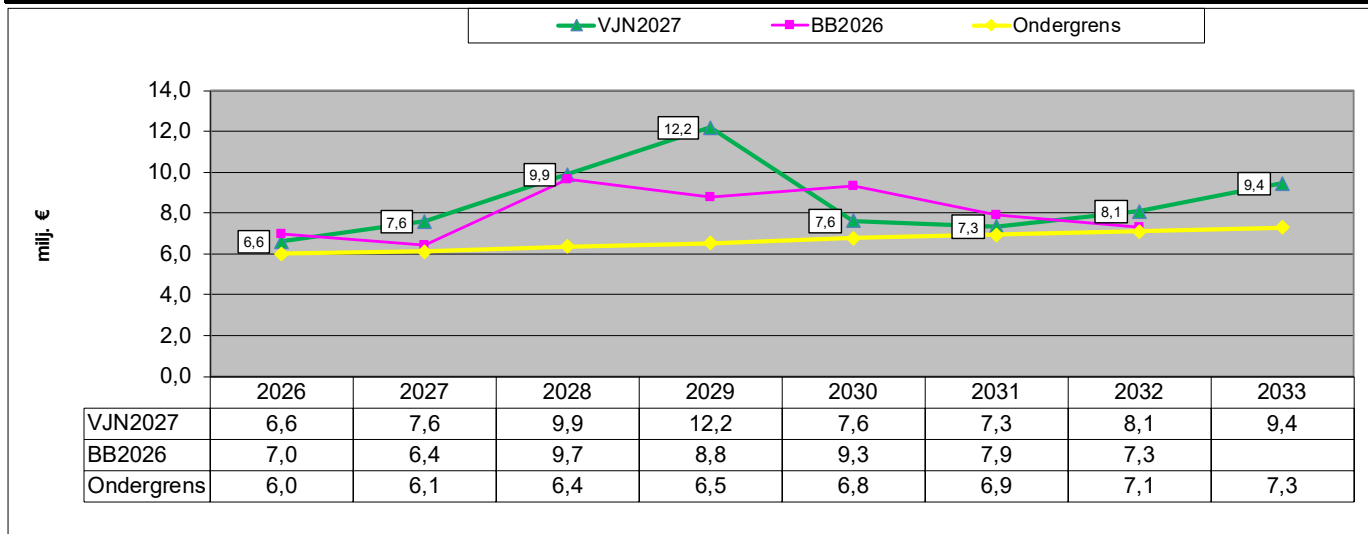
Ontwikkeling tarief Zuiveringsbeheer (kwaliteit) Voorjaarsnota 2027-2032

Voorjaarsnota 2027 (2026-2033) Zuiveringsheffing								
per ultimo:	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
tariefstijging		8,00%	5,50%	5,50%	5,50%	2,25%	2,25%	2,25%
tarief	€ 78,48	€ 84,72	€ 89,40	€ 94,32	€ 99,48	€ 101,76	€ 104,04	€ 106,44

Ontwikkeling tarief Zuiveringsbeheer (kwaliteit) Beleidsbegroting 2026

Beleidsbegroting 2026 (2026-2032) Zuiveringsheffing							
per ultimo:	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
tariefstijging		8,75%	3,75%	3,75%	3,75%	3,75%	3,75%
tarief	€ 78,48	€ 85,32	€ 88,56	€ 91,80	€ 95,28	€ 98,88	€ 102,60

Ontwikkeling taakreserve Zuiveringsbeheer Voorjaarsnota 2027-2032 en Beleidsbegroting 2026

7. Bijlage Koers Transformatief

Transformatieve activiteiten Beleidsbegroting 2026 per programma

Beleidsprogramma 1 Voldoende Water en Droge Voeten

- I. Watersysteemherstel
 - Omvorming beheer koppen
 - Actieve aanpak flanken met pilots
 - Versterken gebiedsgerichte aanpak
 - Actieve grondstrategie
 - Verkennen van een transitiefonds
 - Vaststelling nieuw beregeningsbeleid
- II. Samen met de omgeving
 - Uitlijnen Deltaprogramma's
 - Risicobeheersing nadeelcompensatie
 - Anders omgaan met maaisel
- III. Investeren in de stad
 - Impuls stedelijke ontwikkelopgaven (stedelijk/Novex)

Beleidsprogramma 2 Schoon Water

- IV. Systeemverandering Waterketen
 - Doorvertaling Visie op Schoon Water met nieuwe 'leidende principes'
 - Transitie-aanpak Zandleij
 - Effluenthergebruik
- V. Aanpak Lozingen – waterkwaliteit
 - Strategische beïnvloeding lozingen – industrie & grens en diffuse bronnen
 - Strategische beïnvloeding hoeveelheid en samenstelling van lozingen

Beleidsprogramma 3 Bestuur en Bedrijfsvoering

- VI. Digitale transformatie en informatievoorziening
- VII. Organisatieverandering & personeel
 - Leren en ontwikkelen
 - Organisatieontwikkeling
- VIII. Bestuurlijke vernieuwing
- IX. Strategische communicatie en beleidsbeïnvloeding

8. Bijlage Majeure projecten

Bij de Beleidsbegroting 2027 worden door het AB de majeure projecten vastgesteld. Vooruitlopend daarop is door het DB aan het AB toegezegd dat zij een eerste inventarisatie hiervan ontvangen bij de VJN 2027-2032.

De selectiecriteria of een project als majeur wordt aangemerkt, zijn onderstaand weergegeven. Hierbij geldt dat aan minimaal 2 van de criteria moet zijn voldaan om als majeur te worden aangemerkt.

- Risico's
- Impact op omgeving
- Samenwerking/afspraken met derden
- Financiële omvang (groter dan € 10 mln.)
- Effect op doelrealisatie
- Innovatief karakter

Voorstel Majeure projecten 2027

Majeure projecten vanuit burap 2026-1

Programma		Raming VJN 2027-2032
WK	P084001 WBP5, schoon water nwe stoffen Eindh	50.000.000-100.000.000
WK	P069304 Mechanische zuivering Tilburg	50.000.000-100.000.000
WK	P084702 Uitvoer renov en uitbreid SVI Mierlo	50.000.000-100.000.000
WK	P080101 Plfase EBP rwzi Eindh (zandfilter)	50.000.000-100.000.000
WS	P068714 Hoogwaterbescherming Vught	25.000.000-50.000.000
WK	P084002 WBP5, schoon water nwe stoffen Tilb	25.000.000-50.000.000
WK	P063201 EBP rwzi Tilburg (zandfilter)	25.000.000-50.000.000
WK	P070401 LTAP mech/electr revisie Hapert	25.000.000-50.000.000
WK	P082002 LTAP algehele rev.RWZI St.Oedenrode	25.000.000-50.000.000
WK	P072603 Influentgem. en roostergoed RWZI EHV	25.000.000-50.000.000
WS	P089402 GGA Grenscorridor	1.000.000-25.000.000
WK	P072701 Renovatie RWZI Haaren	1.000.000-25.000.000
WK	P087401 Ren+verv afvalwat.transp.systeem alg	1.000.000-25.000.000
WK	P081701 LTAP algeh.rev.RWZI Biest Houtakker	1.000.000-25.000.000
WK	P082201 LTAP algehele rev.RWZI Soerendonk	1.000.000-25.000.000
WK	P069308 Vervolginvesteringen LTAP	1.000.000-25.000.000
WS	P092601 GGA Strabrechtse Heide	1.000.000-25.000.000
WS	P068704 Restant herstelprogram keringen WBP6	1.000.000-25.000.000
WK	P083701 Huisvesting RWZI Tilburg	1.000.000-25.000.000
WK	P064502 Waterharmonica	1.000.000-25.000.000
BB	P082301 Maatregelen voor Energie en Klimaat	1.000.000-25.000.000
WS	P089403 GGA Grenscorridor Spoor 2	1.000.000-25.000.000
WS	P089301 Gebiedsproces Bovenlopen Beerze	1.000.000-25.000.000
WK	P082802 Onderhoud transportleid 15 – Mierlo	1.000.000-25.000.000
WS	P093101 Geaut krooshekreinigers en afsluiter	1.000.000-25.000.000
WK	P090101 Nooduitlaat RWZI Eindhoven	1.000.000-25.000.000

WK	P080204 Budg pl inpas nutriënten/NS Tilburg	1.000.000-25.000.000
WK	P088401 Herstel koker 38TS51-RG Aalst	1.000.000-25.000.000
WS	P090201 DO1-st2 verv.stuw St.Michielsgestel	1.000.000-25.000.000
WS	P090301 DO1-st3 vervangen Vughterstuw	1.000.000-25.000.000
WS	P086701 Gebiedsontw/inricht. Sterkselsche Aa	1.000.000-25.000.000
WS	P082701 DO207-st1, verv stuw Afwatering Boxt	1.000.000-25.000.000
WK	P077203 Groot onderhoud VBT 2	1.000.000-25.000.000
WK	P077402 LTAP gebouwrenovatie Hapert	1.000.000-25.000.000
WS	P093501 Drinkwaterlandschap Groote Heide	1.000.000-25.000.000
WK	P077104 Budg pl inpas nutriënten/NS Eindhv	1.000.000-25.000.000
WS	P065202 Baggeren Schoonberg	1.000.000-25.000.000
WK	P069321 LTAP voorbezinktanks	1.000.000-25.000.000
WS	P065206 Baggeren klotputten	1.000.000-25.000.000
WK	P082901 Onderhoud transportleid 30 – Eersel	1.000.000-25.000.000
WS	P084101 WBP5, progr vold water (blauwe opg)	1.000.000-25.000.000
WS	P086901 NNP Helvoirts Broek Noord en Zuid	1.000.000-25.000.000
WK	P078502 Onderhoud PL 84 Haaren	1.000.000-25.000.000
WK	P087501 Bedrijfsgebouw Boxtel RWZI	1.000.000-25.000.000
WS	P093701 Herinrichten stadswateren Eindhoven	1.000.000-25.000.000
WK	P077202 Groot onderhoud VBT 1	1.000.000-25.000.000
WK	P063501 Piekemissies overige clusters	1.000.000-25.000.000
WS	P016920 Essche Stroom Bruggelaar fase 2	1.000.000-25.000.000
WK	P084701 Renovatie en uitbreiding SVI Mierlo	1.000.000-25.000.000
WK	P089501 Levensd. verlengende maatre.PL Aalst	1.000.000-25.000.000
WK	P072001 Renovatie RG Goirle	1.000.000-25.000.000
WK	P086201 Leiding 82 Maarheeze	1.000.000-25.000.000
WS	P068712 RK Klotputten	1.000.000-25.000.000
WK	P088601 Renovatie RG Udenhout	1.000.000-25.000.000
WK	P077001 Aanpak nieuwe stoffen	1.000.000-25.000.000
WK	P077006 Pilot Eindhoven NenP Nieuwe stoffen	1.000.000-25.000.000
WS	P089401 Programmabureau Grenscorridor	1.000.000-25.000.000

WK	P063307 Dommelbeluchting station 2-3	1.000.000-25.000.000
WK	P069601 Vervangen vijzel De Meern	1.000.000-25.000.000
WS	P087001 Groot + Klein Witsem & NNP het Goor	1.000.000-25.000.000
WS	P092501 Pilot flanken	1.000.000-25.000.000
WK	P092801 Voorond onderh Riool Zuid L42+43+45	1.000.000-25.000.000
WK	P092901 Voorond onderh Leidingen 8,9,10en15	1.000.000-25.000.000
WS	P086604 Raamsloop Hulsel	1.000.000-25.000.000
WK	P092301 Nooduitlaat Tilburg	1.000.000-25.000.000
WS	P087601 Implementatie Hoofdpost PA Watersyst	1.000.000-25.000.000
WK	P072801 LTAP RG Sint-Michielsgestel	1.000.000-25.000.000
WK	P073401 LTAP rioolgemaal Eersel	1.000.000-25.000.000
BB	P082601 Huisvesting 3.0	1.000.000-25.000.000
WK	P087201 Wijziging bandindikker St.Oedenrode	1.000.000-25.000.000
WK	P071101 LTAP renovatie Moerenburg	1.000.000-25.000.000
WK	P073301 LTAP rioolgemaal Vught	1.000.000-25.000.000
WK	P058403 Projecten Circulaire waterketen	1.000.000-25.000.000
WS	P068711 Herstel Dommeldijken SMG-BBN	1.000.000-25.000.000
WS	P084601 Vervanging gemalen Halder	1.000.000-25.000.000
WS	P019905 Beekherstel Groote Beerze 2B	1.000.000-25.000.000
WK	P093201 Vervangen SCADA Waterketen	1.000.000-25.000.000
WK	P075901 Renovatie RG Ladonk	1.000.000-25.000.000
WS	P089101 Beeksche waterloop	1.000.000-25.000.000
WK	P091101 Verbeterinvesteringen CAMBI installa	1.000.000-25.000.000
BB	P082304 Accupakket	1.000.000-25.000.000
WS	P075406 Keersop Midden fase 2	1.000.000-25.000.000
BB	P088001 Energieneutralite rwzi Boxtel 470Wp	1.000.000-25.000.000
WK	P069307 Levensduur verlengend MZ	1.000.000-25.000.000
WS	P093401 Investerings beheer watersyst. 2031	1.000.000-25.000.000
WS	P091401 DL5-gm1, vervangen Sportparkdreef	1.000.000-25.000.000
WS	P091601 DL15-gm1, vervangen Vosseberg	1.000.000-25.000.000
WK	P085501 Nieuwe stoffen Hapert	1.000.000-25.000.000

WS	P085601 Reservering EVZ	1.000.000-25.000.000
WS	P091501 DO20-gm1, vervangen Keske	1.000.000-25.000.000
WS	P091701 RS383-gm1, vervangen Pijendijk	1.000.000-25.000.000
WS	P091801 ZL22-gm1, vervangen Leemkuilen	1.000.000-25.000.000
WK	P076301 Renovatie RG Casteren+deel PL	1.000.000-25.000.000
WS	P086603 Kl. Beerze traject Heuvel-Den Aard	0-1.000.000
BB	P080501 Sleutelplan	0-1.000.000
WS	P034007 Inrichting beekdal Run Heers-Dommel	0-1.000.000
WS	P086801 NNP Gijzenrooische Zegge	0-1.000.000
WS	P018803 Scheeken	0-1.000.000
WS	P087002 NVO Gegraven Strijper Aa	0-1.000.000
WK	P079604 RWZI Bostel Fase 10	0-1.000.000
WK	P065601 Programmaruimte	0-1.000.000
WK	P073201 LTAP rioolgemaal Riethoven	0-1.000.000
BB	P090901 Aanpassing en herstel dakterras	0-1.000.000
WK	P077401 LTAP gebouwrenovatie Eindhoven	0-1.000.000
WK	P063308 Dommelbelucht. station1-Effluentgoot	0-1.000.000
WK	P070601 LTAP revisie buffer Best	0-1.000.000
BB	P090801 Herinrich. terrein hoofdk. E-parker	0-1.000.000
WS	P089330 Herinfiltratie Pielis (uitv.)	0-1.000.000
WS	P093301 Investerings beheer watersyst. 2030	0-1.000.000
WS	P093901 ZL1, duurzaam taludherstel	0-1.000.000
WK	P083201 Aanpassingen RS Eindhoven	0-1.000.000
WK	P073101 LTAP rioolgemaal Knegsel	0-1.000.000
WK	P074701 LTAP RG Soerendonk	0-1.000.000
WK	P083001 Aanpassingen RG Biezenmortel	0-1.000.000
WK	P083101 Aanpassingen RG Liempde	0-1.000.000
WK	P076501 LTAP RG Hoogeloon	0-1.000.000
WS	P075605 Automatiseren stuwen 4e tranche	0-1.000.000
WK	P094001 Renovatie erfgoed Moerenburg	0-1.000.000
WK	P069701 Renovatie RG Duizel	0-1.000.000

WK	P087101 Arbo- en veiligheidsvoorz rioolgemal	0-1.000.000
WS	P065205 De Vleut; comp O + W + N	0-1.000.000
WK	P076601 LTAP RG Netersel	0-1.000.000
WK	P077009 Interreg Tilburg O3/GAK/NP	0-1.000.000
WS	P089450 Deelgebied J: Luijksgestel	0-1.000.000
WS	P089405 Deelgebied A: Waalre-Veldhoven	0-1.000.000
WS	P089440 Deelgebied H: De Plateaux-Hageven	0-1.000.000
WS	P089425 Deelgebied E: Borkel en Schaft	0-1.000.000
WK	P077007 Pilot Tilburg NenP Nieuwe stoffen	0-1.000.000
WK	P074501 LTAP RG Son	0-1.000.000
WK	P071208 Onderhoud Riool Zuid Tp44 tm Tp32	0-1.000.000
WK	P076401 LTAP RG Hooge Mierde	0-1.000.000
WS	P089303 Gebiedsproces De Pielis	0-1.000.000
WK	P076101 LTAP RG Vessem	0-1.000.000
WS	P093601 Realisatie bootinlaatplaatsen	0-1.000.000
WK	P075801 LTAP RG Mierlo DVV	0-1.000.000
WS	P065204 De Vleut; comp. ZW + ZO	0-1.000.000
WS	P090701 Investerings beheer watersyst. 2028	0-1.000.000
WS	P091901 Investerings beheer watersyst. 2029	0-1.000.000
WK	P039804 Impact based RTC	0-1.000.000
WK	P082401 LTAP Effluentdeb.meter RWZI Tilburg	0-1.000.000
WS	P090401 DL1-19712 verv.geaut.kroosrekrein.Eh	0-1.000.000
WS	P088801 Voorbereiding Nieuwe Leij	0-1.000.000
WK	P069801 Vervangen RG Budel Dorpplein	0-1.000.000
WS	P089803 GE1 Eindh. verlagen bestaande kade	0-1.000.000
WK	P093001 Zeefbocht Anammox deelstr. rwzi Tilb	0-1.000.000
WS	P089305 Gebiedsproces A67 Noord	0-1.000.000
WS	P091201 Vispassages Oisterwijk e.o	0-1.000.000
WK	P076001 LTAP RG Lage Mierde	0-1.000.000
BB	P087901 Energieneutraliteit, rwzi Hapert PVT	0-1.000.000
BB	P082302 Overname besta zonneveld RWZI Haaren	0-1.000.000

WS	P093801 Verv. damwanden Klompven Oisterwijk	0-1.000.000
WK	P069901 Vervangen RG Spoordonk	0-1.000.000
WK	P081801 LTAP transportstelsel Boxtel	0-1.000.000
WK	P094101 Inbraakbeveiliging kritieke gemalen	0-1.000.000
WK	P059906 Doorontwikkeling Kallisto Lange Term	0-1.000.000
WK	P074601 LTAP RG Mierlo-Dorp	0-1.000.000
WS	P081207 Watercons. Maatregel. 2e tranche	0-1.000.000
WS	P085610 EVZ Hoevensche Loopje	0-1.000.000
WS	P034004 NNP Beekloopdal	0-1.000.000
WK	P082902 Onderhoud inrikpunt 28.TP143 Eersel	0-1.000.000
WS	P092101 ZL1 kasteel Zwijnsbergen betuining	0-1.000.000
WK	P072901 Renovatie RG Nijnsel	0-1.000.000
WK	P091301 RG Halder renovatie	0-1.000.000
WS	P090601 Investerings beheer watersyst. 2027	0-1.000.000
WS	P087305 Programmamanagement-HOWABO	0-1.000.000
WK	P077102 Systeemkeuze/VO Eindhoven	0-1.000.000
WK	P077008 Monitoring nieuwe stoffen	0-1.000.000
WS	P085604 EVZ Weegraaf	0-1.000.000
WK	P089601 Ophogen RG Eeneind te Nuenen	0-1.000.000
BB	P091001 Duurzaam. technische installatie HKT	0-1.000.000
WS	P086401 Beekherstel Poppelsche Leij (N2000)	0-1.000.000
WK	P064501 Tennet, begeleiding	0-1.000.000
WS	P086001 Verv. pomp gemaal Hambrug	0-1.000.000
WS	P086301 Collect. aanlegsteiger StMichielsges	0-1.000.000
WS	P085611 EVZ KRW De Run 600m	0-1.000.000
WS	P082703 ES1-st1, Nemelear	0-1.000.000
WS	P089802 Automatiseren bestaande stuw GE1-st6	0-1.000.000
WS	P089801 Automatiseren bestaande stuw GE1-st5	0-1.000.000
WK	P058414 Transitiefase PHA2USE	0-1.000.000
WS	P089304 Gebiedsproces Bosw. De Kempen	0-1.000.000
WS	P089302 Gebiedsproces Cartierheide + Witrijt	0-1.000.000

WS	P085605 EVZ Ruijsbossche Waterloop	0-1.000.000
WS	P034804 Inrichtingsplan De Hogt	0-1.000.000
WS	P068705 HOVK Bossche Broek Zuid	0-1.000.000
WS	P086002 Verv. pomp gemaal Boskantseweg	0-1.000.000
WS	P081209 Watercons. Maatr. 1e traject vervolg	0-1.000.000
WS	P085607 EVZ Beeksche Waterloop Zuid	0-1.000.000
WS	P089701 Waterberging Gijelaar en NVO BS5	0-1.000.000
WS	P090001 Klimaatbuffer Vaderland	0-1.000.000
WS	P081208 Watercons. Maatregel. 3e tranche	0-1.000.000
WS	P089340 Waterconserv. Bosw. De Kempen (uitv)	0-1.000.000
WS	P087301 Optim. Bossche Broek – HOWABO	0-1.000.000
WS	P075405 Nazorg P075401 Keersopperbeemden	0-1.000.000
WS	P088501 Automatiseren stuw (Interreg proj.)	0-1.000.000
WS	P089332 Waterconser. Goorloop Pielis (uitv.)	0-1.000.000
WS	P085609 EVZ Run zijtak 3	0-1.000.000
WS	P084801 Inrichten Bossche Broek Zuid	0-1.000.000
WS	P089331 Pilot waterconserv. Pielis (uitv.)	0-1.000.000
WS	P090501 Investerings beheer watersyst. 2026	0-1.000.000
WK	P073001 LTAP RG Helvoirt	0-1.000.000
WS	P068715 Herstel keringen Moergestels Broek	0-1.000.000
WS	P089320 Waterconserv. Witrijt BS (uitv.)	0-1.000.000
WS	P081210 Klimaatrobuust niet subsidiabel	0-1.000.000
WS	P016914 De Ruiting Landgoed Vughts	0-1.000.000
WK	P069322 LTAP Bedrijfswater	0-1.000.000
WS	P085901 Automatis kroosrekiniger 1e deel	0-1.000.000
WS	P087303 Peilopzet watersysteem – HOWABO	0-1.000.000
WS	P067602 Nazorg P067601 Beekherstel Reusel Ba	0-1.000.000
WS	P088301 Aanpas. biozone RWZI Biest Houtakker	0-1.000.000
WS	P087302 Waterberg. Dung. Polder – HOWABO	0-1.000.000
WS	P019110 Nazorg P019109 Sifon Kleine Beerze	0-1.000.000
WS	P089901 BS21-gm1, Heibloemdijk, Oirschot	0-1.000.000

WS	P088201 ZL32, ombouw hoogwatersch naar stuw	0-1.000.000
WS	P092401 De Brand-Oost/Hengstven	0-1.000.000

Kenmerk:

392053/393599

Waterbrief opbrengst Taskforce

Informatie voor het algemeen bestuur

Datum: 2 juni 2026

1. Aanleiding

Op 19 november j.l. heeft het Algemeen Bestuur de Beleidsbegroting 2026 vastgesteld met het transformatief scenario en ter ondersteuning opgeroepen tot een Taskforce. In januari 2026 is het AB via een waterbrief nader geïnformeerd over het doel en het proces van de Taskforce. Daarin is een memo in het voorjaar aangekondigd met een analyse en voorstellen over activiteiten die we meer, anders, minder of niet meer gaan doen. Inclusief een analyse op hoofdlijnen en een inschatting van risico's en mogelijke besparingen. Deze waterbrief geeft hier invulling aan. De voorstellen zijn onder te verdelen in specifieke richtingen die meegenomen zijn in de voorbereiding van de VJN en algemene richtingen die verder verkend en geconcretiseerde worden richting de Beleidsbegroting 2027.

2. Opdracht van de Taskforce

- Het opsporen van transformatie kansen, binnen de contouren van het vastgestelde scenario Transformatie.
- Het doen van transformatie voorstellen om de doelen effectiever en efficiënter te realiseren.
- Het doen van transformatie voorstellen voor het verminderen of staken van activiteiten.
- Het doen van transformatie voorstellen voor het anders uitvoeren van bestaande activiteiten

Transformatie gaat uit van het principe anders denken, anders doen. Het richt zich op het vernieuwend hervormen van het systeem, zodat sneller en wendbaarder kan worden ingespeeld op maatschappelijke en ecologische ontwikkelingen. Het gaat niet om méér doen van hetzelfde, maar om een andere manier van werken die gericht is op het vergroten van de impact en het versnellen van het watersysteemherstel.

3. Toelichting

Dit betreft een memo die vanuit de ambtelijke Taskforce is opgesteld. Voorstellen die in dit memo worden gedaan zijn daarbij niet verder gekwalificeerd door het dagelijks bestuur, om het algemeen bestuur volledig inzicht te geven in de opbrengsten van de Taskforce.

Geen heilige huisjes

De Taskforce heeft voorstellen verzameld uit de volle breedte van de organisatie om een goede dialoog tussen organisatie en bestuur mogelijk te maken. Er zijn geen heilige huisjes, de voorstellen mogen schuren met bestaand beleid of de bestaande koers. De bedoeling is om het transformatieve denken en handelen te vergroten.

Er is gewerkt binnen het kader dat is meegegeven vanuit de VJN2026/BB2026.

4. Inhoud

Tientallen voorstellen

Er zijn tientallen voorstellen opgehaald over de verschillende categorieën en bevinden zich in verschillende fases initiatie e/of voorbereiding. De transformatieve voorstellen dragen bij aan anders denken en werken en, afhankelijk van bestuurlijke keuzes, aan besparingen. De voorstellen voor efficiënter, effectiever of stoppen met dragen wel bij aan een besparing. Sommige besparingen zijn feitelijk geen besparing maar het voorkomen van extra uitgaven.

Zowel voorstellen met een bestuurlijke consequentie als met minder bestuurlijke consequenties

Alle voorstellen zijn onderverdeeld in wel of geen bestuurlijke consequentie: niet alle voorstellen vragen een keuze van het bestuur. Sommige voorstellen passen binnen het mandaat van de organisatie om zaken efficiënter/effectiever te organiseren. Deze worden door de ambtelijke organisatie verder ontwikkeld. De voorstellen met een bestuurlijke consequentie die al voldoende concreet (voorbereidingsfase) waren, zijn als bouwstenen benut bij de totstandkoming van de VJN 2027 en ook geland in de VJN 2027. Een overzicht van de voorstellen is terug te vinden in de bijlage.

Voorstellen met bestuurlijke consequenties: grote veranderingen vragen tijd

Er zijn verschillende voorstellen met bestuurlijke consequenties die op termijn écht impact kunnen hebben op de gewenste verandering. Deze vragen echter nog wel een verdiepingsslag en nadere uitwerking, mede omdat dit soms een heroverweging van bestaand beleid c.q. besluiten met zich meebrengt.

Een aantal voorbeelden hiervan zijn onderstaand weergegeven en in de VJN nader toegelicht:

- Bouwen in beekdalen/ onderhoudsvrije beken; van praten naar reguleren

Dit doen we door deze gebieden te vrijwaren van nieuwe bebouwing of (intensief) gebruik dat niet goed samengaat met overstromingen en/of hoge grondwaterstanden. We blijven doorgaan met informeren en stimuleren, maar gaan dat aanvullen met reguleren.

- Geen gebiedstafels zonder opgave

Focus aanbrengen in waar we capaciteit en middelen inzetten vanuit een integrale programmering en op de plekken waar wordt voldaan aan de transformatie kaders.

- Stoppen/ minimaliseren aanpak overstorten

De impact in relatie tot de kosten/baten wordt gering ingeschat wat maakt dat we de huidige lijn continueren waarbij het ritme van de gemeenten richtinggevend is.

- Actualiseren directe lozingen temporiseren

De huidige aanpak leidt niet tot een significante verbetering van de waterkwaliteit doordat het benodigde instrumentarium / kader daarvoor ontbreekt. Door dit eerst op orde te brengen kunnen we daarna in 1 slag de vergunningen actualiseren en daarmee de waterkwaliteit verbeteren.

- Brabantbrede waterschapsverordening

Met de Brabantse waterschappen werken we aan generiek beleid (de Waterschapsverordening). De gebiedsgerichte aanpak vraagt echter om specifiek maatwerk per gebied. Dit pleit meer voor samenwerking met gemeenten in ons gebied dan samenwerking met de andere waterschappen. We bewaken deze balans, waarbij we samen met onze partners continue beschouwen of er wordt voldaan aan onze voorwaarden. Met andere woorden: samen waar kan, alleen waar moet.

- Heroverwegen van open dagen en sociale activiteiten

De heroverweging en eventueel stoppen van open dagen en sociale activiteiten om zo gericht onze capaciteit en inspanningen op het gebied van strategische communicatie en bewustwording te richten op daar waar het bijdraagt aan onze doelstellingen.

- Invoeren drempels voor schade

Het niet meer onderzoeken van kleine schadeclaims speelt capaciteit vrij waarmee de grotere en complexere claims sneller kunnen worden afgehandeld. We versnellen daarmee de afhandeling van alle schadeclaims.

Kansen vragen uitwerking, minder bestuurlijke consequenties

Er zijn veel ideeën en kansen opgehaald om zaken anders, efficiënter, of soms niet meer te doen. Deze ideeën lopen uiteen van groot tot klein, van rijp tot onrijp, en zijn opgenomen in de bijlage. De uitwerking hiervan wordt opgepakt door de managers in overleg met het clustermanagement vanuit integrale prioritering en programmering.

5. Consequenties – financieel en in tijd

De consequenties van de bestuurlijke onderwerpen zijn herkenbaar opgenomen in de voorjaarsnota. Zoals eerder aangegeven moet hier nog bestuurlijke besluitvorming over plaatsvinden.

De ombuigingen bij de niet bestuurlijke onderwerpen leveren op basis van een eerste globale inschatting een besparing op van circa 1,9 miljoen euro. Hierin zijn alle middelen opgenomen dus ook besparing op capaciteit. Invoering van deze ombuigingen vraagt in een aantal gevallen nog enige uitwerking en kan dus een langer tijdsbeslag innemen dan 2027.

6. Tot slot

Het transformatief zijn als Waterschap De Dommel gaat niet vanzelf. Het dient voortdurend de aandacht te krijgen om teneinde het handelen van het bestuur en de organisatie transformatief te laten zijn. We dienen elkaar daarbij te helpen en uit te dagen. Deze koers wordt daarom in de reguliere lijn belegd voor een langere termijn borging. Monitoring van de voortgang van de transformatieve activiteiten vindt plaats via de reguliere p&c cyclus.

Bijlage 1. Taskforce voorstellen met bestuurlijke consequenties

Nieuwe transformatiekansen

- Bouwen in beekdalen: van praten naar verbieden
- Afweging intern of extern uit laten voeren (outsourcen)
- Exoten: van beleid naar aanspreken
- Slib verwerken van andere waterschappen
- Capaciteit team klimaatrobuust anders inzetten
- Versneld naar onderhoudsvrije beken

Effectiever/Efficiënter

- Netcongestie: verzwaren netwerk
- Vacature ruimte: realistisch programmeren naar capaciteit / impact
- Planning projecten in overeenkomstig met de beschikbare capaciteit
- Stoppen/anders met EVZ (sectorale opgaven, nvo's)
- Schadedrempels invoeren
- Visie op beleid en sturing in de watertransitie
- Het vet van alle RWZI's verwerken in de energiefabriek

Anders uitvoeren / digitaliseren

- Toetsingskader vergunningen herijken
- Inperken extra gebiedstafels
- Actualisering directe lozingen

Verminderen / Staken

- Watertoets kleine plannen afschaffen
- Staffel schadeclaims invoeren
- Van adhoc naar prestatiegericht
- Vermindering activiteiten
- Stoppen met aanpak overstorten
- No regret investeringen RWZI's
- Stoppen met wandelroutes/fietsroutes
- Stoppen met open dagen en sommige sociale activiteiten
- Tilburg Oost, Moerenburg: water terug naar de stad
- Stoppen met Brabantbrede Waterschapsverordening

Bijlage 2. Ambtelijke Taskforce ideeën

Nieuwe transformatiekansen

- nul-lijn afvalwater gemeenten, hergebruik regenwater

Effectiever/Efficiënter

- Zaakgerichter werken -> documenten op 1 plek
- Opnemen hoorzittingen ipv papieren uitwerkingen
- Integrale besluitvorming ondersteunde tools
- Kennis waterkering binnen WDD
- Introductie adviesteam tbv bestuurlijke besluitvorming
- Centralisering ondersteunende activiteiten
- Invoering assetmanagement WS
- Anders omgaan met bemalingsadviezen
- Effectiever en efficiënter organiseren WK
- STO fasering bewuster toepassen
- Realtime dashbording ipv maraps
- 1 PHO per bestuurder

Anders uitvoeren / digitaliseren

- Agents copilot inzetten ipv klinkende taal
- Processecretariaat clusteren per clustermanager en cluster
- Inzet AI voor juridische besluitvorming
- Zuivering Hapert in stand houden (ruimte tbv toekomstig besluit)
- Inrichten verkeerstoren
- BIM 3D, circulair paspoort
- Heffingen obv te lozen stoffen

Verminderen / Staken

- Stoppen met uitbreiding wagenpark
- Minder vergunning plichtig maken
- Applicatierationalisatie
- Investerings nog realistischer programmeren

Aan: het algemeen bestuur van Waterschap De Dommel

Postbus 10.001
5280 DA Boxtel
Bosscheweg 56
5283 WB Boxtel

(0411) 618 618
info@dommel.nl
www.dommel.nl

Boxtel	:	19 juni 2026	Behandeld door	:	Erik de Ridder
Ons kenmerk	:	396464 / 396465	Doorkiesnummer	:	
Uw kenmerk	:		E-mailadres	:	bestuurszaken@dommel.nl
Onderwerp	:	Voorstel herijking strategische agenda bij VJN 2027	Bijlagen	:	
			Verzonden	:	19 juni 2026

Geachte leden van het algemeen bestuur en commissieleden,

Als algemeen bestuur (AB) wilt u aan de voorkant kaders meegeven bij belangrijke dossiers. In het kader van de bestuurlijke vernieuwing heeft u daarom besloten om de strategische agenda sterker te positioneren als sturingsinstrument.

Met de strategische agenda maakt u een gerichte keuze voor maximaal vijf strategische onderwerpen waarop u aan de voorkant kaders wilt stellen, zowel ten aanzien van het proces als de inhoud. In het Reglement van Orde is vastgelegd dat de strategische agenda aan het begin van iedere bestuursperiode wordt vastgesteld en jaarlijks, bij de vaststelling van de Voorjaarsnota (VJN), wordt herijkt. Omdat de strategische agenda een instrument van het AB zelf is, is het voorstel voor deze herijking in afstemming met de fractievoorzitters voorbereid.

Met deze brief leg ik u, mede namens de fractievoorzitters, het gezamenlijke voorstel voor de herijking van de strategische agenda bij de VJN 2027 voor.

Voorstel

Voorgesteld wordt om de strategische agenda bij de VJN 2027 vast te stellen met de volgende onderwerpen:

- Waterbeheerprogramma 6 (WBP6)
- Hoogwaterbescherming
- Beleidsrijke wijzigingen Waterschapsverordening (Wsv)
- Droogteaanpak

Toelichting

De fractievoorzitters hebben aangegeven dat zij deze onderwerpen herkennen als logische en actuele strategische dossiers voor het waterschap. Het betreft geen nieuwe thema's, maar onderwerpen die al langer spelen en waarin het AB de afgelopen periode al stappen heeft gezet om meer aan de voorkant betrokken te zijn of nadrukkelijk heeft aangegeven dat te willen zijn. Met deze herijking wordt deze lijn bestendig en waar nodig verder versterkt.

De fase van de bestuursperiode speelt bij deze keuze een rol. We bevinden ons richting het einde van deze bestuursperiode. In die context ligt het minder voor de hand om de strategische agenda ingrijpend te vernieuwen of geheel nieuwe onderwerpen toe te voegen. Bovendien is van belang dat het programma WBP6 een sterk overkoepelend karakter heeft. Binnen WBP6 komen veel strategische thema's samen. Het ligt niet voor de hand om in deze fase vooruit te lopen op keuzes die in het kader van WBP6 gemaakt moeten worden.

Werkwijze

Per onderwerp is hieronder indicatief uitgewerkt welke rol het AB voor ogen heeft en wat het met de plaatsing op de strategische agenda wil bereiken. Het AB kan deze rol in de loop van de tijd verder concretiseren in het contact met het dagelijks bestuur (DB).

Strategisch onderwerp	Beoogde rol van het AB
WBP6	Het AB treedt op als eigenaar, opdrachtgever en medeopsteller van het WBP6. Daarbij wil het sturen op het bredere participatieproces en richting geven aan de uitvoeringsstrategie na vaststelling.
Hoogwaterbescherming	Het AB wil actief sturen op de (financiële) ontwikkelingen rondom hoogwaterbescherming, in het bijzonder de relatie tussen Howabo en het HWBP en de relatie tussen hoogwaterbescherming en (het voorkomen van) wateroverlast in andere delen van het beheergebied van het waterschap.
Beleidsrijke wijzigingen Wsv	Het AB wil betrokken zijn bij de afbakening van de te behandelen onderwerpen en maatregelen. Daarnaast wil het AB het gesprek voeren over de positie van De Dommel in relatie tot andere Brabantse waterschappen.
Droogteaanpak	Het AB wil tijdig kaders stellen voor het vervolg van de samenwerking binnen het grondwaterconvenant. Dit betreft zowel inhoudelijke keuzes als afspraken over betrokkenheid van het AB en de rol van het waterschap in het bredere bestuurlijke samenspel.

Het proces rondom de totstandkoming van WBP6 tot nu toe laat al zien hoe invulling kan worden gegeven aan de werkwijze rondom de strategische agenda. Zo kan bijvoorbeeld worden gedacht aan:

- het vooraf vaststellen van een plan van aanpak door het AB;
- het organiseren van betrokkenheid van het AB in het proces, bijvoorbeeld via vertegenwoordiging;
- het bieden van meerdere momenten waarop het AB inhoudelijke richting kan meegeven;
- het periodiek informeren van het AB, zodat het waar nodig kan bijsturen.

Vergelijkbare stappen kunnen, afhankelijk van het onderwerp, op maat ook bij andere onderdelen van de strategische agenda worden toegepast.

Doorkijk

In de afstemming met de fractievoorzitters is vastgesteld dat er behoefte is aan een scherpere definiëring van wat precies onder 'strategische onderwerpen' wordt verstaan. Dit vraagt om verdere uitwerking en gezamenlijke reflectie. Voorgesteld wordt om dit vraagstuk mee te nemen in het bestuurlijk overdrachtsdossier voor het nieuwe bestuur, dat start na de waterschapsverkiezingen van maart 2027.

Het strategisch-bestuurlijke gesprek binnen het AB beperkt zich niet tot de onderwerpen op de strategische agenda. Ook op andere thema's blijft ruimte bestaan voor dit gesprek. Voor onderwerpen die wél op de strategische agenda staan, betekent dit dat het AB nadrukkelijker eigenaarschap neemt en stuurt op zowel inhoud als proces.

396464 / 396465

Vervolgproces

Tijdens de gecombineerde commissievergadering kunt u reageren op dit voorstel, dat is opgesteld op basis van de inbreng van de fractievoorzitters. Na de oordeelsvorming in de vergadering van 24 juni wordt het voorstel – via de Memorie van Antwoord – verwerkt in het AB-voorstel over de VJN, ter vaststelling in de AB-vergadering van 8 juli.

Met vriendelijke groet,

Erik de Ridder
watergraaf

AB-vergadering	8 juli 2026
Agendapunt	4. Voorjaarsnota 2027-2032
Amendement van	Judith Lammers, Partij voor de Dieren
Titel	Geen voorbarige conclusies over toepassing van effluent
Volgnummer	1
Ondergetekenden stellen het volgende amendement voor: In hoofdstuk 3 van de Voorjaarsnota 2027-2032 nadere toelichting, op pagina 15, onder “Waterketen van de toekomst”, de volgende tekst: “Voldoende water: hergebruik van effluent voor natuurherstel, grondwateraanvulling en als proces- of gebruikswater voor bedrijven. Binnen de watertransitie wordt dit thema ook geïntroduceerd voor de waterketen van de toekomst.” Te wijzigen in: “Voldoende water: er wordt ingezet op hergebruik van effluent. Dit wordt oa middels een pilot gedaan. Binnen de watertransitie wordt dit thema ook geïntroduceerd voor de waterketen van de toekomst” Toelichting: Dit amendement past de huidige tekst in de VJN aan middels het schrappen van de toepassingen van gezuiverd afvalwater (effluent). De indieners achten toepassing in natuur en landbouw op dit moment onwenselijk, omdat effluent ondanks zuivering reststoffen kan bevatten, zoals PFAS en andere moeilijk afbreekbare of mogelijk nog niet gedetecteerde stoffen. Bovendien zijn wetenschappelijke inzichten over de schadelijkheid van stoffen in ontwikkeling; stoffen die nu als veilig worden beschouwd, kunnen dat in de toekomst mogelijk niet blijken te zijn. Verspreiding van effluent naar natuur, bodem en grondwater kan daardoor leiden tot ophoping van schadelijke stoffen en moeilijk omkeerbare milieuschade. De indieners zien wel kansen voor circulair watergebruik in toepassingen waarbij de risico's voor volksgezondheid en milieu beheersbaar zijn, zoals industriële processen waarbij het gebruikte water via het riool terugkeert naar de rwzi, of grijswatersystemen voor bijvoorbeeld het doorspoelen van toiletten. Hiermee wordt hergebruik van water gestimuleerd zonder risico op verspreiding van schadelijke stoffen naar natuur, bodem, grondwater of de voedselketen. We zijn daarom wel voor het uitvoeren van pilots om op een beheersbare wijze te kijken waar het kan worden toegepast zoals in de industrie.	
Namen ondersteuners Helen de Rooij, Ivonne van der Honing, fractie PvdD Ria van Santvoort, fractie AWP	

Handtekening indiener

Partij voor de Dieren
Judith Lammers,

Handtekeningen mede indieners

Partij voor de Dieren
Helen de Rooij
Ivonne van der Honing

AWP
Ria van Santvoort

Amendement

AB-vergadering	8 juli 2026
Agendapunt	4 Voorjaarsnota 2027-2032
Amendement van	Helen de Rooij
Titel amendement	Focus op Impact waterdoelen
Volgnummer	2

Ondergetekende stelt het volgende amendement voor:

Op Pag. 13 van de 'Voorjaarsnota 2027-2032 nadere toelichting', de volgende tekst:

"Wij sluiten daarom aan bij de energie in de streek, als wordt voldaan aan de voorwaarden: voldoende draagvlak, financiering, organisatiekracht, capaciteit, impact op waterdoelen, haalbaarheid en bereidheid. Allen belangrijke randvoorwaarden voor succes. We intensiveren daarom onze aanpak in lopende (GGA) gebieden met de juiste randvoorwaarden en extensiveren onze aanpak daar waar energie ontbreekt of waar de impact op onze waterdoelen minimaal is. We leren/experimenteren met gebiedspartners in de pilot flanken en ruggen (transformatief) en voeren projecten met draagvlak in de omgeving versneld uit. We doen niet meer, maar met wat we doen maken we nog meer impact. De beschikbare capaciteit gaan we dus dáár inzetten waar we de meeste impact kunnen maken. We brengen hiermee focus aan in onze aanpak en sturen bij (en stellen ons flexibel op) als niet langer aan de randvoorwaarden wordt voldaan. We gaan dus door in de lopende (GGA) gebieden, tenzij er niet meer voldaan wordt aan de randvoorwaarden. Ten aanzien van overige initiatieven in ons gebied zullen we zeer kritisch beoordelen of de benodigde randvoorwaarden aanwezig zijn. Dit betekent dat we blijvend keuzes maken waar we wel en niet aansluiten en dat heroverwegingen kunnen leiden tot aanpassing van onze inzet op (gebieds-) processen en projecten."

Te veranderen in:

"Wij sluiten daarom aan bij de energie in de streek, als wordt voldaan aan de voorwaarden: voldoende draagvlak, financiering, organisatiekracht, capaciteit, impact op waterdoelen, haalbaarheid en bereidheid. Allen belangrijke randvoorwaarden voor succes. We intensiveren daarom onze aanpak in lopende (GGA) gebieden met de juiste randvoorwaarden en extensiveren onze aanpak daar waar **de impact op onze waterdoelen minimaal is. Daar waar de impact op waterdoelen groot is, maar nog een andere voorwaarde ontbreekt, wordt gekeken hoe er toch aan die voorwaarde kan worden voldaan.** We leren/experimenteren met gebiedspartners in de pilot flanken en ruggen (transformatief) en voeren projecten met draagvlak in de omgeving versneld uit. We doen niet meer, maar met wat we doen maken we nog meer impact. De beschikbare capaciteit gaan we dus dáár inzetten waar we de meeste impact kunnen maken. We brengen hiermee focus aan in onze aanpak en sturen bij (en stellen ons flexibel op) als niet langer aan de randvoorwaarden wordt voldaan **of voldaan kan gaan worden.** We gaan dus door in de lopende (GGA) gebieden, tenzij er echt niet meer voldaan **kan worden** aan de randvoorwaarden **of de impact op de waterdoelen te klein is.** Ten aanzien van overige initiatieven in ons gebied zullen we kritisch beoordelen of de benodigde randvoorwaarden aanwezig zijn **of te creëren zijn.** Dit betekent dat we blijvend keuzes maken waar we wel en niet aansluiten en dat

heroverwegingen kunnen leiden tot aanpassing van onze inzet op (gebieds-) processen en projecten.”
Toelichting: We moeten doen wat nodig is om onze waterdoelen te halen. Als er een gebied is waar de impact op waterdoelen groot is, maar niet voldaan wordt aan bijvoorbeeld energie in de streek of financiën, is het zonde deze potentie te laten gaan. Wellicht kan er met overleg of andere oplossingen toch aan voorwaarden worden gedaan. De tijd vraagt dat we alles op alles zetten om de watertransitie zo snel mogelijk te bewerkstelligen, dat vraagt om inzet in gebieden waar de impact op de waterdoelen groot is.
Namen ondersteuners van het amendement: Judith Lammers (PvdD) Ivonne van der Honing (PvdD) Frank Aarts (50PLUS)

Handtekening(en) indiener(s)

Fractie Partij voor de Dieren:
Helen de Rooij
Judith Lammers
Ivonne van der Honing

Handtekening(en) ondersteuner(s)

Fractie 50PLUS:
Frank Aarts

Amendement

AB-vergadering	8 juli 2026
Agendapunt	4. Voorjaarsnota 2027-2032
Amendement van	Helen de Rooij
Titel amendement	Samen voor een meer dierbewuste organisatie
Volgnummer	3
Ondergetekende stelt het volgende amendement voor: Op Pag. 21 van de VJN 2027-2032 nadere toelichting, het volgende kopje toe te voegen: Kennisontwikkeling dierenwelzijn “Het waterschap versterkt in de komende jaren de kennis en bewustwording van dierenwelzijn binnen de organisatie. Hierbij wordt aandacht besteed aan het perspectief van dieren, hun specifieke behoeften en hun leefomgeving, zodat deze aspecten op een zorgvuldige wijze kunnen worden meegewogen bij beleid, projecten en beheer- en veldwerkzaamheden. In de Beleidsbegroting 2027 wordt aangegeven hoe deze kennisontwikkeling binnen de organisatie concreet vorm krijgt.”	
Toelichting: In het bestuursakkoord is afgesproken: “We onderzoeken hoe wij bij uitvoering van onze taken nog beter oog kunnen hebben voor het dierenwelzijn.” Dit is nog niet gebeurd, er is enkel een waterbrief gekomen waarin stond wat de regels wat betreft dierenwelzijn momenteel zijn. Het werk van het waterschap heeft vaak direct invloed op dieren, bijvoorbeeld bij maaibeheer, baggeren, onderhoud van watergangen etc. Ook in deze VJN is niks opgenomen over dit punt. We constateren dat dieren, de grootste groep bewoners van ons gebied, structureel vergeten worden. Om dierenwelzijn volwaardig mee te kunnen wegen in beleid en uitvoering is voldoende kennis binnen de organisatie belangrijk. Met kennisontwikkeling en training kan het perspectief van dieren beter worden meegenomen en kan er ingespeeld worden op kansen om schade aan dieren en leefomgeving te voorkomen. Dit is een mooi beginpunt om de afspraak in het bestuursakkoord vorm te geven.	
Namen ondersteuners van het amendement: Judith Lammers Ivonne van der Honing	

Handtekening(en) indiener(s)

Handtekening(en) ondersteuner(s)

Fractie PvdD:

Helen de Rooij

Judith Lammers

Ivonne van der Honing

AB-vergadering	8 juli 2026
Agendapunt	4. Voorjaarsnota 2027-2032
Motie van	Mari de Bijl WN, Judith Lammers PvdD en Ria van Santvoort AWP
Titel motie	Stop bevissing van onze Dommelbeken die niet KRW proof zijn
Volgnummer	M1
Constaterende dat: • De wateren van Waterschap De Dommel in 2027 moeten voldoen aan de eisen gesteld in de Kaderrichtlijn Water (KRW); • De visbezetting in veel van onze beken op dit moment door hoge temperaturen, de vele droogval en de matige waterkwaliteit zwaar ondermaats is zowel in soorten als in hoeveelheid. • Een drooggevalLEN beek tien jaar nodig heeft om te herstellen (watergraaf Peter Glas in 2018 bij Omroep Brabant). • De bevissing van onze beken en wateren die niet voldoen aan de ecologische KRW-normen (vis- en macrofauna) in conflict is met de opgave voor een goede visstand.	
Overwegende dat: • In diverse beken en rivieren in het stroomgebied van de Dommel de visstand ernstig heeft geleden onder vervuiling, zuurstofloosheid (werking overstorten) en droogval. • Middels de KRW-impuls het waterschap alles op alles moet zetten om de KRW-doelstellingen voor een gezonde waterecologie in 2027 te halen • Er voldoende alternatieven zijn om in en om (andere) wateren in waterschap de Dommel te recreëren. • Er nauwelijks sprake is van een negatieve financiële component voor het waterschap • Visverhuurcontracten per 2027 aflopen.	
Verzoekt het DB: • Daar waar vispopulaties in onze KRW beken ondermaats zijn, om op die waterlopen visvangst op te schorten; dit indien mogelijk al vanaf 2027 en per beek te bekijken.	
Namen ondersteuners van de motie:	

Handtekening(en) indiener(s)

Handtekeningen ondersteuners

Fractie WN: Mari de Bijl

Fractie PvdD: Judith Lammers
Fractie AWP: Ria van Santvoort

AB-vergadering	8 juli 2026
Agendapunt	4. Voorjaarsnota 2027-2032
Motie van	Max Tollenaar
Titel motie	Evenredige bijdrage nul-lijn afvalwater
Volgnummer	M2
Constateringen: - Binnen het werkgebied van Waterschap De Dommel is de komende jaren sprake van een aanzienlijke verstedelijkingsopgave; - Deze verstedelijking is alleen mogelijk indien tegelijkertijd wordt geïnvesteerd in een toekomstbestendige afvalwaterketen; - In de regio Eindhoven is het concept van een nul-lijn voor afvalwater geïntroduceerd als richtinggevend principe voor toekomstige systeemontwikkeling.	
Toelichting: - Waterbeheer is een essentiële maatschappelijke voorziening die randvoorwaardelijk is voor verstedelijking; - Het is redelijk dat partijen die profiteren van of de verstedelijking aanjagen, een passende bijdrage leveren aan de hiervoor noodzakelijke investeringen.	
Verzoekt het DB: Bij de begroting uit te werken welke mogelijkheden bestaan om ontwikkelende en profiterende partijen een evenredige bijdrage te laten leveren aan de realisatie van de nul-lijn voor afvalwater.	
Namen ondersteuners van de motie: Corinne Aerdts, Maarten Dewachter, Mari de Bijl, Veerle Slegers, Mirjam Bemelmans	

Handtekening(en) indiener(s)

Handtekening(en) ondersteuner(s)

Fractie Water Natuurlijk:

Max Tollenaar

Corinne Aerdts

Maarten Dewachter

Mari de Bijl

Veerle Slegers

Mirjam Bemelmans

AB-vergadering	8 juli 2026
Agendapunt	4. Voorjaarsnota 2027-2032
Motie van	Ria van Santvoort
Titel motie	Water spotgoedkoop
Volgnummer	M3
Constateringen: • Samenlevingen gebruiken structureel meer water dan er jaarlijks beschikbaar komt via regen en sneeuw. Tegelijk teren ze in op reserves die zich nauwelijks of niet herstellen: grondwater, gletsjers en wetlands¹. • Door bevolkingsgroei, economische groei, klimaatverandering en vervuiling dreigt een drinkwatertekort in Nederland². • De prijs voor water is in Nederland laag, en de kwaliteit hoog, vergeleken met veel andere EU-landen³.	
Toelichting: • De Raad voor de leefomgeving en infrastructuur heeft aan het ministerie van I&W het advies gegeven om de prijs van water te verhogen⁴. • Ook bedrijven behorend tot de 10 grootste water onttrekkers in de provincie Noord-Brabant vinden dat water te goedkoop is. • Verhoging van de gasprijzen leidde tot aanzienlijke reductie van het gasgebruik. • Waterschappen bepalen de prijs van water niet, maar drinkwaterbedrijven. • Drinkwaterbedrijven zijn hierbij gebonden aan de regels van de Autoriteit Consument & Markt (ACM) ("omdat hun taak zo belangrijk is en ze de enige aanbieders in hun gebied zijn, mogen de prijzen alleen relevante kosten voor het winnen van drinkwater dekken"). • Hoe meer relevante instanties een signaal afgeven, des te groter de kans dat probleem wordt erkend en actie wordt ondernomen door ministerie.	
Verzoekt het DB: • De Unie van Waterschappen te vragen om bij het ministerie van I&W te pleiten om drinkwaterbedrijven: • toe te staan de prijs van water voor iedereen meer te mogen verhogen dan nu het geval is om het gebruik van water te reduceren, en; • hierbij hoeveelheid afhankelijke tarieven te mogen invoeren via staffels (hoe meer verbruik, hoe hoger de prijs).	

¹ <https://www.foodlog.nl/artikel/wereldwijd-is-het-water-domweg-op>

² [Drinkwater in Nederland: van vanzelfsprekend naar schaars goed - Rabo & Co](#)

³ [The price of water - Rabobank](#)

⁴ [Rli publiceert advies: Zonder ingrijpen nu hebben we straks niet genoeg drinkwater](#)

Namen ondersteuners van de motie:

Handtekening(en) indiener(s)

Handtekening(en) ondersteuner(s)

Fractie AWP:

Fractie(s)

Ria van Santvoort

Bijlage Berekening gevolgen prijsverhoging

Uitgaande van tarieven 1/1/26:

1 persoon 120 l./dag = 43200 l./jr/pp = +/- 44 kuub water /jr/pp =
 $44 * €1,5 = €66/\text{jr/pp} = €5,5/\text{mnd/pp}$.

Verdubbeling prijs: dan kosten €132/jr/pp = €11/mnd/pp.

Hierbij gebruikte referenties:

- [Kraanwater wordt duurder: zoveel betaal je in 2026](#)
- [Kraanwater wordt volgend jaar duurder vanwege vervuiling en klimaatverandering | Economie | NU.nl](#)
- [Drinkwatertarieven | Brabant Water | bewust. Natuurlijk.](#)

AB-vergadering	8 juli 2026
Agendapunt	4. Voorjaarsnota 2027-2032
Motie van	CDA Wim van der Hulst
Titel motie	Investeren in rwzi's om beter te zuiveren
Volgnummer	M4
Constateringen: • Rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) zijn primair ontworpen voor het verwijderen van ziektekiemen, organisch materiaal, stikstof en fosfaat uit huishoudelijk afvalwater. • Huishoudelijk afvalwater bevat in toenemende mate probleemstoffen in het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW), zoals medicijnresten en zink. • Bronaanpak ter vermindering van microverontreinigingen zoals medicijnresten door huishoudens sorteert in de praktijk nauwelijks effect. • Het grondwaterconvenant verplicht het waterschap om in 2027 tenminste één pilot met effluentinfiltratie te hebben uitgevoerd..	
Toelichting: • Beter gezuiverd effluent zorgt dat we de wettelijke KRW-doelen halen. Bovendien is direct hergebruik of infiltratie van rwzi-effluent mogelijk, wat voor de droogtebestrijding zeer gewenst is. • In 2025 was er €100 miljoen aan zuiveringsinvesteringen gepland. Daarvan is slechts €60 miljoen gerealiseerd, vooral door gebrek aan ambtelijke capaciteit. Dit is doorgetrokken naar een verlaagde investeringsraming voor latere begrotingsjaren. Binnen de huidige investeringsramingen de nadruk ligt op vervanging van bestaande assets, terwijl investeringen in innovatieve, betere zuiveringstechnieken beperkt zijn. • Concrete investeringen voor het zuiveren van nutriënten en medicijnresten zijn voor rwzi Tilburg (t.b.v. de Zandleij) vanaf 2028 voorzien. Voor de overige zeven rwzi's zijn geen concrete verbeterplannen of investeringsbudgetten opgenomen in deze Voorjaarsnota. • De herziene Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater verplicht grotere rwzi's tot zuivering op medicijnresten, wat zeker ook voor rwzi Eindhoven geldt. • Wegens de schaalsprong gaat in de regio Eindhoven veel woningbouw plaatsvinden. Voorkomen moet worden dat hierdoor emissies uit de afvalwaterketen toenemen.	
Draagt het dagelijks bestuur op: 1. In de Beleidsbegroting 2027 een voorstel op te nemen voor aanvullende investeringen om de zuiveringsprestaties van rwzi's te verbeteren, zodat er naast renovatie van bestaande assets substantieel wordt geïnvesteerd in waterkwaliteit. 2. Aan het algemeen bestuur uiterlijk in het eerste kwartaal van 2027 een concreet meerjarenplan te presenteren voor de stapsgewijze verbetering van de zuiveringsprestaties van de overige zeven rwzi's (naast de rwzi Tilburg).	

Namen ondersteuners van de motie:

CDA: Gerrit Verhoeven
50PLUS: Frank Aarts

Handtekening indiener(s)

CDA:
Gerrit Verhoeven
Wim van der hulst

Handtekening ondersteuner(s)

50PLUS:
Frank Aarts

AB-vergadering	8 juli 2026
Agendapunt	4. Voorjaarsnota 2027-2032
Motie van	Frank Aarts 50PLUS en Judith Lammers PvdD
Titel motie	Water en bodem sturend geldt voor iedereen
Volgnummer	M5
Constateringen: • Het klimaat verandert sneller dan waarop veel van onze huidige ruimtelijke systemen zijn ingericht, waardoor de risico's op wateroverlast, droogte en schade door extreem weer toenemen. • Het water- en bodemsysteem vormt de fysieke basis voor wonen, werken, landbouw, natuur, mobiliteit en economische ontwikkeling. Dus voor ons allemaal. • Binnen het beheergebied van Waterschap De Dommel vinden omvangrijke ontwikkelingen plaats, waaronder woningbouwprojecten, infrastructuurprojecten, mobiliteitsknooppunten, economische ontwikkelingen en uitbreidingen ten behoeve van Brainport en ASML. • Het waterschap werkt aan een beleidsrijke wijziging van de Waterschapsverordening waarin de principes 'Water en Bodem Sturend' en 'Klimaatbestendig Bebouwd Gebied' juridisch worden verankerd. • In het participatieproces zijn vragen gesteld bij de voorgestelde bergingseis van 100 mm vanwege uitvoerbaarheid, woningbouwopgaven, ruimtegebruik en andere maatschappelijke belangen.	
Toelichting: • Waterveiligheid, klimaatadaptatie en een robuust watersysteem zijn randvoorwaarden voor Brede Welvaart en een toekomstbestendige leefomgeving. De gevolgen van onvoldoende waterberging, verdere verharding en versnelde afvoer worden uiteindelijk afgewenteld op inwoners, bedrijven, natuur en toekomstige generaties; • Water en Bodem Sturend betekent dat het water- en bodemsysteem niet langer volgend is op ruimtelijke plannen, maar medebepalend is voor de inrichting daarvan: water en bodem bepalen wat in een gebied mogelijk is. • Woningbouw-, mobiliteits-, infrastructuur- en economische projecten dienen plaats te vinden binnen de grenzen van een robuust water- en bodemsysteem. De maatschappelijke urgentie of economische betekenis van een project mag niet worden gebruikt als argument om fundamentele water- en bodemvoorwaarden af te zwakken. Juist wanneer de druk vanuit woningbouw, infrastructuur of economische ontwikkeling groot is, heeft het uitgangspunt Water en Bodem Sturend betekenis. Het water- en bodemsysteem is sluitpost van ruimtelijke ontwikkeling, maar bepaalt de fysieke grens waarbinnen ontwikkelingen kunnen plaatsvinden.	
Spreekt uit: • Dat het water- en bodemsysteem de fysieke ondergrens vormt voor elke ruimtelijke ontwikkeling binnen het beheergebied van Waterschap De Dommel; • Dat een klimaatbestendig Brabant alleen mogelijk is wanneer water en bodem daadwerkelijk sturend zijn en niet ondergeschikt worden gemaakt aan de snelheid, omvang of economische waarde van ruimtelijke ontwikkelingen.	

Verzoekt het dagelijks bestuur:

1. Bij de verdere uitwerking van de beleidsrijke Waterschapsverordening vast te houden aan:
 - a. Het uitgangspunt dat Water en Bodem Sturend voor alle ruimtelijke ontwikkelingen geldt.
 - b. De voorgestelde bergingseis van 100 mm. Deze norm mag niet worden afgezwakt vanwege woningbouw-, economische-, infrastructurele of financiële belangen, tenzij op objectieve waterhuishoudkundige gronden wordt aangetoond dat een gelijkwaardig of hoger beschermingsniveau wordt gerealiseerd.
2. Er bij gemeenten, provincie Noord-Brabant, het Rijk, Rijkswaterstaat, ProRail en overige initiatiefnemers op aan te dringen dat projecten binnen het beheergebied aantoonbaar voldoen aan de uitgangspunten van Water en Bodem Sturend en Klimaatbestendig Bebouwd Gebied.
3. Jaarlijks aan het algemeen bestuur te rapporteren hoe deze twee uitgangspunten zijn toegepast bij grootschalige ontwikkelingen binnen het beheergebied.

Namen ondersteuners van de motie:

PvdD: Helen de Rooij en Ivonne van der Honing

Handtekening(en) indiener(s)

Fractie 50PLUS:

Frank Aarts

Fractie Partij voor de Dieren:

Judith Lammers

Handtekening(en) ondersteuner(s)

Fractie Partij voor de Dieren:

Helen de Rooij

Ivonne van der Honing